

HERALD OF SCIENCE NO. 121

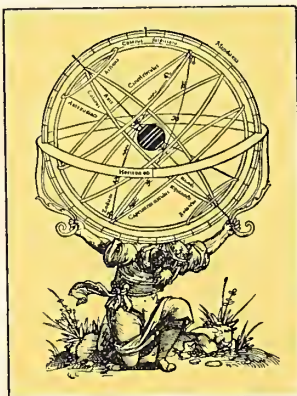
**BURNDY
LIBRARY**

Chartered in 1941

GIFT OF
BERN DIBNER

*The Dibner Library
of the History of
Science and Technology*

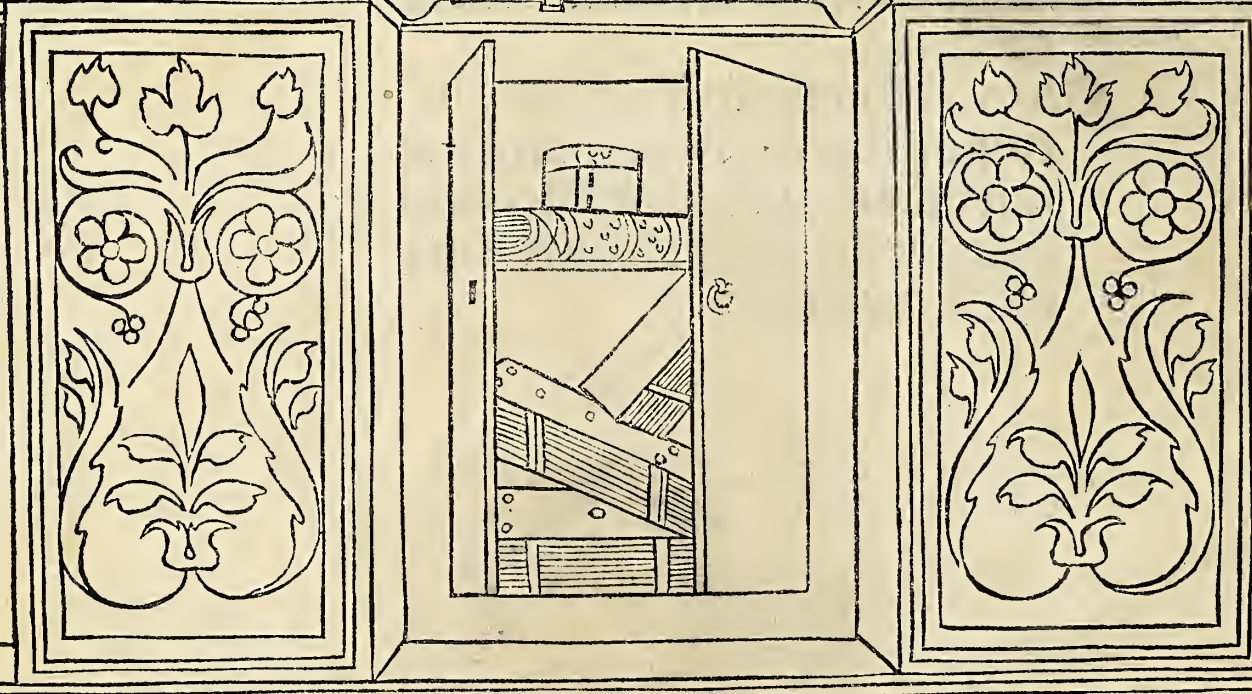
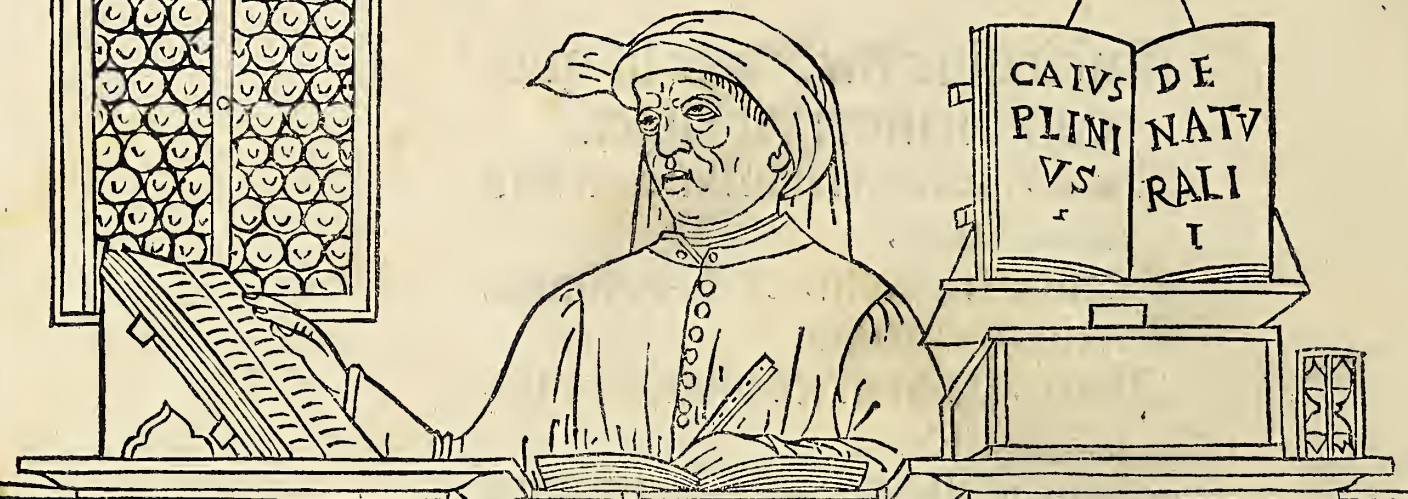
SMITHSONIAN INSTITUTION LIBRARIES

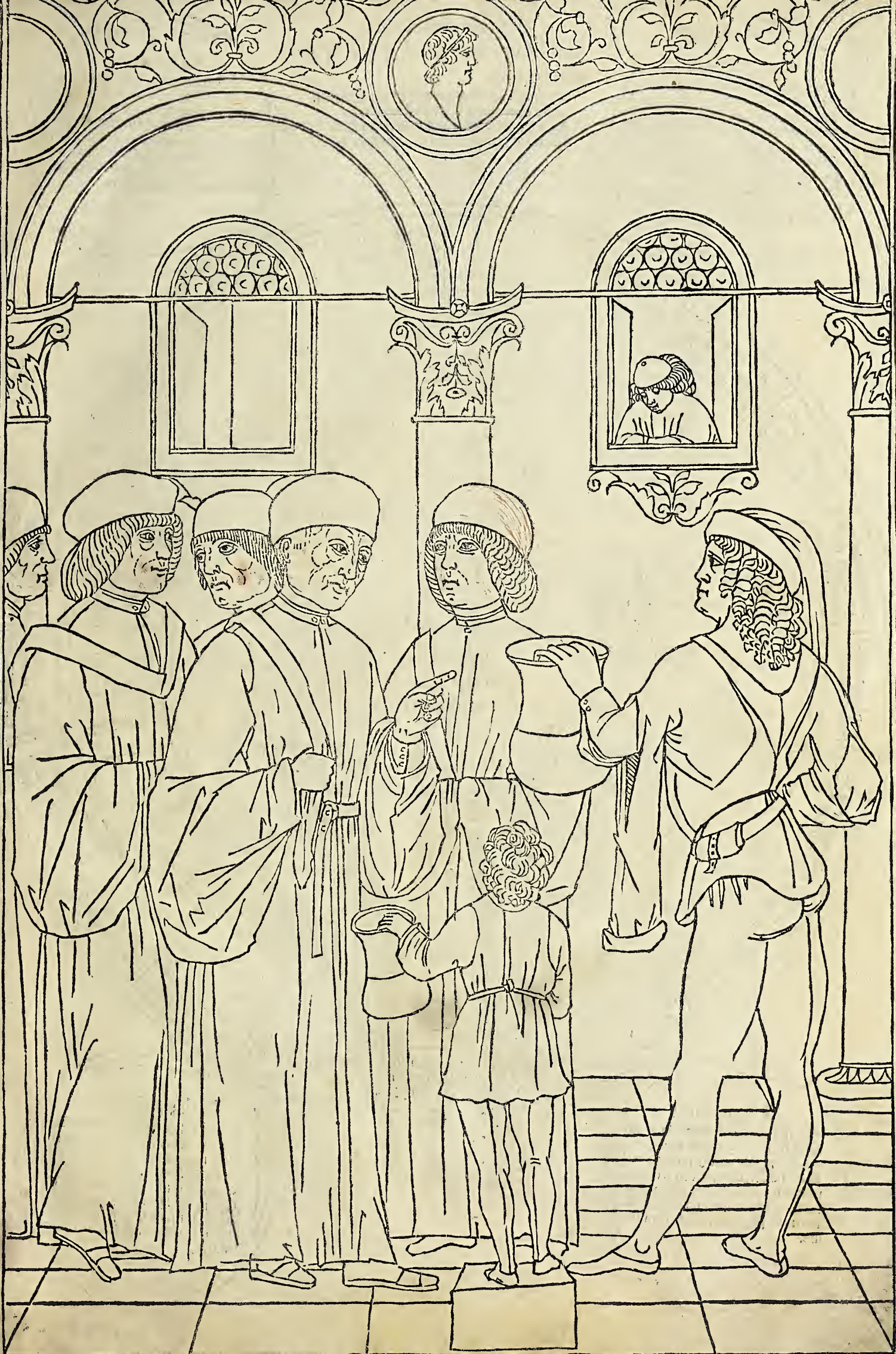

Fasciculus medicine in quo
continentur: videlicet.
Primo iudicia vrinarum cum suis
accidentijs.
Secundo tractatus de flobotomia.
Tertio de cyrogia.
Quarto de matrice mulierū z im-
pregnatione.
Quinto concilia vtilissima contra
epidimiā.
Sexto de Anothomia mūdini toti
corporis humani: Et q̄ plura alia
que hic nō explanantur in titulo
habētur in hijs opusculis: vt ma-
nifestetur legenti.

ARISTOTILE IPOCRATE GALIENO AVICENNA ALIABANTE RASIS MESVE AVER

PETRVS DE MONTAGNANA

Similitudo complexionum & elementorum.

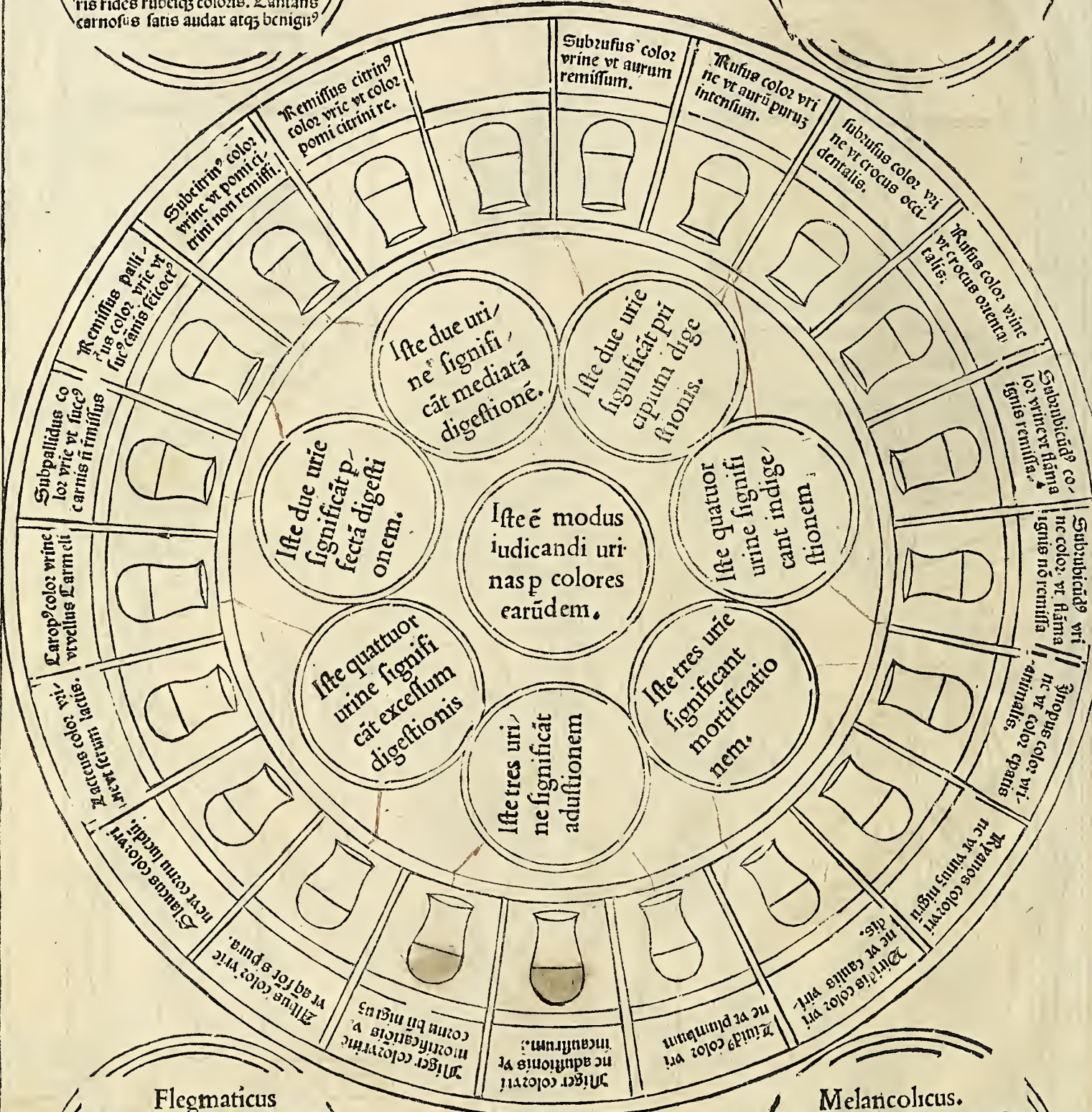
Sanguineus

Natura pingues isti sunt atq; iocates. Nouos rumores cupiunt audire frequenter. Hoc venus & bacchus delectat sercula risus. Et facit hos plares & dulcia verba loquentes. Quibus hi stultis abiles sunt & magis apti. Qualibet ex ca nec hos leniter mouet ira. Largus amas plaris ridet rubeiq; coloris. Lantans carnosus satis audax atq; benignus.

Humidus est sanguis color est vis aeris illi. Sicca calet colora sic est illi similata. Alger humet flegma ac illi vis sic aquosa. Melancolia friget ac exi ca: quasi terram.

Colericus.

Est humor colere que conuenit ipetuosus. Hoc genus est hominum cupiens excellere cunctos. Deu leniter distant necnon multum cito crescant. Inde magnanimi sunt necnon largi iumma perentes. Irfutus fallax irascens prodigus audax. Astutus graclis sicus croceiq; coloris.

Flegmaticus

Flegma vires modicas tribuit la talq; breuesq;. Flegma facit pingues sanguis reddit mediocres. Ocia non studio tradunt sed corpora somno. Sensus ebes tardus motus pigricia sompnus. Die so nolentus piger in spuraminculatus.

Melancolicus.

Restat adhuc tristis color substan tic nigre. Que reddit paruos tristes semper alta loquentes. Hi vigilant studio, nec mens est dedita somno. Seruant ppositum sibi nil reputant ore gratis. Non exers fraudis timidus luteiq; coloris. Inuidus & tristis cupidus detrectus tenacis.

128.6
K43
1495
R31A4
N11A4

3

Incipit fasciculus medicine compositus per excellentissimum artium ac medicine doctorem: dominum Joānem de Ketham Alamanuz: tractās de anothomia: & diuersis infirmitatibus: & corporis humani: cui annectuntur multi alij tractatus per diuersos excellentissimos doctores cōpositi. Necnon anothomia Mundini.

Et primo de expositione colorum in vrinis: Deinde de eorūdem iudicijs.

Vrina est colamētum sanguinis & est duarū rerū significatiua p̄prie: aut enī significat passionē epatis & venarū aut vesice aut renum. Aliaz rerū est iproprie significatura. Sed in vrina cōsiderāda sunt diuersa scz substātia: color: regio

nes: & cōtenta. Aliud est cā substātie: aliud cā coloris: aliud cā sediminis. **C**ū. n. in hūano corpore sūt quatuor qualitates. scz caliditas: frigiditas: siccitas: & hūiditas. **D**ue. n. haz scz caliditas & frigiditas sūt cāe coloris. Siccitas & hūiditas sunt cāe substātie. **S**ciēdū. n. est q̄ vrina i quatuor ptes diuidit̄. **S**upior ps est circulus. **S**ecūda ē corp⁹ eius. **T**ertia pforatio. **Q**uarta fundus p̄ circūlū egritudo capitis & cerebri p̄ corp⁹ eius egritudo spūaliū mēbroz & stomachi p̄ pforationē epatis & splenis p̄ fundū renū & matricis & iferiorū mēbrozū accētia iudicamus. **I**tez in vrina sunt tres regiōes. scz infima media & sup̄ma. **I**nfima incipit a fundo vrialis & durat per spaciū duozū digitorū. **M**edia regio incipit vbi terminat̄ infima & durat vsqz ad circūlū: qz circulus ē in sūma regiōe & qū in ista sūma regiōe ē spuma: significat ventositatem ebullietem in vīs vrialibus vel inflationez seu aliud vicium pulmonis. **C**irculus vō grossus significat nimīā repletionem in capite & dolorem & quando in circulo sunt quasi grana alba signum reumatis indigesti: & oppilationis in epate in regiōe media. **E**t si fila volitantia albi coloris: tunc est signū mortale. **S**ed si ibi quedaz nebula est in sanis malū. **S**ed in febricitantibus si nebula sit diuulsa significat p̄ncipium digestionis materie morbi & si fuerit vnita tunc significat plenam digestionem completam & cursum laudabilem: & salutem. **I**n infima regione sunt alij lapilli arenosi: & tunc denotat q̄ patiens est calculosus. **E**t si sedimen est nigrum: & tunc nisi fuerit per talem vrinaz expulsio materie venenose signum est mortis.

Vrina rufa significat sanitatem et bonam digestionem corporis humani. **V**rina subrufa sanitatē significat sed non ita perfectam sicut omnino rufa. **V**rina citrina quando circulus eiusdez coloris est laudabilis est & etiam subcitrina licz non ita p̄fecte sicut omnino citrina. **V**rina rubea sicut rosa effimeram febrem significat: & si continue mingatur significat febrem quotidianam.

Vrina sicut sanguis in vitro significat febrem ex nimio sanguine: & tunc statim debet fieri minutio nisi fuerit luna in medio geminorum. **V**rina viridis quando mingitur post rubeam significat adustionem & est mortalis. **V**rina rubea claritate remota omnino declinationem morbi significat. **V**rina rubea permixta aliquantulū nigredini vicia epatis & calefactionē significat.

Vrina pallida significat defectionem stomachi & impedimentum scde digestionis. **V**rina alba sicut aqua fontis in sanis significat crudelitatem humorum & in acutis febribus est mortalis. **V**rina autem lactea cum spissa substātia si accidit in mulieribus non ita periculosus sicut in viris propter indispositiones matricis tunc in acutis febribus est mortalis.

Item vrina lactea superius & inferius obumbrata circa mediā regionem clara idropisim significat. **I**tem vrina in idropico rufa vel subrufa mortez significat. **I**tem vrina caropus significat multitudinem humorum corruptorum sicut accidit in flegmatico idropico podagrico & alijs. **I**tem vrina nigra potest esse de calore naturali extincto: & tunc est mortalis: vel pōt esse pp̄ expulsionem materie venenose que expellitur per vias vriales: & tūc significat salutem in quartana: als autez semper est mortalis.

Itez vrina lucida sicut cornu indispositiones splenis: & dispositionez quartane significat. **I**tem vrina crocea & spissa subnigra & est fetida & spumosa significat vtericiam. **I**tez vrina rufa vel subrufa inferius habens resolutiones rotundas & albas superius aliquantulū pinguis febrem ethicam significat. **V**rina in fundo vasis vsqz ad medietatez clara postea nō spissa & tenuis grauedinez pectoris significat. **I**te vrina spumosa & clara & quasi subrubea dolozes in dextro latere maiorem q̄ in sinistro significat. **S**i vrina spumosa & alba sit maiorem dolozes significat in sinistro latere: frigidius est enī sinistrū latus q̄ dextrum. **S**i circulus vrine nullo in gente tremulus apparuerit de cursum flegmatis & aliorum humorum a capite per collum & p̄ posteriora ad inferiora significat. **I**tez vrina te-

nuis et pallida et clara acetosum flegma significat. **Item** vrina spissa plumbea circa media regionem nigra paralysim significat. **Item** vrina spissa et lactea et pauca et crassa inferius cum squamis lapidem significat vel ostendit: si vrina sine squamis spissa et lactea pauca fuerit fluxum ventris significat. **Item** vrina spissa et lactea et multa guttata in superioribus partibus vel membris corporis significat. **Item** vrina inferius pallida in viris dolorem renum significat: in mulieribus vitium matricis significat. **Item** vrina in qua frustra apparent si pauca sit et turbulosa venae rupturam circa renes et vesicam significat. **Item** vrina in qua sanies apparet in fundo vasis contra renum et vesicam putredinem vel apostemata significat. Et si in tota vrina sanies apparet totius corporis putredinem significat. **Item** vrina in qua frustra apparet parua et lata vesicae excoarctationem significat. **Item** vrina atomosa per multum tempus lapides in renibus significat. **Item** vrina alba sine febre in viris et mulieribus aliquando dolorem renum aliquando impregnationem significat mulieris. **Item** vrina pregnantium si unum menses duos vel tres habuerit debet multum clara et alba esse et ypostasis debet habere in fundo. Si vero quatuor habuerit menses vrina tunc debet esse serena et ypostasis alba et grossa in fundo.

Dolet imago in vase vrialis tamquam in speculo apparere si vrina sit mulieris conceptionem factam significat. Et si imago indicantis apparuerit in vrina patientis febres interpellatas vel epaticam egritudinem prolixitatem morbi significat. **Item** vrina spumosa ventositatem stomachi in mulieribus vel ardorem ab umbilico usque guttur et sitim significat. **Item** vrina virginis quasi subcitrina debet esse. unde vrina limba et nimis serena virginez decla-

rat esse constantem. **Urina** turbida in qua semen apparuerit in fundo vasis mulierem iacentem cum viro significat. **Urina** mulieris denota eam esse corruptam tunc declarat: predicta vrina saltem turbida in qua semen apparet in fundo vasis. Si vero vrina talis fuerit in viro recenter eum cum muliere coisse tunc declarat. Si vrina turbida velut subingarium habuerit vulvae matricis dolorem significat. **Urina** multum nigra mulieribus superueniens: si mota aliquantulum ruborem habuerit solutionem menstruum significat.

De modo iudicandi vrinam.

Modus iudicandi vrinam est. Consideratis omnibus que a medico debent considerari sic procedendum est. **Primo** videndum est de coloribus. **Secundo** de substantia.

Tertio de contentis et sic poteris cognoscere quis humor dominatur in corpore humano.

Si igitur vrina apparuerit tenuis et alba melancolia dominatur.

Si vero apparuerit alba et spissa significat flegma dominari.

Si autem apparuerit spissa et rubea sanguis dominatur.

Si vero rubea et tenuis colera dicitur dominari.

Et nota super eadem.

Et nota quod sanguis in anteriori parte capitis dominatur.

Colera in dextra parte capitis.

Flegma in posteriori parte.

Melancolia in sinistra parte capitis dicitur dominari.

Circulus rubeus in anteriori parte capitis dolorem significat.

Circulus albus in posteriori parte dolorem significat.

Circulus niger in sinistra parte ipsius capitis dolorem ut factum est manifeste demonstrat. secundum predictum modum de iudicijs et demonstrationibus vinarum sufficiat.

Due vene retro aures ex vera
q3 parte valent ad bonam me-
moriam ⁊ ad mundificandum
vultus ⁊ pustulas ⁊ cōtra oēs
alias maculas faciei.

Vena sub mento valet contra
dolorem magillarum ⁊ contra
puruum ⁊ fetorem narium ⁊
dolores faciei ⁊ cōtra dolores
⁊ pustulas pectoris.

Vena sub vtraq3 parte asel-
le incisa facit hominem ridē-
tem mori ⁊ talis vena balse-
cos vel balsetes appellatur.
Omnes vene brachiorum
sunt ante comestionem mi-
nuende.

Vena trāsiens a sinistro ⁊ cur-
uo mō in ambobus brachijs
debet incidi contra dolores
pectoris ⁊ pulmonis. Et inci-
sio ipsius valet etiam illis qui
grauiter anhelitus ⁊ attrahit
⁊ spiraminis grauamen ha-
bēntibus.

Vena in ambobus lateribus
corporis debet incidi contra
pustulas antiquas ⁊ contra in-
firmitatem frigidam ⁊ hēntē-
riam ⁊ quando homo non
potest habere digestionem

Vena basilica ⁊ epatica solet
aperiri pro passione epatis ⁊
splenis aut periculis edore-
tur circa manum sinistram.

Ventose posita sub vena
valet apertemantibus
corax ⁊ scabiei pro-
dugre et ventositate
vesire ⁊ pleurexi.

Vena pulsantis incisa incar-
diaca passione multum pro-
fert.

Ventose posite sub renibus va-
lent apertemantibus coraxū sca-
bici podagre ⁊ ventositate ve-
sice ⁊ pleurexi.

Vena sub preputio valet
cōtra ydropisum ⁊ cōtra
oēs corporis tumores.

Due vene de cogis ⁊ due de ti-
bijs ⁊ vnaquoq3 in vtroq3 pe-
de valet cōtra dolorem coraxū
⁊ tibiaram ⁊ crurū vtriusq3 pe-
dis aut infirmitas euenit ex ve-
sica artetica podagra sciatica
ydropisū valet etiam contra ner-
uorum constrictiones ⁊ fumo-
rem ⁊ menstruorum subtracti-
onem.

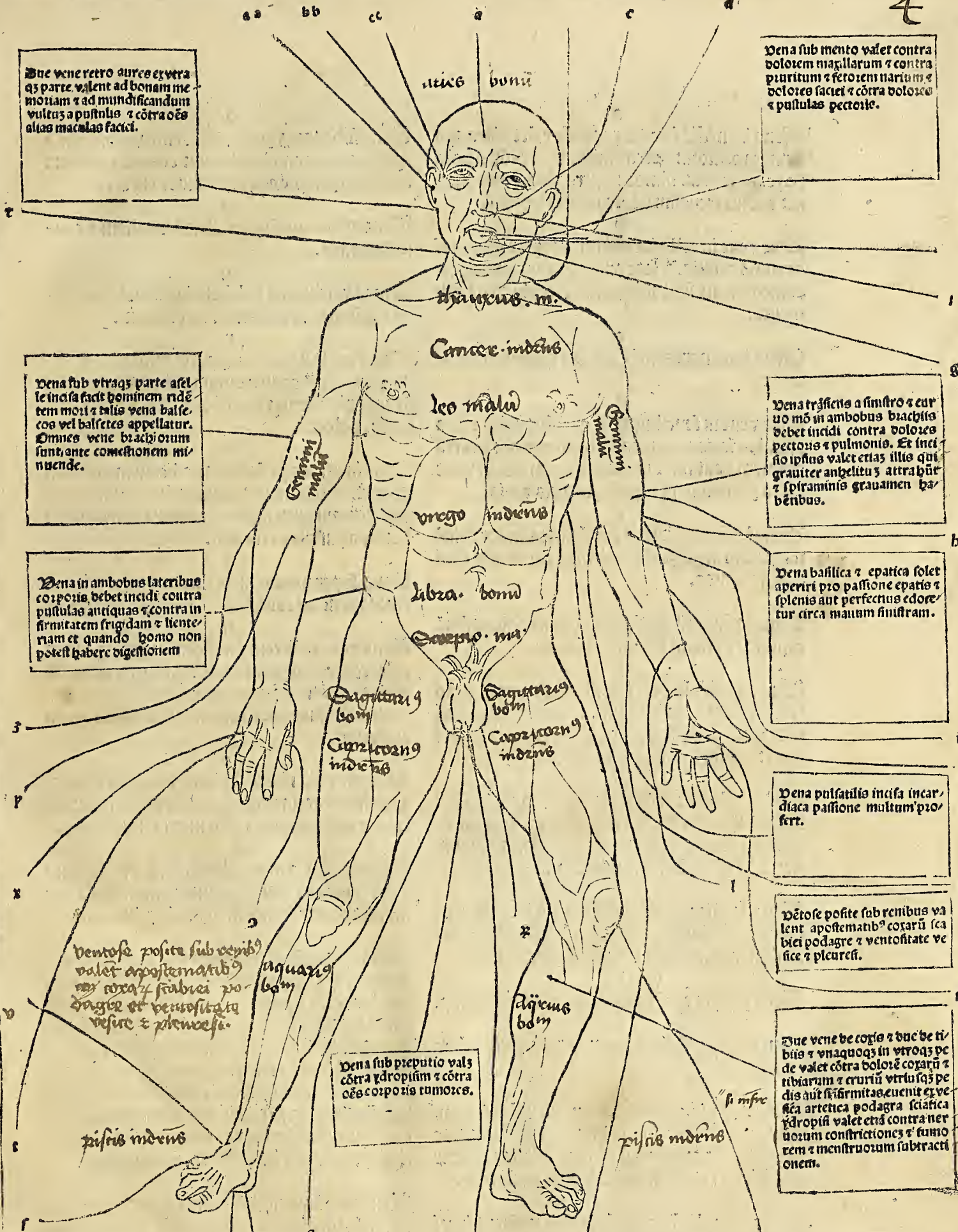
Vena in vtroq3 pede supra
pedicam maiorem valet cōtra
obscuriam ⁊ contra faciei pu-
stulas ⁊ menstruorum reten-
tiones ⁊ contra conceptiones
⁊ contra pustulas crurium.

Due vene interiores sub
talis in vtroq3 pede valet
contra arenā ⁊ calculū ⁊
valet mulieribus post pū-
nō bene purgatis valet et
illis que nō sūt bñ dispositę
te ad recipiendū semen et
etiam mulieribus qui ius-
suam non habent.

Due vene inferiores in
sa preputium valet in su-
mefactionibus testiculorū
⁊ dolou renū ⁊ sictis
vitijs.

Vena supra preputium va-
let contra tumores ⁊ infla-
tiones testiculorum ⁊ cō-
tra omnia vicia vesice ex-
arena ⁊ calculo ⁊ cōtra alia
mala.

Vene saluatelle in betra par-
te corporis valent cōtra letar-
tā ⁊ Dat saluarella nubi plu-
rima bona minusa. In natura
sem tollit de corde calorem.
Purgat epat splenem pectus
precordia vocem.

a
Vena in medio frontis percussa valet cōtra apostemata oculoꝝ: z p̄tra emigraneā: z cōtra dolores capitis grauissimos: z p̄tra mētis alienationē: z cōtra frenesim z cōtra nouaz lepram.

b
Due vene in collo inciduntur propter humores z reuma capitis. Nota omnes vene capitis post comestionem sunt minuende excepta vena sub mento.

c
Vena iuxta nares incisa purgat caput z tuuat auditum.

d
Due vene in faucibus oris quelibet valet cōtra pustulas faciei: z contra scabiem capitis: z cōtra dolorem dentium z mandibularum. Et et valet cōtra grauedinē capitis gutturis z oris.

e
Vena labioꝝ contra apostemata in ore existētia z etiam in gingiuis z etiam in carne qua radīcantur dentes.

f
Vena in summitate nasi valet contra grauedinē capitis: z nimum fluxum oculoꝝ.

g
Due vene sub lingua valent ambe contra dolores dentium z gingiuarum: z contra reuma capitis: z contra apostemata gutturis: z cōtra squinātia: z contra omnia vitia oris.

h
Vena cephalica capitis percussioibus incidit: ipsius capitis vt melius ex alio latere in manu sinistra in principio. Item omnes vene manuum sunt post comestionem minuende.

i
Vena cordiaca cordis seu coralis hoc est vena mediana inciditur pro passionibus spūum z plenius in manu sinistra valor eius declaratur.

k
Vena purpurea cōtra passioēs minuit interiorū.

l
Vena iliaca z tūillarī aperitur pro passionibus inferiorum.

m
Saluatella in dextra manu minuenda est quando peccat sanguis in qualitate vel in quantitate vel in vtroqz qz epar est in dextro latere. matris aut splen z renes ad sinistrū latus declinant.

n
Vena in poplicibus incisa facit hominem incelsanter incedere. Itē omnes vene crurium ac pedum post comestionem sunt minuende.

o
Vena sub vtroqz genu valet contra apostemata z dolores renū z lumborum corarū z vesice: z arteticas p̄cisiones mirabiliter curat.

p
Vena gibbo incisa purgat melancoliam z confortat renes.

q
Venas veniens ad pollicem incisa valet idropis z inflatis: z etiā cōtra ventositatem.

r
Due vene secte in vtraqz parte coniuncte pudibundis valent contra omnia vitia verendorum: strangurie z lienterie passiones: z vesice z testiculozum dolores.

s
Vena in vtroqz pede supra pedicam maiorē valet contra obtalmiam: z contra faciei pustulas: z menstruoꝝ retentiones z contra conceptionē z contra pustulas crurium.

t
Vena super minimam pedicam incisa valet in vtroqz pede ad coleram.

u
Vena inter pollicem z indicem in vtraqz manu valet contra dolorem capitis: z contra dolorem oculoꝝ: cōtra febres: z contra fellis effusionē: contra obtalmiam: z contra ruborem z fluxum oculoꝝ.

v
Due vene exteriores saphene sub tales i vtroqz pede fleubotomia contra dolores Auchaium: z contra inflationes z apostemata testiculozum.

y
Vena in vtraqz manu supra minimum digitum valet contra icteritiaz: z contra omnia vitia splenis. Et contra frenesim z quacūqz febrem.

z
Vena epatica habet initium a stomacho: a corde: a iecore z ē posita vel locata ad extremā partem brachij z si non bene incidunt predictum locum facit tumescere z etiaz ex hoc generant apostemata z spasmus in brachijs z digitis z etiā stomachi z splenis z etiam contra fluxum sanguis de naribus z etiam contra punctiones seu stimulationes lateris. Et incisio ipsius precipue z principaliter debet fieri in nonis maij hoc est sequenti die post festum sancti Joannis crisostomi.

z
Vena mediana capit initium suum a pulmone. Et est in medio brachij posita vbi non est mus. Et si non bene incisa fuerit dat spissum sanguinē Et si bene inciditur valet cōtra omnes dolores

membrorum cordis stomachi costarum z latez.
 Et etiam si non bene incisa fuerit saniem pluri-
 miam z pessimaz mitteret: z vulnera famosa: z ad
 perniciem hominem deducit: z precipue: z prin-
 cipaliter incisio vene predictae debet fieri nonis
 septembris hoc est circa festum Natiuitatis bea-
 te virginis Marie.

Vena Cephalica a capite habet principium z p
 illam venam transit alia vena que mus nuncu-
 patur que aliquando inciditur loco cephalice p
 negligentiam: z talis incisio importat tumosita-
 tem z propinquam mortem. Sed incisio vene
 cephalice valet contra fluxum oculorum: z con-
 tra omnes dolores capitis: z etiam incisio vene
 predictae valet contra caducum morbum: z inci-
 sio ipsius bona est sequenti die post festum sancti
 Ambrosij seu in nonis Aprilis.

Due vene in occipite ex vtraqz parte valent cō-
 tra querelam capitis inani: z stuporem mentis:
 z amissionem rationis.

Vena in concavitate aurium ex vtraqz parte valet
 contra tremorem capitis: z contra tinnitum au-
 rium: etiam valet contra nouellam surditatem.

Due vene in timporibus valent contra dolores
 aurium: nimiam effusionem lachrymarum de ocu-
 lis: z contra emigraneam: z sm Auicennam nō
 debent minui in quibus requiritur potentia ge-
 nerandi: qz per istas venas euacuatur spūs qui a
 natura missi sunt ad fetum generandum.

Vena in angulis oculorum in quelibet parte va-
 let ad clarificandum visum: z contra omnes flu-
 xus z maculas oculorum: z maxime albulaz z ne-
 bulam: z palpebre inuersionem.

Ista tabula tractat de iudicijs venaz z de mi-
 nutionibus earūdem vna cum cautelis.

Inutio alia per meta-
 tesim: alia per antifrasi-
 sim. z si sit inueterata
 passio fiat minutio p
 metatesim. Si vō re-
 cens per antifrasi-
 m. per metatesim dōz fie-
 ri quādo ex eadē pte i
 qua ē egritudo extra-
 bitur sanguis. per an-
 tifrasi-
 m fit quādo ex cōtraria pte fit minutio seu
 fleubotomia qd est idē.

Cōsiderādū. n. est an ma-
 teria fuerit furiosa vt in antrace p metatesim: tūc
 dōz fieri minutio. Sūm si quis punctus fuerit ab
 aiali venenoso p metatesim minuat. Sed qz iu-
 uenes humidat calidis humorib: in horū cali-
 dorū humorū cā debēt fleubotomari. Cū igitur
 sanguis humidet ante tertiā z colera inter tertiā
 z nonam z ipsi iuuenes in his horis debent fleu-
 botomari. Si. n. humides frigidis humorib: z
 maxime melācolia in hora melācolie. i. post no-
 nam. preterea vt ait Galienus in tegni. Si quis
 bz stomachū debile canere dōz fleubotomiam z
 maxie de venis que sūt iplicatiuis brachiorum.
 Et nota qz luna nō sit in medio geminorū quan-
 do minuit de ipsis venis implicatis ipsorū bra-
 chiorū neqz ēt super spatulas vētose debēt appo-
 ni. Et si sanguis exierit niger tollat vsqz sit rubi-
 cundus. Si spissus vsqz sit rubicundus: z vsqz ad
 tenuitatē. si aquosus vsqz ad grossiciem. Et si sā-
 guis nō pōt exire: clauso. n. fleubotomie vulnere
 cū digito postea subito cū maiore ipetu exīt san-
 guis z fumosus.

Incisio ymn...
Incisio p...

In fleubotomia quatuor pōt at-
 tēdi scz tps cōsuetudo etas z vir-
 tus. in tpe calidissimo non debet
 fieri fleubotomia: qz hūiores sūt
 pturbati: z sic exirēt ita cito boni
 sicut mali. nec i tpe frigidissimo
 qz humores sunt cōpacti in corpe z difficiles ad
 educēdū z citius exirēt boni q̄ mali. In noua vō
 luna nō dōz fieri fleubotomia: qz corpora sunt ab
 humorib: euacuata sed p fleubotomiam magis
 euacuarent. Cōsuetudo dōz attendi. si sener non
 cōsuevit fleubotomari nō minuat z ppter cōsue-
 tudinē z debilitatē. Etas ēt est attendēda quoni-
 am ante duodecim annos nullus debz fleuboto-
 miari neqz sener senio cōstitutus. Tamē sūt qui-
 dam fontes z vigorosi z tales possunt magis mi-
 nuui: virtus. n. cōsiderat maxime: fortes. n. minui
 debēt: debiles vō non: vñ virtus z etas magis at-
 tendunt q̄ tempus z consuetudo.

Cautela alia.

Ista conueniunt fleubotomiato.

Fleubotomiato ista conueniunt. panis fermentatus bene coctus triticus vinu leue qd stomachu no grauatur oua sorbilia pices apratiles z carnes porcie ouine arietie puline. Iuuenu bestiaru parua poma que tuc reperiunt: caules non comedant: qz generat venenu in stomacho neqz caseu nec aliqua que de eo cocta sut. Sit naqz Galienus Ipcora. ampho. liiij. pteculu qnte. lac dare febricitatib vel caput dolentibus pessimu est: ipsa die somnu vite. Na p somnu solet quedu pua accensio februu accedi z lippotheimia incurrere. i. defectu cordis vel tenebrositate oculoru vt quibusda extasim pariat.

Utilitas fleubotomie.

Fleubotomia eni mentem sincerat: prebz memoria: sensus subtiliat: voce subtiliando clarificat: lumem acuit: auditu tepat: digestionem puocat: stomachu adiuuat: sanguinem malum expellit: naturam confortat. Et cum ipsa malos humores extirpat. Et logi vite sanitatem amministrat. vnde ait Auicenna quarta primi capi. rr. in principio. Fleubotomia est vniuersalis euacuatio oium humoru: laborans ex sinotho. i. ex nimio sanguine vel ex sinothio. i. ex sanguine putrefacto statim minuat omni tpe coi nisi q luna fuerit in medio signo geminoruz. Dicit aut a sinos qd est febris z nocha qd est sanguis versus. Sinocha de multo: sed sinochus putrefacto.

Laboras effimera contra sinotham in flatu minuat de vena mediana z de vena cordiaca dextri brachij in estate. sinistri vo in hyeme. Effimera eni e febris que durat p vnu die vel paru plus vel paru minus

Laboras effimera ex ca calida vel ieiunio minuat de vena capitis vtriusqz brachij. Laboras effimera ex ieiunio z frigiditate caueat minutionem. Laboras ex frenesi minuat de vena capitis vel de vena in medio frontis. Laborans effimera ex debilitate minuat cu fetis porcinis d naribus suis. Laborans effimera ex litargia minuat iter mediu z auriculare. Laborans ex squinatia minuat de cephalica vtriusqz brachij. Laboras effimera ex apostemate minuat d vena veniente ad auriculare digitu. Laboras effimera ex pleuresi minuat de vena cordis p metastis hoc e si pleuresis fit i sinistro latere fiat minutio i sinistro brachio. Et si pleuresis i dextro fuerit brachio seu latere: tuc fiat minutio i dextro latere vl brachio. Laboras ex quotidiana iterpellata minuat de vena mediana. i. de vena cordis. Laboras ex quotidiana iterpellata minuat de vena mediana. Laborans ex quotidiana ex

vtrousqz flegmate minuat d vena dextri brachij i estate. sinistri vo i hyeme. Laboras ex flegmate falso cu pruritu fiat scarificatio in tibijs. Laboras ex tertiana minuat de basilica. i. de vena epatis dextri brachij in estate. sinistri aut in hyeme. Laboras ex quartana minuat de saluata la sinistre manus inter mediu z auricularem.

Laboras ex quacumqz acuta minuat de basilica vsqz ad quartu die. Laboras ex febre ethiaca minuat de mediana. i. de cordiaca. Laboras ex ydropisi quacumqz minuat de vena epatis dextri brachij in estate. sinistri autem in hyeme.

Laboras ex ictericia de basilica vtriusqz brachij in estate z in hyeme. Laboras ex melancolia inania z frenesi minuat de vena que e in medio frontis. Laboras ex epatis calefactione minuat de basilica dextri brachij. Laborans ex vitio splenis minuat de saluata sinistre man. Laboras ex vitio renu matricis z vesice minuat de saphena interiori. i. de vena que e sub talo interiori vtriusqz pedis. Laboras ex vetositate z inflatone incidat vena que dirigit ad pollicem vtriusqz pedis. Laboras ex ptibus inferioribus minuat de saphena interiori z exteriori pedis. Laborans ex sciatica minuat de saphena exteriori pedis partis dolentis. Laboras ex podagra minuat de saphena z de basilica interiori z exteriori vtriusqz pedis.

Remedium.

Contra inflationem venarum post minutionem. R. Rutam absinthiu z ordeu hoc totu contunde: z in patella calida cofice ex illis ad modum emplastri z liga super tumorem z sanabitur.

Aliud remedium.

Contra debilitatem venarum cum homo senserit qd e piger z grauis i toto corpore z plen doloribus ante z retro in capite suo talis minuat sanguinem d vena epatica qz mirabiliter p hoc curabit. Sup isto dicit Galienus qz generat humores pessimos in sanguine illo: intrinsecus sanies z vlcera magna generantur z oriunt si cito minutio non occurrat p venas naturales. Et quasi cedem venae naturales non recuperant qz sunt debilitate per naturam immunda hois sine immuntione qz sunt obstruite sanguine malo. Ideo aperiri debent als destruerent: sicut aurum qd in sepelitur z calidat in igne. Talis et ho destruit si sibi minutione mediate non succurat vel alijs medicinis. It dicit Ipcoras ampho. prima qz ho nimis languoribus debilitatus p minutionem sanabit z dissoluit.

Sigil tps bonu fleubotomandi e electione z no necessitate quatus ad locu lune z no aliaru planetaruz qd tam e necessarium p tpe multo bo-

no et laudabili optas scire. Nota primo regulas generales. Prima in tempore nouilunij et plenilunij non valet fleubotomia. Et si luna tunc fuerit in bono signo, ut incidere membrum cum ferro luna existente in signo illud membrum respiciete horredum est, ut luna existente in signis aeris vel igneis plus valet operatio vene quam ipsa existente in signis terrenis vel aquaticis. Quapropter iuuenes vel viri in augmento lune sunt fleubotominandi, senes vero in defectu, versus. Luna vel veteres: iuuenes noua luna requirit, ut tempore veris et estatis fleubotomia fieri debet de parte dextra. Tempore autem autumnij et hyemis de parte sinistra, versus. Ver estas dextras autumnij hyemis quoque sinistras. Incidunt venas morbofo sanguine plenas. In se vel iuuenes si sunt vene sanguinee plene. Si mense bene confert incisio vene.

Cum igitur quantum ad signum lune tempus minutius scire volueris tunc predicta videas quando luna fuerit in signo bono et valet te per minutioe tunc ipso die minutio erit bona. Stare illo quo eodem die nec sit nouilunium nec plenilunium: et sic de alijs regulis put dictus est observatis. Et si potes aspectum lune ad alios planetas et ascendentia conservare bonum erit. Nam stat quo luna sit in bono signo sed forte coniuncta vel aspecta aspectu malo a saturno vel a marte. Et si quidem ex parte signi lune valet apertio vene, tamen propter coniunctionem vel aspectum non valet. Si tamen hec omnia haberi non possunt habetur tamen luna in signo bono et satis ad presens erit: per tempore electionis: et iste sunt regule astronomicales.

Conceditales vero sunt alie multum necessarie que alibi videri debet: observent tamen iste. Primo quo aer illius diei sit clarus temperatus: non multum frigidus aut calidus: non turbidus aut pluviosus: aut corruptus, versus. Jun febr april maij noues sep atque decēber, versus. His minue venam lunam dum videris aptam. In his festis comuniter celebratur fleubotomia.

CItem alij versus. Martini Blasij Philippi Bartholomei. Venas precipit ut longo tempore viuat. In his metris continent festa circa que festa proprie contingit fieri contra fleubotomia. Non quo semper valeat in illis festis sed prope illa festa.

De iudicio cruoris.

Iudicandum cruore de vena amissum, primo si est spissus male se habet circa pectus. Si flauus male circa splen. Si glaucus male habet circa iecur. Si autem durus et niger nimis timuisti. Si est rufus habet nigrum circum est causa debilitatis capitis. Si autem est

rufus niger durus et coagulatus time paralysim. Si autem est niger et aquosus nimis time febres quartanas. Quando enim est aqua inferius et aqua superius tunc ydropisim. Luna autem est cruor valde rufus et parum aque habens superius bilarem vultus facit: et est signum sanitatis.

Verficulos nota quibus cernes experimenta.

Sanguinis emissi de venis ordine tali.

Si cruor est albus hominis quasi spuma reptus

Tussim designat: pulmonum dolorque paratur.

Et si ceruleus sanguis fuerit speculatus:

Est de feruore: tunc dolor in iecore.

Sanguis preterea et nare videtur in vnda:

Silicis hunc hominem pati dicit lapidem.

Si siccus sanguis fuerit varijs coloris:

Et velut collum columbi sit rubensque:

Talem paralisis verat vbijs satis.

Si sanguis pure pellis dinoscitur esse:

Inter cutanea pestis ibi tunc dominatur.

Si natitant globuli tunc fiant vulnera causam.

Si rufus pulcher sit et vnda paruper.

Est talis sanus non tibi sit iste dubius.

Debet autem minutus sibi cauere maxime in primis tribus diebus a sup. no cibo et potu aut fortiter exercitio. i. labore et supfluo sono maxime in prima die: tristitiaque et sollicitudine: hec. n. sanguine corrumpunt et in genus melancolie conuertunt. Quartoque die vel quinto postquam vultus solidatum fuerit. balneum intrare et tempore ibidem manere iuuatiuum est: fiat autem ipso die existente in balneo moderata et suavis fricatio circa corpus: exiens autem a balneo cauet sibi a frigore: imo opus ut inuolutus sudario et sufficientibus operimentis vestitus mane at in domo temperati aeris.

Versus.

Prima dies vene gaudet moderamine cene.

Altera leta dies: tertia vero quies.

Postque dies quartus cunctos exterminat actus.

Interque dies quintus virtutes colliget intus.

Balnea sexta petit: sed septima vult spaciari.

Precipit octava ludere cum domina cara.

Sequitur de duodecim signis zodiaci: et primo de ariete.

Luna existente in ariete bonum est sanguine minere de brachijs. balneum intrare. scribere icipere. Fenam falcare. Ad mercandum ire. foramen cemeti incedere. Et omnia quecumque igne sunt bonum est operari: malum est medicari. Turris et castrum vel domum edificare icipe: non est bonum sanguine de manibus minere nec ventosas ponere debes.

Taurus.

Luna existente in tauro bonum est sanguine minere: hortos facere: seminare vineas: et arbores plantare. Nam cito crescut et multum durabut: bonum est

māsiões edificare: vxozē ducē: z oia lignea opa incipe: bonū ē terras emere sicut agros z hmoi: z arare incipere: malum est medicare collū: oculos: guttur: z vngulas.

Gemini.

Luna existēte in geminib⁹ bonū ē icipere ea q̄ pertinet ad duo scz ad matrimoniū: ad societate: de amicitia tractare: bonū stabilia facere. Incipere plātare. Ire añ iudices: malū ē medicare i bumeris: scapul: brachys: vlnis: z manibus: seu vngues de manib⁹ incidere. Itē icipe minuere de brachys: bonum tamen potionem sumere.

Lancer.

Luna existēte in cācro bonū est sanguinē minuere z medicinā sumere: z facere ea q̄ cuz aqua fiunt vt sunt: molēdia: piscine: z aq̄ductus: intrare nauē: iter accipere: nouā domū intrare: z mutare d vna domo in aliā: z vxozē ducē: z bestias minutas emere: vt porcos: oues: capras: z silia. Malum est medicari pectus: pulmonem: z splenez. z domum edificare. **Leo.**

Luna existente in leone bonū ē icipere ea que cum igne fiunt: fūdare castra: domū intrare: loq̄ potestati⁹ seu p̄ncipibus: cōfirmare matrimoniū. malū ē medicari stomachū: **Loz:** z pect⁹: la tera: potionem z medicinā sumere. Malū est ēt medicari **Lpar** z omnia interiora iter loq̄ icipe nouā vestē induere. **Virgo.**

Luna existēte in virgine bonū seminare: z colere irā: z plātare vineas: z arbores: z hortos facere: scribere incipere: z oia operari que vis gemiari: tractare pacē: induere nouā vestē. malū ē medicari ventrē z oia interiora vēt: is. malū etiaz est vxozem ducere qz sterilis erit aut paucos filios generabit: locuz mutare: z facere ea que cū igne fiunt. sed medicinā sumere multū laudabile est.

Libra.

Luna existente in libra bonū est sanguinez minuire: rōnez ponere. Emere vendere pōderare oia que sunt pōderabilia. malū est medicari interiora ventris, **Renes** z vesicā z ea que sunt vsqz ad pudibūda: z oia icipe facere que cū terra fiūt.

Scorpius

Luna existēte in scorpiōe nō video q̄ sit aliq̄ bonū facere: qz tūc ē in suo casu z ifortunio. Itō ipsa debilitat z impedit in bonis operatiōib⁹ tamē bonū est balneari z ea facere que cum aqua z de aqua fiūt. Malū ē medicari membra virilia vt preputiū: anū: vel aliq̄ vulneratū: arbores z mōtē ascēdere. Itē facere z precipue per terras vel per nauim.

Sagittarius.

Luna existēte in sagittario bonū est sanguinē minuere: balnea intrare: caput radere: capillos p̄

cingere: discordes recōciliare: copulationē inter amicos facere: societate firmare: puerū ad artes applicare: matrimoniū intrare seu ordinare: sed nō perficere qz sterilis erit vxoz in pueris z superba. bonū est fucere oia que ptinet ad cōstructōez domoz: irā colere: z hortos facere: malū ē facere medicari coras: femora: additiões mēbroz.

Capricornus.

Luna existēte in capricorno. bonum est facere ea q̄ cū terra z de terra fiunt vt seminare z vineas plātare venari aucupari z oia instabilia crescere. Itē incipere verius meridiē. malū est vxozem ducere: z facere ea que cū igne fiunt. Non ē bonū minuere: nec potionez sumere: nec in genibus nec in neruis facere medicinaz: nec in aqua laborare.

Aquarius.

Luna existēte in aquario bonū est vxozē ducere intrare domū. Itē incipere ad orientē loqui prelatis z oibus alijs dignitatem habētibus. maluz est medicare tibias z cetera vsqz ad cauillas pedū. Itē loq̄ incipe. **Pisces.**

Luna existēte in piscibus bonū ē sumere medicinā z potione. Et quicqd ptinet ad geminatiōē vt amicitias tractare: rōnē ponē: vxozē ducere. Et ea facere que ad aquā ptinent vt molēdia z aqueductus. Itē p aquas iciperz fūdare ecclesias z alia edificia. malū est pedes medicari z omnes partes eorum.

Aries habet caput

Taurus collum z guttur

Gemini scapulas z manus

Lancer pectus z pulmonem

Leo stomachum

Dominiis

Virgo epar intestina z circa ventrem

Libra renes ancham z vesicam

Scorpio secreta nature

Sagittarius coras

Capricornus genua

Aquarius tibias

Pisces pedes

Taurus

Virgo

frigida z sicca

Capricornus

Lancer

Scorpio

frigida z humida

Pisces

Aries

Leo

calida z sicca

Sagittarius

Gemini
Libra calida & humida
Aquarius

Et nota ea que dicta sunt de flebotomia de rii. signis zodiaci debent intelligi solum fm motum lune: & non aliorum planetarum quo ad tempus electionis pro sanitate conseruanda: non autem ad tempus necessitatis igitur nec signuz nec horum considerare: qz indigenti nulla lex est imposita. Indigens igitur aut expectare debet: sed minuere in nomine domini nostri Jesu xpi dum necesse est: & oportet. versus.

Ar li de vena bene fundunt vena sagitta.
Ean ca pis vir media cetera dico mala.

Flebotominandum est omni tempore si necessitas vrget: & maxime luna. iij. viij. xi. xiiij. xv. xvij. xxij. xxv. Qz tunc minutio melior est q̄ alijs diebus. Item sanguinem minuere vtilissimum e ab viij. kl. Julij vsqz ad. xv. kl. Augusti: qz tunc crescit & augmetatur sanguis. Dies caniculares intitulatur a. xv. kl. Augusti. vsqz ad nonas septembris in quibus non est flebotominandum: nec potio est accipienda. flebotomia no est vtilis ab viij. kl. octobris vsqz ad. viij. kl. decembris vt no ciuos humores quos estiuuz tps cōtraherat: Autumnus deperdat & sicca colera vsqz ad scōz autumnum securus eris.

Anguines non minuas nec de anse re comedas: neqz potionem sumas viij. z. ix. die aprilis & kl. Augusti: & vltima die decembris presertiz & vltima die Junij: qz tunc vene nimis plene sunt. Ideo in hominibz & pecudibus flebotomie incisus vel alijs animalibus vulneratis periculosum est: homo etiam qui in istis diebus natus est vel fuerit: aut morte mala: aut maximo labore peribit.

Item die Januarij vltimo & Februarij vult primo: homo qui natus fuerit post mortem suaz nūq̄ putredine soluetur. Et nota q̄ homines sani de mane habent vrinam albam. Ante prandium rubeaz. Post prandiu candidam. Et ante cenam calidam. Lauendum est etiaz summe ne aliquis in subnotatis diebus minuat: qz pericula ex hoc eueniunt infrascripta. Si sexto kalendas Januarij aliquis sanguinem trahit: aut moritur infra annum: aut visus: aut alius sensus ei minuetur: aut febre capietur. Si octauo kalendas februarij: aut mortem: aut spasmu cordis: aut paralim patiet. Si pridie kalendas Martij: aut moritur: aut spasmu: aut paralim: aut febrez

incurrit. etiam si quis quocunqz die alio a predicto i martio miuetur ille in augusto febricitabit. Si tertio idus aprilis: aut statim: aut quarto die morietur: aut patietur febrez: aut spasmu. Si tertio vel quinto kalendas Maij: aut moritur aut febrez incurrit: aut dissolutionem mentis habebit. Et si primo nonas maij: aut moritur: aut emigraneam patietur. Si tertio idus Junij: aut epilepsiam: aut elephantiam incurrit. Si octauo kalendas Julij: aut moritur: aut in extasis vertitur: aut in iccore dolebit. Et si quinto nonarum Julij: aut moritur: aut obliuiosus erit: aut viscera in frigora sustinebit. Si nono kalendas augusti: aut statim: aut quinto die moritur. Et si eode die potionē sumpsit ante trigesimam diez morietur. Si tertio kalendas septembris: aut infra annum morietur: aut frenesim patietur: aut visus oculorum eius extinguetur: aut scabiem: aut pruriginem: aut sudorē fetidum sustinebit. Et si tertio nonas ipsius septembris: aut moritur: aut spasmu habebit. Si duodecim kalendas octobris: aut moritur: aut ebetudo sibi occurrit: aut ictericius erit.

Sequitur de duodecim mensibus.

De Januario

Niano claris calidis cibus potiaris
Ne tibi languores sint aptos sumere liquores.
Nec minui cogita: contraria ferula vita

Balnea sint grata hec potio sit moderata.

Februarius

Signitur occulta februo febris tibi multa
Si comedis betam necno anciam vel anctam.
Potio sumatur: in pollice tunc minuatur
Frigida vitentur sed balnea sana videtur

Martius.

Martius referat humores: gignitqz dolores
Sume cibum pure coctana si placet vze
Balnea sint assa nec dulcia sint tibi casta
Vena nec habenda nec potio sit minuenda.

Aprilis.

Se probat in vere vires aprilis habere
Luncta renascuntur poti tunc aperiantur
Hincqz scalpescit corpus sanguis quoqz crescit
Ergo soluatur venter cruoz at minuatur.

Maius.

Maius secure laxari sit tibi cure.
Scindatur vena sed balnea dentur amena.
Cum validis rebus sint balnea seu speciebus
Potibus astricta sit salua cum benedicta.

Junius.

Qui vult solamen iulio p̄bet hoc medicame
Vena non cedat: nec ventrem potio ledat
Somnum compescat: ⁊ balnea cuncta pauescat
At venerem vita sit anetum salua tuta.

Augustus.

Quisq; sub angusto vivat moderamine iusto
Rare dormitet: frigus coitum quoq; vitet
Nec minui cogita: contraria fercula vita
Potio vitatur: ac lotio nulla paratur.

September.

Fructus maturi septembze sunt valituri
Sed pira cum vino: panis cum lacte caprino
Atq; diuretica potio tibi fertur amica
At venam pandas species cum semine mundas

October.

October vina prestat: valetq; ferina
Necnon ancina caro convenit ⁊ volucrina
Quantum vis comede: sed non precordia lede
Quavis sit sana tamen est repletio yana.

November.

Ista nouembze datur tibi regula medo bibat
Si vita queritur mel ⁊ zinziber comedatur
Balnea cum venere tunc nullū constat habere
His vir senescit ⁊ d'ropisis quoq; crescit.

December

Sane sunt mēbris calide res mēse decēbris.
Caulis vitetur: capitalis vena seccetur
A frigore caput tegas vt sanus bene degas.
Ne nimis egrotes cinamioma repuntica potes.

Aries in prima constitutiōe cepit videre: hoc
est q; hominis caput habere dicitur.

Taurus: habet collum ⁊ guttur.

Gemini: spatulas vsq; ad manus.

Cancer: pectus ⁊ pulmonem.

Leo: stomachum.

Virgo: epas ⁊ intestina: ⁊ circa ventrem.

Libra: renes: anchas: ⁊ vesicam.

Scorpis: circa verebunda: ⁊ vasa seminaria.

Sagittarius: coras.

Capricornus: genua.

Aquarius: tibias.

Pisces autem pedes.

Et ita membra humani corporis per signa su
per celestia diuiduntur.

Luna existente in signo membri patientis nul
lum medicamen facias illi membro.

Artes in pma mudi qstucōe cepit vidē. h' ē q' hoīs caput hēc dicit. Thaur' h'z collū z gutt' Gemini spatulas vsqz ad mās
 Cancer pect' z pulmonē. Leo stomachū. Virgo epaz et mtestina. z ca ventē. Libra renes. mchus. et vesicā Gro
 pi' circa verebunda. et vasa feminaria Sagittari' coras Caporn' genua Aqri' tibias Pistes at pedes
 Et ita mbra hui' corpus p sig' sup'caelestia diuidūt. Luna exite in signo mbru patient' nullū n' dicitamen illi
 facias mēbro

Aries ē signū mensis martii. Malū ē mederi
 in capite z tunc qui in capite percutitur: aut mo
 ritur: aut remanet lefus.

Taurus est signum mensis aprilis. Malum est
 mederi oculis roto z gutturi: ac gargarisimū facē

Gemini ē signū mēsis maii
 malū ē mederi spatul' brach'
 is: et māb' et fleubotom' ē

Cancer ē signū mēsis Iunij. malū
 ē mederi pectori: splen. pulmo
 ni: et oculis

Leo ē signum mēsis
 Iulij. malū ē mederi
 stomaco: coz: mcruiis
 lumbis z dorso.

Virgo ē signū mensis
 augu. malū ē mederi vē
 tri: costis z diafragmati

Libra ē signū mēsis septē
 bris. malū ē mederi iserto
 ribus vētris. Sicut femo
 ri anchis et phjs et que sūt
 infer' ad padibunda.

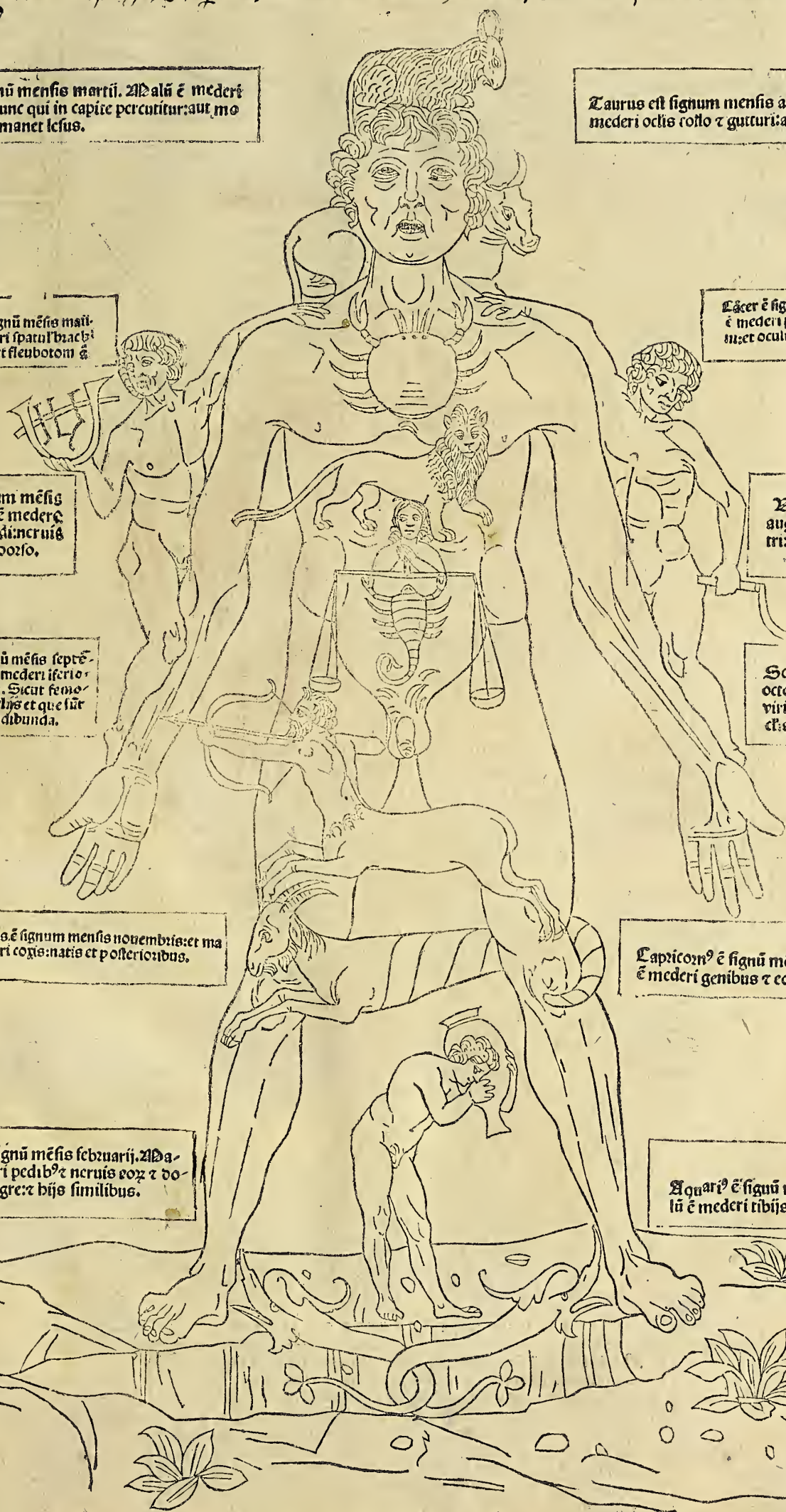
Scorpi' ē signū mēsis
 octobris malū ē mederi
 virilib' mēbris: sic. testa
 ch' mvlureflic' z ano.

Sagittarius ē signum mensis nouemb'is: et ma
 lum ē mederi cois: natis et posterioribus.

Capricorn' ē signū mēsis decēbris malū
 ē mederi genibus z coram ncruis.

Milicis ē signū mēsis februarij. Ma
 lū ē medicari pedib' z ncruis eoz z do
 lozib' podagre: z hjs similibus.

Aquari' ē signū mēsis Ianuarij. ma
 lū ē mederi tibis z cruribus.

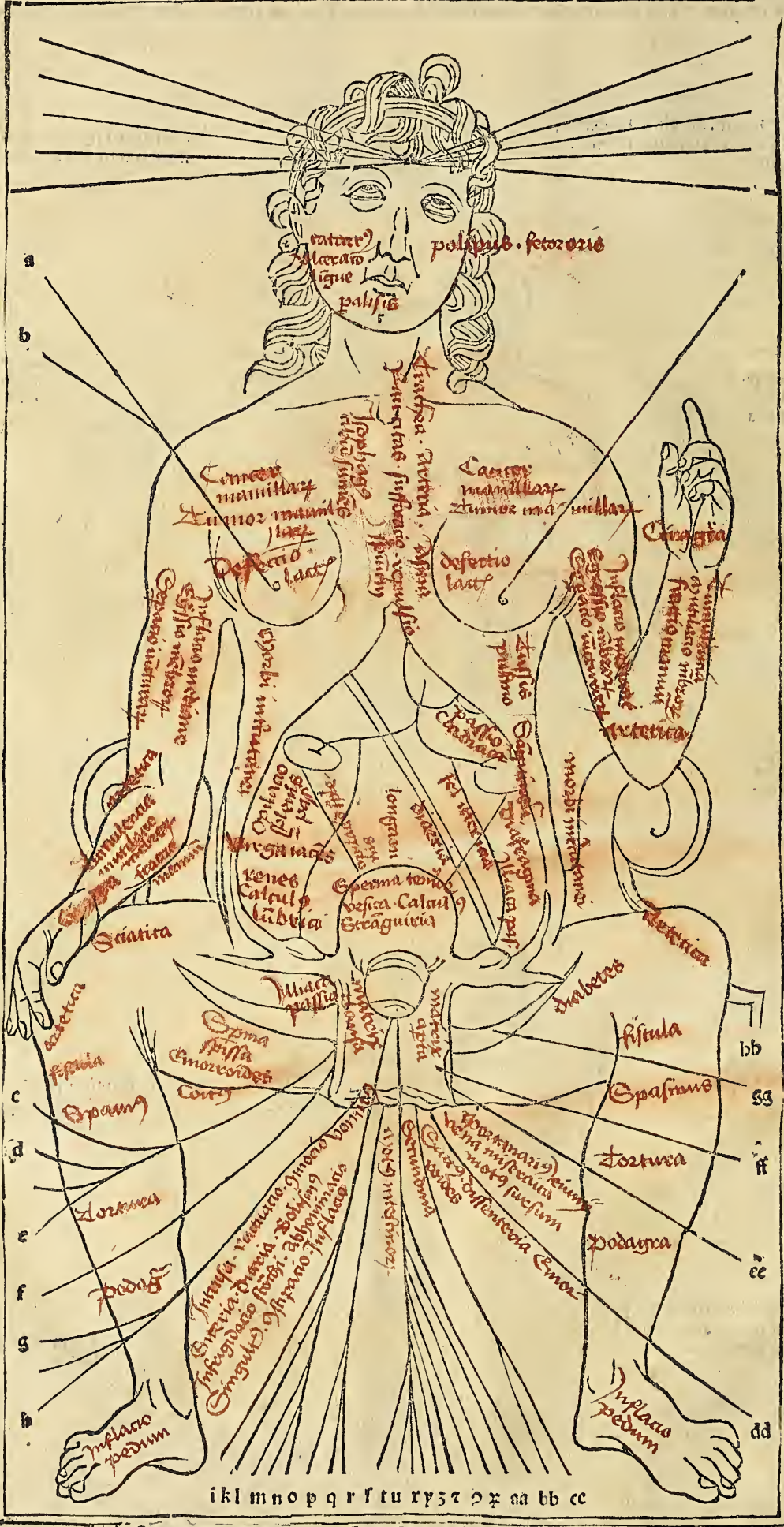
Tabula Tercia de muliere

Atargia
Lepra
Latus capillorum
Lampbuargia.
 Locu i fronte au r retro
 Quibus calor de hūo-
 re de ambulatorio r de
 remolitate que vagan-
 tur de loco ad locum.

Ungues mali

Secundina est quedam
 membrana in qua ta-
 cet puer in matrice.

Fetericia . sicitas hu-
 mor lepra morpba pa-
 ralisis ex frigida causa
 vel calida frigus cōstri-
 ctio pororum.

Melancolia
Mania
Senectus
Senopeya
 In fronte ante et retro
Empoica
Pleurisia
Pasis
Fluxus reumatis
Fluxus oculoru

Ungues mali

Sequitur diarie in ista
 scriptis circulis de cōcep-
 tione quō mulier volens
 concipere se habere dbeat mu-
 lier concipere volens vide-
 at ne matris sit hūorosa
 nimis nec nimis siccā
 nec siccā nec nimis fri-
 gida seruato ordine mē-
 struali pregnationis nec
 habūdas varijs liquori-
 bus vl albis s; sanguine
 is r nec plurimis r nec
 paucis sitq; mulier faci-
 lis digestionis et serue-
 tur corpus intemperie.

Diaphragma ē pellicula
 diuidens nutritiua a spi-
 ritualibus

Fetericia sicitas humor
 lepra morpba paralisis
 frigida cā vel calida fri-
 gus cōstricō pororum.

ikl m n o p q r s t u v x y z r r r aa bb cc

Nota sūt aliq; signa cōceptōis ipsius mulieris. primū . n. signū ē qd
 ex pre coitus cognoscit. Si . n. mulier quī fuit in coitu cū viro post coi-
 tū frīg; sentit r dolores i renib; signū ē cōceptōis. Itē si color faciei
 vltra modū r scd; morē solitū ē mutat; signū ē cōceptōis. Itē si ali-
 qua cibaria cōcupiscit sic terrā vl carbōes signū ē cōceptōis. Itē si vis
 seu vix mascul; vl semina ē cōcepta si color faciei ē rube; leuis r vē-
 ter i dextra pte tūcscit r rotūdat r lac de māmillis spūū r hū coctū
 r digestū exierit r si ponat sup aliqd corpus bene pollitū r tersū
 quō diuiditur scdm partem sed constabit tunc est masculus.

¶ Quando mulier dolet vbera. *R.* plátaginem z contúde bene z super vbera liga: vel recipe cepe z pista z cōcute cum antiqua arungia sed pri⁹ arungiam mitte in aquá vt sal extrahatur z postea emplastra super mamillam.

b

¶ Si mulier lactans puerum deficit lacte bibat medonē z ceruisiam iuuenē z principaliter caueat ne bibat vinum: simul excoquat feniculū cū semine suo in iuueni ceruisia z suauī z bibat illud z comedat et illud semen feniculi z abundabit in lacte copiose. *Sera. Loli. Ysaac. Haly. Poly-nius li. ij. capto. iij.* Itē accipiat pūlegiū z misce cū vino z da bibere nutrienti pueruz omni die z hēbit lac copiose. *Adacer.* Itē mēta de mane comesta prodest mulieribus pueros lactātibus.

c

¶ Ad expellēdū fetū de muliere nouiter conceptū *R.* castoreū z coque in vino vel in bzarina z bibe mane z sero z eriet si erit masculus. Si autē femella fuerit nullo mō expelles eam.

d

¶ Contra hoc quādo secundina post partuz non educit tunc pulueriza lapidē qui agates appellatur z da in potū. Item fac subfumigationē cum pennis gallinarum z fac eam desuper sedere q̄ ad se recipiat fumum z curabitur. Item semen plantaginis post partū mulier bibat in potu asidue z deducit secundinam.

e

¶ De conceptiōe Embriōnis primo mense fit coagulatio sanguinis: scōdo expressio corporis: tertio mense fit cōnerio corporis z anime: quarto accipit vngulas: quinto accipit similitudinē patris vel matris: sexto facit neruozū cōtractionē: septimo medulla cōsolidat: octauo ossa z nerui cōfirmant: nono naturā mouet z ifans oium reruz beneficijs implet ex tenebris ad lucē veniet.

f

¶ Ad libidinē excitandū. Accipe succi verbene duos ciatos z grana piperis. xij. z fel bircinuz vlt alterius animalis quantū tibi videt̄ hec tria cum melle simul cōmisce vt sumi possit z serua z cum opus fuerit da cum vino bibere. Item renes cerui decoquantur cum vino bono z bibe quādo volueris z videbis mirabilia.

g

¶ De exitu fetus in quo mēse habeat bene suuz exitū vel egressum. Si enī in octauo mēse habeat egressus sic raro viuit. cā huius ē ois fetus naturaliter tendit ad ortū in septimo mense: si tūc in octauo gescit a labore quē habuit in septimo. Si

vo in nono mēse exit sanus ē: qz genuit a laboribus vt dicit̄: s; si statiz in octauo exierit non viuit. *R.* o qz debilitat? ē p labore septimi mēsis z nō genuit.

h

¶ Per quē modū puer erit de vtero nota: quibusdā. n. mulieribus plus accidit dolor: quibusdā minus accidit q̄ fetus aliquādo p̄cedit manū vlt pedē in egrediēdo: z hec oia nocua sūt: z sic tūc obstetrices diligēter intrudūt fetū: z ex isto marinus dolor generat̄ per quē plures mulieres nisi sint valde fortes debilitat̄ vsqz ad mortē: sic tūc mulieres bene z expte in hoc ope debēt haberi: qz quedā obstetrices vtunt̄ quodā vngūcto quo vngūt vuluā mulieris: si tūc fetus erit liber. z scias: qz fetus naturaliter caput protendit in exitu z hoc valet.

i

¶ Ad mēstrua puocāda viola cū myrrha ponatur in vno vase z repletū vas aqua pluuiali ponatur ad bulliendū: sed vas ita obstrue q̄ fumus nō possit exire sicqz coquat̄ cōtinue per septē horas z excipe ollā de igne: z mulier recipiat fumū seu vaporē per inferiora quāto calidiuz sustinere potest hoc medicamē facit et ad eas q̄ nūq̄ habuerūt menstrua. Accipe absinthiū z rutam z decoq̄ in vino: z adde quinqz grana piperis z bibat.

k

¶ Contra nimium fluxū mēstrui Cortex Juniperi tritus cū vino vel aceto: z fructus eius appositus vel comestus cōpescit mēstruū. Itē lac asine sumat̄ cū melle z felle leporis vel et lac asine cū yso po sumptū decoctū cōpescit mēstruū. Itē cinerē rane viridis in sacculo secū portet: z nihil amittit de sanguine kir. Et si volueris pbare liga puluerē p̄dictū ad collū galline: z post vnū diē iterāce eam: z nō erit sanguis de ea.

l

¶ De purgatiōe matricis petrosiliū potui ipositū: z da bibēdū mulieri matricē eius bene purgat: ysaac. haly. vel et recipe radices violaz vna cū folijs: z coq̄ bñ in ceruisia: z da mulieri mane.

m

¶ Ad expellēdū mēstruū post partū. *R.* costā de capite caponis: z cōtere in puluerē: z bibat in potu: z calide bibat de illis radicibus videlicet Millefolij z hec ad expellēdū mēstruū quando fluit de muliere cōtra debitū modū: videlicet post ānos quinquaginta. vel pone myrrhas ad pomū scissuz: z postea claude e contra: z pone sup ipsum quando coquitur: z ibidem assetur: z postea sumas z da ei comedere cum myrrha: vel ponat abrotanum ad sotbularēs: z ambulet in eis: z sanabitur.

b iij

n
CAd dela mulieruz in puerperio verbenā illa radix valet mulierib⁹ in puerperio si ipsam circa se seruauerit: q̄ remouet fantaīma. a: z verationes magnas nō patient: quietē bonā habebūt: z infanti si collo alligat siue manibus nō fatigabit grauedine aliquali: sed fruct quiete. q̄ c̄t dormire nō possūt habeāt circa se verbenā: z do:miēt bene z quiescēt. s̄i si remote equitare volueris liga sub coma eque verbenā cū artemisia: z nō fatigabit equus in equitando.

o
De facili partu mulieris. R. radicē Iusquiami z alliga sinistro femori mulieris: z dum facis fac nodū vt facilliter relegari possit: vt mor dum pariet statim soluas nodū: iō vt vitalia seu intestina nō sequant. Itē hoc remediū multas liberauit in partu. R. lauri foliū z cōmasticatū sup vmbilicū pone: z statim pariet cū admiratiōe. exptū ē.

p
Melllicratū tali mō fit. R. vnū coclear de melle syrili: z tria aque tepide z misceant in simul sic detur mulieri bibere. Que mulier in partu laborat. Accipiat myrrā z teratur: z in vinum mittat z sic bibatur z liberabitur.

q
Modo cōtrario. Si femella fuerit concepta mulier tūc est grauis z pallida: z venter ē oblongus in dextra pte: z in sinistra rotūdus: z mamilla in sinistra pte turgescit: z lac magis idigestum liuidū z aqueū: z fufus super corpus politū diuiditur pars eius aperte sicut aqua: z si lac sup vrinā eiusdem mulieris fuerit fufum natet: z sic de alijs. Itē experimentū scio: verū ē: z expertū. Si cōcepit vel nō det ei melllicratū bibere: si tūc circa vmbilicū corosiones habuerit cōcepit: si vō nō minime. Ipo. ampho. lx. pticule quinte.

r
De tpe apto ad impregnādū maxime adueniente vel determinate p̄gnationē cū corpus nō ē plenū cibo: neq; deficiēs est cibo: z vino nō vltra modū: sūpto. Incipiētē igit purgatiōe minus apta ē cōceptio: s̄ cū minuit i viro: z muliere: corozis. n. tēperātia adiuuat. Galie. iij. teg. tcr. cōmenti. xxxvj.

s
Dingues mulieres minus apte sūt ad p̄gnādū seu concipiendū: eo q̄ pudenda nō cōueniūt: z parū locū relinquūt: nec valde tenues apte sūt. Si igit aliq̄ impregnant a malis humorib⁹ expurgent: z ad hoc nil melius q̄ Theodoricon Nicolai z ierapig. z dyamargariton hoc est cuz cognoueris in proximo menstrua venire.

t
Si ex nimio calore fit sterilitas qd̄ signat paucitas mēstruoz cū dolore existens: z vlcera pudendor: z calor totius corpis dabitq; ei que medicriter infrigidat z humectant: vt lactucas: maluas: butyrū: portulacas: atriplicē. Si aut os matricis sit apertū dicta stipita: fomenta: z medicamenta: sicut carnes granatoz lentisci: radix rubi mirtus z galla. Si tunc torqueatur matris curat cum mollificatiuis.

u
Ad cōcipiendū: viscū qd̄ in quercu nascit tere cū vino: z da ei bibere: z hec deficiētē menstruo: z concipiet. Plinius lib. xvj. capō vltimo. i fine. Itē vulua leporis comedat in cibo. Itē aqua de coctiōis lactuce mane da mulieri infecūde: z eā dē die ad cōceptionē conuertit: z quādo est impregnata euomet: z retinere nō potest. Similiter siler montanū datū ap̄ris vel alijs animalibus ad manducādū quādo coire voluerint: z statim concipient post coituz: z puluis testiculoz verris datus mulieri post menstrua.

r
Si ex pinguibus humoribus non fit cōceptio purget cū theodoricon z ierapigra: dabit quoq; sup⁹ cōtrariū antidotū in quo mittit euforbium: piper: z thus. Cū aut cōmedatio facta fuerit menstruis bene creuitibus cōmiscant cessante p̄gnatione q̄ si vētositas cōceptionē phiberet his signis scitur in fractiōe h̄z matricē. his igit cibis educat: primo minuat dabitq; ei anisuz: ciminū: rutā: anetū: semē feniculi: fenu greci: z similia.

y
Si vō ex clusione matricis cōtingit impediri cōceptiōes. Aperiat cū calida. i. cū apozimate i quo decocta ē malua: z semē lini: fenu greci: butyrus: oleū: z mel: cū fortiorib⁹ z camomillā: in vuluam mitte ter bētina: vitrū: ficus: cassiā: z sic de alijs.

3
Alia bona de cōceptiōe si mulier vel vir bibat spumā quā lepus habz circa os quādo rodit herbā statim cōcipiet. Itē testiculus dexter mustele terat cū vngucto ypericon: z cū lana pessarizetur z coeat: z statim cōcipiet kir. Itē da ei bibere de lacte eque: z illa hora cōmiscere cū ea: z cōcipiet. Albertus magnus lib. xxij. cap. Equi. in fine.

7
Ad durū partum da dragmas. ij. diptami cū aqua fenu greci. Dial. Plinius li. xxvj. cap. xv. Et nidus yrundinis in aqua lotus: collocatus: z bibitus: z fenū grecū appositū cuz melle pdest. v̄ diamargaricon bibitū multū pdest. Plini⁹ xxij. cap. xij. Serapio cū aqua ciceris vel fastelis bibitū z muscelino pbatū est. Itē lac alterius

mulieris bibat z artemisia ad eius vmbilicum li-
get aut ponat: z statim ptus eritū habebit.

De facili ptu hec ē quando fetus est mortuus
folia iuniperi cum aqua: z melle decocta: z bibi-
ta fetum mortuum educunt: z secundinam sāguī
neam post partum eijciunt **Malv.** Item lac alte-
rius mulieris cum oleo bibitum fetum mortuuz
educit. Item iaspis habet bonam virtutem ad
fetum educendum. Item lac caninum cum vino
z melle bibitum statim expellit fetum. Item myr-
ram cū vino bene tritam z calefactaz: bibat mul-
tum prodest. **Auicēna Serapio.**

Ad probandum virginitatem. **R.** semen por-
tulace: z sparge super carbones: ita vt illa fumū
ad se recipiat: z si est corrupta videbis mirabilia.
vel recipe apium cum radice sua: z appone capi-
ti ea uesciente.

Nota si propter humiditatem conceptio fieri
non potest signa sunt hec: quoniam humectant i
coitu: menstrua sunt tenuiora: z si multuz his sic-
ca fiant dicta superiora membra laborant: z fricē
tur vomitum sumant: siccis cibus vtantur os ma-
triciis cum stipticis confortetur: scz cuz apozima-
te lentisci: myrre rosee: balaustie: cimarum ru-
bi: z gallarum: matrice sicca: tamen existente cō-
traria humida fiant: sicut balnea vngūcta: z hu-
iusmodi cibi humidī vinum tēperatum z paucū.

Ad purgationem mulierum que post partum
purgari nō possunt. **R.** semen lini: z contunde p-
optime: z hēc decoque cum iuueni arungia: z da
ei ad bibēdum. Si vulna mulieris ex coitu infla-
tur sedeat in aqua in qua malua est decocta z li-
berabitur. Item si mulier nimis luxuriosa fuerit
betonica z solsequiū cum aceto bibat z cessabit.

Ad restringendum menstrua seu compressio-
nem eorū dē experimentum verum tres rub⁹ de
plantagine hoc est tres radices cum folijs deco-
que in aqua fluuiali: z da potare mulieri patienti
fluxum: z statim stringit absqz dubio. **Ad** idem
aqua rosea potata de sero z mane stringit supflu-
um fluxum matricis: z hoc faciat mulier que ni-
miū fluxū patit p ebdomadā integram.

De coitu. **Nota** q inordinatus coitus impe-
dit fetum conceptum: hoc est quando femella cū
viro ē in coitu: z si ipse masculus inordinate iacet
similiter z femella: vt si in latere iacuerit super fe-
mellam: z vnum puerum generauerit in vno la-
tere curuum: z in vno pede claudum z tortuosuz

z cā huius ē: qz inordinate pcessit coitus ab eis.

At mulier abortiuū non patiatur. **R.** cancrū
fluuiale contere eundem: z da mulieri in vino
veteri bibere **Wlym⁹. xxxij. cap. vj.** **Nota** abor-
tiuū dicitur qd adhuc non est perfecte productū
in natura hominis: sed aliquo modo in massam
carneam vel materiam lacteam: illud autē acci-
dit eis q plurimum: vel qz materia menstruozuz
corrupta est vel per prauum motum per quē ma-
trix rumpitur vel per alia mala: z talia: vel q fre-
quenter exire laborat in septimo mense.

Quomodo fetus nutriatur in matrice **Ipo-
cras** dicit māmillas habere quandam colligan-
tiam cum matrice per quasdas venulas quas ab-
scindunt obstetrices: z per illas lac fluit ad vni-
bilicum puerorum: vnde falsum est q dicunt qui-
dam q puer nutriatur per os: qz sic stercozaret
quod falsum est.

Ad cognoscendum si fetus in muliere est sa-
nus vel non si mulieri impregnante lac fluit de
māmilla significat debilitatē fet⁹: qz lac fm **Ari-
sto.** z **Ipo.** ampho. liij. pticule quinte: est propriū
fetus: sic quando fluit de māmilla signum est q
fetus ex eo non nutritur: sic fetus debilitat. **Sed**
si māmilla est indurata: tunc puer est sanus: z rō
est qz menstruū conuertitur in lac: z tale lac vltē-
rius sufficienter nutrit pueruz: z non fluit ex quo
ozitur feti seu pueri fortitudo.

Ad probandum sterilitatem videlicet vtrum
mulier sit sterilis vel vir. **R.** vinas amborum in
duo vasa separatim: z in illis surfures fermente-
os: z in cuius vna verries sunt ille vel illa steri-
lis est. **Ad** experimentum sterilitatis. **R.** septem
grana ordei: z septem grana fabarum: z septem
grana tritici: z pone in ollam: z mingat super ea:
z si creuerint infra septem dies non est sterilis. si
aūt non creuerint est sterilis **Albertus magnus**
lib. x. tractatus. ij. cap. j. prope finem.

At māmille non crescant. **R.** herbam que vo-
catur vuidinaltem: z contunde bene: z super mā-
millas pone. Item recipe papauer: z decoquas
in aqua pluuiali: z intingas lineum pannuz z sup-
pone māmillas per tres dies: z hoc quanto cali-
dius sustinere potest.

¶ Sequuntur problemata de membris generatiōis de matrice: z testiculis seu de secretis mulierum.

¶ Quare aialia coeant. Rñ. fm Arist. ij. de aia. super illa littera naturalissimū operū zc. q. ppter obseruationē spēi: qz si coit⁹ non esset oēs sensus dudum defecissent. **¶** Quid sit coitus. rñ. fm Auerroz qz coit⁹ ē inectatio maris z feie per instr̄a deputata a natura ad eē specificatū z conseruādū: ergo dicūt theologi qz quādo coitus fit ppter generationē sibi similis: tunc nō ē maxime peccatū. **¶** Quare coitus tempat⁹ sit valde cōueniens. rñ. fm Auicē. tertio canonis z cōstantinū in suo libro de coitu: qz primo coit⁹ alleuiat corp⁹ aiaz exbilat: irā remouet: caput z sensus confortat: z aufert multas egritudines melancolicas: qz expellit fumū spermatis a cerebro z expellit materiaz apostemosam: z ergo fm Auicēnā vbi supra ex dimissione coitus ē tenebro sitas oculoz z vertigo capitis: vnde sp̄ma viri vltra debitū tps retētū puerit̄ in venenū. **¶** Quare distempatus coitus z nimis assiduus sit valde nociuus. Rñ. per p̄dictos: qz destruit visus: corp⁹ ericca qz dicit Arist. in lib. de generatione aialiu. **¶** Ururia est emissio pura humiditatis z cerebro cōsumit vt expertū ē: iducit ē febres acutas fm Auicēnā z maxime abbreviat vitā. fm Arist. de longitudine z breuitate vite. z Albertus idem declarat de passere qz ppter nimium coitū viuūt tm̄ tres ānos. **¶** Quare vt p̄ sensū mulieres p coitū fiunt fortes z multū formose. Rñ. per Arist. qz calor sp̄matis qui expellit a viris p coitum in eis recipit qz calor h̄z ista opari. **¶** Quare melācolicis z colericis vltra alias cōplexiones vniuersaliter magis noceat. Rñ. qz eos multū ericcat cū p se sint sicca: ergo eis ethicam inducit. **¶** Quare flegmaticis z sanguineis: vt dicit Auicēna valet coitus qz in eis ē multū d tali materia qz necessario expellitur a natura. **¶** Cū Aristoteles dicit qz oē aial pingue sit pauci sp̄matis z seis qz nutrimentū trāsit in pinguedinē: z ergo dictū Aristotelis itelligit de ericio qd modicū h̄z spermatis: qz totū vadit in sp̄ssitudinē. **¶** Quare femelle ois bzutoz nō appetūt coitū post ipregnationē. Rñ. fz Albertū qz tūc matr̄ ē firma clausa z menstrua tūc sūt retēta: ergo ē tūc retinetur appetitus. **¶** Quare tūc mulieres z eque post impregnationē appetāt. vt dicit Arist. viij. de aiali-

bus. Rñ. de mulieribus. fm Galienū recordabant z armabant ad coitū: z qz mulieres recordantur ad delectationē in coitu precedēte post ipregnationes appetūt. Sed de equa r̄idēt qz ē aial valde multū comedēs z digerēs: z ergo multum feminis h̄z z menstrui in ea generant: z calefaciens vuluā appetitū z libidinē inducit. **¶** Quare repleto corpore nō ē coeundū. rñ. fm Arist. qz p̄hibet digestio. **¶** Quare nō sit bonū vētre fame lito z manico. rñ. qz tūc nutrimentū debilitat z raro factū procreat mēbrū. **¶** Quare nō sit bonus p̄ balneū imediate. rñ. qz tūc pozi adhuc sūt ap̄ti: z calor per totū corpus dispersus: z ergo coit⁹ sequēs balneū multum frigeſcit. **¶** Quare post vomitū z solutionē ventris minime valeat coit⁹. rñ. qz valde periculosum ē habere duas purgationes. **¶** Querit̄ quod sit tps aptissimū ad coitū rñ. digestiōibus celebratis: scz spaciū mediū iter mediā noctē z aurozā: qz fm Constantinū valde sanū ē dormire post coitū. **¶** Quare aialia agrestia sunt valde furibūda ante coitum vt bruta: vt p̄z de coruis: qz tūc maxime crocitant: z de asinis qz tūc maxie solēt insanire z discernere. **¶** Et dicit ēt Constantinus auctoritate Iprocraſis. rñ. qz tūc oia mēbra sunt accēsa ex appetitu venereo: z natura laborat ad expellēdū supflūū que incēſio disponit ad iram: z ad furozē: vt p̄z per Arist. in proemio libri de aia: z ergo post coitū statiz fiūt māsueta z mitigata sicut agnellī. **¶** Quare homies tpe coitus ēt nō fremāt. rñ. qz verecūdia que fm Arist. est prima sensus rōnis nō dimittit: sed tamen vt p̄z sensibili ois vir tpe libidinis: z coitus magis dispositus ē ad irā q̄ alio tpe. **¶** Quare i coitu fit tanta delectatio. rñ. qz coitus ē opus defectū in se in tantū malū ita qz oia aialia abhorrent ipm: z si non ēt tanta delectatio in eo: ergo natura i tali delectatione igeniose egit. **¶** Quare decisio seis tpe coitus facit delectationes. rñ. fm Arist. ij. de aialibus. delectatio causat excōicatione cōueniētis cū cōueniēte que bene ē in cōiūctione seminū ppter eoz dispositionē adinuicē. **¶** Aliter rñ. z melius: z naturaliter: z qz semē qd de cidit ē talis sic sua caliditate facit titillationem in virga virili: z qz tal virga est venosa: ergo ex hoc magna delectatio recipit. **¶** Quare frequenter coeūtes nō habēt tantā delectationē: sicut raro coeuntes p̄ tres causas. rñ. **¶** Pr̄mo qz seis meatus ē bene largus z amplius: ergo semen ibi facit meatū cui⁹ meat⁹ facit delectationē. **¶** Sc̄da eā ē qz in talibus loco seis aliquando emittit sanguis crudus z idigest⁹ vel alia materia aquosa: z hec nō est calida: ergo nō facit talē delectationem. **¶** **¶** T̄rū in viris vel in mulieribus fit maior delectatio in coitu. rñ. fz dictū medicozū. qz maior ē

In viris intēsiue generaliter semē eoz est calidū. Sed maior ē in mulieribus extēsiue: qz p̄p̄riū semē emittūt z aliud recipiūt: z ergo delectatio coitus ē minor: vt dicit Arist. vij. ethicoz. in principio de animalibus. **Q**uare pisces et nō coeūt cuz nullus piscator vidit eos coire: vt dicit Arist. in ij. de generatiōe animalium. rñ. s̄m Arist. ibidē qz imo vere coeunt: sed qz eoz coitus veloc est: ergo nō p̄cipit per visum. **U**trū coitus possit fieri p̄ os: vt dicūt quidā de cornicib⁹ qz rostris suis de osculādo coeūt z cōcipiūt: vt dicūt quidā de mustela qz cōcipiat z pariat p̄ os. vnde Arist. arguit ita. quicqd̄ intrat per os hoc intrat in stomachuz z digerit. sed si coitus fieret p̄ os: tūc digerēdo cōsumeret nec ad matricē pueniret. Sed beata virgo cōcepit per aurē hec nō fuit naturalr sed miraculose. **Q**uarit vnde generet semē viri z qz sint hic opiniones opposite medicoz z philosophoz: sed dicendum ē qz est humor sup̄fluus cōueniēs digestionibus viri z mulieris assimilatus: z ab aia sigillādo fusus diuersis formis z figuris. sed alij dicūt qz sperma fit ex cerebro fusum: z de coctiōe dealbatur: z ergo sc̄do de generatiōe animalū debet cōcipi qd̄ est sup̄fluus humidus multi qd̄ vt sanguis p̄ totū corpus distribuit. **Q**uare semen viri fit albū cū tamē semē mulieris fit rubeū rñ. qz melius decoctum est: z quia in testiculis dealbatur quozum caro est alba vt in māmillis. **Q**uare fluxus spermatis non sit mensurabilis tempore sicut menstruum. rñ. quia ipsum nō est venenosum vt menstrū: ergo natura ipm nō reijcit: sed ad generationē seruat: alr rñ. qz nō generat in tantā quātitate in viris: vt menstruz in mulierib⁹: ergo mēstruali impulsione nō indiget. **U**trū sp̄ma decidat a mēbris vel ab hūozib⁹ rñ. qz aliqui dicūt qz a mēbris z p̄bat: qz vident⁹ qz pater claudus generat claudū filiū: z pater trūcatus generat trūcatū filiū pater habēs cicatricē generat filiū cicatrizatū. vt dicit Arist. de partu animalium: z hoc nō fieret nisi decisio fieret a membro. sc̄do rñ. s̄m veritatē qz decisio fit ab humoribus: qz fit ab vltimo nutrimento: mō nutrimentum nō est membrū vel mēbrozū: sed ē humor: sed qd̄ ipsi de patre trūcato z filio. rñ. s̄m Arist. in. ij. de generatiōe animalū. qz fit p̄pter imaginationē m̄ris de claudo patre existēte in coitu qz generet claudū filiū: vt p̄z. **Q**uare imaginatio maris de claudo generat claudū filiū: vt dicit qz vna mulier imagiabat vnū ethiopē depictū in lecto suo z cōcepit ethiopē. rñ. s̄m Arist. qz imaginatio de claudo facit hoīem claudū: z de lepra facit hoīem leprosum sic in p̄posito virtus imaginatiua ē superior for̄matue fetus: ergo p̄cepit sibi fore talē fi-

liū qualē fuit imaginata. **U**trū semē viri ingrediat in naturā vel in matricē fetus. rñ. primo s̄m medicos qz sic: qz tam semē patris qz matris intrat substantiā embriōis fetus z p̄bat: qz alr materia z efficiens coincidēt qd̄ est contra Arist. ij. philicoz. cōsequentiā p̄z: qz semē viri est p̄cipiū effectus illius: puta vt domificator domus. Itēz ex alio eadē est materia nutrimenti z generationis vt patz sc̄do de aia. p̄ Arist. qz eisdē sumus z nutrimur. Sed sp̄ma nō dicit eē materia nutrimenti. s̄m auerroym in libro Colliget: ergo nec generationis: vnde z s̄m veritatē ē sciendū quādo sciambo claudunt in matrice: tūc semē viri dispōit semē mulieris ad receptionē aie quo facto cōuertit i sumū: z exhalat p̄ poros matricis: z sic p̄z qz solū materia mēstrui ē materia fetus. **U**trum semē viri vel mulieris sit animalū. rñ. philice z medicinaliter qz nō format animalū: sed virtualiter: qz mediāte spū sibi intrinsecus qui ē datus opat vitam. **Q**uare matrix ita quide trahit semē viri: vt dicit auerroys in li. Colliget: qz vna puella sedēs in balneo: vbi vir prius sp̄matizauit cōcepit. z ipregnata fuit ex cōtractiōe semis. rñ. s̄m auerroym qz ibi matrix a tota materia: z forma specifica attrahit ipm ad p̄p̄riā perfectionē. **Q**uare mulieres habēt semē rubeū: scz mēstruz. rñ. qz ē superflūū sc̄de digestiōis qz celebrat in epate z epar est mēbrū rubeū: z ergo ipsum s̄m ē rubeū. Aliter respōdet qd̄ menstrū ē sanguis corruptus z idigestus: ergo hz colorem sanguinis. **Q**uare menstrū quārdā mulierū fit liquidū vt cinis. rñ. aliquādo p̄pter infimitatē. aliquādo p̄pter nimīā frigiditatē z terrestreitatē: aliquādo p̄pter sui adustionē. **Q**uare in mulieribus generant mēstrua. rñ. per oēs medicos z philosophos: qz frigide respectu viroz: ergo totū non possūt cōuerrere in sanguinē: z ergo multa pars trāsit in menstrū: z dicit a mense qz oi mense a muliere debite etatis z sana expellit: z dico debite etatis: qz ante. xij. ānos nō fluūt. z dico sana: qz alique mulieres infirme nō patiunt mēstruz. **Q**uare mēstrua fluūt z expellant a mulierib⁹. rñ. qz est materia venenosa: qz dicit arist. primo de generatiōe animalū. si menstrū cū fluit t̄git arborē vel ramū crescentē arefcit. Itē arist. dicit si canis gustauerit de mēstruo tertia die rabidus efficeret: z ergo natura oi mēse expellit a mulieribus: ergo retentū in mulieribus vltra t̄ps debitū facit molā. s̄m arist. z inducit syncopes z extases passiones z infirmitates. **Q**uare āte tredecimuz annū nō fluūt mēstrua. rñ. qz iuēcule sunt: z adhuc valde calide sūt ita qd̄ bene digerūt totū cibū: z ergo mēstrua nō generant ante illud t̄ps: z

p cōsequēs nō expellunt: z hoc ē verū nisi mali-
cia vel bonitas cōplexiōis ipediat. ¶ Quare mu-
lieres vetule post quinquaginta ānos nō patiantur
mēstrua. rñ. qz tūc fiunt steriles. Aliter z melius
rñ. qz tūc natura debilitata ē: z nō pōt ipm expel-
lere: z ergo cōgregāt in se materiā malā: ita qz
efficiunt imūde qz suo anbelitu ificiūt pueros: z
ergo catarrus z tuffis in eis humidat z alia mul-
ta mala: z ergo fm cōsiliū medicōz sūme absti-
nendum est a vetulis. ¶ Quare mulieres sūt ita
venenose z nō ificiūt seipsas. rñ. qz venenū non
agit in seipm s; in aliud obiectū. Aliud rñ. z me-
lius qz mulieres cōsueue sūt in tali materia: ergo
eis nō nocet: qz dicit Albertus: qz quedā puella
q̄ ad cū ducebat i Colonia comedebat oēs ara-
neas z fuit ei cibus aptissimus z aristo. de regimi-
ne picipū ad alexadrū de puella que nutrita fuit
veneno z a regimine indie alexandro missa fuit.
¶ Quare mulieres ipregnate non patiunt mē-
strua. rñ. qz tūc mēstruū trāsfit in lac: vnde nutria-
tur puer: z ergo si mulier ipregnata patit mēstru-
um hoc ē signū abortiōis. ¶ Quare mulieres
lactātes pueros: nō patiunt mēstrua. rñ. vt iā qz
mēstruū trāsfit in lac: z dicit medici qz mulier i-
pregnata lactās aliū destruit puerū in vtero z il-
lū extorricat qz nutrimentū qd vni deberet non pōt
sufficere duobus: z maxime si ex alio viro sit ipre-
gnata Wynius lib. vij. caplo. xvj. in principio.
¶ Quare qdā mulieres nō lactātes: nec impre-
gnate nō patiunt mēstrua. rñ. ex grādi ifirmitate
sez ex defectu virtutis expulsiue. vnde fm medi-
cos in tali cāu bene h; minnere de saphena. i. ve-
na apud collū: qz hec vena icisa mēstrua nimia i-
fluētia cōstringit z ipsa retēta ad fluxum pducit.
¶ Quare in primis tribus mēsis mēstrua ad-
huc mulieribus fluūt. rñ. qz ppter puitatē z noui-
tatē adhuc nō premunt: qz adhuc nō possunt su-
mere tantā materiā. ¶ Quare oculus mulieris
mēstruose inficit speculū: vt dicit arist. de somno
z vigilia. qz nubes sanguinee generant in specu-
lo. rñ. valde naturaliter qz ppter talē modū quā-
do mēstrua fluūt in muliere: tūc fumus veneno-
sus resoluit ab ea qui ascēdit caput mulieris pe-
tens ibi exitū: z ergo tūc mulier dolet caput co-
operiens ipsum multis velis z peplis: z qz oculi
sūt porosi: ergo ibi petit exitū ille fumus z inficit
oculos. ita qz vene sanguinee apparent in eis: z
oculi sunt guttulosi z lachrymosi: z sit aer cōtigu-
us oculis ab oculis inficit: z ille aer iteruz alium
vsqz ad speculū obiectū: z qz tale mūdū est z po-
litū ideo faciliter inficit: z ergo dicit Auicēna qz
oculus mulieris mēstruose proijcit camelū ad fo-
ueam. ¶ Quare femelle brutorū: sez pisciū z vo-

lucrū nō patiunt mēstrua. rñ. per arist. z albertū
qz in grossibilibus mēstruū trāsfit ad pilos: z pi-
scibus ad squamas z auib' ad pēnas: z quicūqz
vult cōsiderare bene pōt cognoscere qz iter bru-
ta aialia femelle frequentius sūt hirsute qz ma-
sculi z pisciū femelle magis squ. mole z auicu-
larū femelle magis plumose. ¶ Quare mēstruū
recipiat nomē a mense. rñ. qz mensib' spacium
tpis mēsurat: z motus lune: z qz luna motū suū
pficit in. xix. diebus z. viij. horis mō luna habet
dnūm sup humida in scōdo methedoroz. per ari-
sto. z in posterioribus: vbi dicit nulla crescit in fi-
ne lune: z qz mēstruū est humidū: ergo a mense
facit denoiationē vel capit. Dicit enī rustici qz
oē humidū crescit in luna crescēte z ipsa decrescē-
te decrescit. ¶ Quare quedā mulieres patiunt
diutius fluxū z quedā breuius vt in ser diebus: z
quedā in septē diebus: cōtinue aut p tres vt fre-
quēter in iuuenibus. rñ. qz sunt frigidiores: z er-
go in eis plus generat de mēstruo: ergo lōgiori
tpe expellit: s; alie sūt calidiores: ergo in eis pau-
ca generant. ¶ Querit vbi reseruant mēstrua
ante fluxū. Dicit aliqui qz in matricē: sed illud
auerrays in li. Colliget: reprobat z dicit matricē
est tm locus generatiōis sed tale mēstruū nihil
facit ad generatiōē: ergo rñ. sicut dicebatur de
fluxu emozoydarū z est quedā vena circa spinā
dorsi z reseruat ipsa mēstrua: z huius signū ē qz
mulieres habēt isto tpe maximas pūctiōes i dor-
so ppter expulsiōē eius a natura. ¶ Utrū mē-
struū de quo generat fetus z qz oi mense expelli-
tur sic idem. rñ. qz nō qz ipsū ē purū z indisposi-
tū ad generatiōes: sed primū ē valde purū: z dis-
positū ad generatiōes sicut sanguis est valde cla-
rus z aptus generatiōi. ¶ Quare mulieres tem-
pore mēstruoz ipregnate generat pueros lepro-
sos z imbecilles. rñ. qz vt patuit qz hec materia
ē venenosa modo p philosophū in libro de cāis
filitudo cause relucet in effectū. ¶ Quare mulie-
res vniformiter in codē tpe mensis nō patiuntur
mēstrua: qz quedā in nouilunio quedā in plenilu-
nio z quedā in defectu. rñ. qz hoc ē ppter diuer-
sas cōplexiōes mulierū: vnde licz oēs mulieres
respectu virozū sūt flegmatice: tamen se ē vna
magis sanguinea: z sic de alijs. Adodo lunatio. q̄
liber habz quatuor quadras: z ille habēt euatu-
oz cōplexiōes. Prima ē sanguinea. Secūda co-
lerica. Tertia melācolica. Quarta flegmatica.
¶ Quare mulieres sanguinee patiunt in prima
quadra sanguinea. Rñ. fm Galienū in lib. am-
pho. z fm Gilbertū in ser principia tale additūz
tale facit ipm magis tale talis: ergo quadra lune
sanguinea augmētat sanguinē: ergo tūc sic expelli

tur: Quia noua luna requirit iuuenes mulieres q̄ sunt magis sanguineae iuxta uersum. Luna uetus ueteres: iuuenes noua luna requirit. **¶** Quare ut frequēter oēs patiunt in fine mēsis seu lune menstrua. rñ. q̄ est ppter defectū lune: ergo eius frigiditas operat̄ frigiditatē mulierū: z sic pz vt breuiter ista questio. **¶** Quare mulierib⁹ ille fluxus magis sit in hyeme q̄ in estate: vt ipse sciūt. rñ. q̄ in hyeme operat̄ ad mēbrorū augmentū: sed in estate p sudorē multū de tali consumit: ergo tūc minus fluūt. **¶** Quare in tali fluxu mulieres patiuntur dolorē. rñ. qz ē cōsimilis dolori sanguineae p̄iectionis uine guttatim z paulatim: qz sicut stranguria fit ex potu indigesto vias vinales multum subtiles leden. vt fit post balneum. Sic materia menstrualis que ē terrestris z indigesta multū vias per quas trāsīt offendit. **¶** Quare post fluxum mēstrui facilliter mulier cōcipit. Sed hoc ē verū quādo ē coiens cum viro. rñ. qz tūc est melius disposita ad cōcipiendū: qz tūc est mūdificata a mēstruis ad generationē nō requisitis: z ergo pauce inueniunt̄ steriles z infecūde sed sūt multū plificatiue: vt legit̄ in Exodo. Cū uidei eēt in Babilonia q̄ in breui tpe augmētabat sup babilonē. Nō fuit alia rō qz veri uidei nō coeūt cū eis nisi pz⁹ sint purificate z mūdicate a mēstruo: z tūc sūt apte ad cōcipiendū. **¶** Quare colores mulierum menstruosarū mutant̄ in palliditatē. rñ. qz tali tēpore recedet calor ab oibus mēbris z vadit iuuādo naturā ad expellendū mēstrua. **¶** Quare priuatio caloris in facie facit palliditatē. rñ. qz menstrua sunt crudi humoris: ergo ipsis fluētib⁹ hz discolorare faciē z pallidare. **¶** Quare mēstruatē abhorret capere cibū. rñ. qz natura plus laborat ad expulsiōez q̄ ad indigestiōez: ergo si caperet cibū crudū remaneret crudus. Et crudū abhorreret crudū. **¶** Quare viri coeūtes cū mulieribus menstruosis efficiunt̄ rauci. rñ. quia vir ille per anhelitū ad mēbra specialia z instrumēta uocis attrahit aerē a muliere ifectū: qui aer attractus facit raucitatē. **¶** Quare aliquae mulieres sunt steriles: z nō concipiūt. rñ. s̄m medicos qz ppter multas causas. aliquādo ex pte viri: primo ita qz frigide nature ē vir tūc suū semē est ineptū generatōi. Secūdo qz semē eius aquosuz z statiz a matrice fluūt nō faciēs ibi morā. Tertio propter breuitatē virge virilis vel ineptitudinē: quia tūc semē nō pijcit ad locū debitū. Quarto qz semē viri z mulieris sunt indisposita: ac si vir melā colicus eēt: z mulier flegmatica. Arist. in primo de generatione animalū z. ij. de aia. sicut agēs z patiens debēt eē pportioata. als actio impediret. **¶** Quare mulieres pingues raro cōcipiunt. rñ.

qz habēt matricē lubricā a qua semē receptū elabitur nec retinet. Aliter rñ. z melius qz mulieres pingues habēt orificiū matricū valde strictū qd semē ipedit intrare: z cū itrat tunc tarde itrat: ita qz semē in tpe eodē in frigidatē: z ineptū fit generatōi. **¶** Quare mulieres valde calide raro cōcipiūt. rñ. qz semen extinguit̄ in eis z cōsumit: ac si pauca aqua ad magnū ignē funderet: z ergo videmus qz mulieres marie colētes appetitū lasciuie z libidinis maxime cōcipiūt. **¶** Quare meretrices ēt nō cōcipiant. rñ. qz per diuersa scia earū instrumēta cōcipiēdi obfuscant: z lubricant qz semen earū nō retinet. **¶** Quare vt dicit experientia alberti: mulier bibēs saluā coctā cū vino albo āno illo non cōcipit. rñ. qz salua ē multū frigida z frigiditas vt patuit impedit cōceptionem. **¶** Quare mulus sit sterilis qz nō concipiat illud pbleuma multū laborat Arist. in de generatiōe animalium improbādo Empedoclen z Democritū: z tūc ponit positionē ipsaz dicēs qz generatur mulus ab equo z asina mō equus z asinus sūt animalia sterilia: ergo generatū ex ipsis efficit̄ totaliter sterile. Aliā ponit Arist. rōnem qz semē equi est valde calidū vt probat pulchre: sed semen asine magis est frigidū: ergo quādo ista semia admiscetur ex eis generat̄ mulus bene: hec sunt monstrata diuersa generatiua in animalibus diuersarū specierū mulus ex asino z equa: z econtrario burdo ex quo z asina: yris ex capris z porcis: thitir⁹ ex oue z hircō: mustiria ex capra z ariete. Sed que ficta cētaurus ex hoīe z equa. Monicentaurus ex hoīe z asina. Isterū ypocētaurus ex hoīe z equa. **¶** Quare quedā mulieres cōcipiāt masculos. respō. s̄m Constantinū z Arist. quādo semē cadit a dextro testiculo ad dextrā p̄ticulam matricis: tūc generat̄ masculus: qz hec ē pars calida: z ergo s̄m Albertū calor operat̄ ad masculinitatē: z ergo s̄m Albertū. Dextra ps vētris magis tumens est signū masculi in utero. Sed alij respōdent cū semē patris vincit semē matris: tūc generat̄ masculus. Sed cū semē matris vincit semen patris tūc generat̄ filia. **¶** Quare quedā mulieres cōcipiāt femellas. rñ. qz semē cadit ad finistralatē matricis qd est frigidū rōne splenis adiacētis qui splen operat̄ feminitatē. **¶** Quare vt exp̄tus est Albertus mulier iacens in dextro latere post coitū cōcipit masculū. in sinistro femellā. rñ. s̄m eū qz mēstrua reclusa fluunt ad illam p̄tē matricis in qua iacet mulier: z talis fetus formatur. **¶** Quare mulier habeat matricē. rñ. s̄m Auerroym in libro de Colliget: qz est locus p̄p̄ius generatōis: z est situata in mediū mulieris sicut cloaca in mediū ciuitatis: z sicut ad cloacā fluūt imū

dicia ita ad matricem confluit sanguis menstruosus et imundus. **Q**uare aliquae mulieres pariunt filios graciles: aliae breues et spissos. respon. scilicet Auerroym ubi supra: et est secundum Galienum quod puer format secundum quantitatem matricis: et que habet matricem longam et strictam et pueri erunt longi et stricti et graciles: sed aliquae per oppositum: ergo et pueri per oppositum generantur. **Q**uare aliquando mulier plures concipiat pueros: aliquando scilicet gemellos. respon. secundum Aristotelem in libro de humana natura in matrice sunt septem cellule et receptacula seminis et tot generaliter possunt generari pueri in quot cellulas peruenerit semen: et si diuisim fuerit: sed tamen tres sunt in dextro latere in illis possunt generari. Similiter tres aliae sunt in sinistro latere in quibus possunt generari tres filie seu femelle: sed et alia est in medio eorum ubi autentici dicunt generari hermofroditum id est homines habentem utrumque sexum: scilicet vuluam et virgam: et ergo si pariet ultra septem pueros hoc potius miraculosum est quam naturaliter. **Q**uare gemelli sunt homines femi non ita fortes sicut alii. ut dicitur leges ipsos in duello reputando per medio homine. respon. naturaliter quod semen et materia que deberet transire in unum puerum tamen hoc transit in duos: ergo ex hoc debilitatur: et aliquando non diu uiuit vel frequenter moritur. **Q**uare ut dicit Aristoteles impossibile est gemellos esse diuersi sexus: et ita quod unus sit masculus et altera femella: scilicet si per due vel tres masculi: due vel tres femelle. rursus. naturaliter non est possibile quod una pars seorsum cadit ad dextram partem matricis: et alia in sinistram partem sed semper cadunt ad unam partem dextram vel sinistram. **Q**uomodo generatur hermofroditus. respon. per talem modum quod in matrice sunt tres cellule principales una in dextro: alia in sinistro: tertia in medio in qua dicunt semen clausum generari hermofroditum per talem modum quod natura semper intendit generare masculum: et nunquam femellam: quod femella est uir occasionatus et monstrum in natura: ut patet in libro de animalibus: ergo quandoque formatur masculus quo ad omnia membra principalia: sed tandem propter indispositionem materie: et inobedientiam qualitatum seminis non possunt perficere masculum: tunc generat femellam: et ergo dicunt quod hermofroditus sit impotens et membro uirili: et de hoc patebit. **Q**uare natura non generat duo membra uirilia vel duo feminea: sed unum uirile et aliud muliebrem. respon. quia in natura ponitur frustratio: quod est contra Aristotelem primo celi et quarto methaphisice. quod deus et natura non facit frustra. **Q**uare iste sit habendus

pro uiro vel muliere uidetur et consideranda est quantitas unius membri super alterum: et dicitur considerare secundum quod membrum sit potens in actu uenero: et sic secundum muliebrem: tunc est mulier: si secundum uirile tunc est uir. **Q**uare talis debet baptizari in nomine uiri vel mulieris. respon. quod nomine uiri ratio nomina imponuntur ad placitum: ergo secundum dignius debet imponi: modo uir dignior est muliere: quod omne agens prestantius est suo passio: ut patet per Aristotelem. iij. de anima. **Q**uare ipse debet stare in iudicio loco uiri vel mulieris. respon. secundum viam iuris quod primo debet iurare antequam mittatur ad iudicium quo membro possit utri: et secundum hoc est admittendum et si uteretur ambobus membris: secundum tamen occasione ipse esset cremandus et sic semper queritur problema. utrum possit procedere ad sacros ordines. respon. secundum ias dicta. **Q**uare natura facit monstrum: ut patet per Aristotelem. ij. phisicorum. quod sic: nam priuatur suo fine monstrum: ut patet per Aristotelem ex indistincta positione materie vel effectu sit constellationis specialis: ut temporibus Alberti in Colonia generabatur puer ex applicatione lateris dextri omnes sere aperiebantur: et applicatione lateris sinistre e conuerso clauderentur. Item Albertus dicit quod in quadam villa vacca peperit filium semi-hominis: tunc rustici suspicabant de pastore cuius se cum vacca uolebant eum cremare. Sed astro dicit ueritatem non fuisse. Item uerba Alberti nos uidimus equum habentes mensipedes anteriores: posteriores portabat circa collum: et os non terret super terram. Item hec uerba asserere Albertum nos uidimus bicorporum et corpora in nullo iuncta erant nisi in dorso et habebant duo capita quatuor brachia: alis et quatuor pedes et ibant ad quamcumque partem uertebantur. **Q**uare uerba Alberti narrauerunt nobis quedam sincere digne quod uiderunt talem hominem in quo erant duos homines coniuncti in dorso: et unus fuit iracundus: et alter mansuetus et uixerunt duos annos: unum prius moriebatur: alter tandem uixit donec ex fetore fratris moriebatur. **Q**uare queritur quomodo hoc fit. **R**espondetur per talem modum cum semen funditur ad cellulas per generationem duorum gemellorum: tunc contingit quod interstium et pelvis mediana inter illas duas cellulas rumpatur et sic semina conflunt: et ita in dorso ramificantur et coniunguntur habentes dua capita distincta. **Q**uare hec sit unus homo vel duo. **R**espondetur secundum Aristotelem quod respiciendum est ad cor unde qui duo habent corda duo sunt homines. **Q**uare aliquando generatur puer cum magno capite vel cum sex digitis in una manu vel quatuor

tm. Respondetur fm Albertum super secundo phisicorum qd propter superfluitatem vel defectum materie. Unde quando materia superfluit tunc generatur caput aliquando magnum vel sex digiti in manu vel in pede. Sed quando materia deficit: tunc aliquando generatur membrum minus qd deberet esse. Aliquando generantur membra pauciora qd deberent esse: et hec Albertus et Averroys distinguunt in .ij. phisicoru. de quantitate continua et discreta. **Q**uare ex inordinate coitu: scz laterali vel stationario sepius generantur pueri indispositi et menstruosi. Respondetur: qd tunc semen inordinate locatur in matrice. ergo inordinate formantur: vnde aliquando generantur gibbosi pueri et qd plures defectus habentes. **Q**uare mulier fit monstruosa: et dicitur qd non sit homo. Respondetur ex scdo phisicorum: omne occasionatum est monstrum: sed mulier est vir occasionatus: ergo est monstrum: probatur minor: qd natura nunq. intendit generare femellam: sed semper masculum. Sed qd natura femellam generat hoc est causaliter propter materiam dispositionem: et inobedientiam: vt dictum est. **Q**uare quidam puer totaliter assimilatur patri: et quidam totaliter matri. respondet qd quando semine matris vincit semen patris: tunc puer totaliter assimilatur matri. Si autem semen patris vincit semen matris: tunc totaliter assimilatur puer patri. Sed si semen in parte vincit: et in parte non: tunc in parte puer assimilatur patri: et in parte matri: sed si menstruum et materia fetus trahit ad se semen operationis spermatis: tunc erit similitudo ad matrem: et potest esse temporaliter: aut in membro principaliter: et non in secundariis: tunc puer erit similis in complexionem cordis et serui. Sed in alijs membris patri: aut e converso etiam puer erit similis in complexionem: et corde patri: et in alijs membris similis matri. Et sic videmus pueros aliquos fratres multum assimilare patri: et alios etiam videmus pueros totaliter matri assimilari: et alios totaliter patri: et alios partim matri: et partim patri. **Q**uare pueri vt frequenter assimilantur magis patri qd matri. respondet qd hoc est propter imaginationem matris de dispositione patris in coitu. **Q**uare pueri vt frequenter assimilantur aui et aui qd propinquis parentibus. Respondetur per Aristotelem quia virtus auorum est impotentia in cordibus parentum generantium. aliquando propter similitudinem nutrimenti: et tunc fetus formatur in similitudinem aliquorum auorum. **Q**uare vt dicit Aristoteles similitudo puerorum ad auos non extendit se ultra quatuor generationes. respondet

fm Albertum qd omnis virtus quatuor gradibus mensuratur: ergo generatiua. Sed Aristoteles dicit qd aliquando puer assimilatur aui cuius a populo et seculo non est recordatio. **Q**uare pueri sunt de diuersa dispositione: quadam magis dura et quadam magis molli. respondetur qd propter dominium diuersorum elementorum: et qd ossa sunt ex parte menstrui magis terrena: ergo semper dominatur sed medulla et cerebrum de parte eius magis aquea: sed spiritus vitalis naturalis et animalis ex parte magis aerea: et calor naturalis ex parte magis ignita. **Q**uare fetus successe fit fortior. respon. qd in primis sex diebus semina habent colorem lactis: sed in nouem sequentibus ab illis sex diebus: tunc semina habent colorem rubeum: qd tunc transmutatur in naturam sanguinis spissi et coagulati non fluentis. sicut massa carnea: qd ex propinqua dispositione ad carnem: sed in .xij. diebus post illos. .ij. sequentibus illa materia condensatur et solidatur vt possit recipere organizationem et formationem: qd res nuda non tenet impressionem: vt patet per Aristotelem. .ij. de anima. et sic singulis diebus vsq. ad partum aliter disponitur: sed quomodo per singulos menses regatur a planetis hoc est in libro Boetij. **U**nde nota fm Galienum in primo mense fetus sit purgatio sanguinis. in secundo mense expressio sanguinis corporis. in tertio formantur ungulae et capilli. in quarto mouetur fetus: et ergo tunc mulieres nausant. in quinto tunc recipit similitudinem patris et matris. in sexto nervorum constrictiones. in septimo ossa formantur. in octavo natura incipit mouere ad exitum et fetus dei beneficio completur. in nono ipsam a tenebris in lucem producit fm comunem cursum. **U**trum puer in utero stercoizat vel non. respondetur fm intentionem medicorum et philosophorum qd non: et ratio est qd non habet primam digestionem que est in stomacho: qd cibus non venit ei per os: sed per umbilicum: et ergo non urinat sed sudat qd videtur esse parue quantitatis et reseruatur in panniculis matricis et secundina: et in alijs: et in partu pueri exeunt in magna quantitate. **Q**uare fm comunem usum et cursum pueri exeant in nono mense respondetur qd tunc est totaliter perfectus vel qd tunc regat planeta benignus: scz Iuppiter qui est amicus nature. Nam fm Arist. est humidus et calidus: et ergo temperat malitiam saturni frigidi et siccidi: et ergo omnes pueri nati in hoc mense vt frequenter sunt sani. **Q**uare pueri exeuntes octavo mense omnes moriuntur. respon. qd illo mense super puerum saturnus habet dominium qui est contrarius et planeta malignus: qd frigi-

cus et ficus: et utraque pars contrariatur vite: dicitur etiam saturnus quasi satur annus per contrarium: quod per eum esurimus. **Quare** pueri creunt septimo mense ut frequenter moriuntur et dicuntur illi pueri creunt septimo mense ut fetus lune. respondetur quod luna est frigida: et habet dominium super puerum: et ergo habet ipsius necare. **Quare** puer exiens statim flet. respondetur quod propter subitam mutationem aeris et in frigidationem que frigiditas maxime ledit suam tencritatem. **Quare** ut dicit Aristoteles. scilicet post septimum mensem laborat ad exitum. respondetur quod tunc ligamenta quibus matrici alligatur illa incipiunt debilitari: quod propter sui magnitudinem consumitur nutrimentum ipsorum ligamentorum. **Quare** puer cum erit ponit digitum suum ad os. respondetur naturaliter: quod puer erit de matre: ut de calido lauacro. ergo intrans aerem frigidum ponit digitum ad os propter caliditatem oris. **Quare** ut sciunt mulieres puer exiens et clamans in utero sit signum malum. respondetur quod est signum quod non viuens erit: et ergo dicunt Theologi: quod tunc cognoscit se priuari intuitu diuino propter carentiam baptismi: ergo clamat. Sed aliter respondetur: nam si non maxime pateretur nec clamaret: ergo clamor est signum passionis et mali. **Quomodo** puer erit. respondetur quod primo capite premissis: et si aliter erit per crura

vel per brachia interficit matrem: et seipsum.

Quare mulieres comedentes infecta cibaria abortiunt. respondetur quod ex illis generatur semen infectum quod anima abhorret: et projicit ab agro nature. scilicet matrice quod non est apta quod ei forma nobilissima infundatur. scilicet humana. **Quare** coere et lactatio et saltus ut alique pessime bene sciunt abortiuum faciunt. respondetur quod per tales motum ligamenta embryonis soluantur et laxantur: et per consequens abortiuus sequitur: quod materia diutius retineri non potest. **Quare** iactus fulminis et tonitruum faciunt abortiuum. rident quod vapor ibi adustius qui faciliter ledit matricem infanti um per omnia tenella intrans per poros ipsum occidit. imo Albertus dicit quod si puer actualiter viuit in utero materno per fulmina tonitruum interficitur. **Quare** mulieres iuuenes: et non antiquae abortiuum faciunt. respondetur quod corpora iuuenum mulierum sunt magis porosa et rara: ergo vapor fulminis citius intrat faciendo abortiuum. Sed mulieres vetule sunt compacte: ergo non sequitur occasio in eis. **Quare** ut dicit Aristoteles. nimium gaudium facit abortiuum. respondetur quod tempore gaudij calor vadit ad exteriora: et sic matris propter paucitatem caloris facit abortiuum. Eadem ratione timor facit abortiuum: quod tunc calor vadit ad cor relinquens matricem.

Cum nasus incidit ad ipsas aures: tunc debet consui filo tenui et subtili adinuicem: et post hoc debet conficere sibi emplastrum ex claro oui cum albo liquore mixtum bene cum stupis: et hoc emplastrum ponatur super vulnus eius: et tunc permittatur in vulnere donec patiens estimabit quod sit vulnus curatum in toto: attamen cana debet intrudi ad nasum ideo ut foramina non succrescant: et ut patiens possit respirare. Aliud est verum: recipiat illud emplastrum de vulnere: tunc nasus prematur bene manibus adinuicem: et tunc ex nouo tale emplastrum ut prius iacere non permittatur donec fiet durus: deinde detur talis potus. Acc. zemi benedicta globosam spes tiriace et vucy cranth cum floribus: hec oia excoque simul in vino aut ceruisia: et hoc si fuerint herbe sicce. Sed cum fuerint virides: tunc debet contundi: et dare patienti ad bibendum: et sanabit.

Contra fluxum vulneris in capite sicut vulnus et terga imudicies siue putredo cum aliquo paniculo subtili de vulnere eius: eo quod cerebrum putrefieret in capite hoc facto debes conficere pulueres rubeos: quod illi sanant oia vulnera: et fistulam: sed ita quod prius debet mundari a putredine corporis etiam istum puluerem secure potes seminare super vulnus ipsius capitis.

Contra offensionem capitis cum baculo cultello la pide vel quocumque alio: ita quod multum dolet: et sensus aliquando perdere machinas: et totaliter perdidit sed tamen caput eius non est incisum: sed solum in fractu in per verbera hunc ita curabis: minuatur sanguinem de vena cephalica: donec sanguis sanus creat: et conficiatur super loca dolorosa istud emplastrum ut inferiori circulo docetur.

Etiam summe considerandum est aliquis efficitur vulneratus: et principaliter ad caput: tunc maxime deberet precauere: ut non bibat vinum forte: et non sumat carnes non bene coctas: et non accedat mulierem neque intueatur. Sicut non loquatur multa ne rationem perdat. Sed si nimium fuerit infirmus: ita quod comedere non poterit: tunc detur sibi perfusio tenuis cum caseo decocta ad bibendum. Etiam potest sumere pulmentum cum ceruisia coctum post tres aut quatuor vel quinque dies dent ei fercula delicata et hoc si fuerit calidus in seipso: et fercula debent ei dari que ipse appetit.

Contra surditatem remedium probatum. Capitur sal per unum denario: et ponatur ad mundam ollam: et cooperiatur bene ut nullus vapor crearet ponatur su-

per ignem: et suffletur ignis recenter sub olla: ita quod per calorem magnum sal liquefiat: et confluat in globum. Et tunc remoueat et infrigidetur: postea bene concute in mortario: post hec perfora raphanum. aut rapam: aut maguderim: et repleatur illo sale: post hoc cooperiatur bene illud foramen cum illa pticula quam prius extraxisti de rasano vel de rapa: post hoc fode in terram in mundo cellario si terra fuerit humida multum et fortis: et cooperiatur viceversa quod taliter maneat per triduum: et tunc recipe per tres dies: et serua istud in vitro: et sic fundatur in aures.

Contra tumorem et vlcerosam labia unguentum. Recipe sepum byrcinum cum pice noua: et arungia aucarum: et cum sepo ceruino conterantur simul in quantitate equali unius cuiuscumque liquefac ad ignem: et unge labia: et sanabuntur in breui: et si fuerint labia tumerosa fiat minutio de ipsa liqua: et cessat tumor labiorum.

Unguentum ad maculas faciei probatur. Qui vult priuari maculis in facie existentibus. Recipe limacem cum sua concha: et concham ranarum: et alumen: et alestem: et gyantku: et contunde illa simul: et scute ad nouam testam: et combure bene: et illos cineres commisce cum lirinio de vitibus facto: et ex illo facies mane et sero laua.

Pulueres corrosiuos qui carnem superflua de vulnere crescentem bobenice de vicinasso appellatur sic fac. Recipe vitriolum viride: et impone in ollam nouam: et obstrue cum luto sapientie: et impone ignem fortem combure bene: postea effunde parum de aceto vini: et statim post hoc contunde et habebis puluerem corrosiuum: et illum super carnes predictas sparge: et corrodet eas.

Si autem apostema generatur sub brachijs fiat fleubotomia de mediana: aut pulmatica: aut prope paruum digitum in parte opposita: et sicut similem modum de eodem brachio.

Quando aliquis esset transfusus gladio vel hasta da ei bibere ceruisiam tepidam cum pinguedine serpentis.

Si intestinum magnus incidit: aut stomachus hunc debes consuere filo sericeo: et subtili et spergantur super illa vulnera pulueres rubei.

Unguentum contra vulnera tumetia: sed non fluctua que sunt percussione sicut plage: ut puta fustibus

z baculis: vel qbuscūq; instrumentis .℞. duas li-
bras plantaginis: z duas libras garbei: z millefo-
liū: vitriolū albū. i. quartale: Saluiā: z vitergiō:
quatuor libras contūde bñ cū. iij. lib. arungie: z
cū. ij. lib. zuchari: ista oia simul bñ decoque z mi-
sce bene cū spatula interius vt bene cū aruina tē-
perent: postea exprime totū simul per pānū z te-
re herbas que māserūt post expressionē: z illa cō-
tunde cum arungia z serua.

ii

Oleum ad vulnera que in pedib⁹ sūt quasi scu-
rabilia que hoies cōiter habēt: z illa vulnera ha-
bēt foramina p̄funda illud oleū sic fac. ℞. lignū
iuniperi: z icide in ptes minutas: z recipe ollam
vnā z fode i terrā: z pone sup eā aliā ollā mltis fo-
raminibus p̄foratā in fundo: z loca cā sup illam
in terra sepultā loco cacabit: z ipone in eā partes
de iunipero incisās: z sic tūc circūlinias ollas cū
luto sapie: z pone ignē fortē in circuitu ollaz: z sic
stillabit oleū qd̄ valet aurū z argentū: z precipue
ad vulnera p̄dicta sananda.

o

Si alicui clau⁹ ferre⁹ vel lignē⁹ vel qd̄cūq; aliud
acutū ad pedē intrauerit hoc sic curabis. ℞. sari-
fragā: z contūde: z pone sup locū in quo sit talis
clauus. Idē faciūt flozes fabe supposite aut ster-
cora murilegē: z eribit clauus ferreus vel qd̄cūq;
instrumentū fuerit in ipsa carne.

p

Cōtra pruritū magnū cū līxiō ex vitib⁹ paruis
vnge loca fricando: z sanaberis sine dubio v̄l v̄z
tice decocte cū vino z collate per panniculum in
balneum corpus tali brodio illinitū fricādo ces-
sat. Sed prius liniatur quādo sudari incipiat.

q

Si telū vel sagitta fuerit in pede: z lignū nō ē ex-
cerptū excipiat per te: z si ad vtrāq; partē vuln⁹
penetratū fuerit: tūc debes laborare per illud fo-
ramen tentā extrahere sicut in vulneribus v̄sus
est: ita vt attingat vna tenta aliam z sanetur sicut
z alia vulnera.

r

Si vō tam profunde fuerit intrinsecus q̄ excipi
nō valeat: tūc recipiat genziana: z debz poni ad
foramen vt fiat vulnus āplū: z foramē magnū vt
sagitta eo facilius exire possit ad hoc capiat apo-
stolicon magnū dimergās. Steinvuozcz. z po-
lipodium z cōtūde bene adinuicē: z ex illo fac em-
plastrum z pone super vulnus z extrahet sagitta
¶ Aliud emplastrum.

f

Et si tale vulnus fixū aut profundū multū cruen-
tauerit. Accipe thus albū sanguinē draconis vi-

num nigrum fel vnd plutstein. i. lapidis emati-
tis: hec oia cōtunde insimul: z fac emplastrū: cū
claro oui: z illud confectum super stupas ponat
z vulneri applicetur.

t

Contra vulnera fluentia z dolo: ofa. ℞. anguil-
lā z excoque z accipe pinguedinē z cōserua in mū-
do vasculo: z excoque gallinā nō itingendo cum
aqua pinguedinē z cōgrega ipsius pinguedinez z
accipe succum saluie: rute: absinthij: z marubij: z
mente siluestris: z tēpera insimul: z vnge quādo
vis cicatricem z sanabitur.

u

Anguentū bonū ad sanguinē retinendū: vbi fue-
rit vena incisa. Connice thus: z aloē: adinuicē z
admisce clarū oui hanc tēperationē optime com-
misce: z ex illa fac emplastrū donec vene z vuln⁹
adinuicē clauderit: z hoc fiat donec vulnus sana-
bit in toto semper emplastra noua p̄parando.

r

Cōtra putridas carnes z mortiferas. ℞. argillā
de fornace bene cōcrematā: z tempa cui⁹ aceto z
appone cucumeres equaliter sumendo: z sine vt
buliāt: z tūc cola per pāniculū hoc facto recipe
tertiā partē illius cocti z p̄misce cum oleo: z fauo
mellis z vtere bis vel ter z sanaberis.

v

Contra inflaturam faciei vel alis vbi cūq;. ℞. sca-
biosam z decoque eā vsq; ad cōsumationē modi-
ce aque: z cū hac aqua madida bene inflaturaz z
pannū itinctū suppone inflature p̄dicte quo sic-
cato iterum madida z fac sicut prius z in triduo
sanaberis.

3

Contra struma que in collo generat. Accipe su-
cū raphani: sal: vinū: acetū: z cōfice totū in smi-
gmate in aliquo vase z mittas ita per noctē stare
illo vnge apostema seu strumam z decidet peri-
bit illa struma si sepius hoc feceris.

z

Cōtra panaritiū hoc est qñ quēdā pustule albe i
circuitu vulneris generant bothonice: pizymiet
℞. arūgiā antiquā nō salsam z vermes quosdam
qui multos pedes habēt z sunt oblongi z parui
z ab aliquibus cētipedes vocant seu appellantur
hos vermes contunde valde bene cū aruina an-
tiqua z emplastra super dolorem.

2

Ad solidanduz ossa confracta. Accipe lūbricos
ventris z cōtere in puluerē z cōmisce puluerē de
lumbzicis factum cum orimelle: z emplastrum i-
de fac z ossibus fractis superpone z mirabiliter
consolidat ossa confracta.

Unguentū contra omnia vulnera qđ cito gene-
rat carnes ⁊ replet. ℞. de oleo oliue quatuor loth
faui mellis. iij. loth. gūmi arabicū: ⁊ thus veruz
de quolibet. j. loth. ⁊ molle sicut farinā: ⁊ misce si
mul torum: ⁊ liquefac super ignem modicū ⁊ mo-
ue continue in olla ne comburetur ⁊ operare illo
vnguento quando vis.

aa

Contra incisionē cerebri vel iecoris vel visceris
hec enī oia sunt mortifera ⁊ insanabilia. Si vō in-
testinū magnū aut stomachus incisus fuerit hūc
debes cōsuere filo sericeo ⁊ subtili: ⁊ seminent su-
per talia vulnera pulueres rubei de quib⁹ patet
alibi hoc facto curant vulnera hmoi herba san-
guinaria cū saluia: ⁊ si nollēt curari: tūc cerebri
ē incisum hoc taliter cōsiderare debes qđ vulne-
ratus rōnem pdet: ⁊ oculi ei⁹ rubei erūt oia que-
cūq; comedet nō valebit retinere. Et nō poterit
sedē habere lingua ei⁹ magna efficit: ⁊ palpat su-
per caput ⁊ laniabit emplastrū de capite suo.

bb

Cōtra offensionē capitis qđ fit multipliciter. Ali-
quādo. n. cerebri penetrat: ⁊ aliquādo solū cutis
offendit ⁊ inflatur cerebri vulneratū: ⁊ ificit mo-
do si cerebri vulneratū erit: tūc videri bene de-
bet ne ossa essent in vulnere: hoc facto excipiant
⁊ imponat ad vulnus ei⁹ sericens pāniculus. Si
vō sericū nō habet tūc pāniculus ali⁹ subtilis et
paruus. Et idē pāniculus illiniri debz prius mū-
do lardone pro eo vt tertio die facilius de vulne-
re excipiat: post hoc videri d3 vtrū cerebri fue-
rit incisum ⁊ vulneratū: qđ si cū claro oui suppo-
neret: tūc siccaretur in vulnere ⁊ assumeret cere-
bri secū: ⁊ ex illo homo mortē intraret. Iđ debz
panniculus illiniri quin facit ipsa putrefieri ⁊ im-
mūdicā effluere ab eisdem.

cc

Nota qđ prius vulnera singulis diebus bina vi-
ce debēt ligari: ⁊ hoc cito facere nō prolōgando
⁊ primitus lesus non d3 spaciari nec deambula-
re: ⁊ cū tam ipsa vulnera sanie ceperint: tūc sem-
per mūdus pāniculus d3 iponi ipsis vulneribus
qđ per hoc subito curant ⁊ succrescent.

dd

Si aliquis hō ceciderit super caput: ita qđ colluz
ei incuruat: ⁊ post hoc loqui nō pōt. Illi statiz os
aperiat ⁊ ponat lignū inter dētes eius ne claude-
re possit: ⁊ debet calcare super humerum eius ⁊
trahere caput eius fortiter: vt ad locum priorem
caput ⁊ colluz situetur: post hoc vngatur dialtea
⁊ sanabitur a timore.

Ista residua deficiūt in aliquib⁹ margini-
bus figure precedentis vbi consimiles litte-
re alphabeti comprehenduntur.

A

tūc excipiant: ⁊ post hoc curari debēt sicut p̄scri-
ptū est de sanatiōe vulnerū ⁊ cōficiat emplastruz
de apostolicon ⁊ ponat sup vulnus: qđ istud extra
hit totā immūdicā de vulnere ⁊ cito curabit.

B

⁊ impone in aquā ⁊ p̄mitte per. iij. dies stare: ⁊ si
vis potes calamentū apponere modicū: ⁊ sic ifū-
de in saccū ⁊ exprime succū illū: ⁊ accipe maluam
campestrē: ⁊ coque simul cū oib⁹ supradictis her-
bis in butyro ⁊ cola per sacculū: ⁊ tūc recipe cerā
⁊ resinā: ⁊ galbanū: ⁊ liquefac oia in simul: ⁊ tunc
cōmisce cum oibus supradictis.

C

aqua intinctū ⁊ decoctū in lentibus ita calidū v-
cū lingua canis exptum est: qđ attrahit statiz ma-
teriā. Si fuerint rubee inuoluant in pānū rubeū
circa oculos tm̄ vttere repulfuis seu recuperatiuis
ne creāt p oculos: ⁊ circa gulā cū gargarismis:

D

vetere ⁊ resinā: seu picē albā castoreū nouū recēs
⁊ oleū oliue: ⁊ accipe medullā cerui vel equi iuue-
nis ⁊ vinū vel acctū coctana si habere poterit: ⁊
hec oia simul contūde valde bñ: ⁊ post hoc pone
ī mūdā ollā: ⁊ cū aceto vel vino bñ decoquas ad
bonā horā: ⁊ tūc per pānū exprime: ⁊ in piridem
pone: ⁊ ex hoc mane ⁊ vespere locum dolorosum
vnge bene.

E

qđ in vulnere continetur mali: ⁊ post hoc infun-
de sed modicum vinum ad vulnus: qđ illud mū-
dat vulnera ⁊ putrefieri non permittit.

Unguentum contra siccitatem membrorum. Quando aliquod membrum exiccatur in homine sic conficiatur.

R. Lattum integrum et impone ad vnam aucam et assa aucam vna cum catto et pinguedinem que inde stillauerit collige et serua: et cum eodem membra que exiccari incipiunt perunge. Si vero totus homo exiccatur seu omnia membra hois: tunc recipe cattulos iuuenes et excoque eos in caldari et sic ille humectetur in caldari illo seu in brodio in quo cattuli sunt decocti et sanabitur deo iuuante.

Confectio vnguenti attractiui.

R. Sepum ceruinum seu arietis castrati vel byrcinum et liquefac in patella et appone parum de creta munda: et modicum de resina: hoc est quartas partem resine respectu sepi: et oleum oliue et contunde totum bene in mortario.

Unguentum fuscum contra vulnera fetida vbi nolunt crescere carnes.

R. oleum oliue: et lardum sub vno pondere: et pone ad patellam vt simul buliant paulatim: postea pone tertiam partem de resina: et tunc recipe pulueres thuris: et myrre nigre: et sit de myrre plus q̄ de thure: et coque hoc totum simul: et sic postea appone parum de galbano: et indurare debes cum cera modica.

Unguentum dyaquilon et vnguentum prutenicum pruskamastb.

R. litargirium et contere simul. Lenobzium et in sparge in oleum oliue: et pone in patellam ecream et mitte bulire semper mouendo cum spatula: et quando videbis q̄ incipiet rubescere: tunc appone modicum de cera plus q̄ de galbano et effunde super aquam mundam: et si vis habere pulchrum tunc appone serapinū et erit multum delectabile.

Unguentum album sic fit.

R. cerusam: et thus album: et appone de galbano modicum: et lapillos albos: qui in cancro reperiuntur: et contere omnia in puluerem et liquefac cum aqua rosacea et contere bene vsq; ad consumptionem aque: et comisce euz oleo oliue: et fac bulire.

Unguentum retentiuum ad vulnera fetida.
R. mel et liquefac in igne: et aquam rute comisce

illis simul et habebis.

Unguentum populeon quando vulnera inflantur.

R. nodulos de populo de tali arbor: et contunde illos cum noua arungia que tunc temporis haberi potest: et serua et cooperi bene in pixide vel in olla vitreata: postea recipe folium iusquiami: et acrimonie: plantaginis: et millefolij trifolium: et marrubium: balsamum: mentaz. et menta equa zembis: feniculum: et omnia illa simul equali pondere accipe et contunde et pone in vinum et mitte stare per aliquos dies: et tunc excipe herbas predictas quando tibi videbitur conueniens et appone confectum qd̄ prius feceras de modulis populi: et aruina noua: et comisce simul: et pone ad caldarium paruum: et buliat simul totum: et postea in sacculum funde seu cola.

Syrupus vulneratorum.

R. tormentillam: agrimoniam: diptamuz illam herbam: et myrram rubcam: et coque bene in ceruisia antiqua: et cola per panniculum lincuz: et qm̄ infrigidabit da infirmo sero et mane ad bibendum.

Unguentum ad paralysim sic laboratur siue fit in capite siue in alio membro.

R. iuniperium: et aruinaz galline: et contunde bene simul et pone ad patellam vt liquefiat et cola et sint ambo sub pondere equali.

Ad paralysim et fiat ignis bonus et sic vngatur.

R. medullam de ossibus equi: et liquefac in patella et unge locum dolentem vbi regnat paralysim. Et nota qd̄ viris debet esse ex ossibus equi: mulieribus vero de ossibus eque.

Contra paralysim cui stat in oculis.

R. vinum bonum: et fauum mellis: in eadem mensura: et radices cclidonie: et feniculi: si vis euz herbis: et cocute illa bene: et postea calefac circa ignem et cola et emplastretur super oculos.

Unguentum vt quasi vno die vulnus sanetur.

R. lanceolam illam herbam: et illa est consimilis plantagini: sed planiora habet folia et longiora: et contunde eam cum noua aruina: et postea in patella dissolue et fac emplastrum: et pone super vulnus: s; pulueres sentias facies de eis: et cum eadem herba potes humectare inflationes in circuitu vulneris.

Conguentum rufum z valebit maxime quādo aliquis leuans graue pōdus offendit se vel i-
fiatur ab intus vel habet spatulas ab intra.

℞. herbas quasdam rubeas. Rubea tinctorum
vel vngulosa maior: bethonice: Zeruene: kōz
venye: z abluē bene: postea vō post abluionem
depone corticem superiorem: z pone ad butyrū:
qō in Māio mense est laboratum si habere po-
tes z coque simul valde bene: sic tamē fac q̄ her-
ba butyrum prenaleat: z appone radicem vnam
vel duas de acrimonia. Et nō potes habere bu-
tyrum maij: tunc recipe illud butyrum qō est la-
boratum in vna septimana ante natiuitatem bea-
te virginis Mārie vel qō est paratum ante festū
sanctorum Philippi z Jacobi apostolorū: ter-
tia die vel prima.

Contra combustionem ignis vel aque.
℞. surfures siliginis: z cōbure in noua testa hoc
contere bene z contritum da in circuitu manū
vel pedi z sanaberis.

Remedium bonum ad paralysim.
Ange locum vbi turbaris in calida stupha vel
circa iguem vino cremato vel ēt si pes vel manū
incuruat a paralysi taliter fac z sanaberis.

Conguentū sanatiuū: z qō facit crescere carnes.
℞. sepum ceruinum: z plantaginem cum semine
z radice. Si autem semen plantago non habue-
rit sic q̄ esset in mense Māio: tunc recipe radicē
cum folijs contunde simul cum oleo oliue: z de-
coque super lento igne: sic vt buliat per integraz
horam primitus: postea appone resinam z cōmi-
sce hoc totū simul vt buliat ita diu donec illa re-
sina liqueat: sed non amplius: postea cola p̄ pā-
num ad nouam patellam: post hoc recipe tria vt
quatuor coclearia de vino bono: z infunde in il-
lud confectum: sic iterum tere ad bonam horam
z postq̄ illud vinum consumetur: tunc iterum sū-
de tantū de vino vt prius: z sic semper extere z ef-
funde modo predicto: z hoc fac ita diu donec nō
erit vnguentum album sic abiectum: z donec ad-
herabit mortariolo: sicut bitumen: z postea ap-
pone ceruse dimidium alterum loth: z hoc si fue-
rit vnū quartale: tunc de cerusa appones: z hoc
illuc insperge z contere bene: z serua in p̄xide: z
vtere eo quādo oportunū fuerit.

Conguentum dialtee contra siccitatem.
℞. medullam de ossibus caninis: z medullam
de ossibus equinis: z antiquam aruinam: z her-
bam que crescit in segetibus z vocatur Ermoda-
ctilus: z est hec herba precise sicut cepe: z omnia
illa simul bene decoque: z contunde: z liquefac i
patella: z cola ad p̄xidem: z membra que epicā-
tū sepe inungantur.

Contra calculum.

℞. zinziber: balsamum: z zeduariaz: z flores mu-
scati: z longum piper: z lapillos cancri: de quoli-
bet vnum lothonem: z contere hoc simul valde
bene z da infirmo ad bibendum in vino: z preci-
pue in balneo.

CAd idem.

Hec est quedam breuis medicina que a solo deo
venit. Accipe succum feniculi: petrosilij: apij: z in
suo istarum pone micam panis: z pone super re-
nes: z super vesicam: z non trā vnam prouo-
cat verum ēt lapidem frangit.

CAd idem.

Idem facit paritaria comesta vel bibita cū vino
vel puluis eius cum albo vino potatus.

De calculo frangendo.

Hec quedam veneranda optima z perfecta ad
frangendum lapidem medicina. ℞. radicem fe-
niculi: z sarifragie: petrosilij: equaliter de omni-
bus. Item radicem bardane siue lappe ad quā-
titatem omnium istarum rerum: z hec in partes
minimas diuidantur z ponantur in tanta aqua
quantum videbitur sufficere buliaturqz vsqz ad
consumationem tertie partis aque: z post hoc su-
mat patiens mane z sero ad quantitatem medio-
cris ciati: z si aqua predicta nimis amara fuerit
buliatur de liquiritia cum aqua predicta quan-
tum videbitur. z si maluz patientis recens est en-
rabitur ad octo dies. si vō antiquum fuerit ad qu-
decim dies.

CAd arenas expellendas.

Talis enim cura supradicta est seruanda nisi q̄
loco sarifragie due vel tres ptes plātaginis ap-
ponantur z operandū est in p̄xari predicta.

Conguentum contra combustionem.

℞. olei rosarum. ʒ. j. cere. ʒ. ij. cerusam. ʒ. ʒ. clarū
oui vnus: hoc totum optime verberetur z incoz-
poratur: z fac vnguentum: z vngatur ex eo locus
combustionis quotidie z mirabiliter prodest.

Conguentum ad scabiem.

Recipe alopaticum: oleum laurinum: argen-
tum viuum: z saluiam: z fiat vnguentus: z cum il-
lo scabies perungatur.

CAliud experimentum probatum.

℞. auri pigmenti. ʒ. ij. argenti vini. ʒ. j. plūbi vsti
ʒ. j. z ducant fortiter: z misceant cū oleo z aceto
vini: z ex illo scabies perungatur.

CExperimentū magistri Petri hispani
cōtra oēm maculam oculoꝝ.

Recipe feniculi: verbene: rute: rosarū: cufragie
sileris mōtani: bethonice: celidonic: capilloꝝ ve-
neris: ana quassa bene: z ipone in albo vino p̄ diē
naturalē. Scōo die distilla p̄ alembicū: z qō pri-

mo stillauerit quasi argentū: scdo quasi aurū: ter-
tio quasi balsamus habet: z hoc seruet in tribus
ampullis: z cū opus est de nobilibus z delicatis
pro balsamo, alijs vō pro auro z argento.

Cisti sunt pulueres optimi super omnia
vulnera que sequuntur.

℞. vinū nigrū: hoc ē rubeū nimis z plutstein cu-
iuslibet. j. loth: gumī arabici. iij. loth: muscatū: z
thus albū cuiuslibet. j. loth sanguinē draconis: z
mumiā. j. loth. ista oīa cōtūde adinuicē: z fac pul-
uerem ex ipsis: z illos serua ad necessitatem quā-
do indigueris.

CApostolicon tale vnguentum sic fit.

℞. nigrā picē: z picē arabicā cuiuslibet. j. libram.
℞. et galbani: z serapini: armoniaci: oppopona-
cis: colosonie cuiuslibet. j. loth: z ceram. vj. loth.
Esca mediā librā: hec oīa misce adinuicē: z co-
que modicū: z postea accipe masticē: z albeā: siue
olibanū: z cōtere bene in puluere: z terbetinā cu-
iuslibet. j. loth: hec oīa misce adinuicē: z pmitte li-
quesieri valde bene: z exprime per panniculū sup
aquā frigidā: post hoc excipe de aqua: z volue il-
lud bene in manibus ad ignē cū oleo: vt sit modi-
cū molle: hoc ēplastrū sanat vulnera fistulā apo-
stema: z omnem fluxum immundus in carne ces-
sare facit z sanat.

CAnguentum bonum ad vulnera sananda.
Accipe picē arabicā. i. picē nō tēpatam: cerā sim-
plicē oppopōacū flores iris cuiuslibz mediū loth
z holuozoz. Aristologia rotūda: thus albus cu-
iuslibet mediū loth: litargirij. ij. loth. Ista oīa ex-
coquātur in vno quartali aceti fortis valde ita be-
ne vt molle fiāt. Et postea ista videlicet: cerā: pi-
cē: z picē arabicā: z. ij. libras olei: illa oīa pmitte
succesius liquefieri inuicē: z sic excoque vides be-
ne ne cōburant in aliqua pte: ideo debes interi-
p̄tinue miscere z mouere: post hoc resinas abijce
z refrigera modicū pone ad piridē: z isto vnguen-
to vngat p̄niculus: z ponat sup vulnera: z hoc
p̄bit: z curat sanguinē malū de ipsis vulneribz.

CAnguētū ad vulnera qd cito generat carnes.
Accipe de oleo oliue quatuor loth: faui mellis
tres loth: gumī arabicū: thus verū de quolibet
mediū loth: z mōle sicut farinā: z misce sicut totū: z
liquefac sup ignē modicū: z misce p̄tinue siue mo-
ue in olla ne comburant: z operare illo vnguēto
quando vis.

CAnguentum qd dicitur gratia dei.

℞. terbetine. lib. iij. resine. lib. j. olibanī: masticif
ana. 3. j. myrre. 3. ij. cere virginee. 3. iij. bdelij. 3.
j. verbene: pimpinelle: bethonice: cum adhuc re-
cetes existūt: ana māipulī. j. z decoquant in vino
albo vsqz ad cōsumptionē tertie ptis: postea co-

let z colatura sup ignē ponat ad buliendū. Et i-
pone cerā resinā: masticē: olibanū: myrrā: bdeli-
um: quousqz bene cōmisceant semp agitādo cuz
spatula: post hoc ipone terbetinā: z aliquātuluz
de oleo oliue: z iterū agitur cū spatula: donec i-
frigidetur: z qd natat colliget: residuum vō valet
podagricis.

CAel et predictum taliter potest laborari.

℞. succi verbene: pimpinelle: bethonice: brune-
te. i. cōsolide plātaginis lanceole: ana lib. 5. succi
api. quar. iij. resine. lib. j. terbetie lib. v. masticis:
olibanī ana. 3. j. myrre. 3. j. cere virgiee. 3. iij. z in
vino odorifero buliant succi. z valet p̄ cancrū: z p̄
morsum venenosum: z puncturam: valet et ad
oē vulnus recens z et sanat apostemata in costis:
in epate: in splene: z in principio foris ēplastrē.

CAnguentum bonum ad gingiuas.

℞. aluminis vnū loth: z mellis. ij. loth: z illa duo
simul cōmisceant: z cū illa dentes z gingiue iun-
gant z curabit putredo eorum.

CAd vulnus sanandum.

℞. myrrā: thus: attramētū cuiuslibz. j. loth: z ad
ampliandū vulnus appone medullā sambuci et
vnū loth: z illa oīa simul cōfice in puluere: z spar-
ge modicū ad vuln: post hoc calefac bene z sup-
pone vulneri: z trāsiet adinuicē sub illo z sanabit
sed debes cōprimere vulnus bene duobus digi-
tis adinuicē: z sic postea quarta die eliget multuz
pulchre: post hoc sanetur velut alia vulnera.

CAd idem puluis bonus.

℞. Pulueriza pip cū puluere carbonis quercini z
suppone die vno vel duobus z sanabitur.

CAliud antidotum ad vulnera sananda.

℞. mel: z vermes lōgos qui in fimo crescūt: hec
duo cōfice in puluere: z sparge ad vulnus z sana-
bitur: z hoc vtriusqz ana: z cōburi debet in testa
noua: z vuln^o sanabit sine oīuz fluxu inūditiaz.

CContra dolorem capitis.

℞. thus: myrrā: piper: saluā: acetū: oleuz: z illa
oīa simul cōmisce z decoquas bene: z tūc cuz illo
caput perunge z liga lintheo.

CAnguentum ad vulnus qd dicitur lopus.

℞. albū thus: z tere modicū ad modū pulmenti
z cōmisce optime cum claro oui adinuicē: z tūc
line supra p̄niculū canapeū: z si istud habere nō
potes: tūc recipe barbā iouis: z forma ex ea ēpla-
strum: z tali dolozi superpone.

CAntidotū ēplastrī boni z optimi sup vulnera.

℞. thus: z aloe: z contūdant adinuicē cum claro
oui: z istud ponat super vulnera vbi vene fuerint
incise z cruentāt multū. Istud tādiu pmittat sup
vulnera donec vene z sanguis adinuicē creuerit
si tamē magis indigeret: tunc laboref h mōi me-

dicina z emplastrū ex nouo z superponat vulneri
totiens donec crescat adinucē pampbili z mal-
ue simul cōtrite z sup vulnera posite curāt vulne-
ra sanguinolenta z fluctia: z fortius: z melius q̄
aliud emplastrū. Si autē cū arungia cōtundit: z
sup vulnera ponit sanat summe bene vulnera.

¶ Aliud emplastruz super vulnera.

Serpillium romanū. i. romischkol cōtundatur
cū vino z sup vulnus ponat sanat multū bñ. Itē
absinthii concussum z recenter super vulnus po-
situm sanat ipsa vulnera.

¶ Unguentum bonum ad omnia vulnera.

℞. aruinā leporis: z aruinam porci non castrati
siue apri: z hoc totū simul cōfice qd̄ densus fiat: z
cana illud z post hoc in melle decoque: deide re-
cipe absinthii: vel succū absinthij z tēpera cum
predictis ad horā vnus diei: z hoc vnguentum
seruabis q̄ diu placet.

¶ Ad mundationem vulnerum.

℞. cōsolidā maiorē talē herbā z depone superio-
rem corticē: medietatēq; eius abijce: residuū vō
contūde: z misce cū aqua: z pone super solium ni-
gri oleris Sumareskol z superpone vulneri z sa-
nabitur in octo vel nouem diebus.

¶ Unguentum ad vulnera.

℞. oleū olīne. iij. loth. fani mellis. iij. loth. gum-
mū arabicū: z thus vet⁹: de quolibz mediū loth
z molle sicut farina: z misce simul totū z dimitte
vt liquefiat sup ignē modicū: z cōmisce continue
iolla vt nō cōburat z opare illo vnguetō qñ vis.

¶ Contra scabiem seu pruritum.

℞. aquā in qua porcus vel sus mūdatus ē a carni-
fice post interfectionē illaz cū dormire volueris
calefac z laua pedes ex ea z pone ad aquā eandē
vsq; genua z inuolue pedes in pannū z de mane
cū surgis dyalteā z populeon: z illa duo vnguen-
ta simul cōmisceant: z vnge pedes scabiosos: z et-
tere seu frica bene pedes cū pilis qui sunt in sero

pha depositi in aqua p̄dicta: z sic cū vnguento p̄-
dicto perunge z sanaberis.

¶ De emplastris.

Emplastra bona sūt ex rosīs z violis: cera: pice:
melle: z oleo olīne: illa fac bulire simul: z expri-
me per pānū z intinge pānos: z pone ad p̄ridem
z serua ad placitū tuū qñ indigueris.

¶ Unguentum Ispocratis.

℞. anguillā z decoque in qua: z supnatatē pigue-
dinē collige z cōgrega. post hoc. ℞. aquā pingue
z gallinā z decoque sine sale: z simili modo pigue-
dinē supnatantē collige: z tūc. ℞. succū saluie: ru-
te: z absintij: z elebozi: qd̄ iacet in terra: z herbas
que vocat lingua canis. Ista oīa simul cōmisce: z
qd̄cūq; vulnus fuerit vinctū nō idiget ēplastro.

¶ Unguentum fuscū laborat sic.

℞. mastice: galbani: terbetine: añ. ʒ. j. z cōficiantē
sic oleū olīne in caldari sup ignē mittat z addat
cera: z liquefacta ponat colofonia: deinde gūmi
scrapini: z terbetine: deinde mastice: z olibani: z
hoc cū spatula semp agitef donec coctū fuerit:
deinde in frigidatū vsui serua.

¶ Unguentum album.

℞. ceruse lib. ij. litargirij. ʒ. j. olibani. ʒ. ʒ. masti-
cis. ʒ. j. vnaqueq; res p̄ se terat: z puluis ceruse
cū panco oleo olīne distēperet: postea addat li-
targiriū: deinde mastice: z olibanū addat z cū pi-
stello paulatim agitef quāto melius pōt z vltima
vice de aqua rosaz parū addat: z tādiu ducatur
donec spissum vel liquidū fuerit z serua vsui.

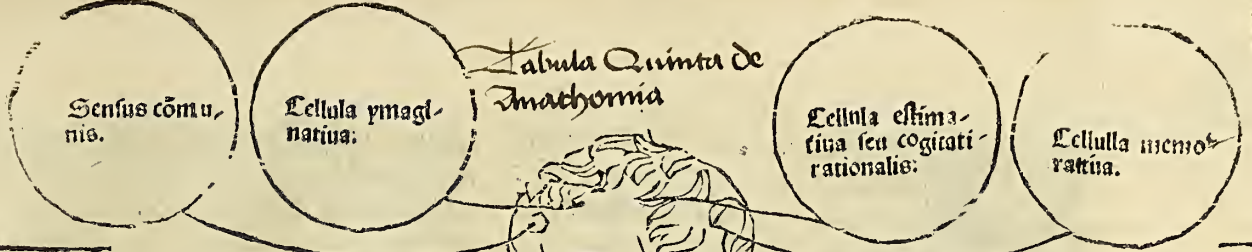
¶ Contra paralifim.

℞. anserem: z pone in eā anguillaz in frustra se-
ctam seu diuisam: z assa: z cuz illa pinguedine vn-
ge locum vbi turbaris.

¶ Contra paralifim.

℞. murilegū nigrū: z ipone in eū sinapi: z sili af-
sa z pinguedinem que inde stillauerit collige: z lo-
cum paraliticū perunge.

Tabula Quinta de Anatomia

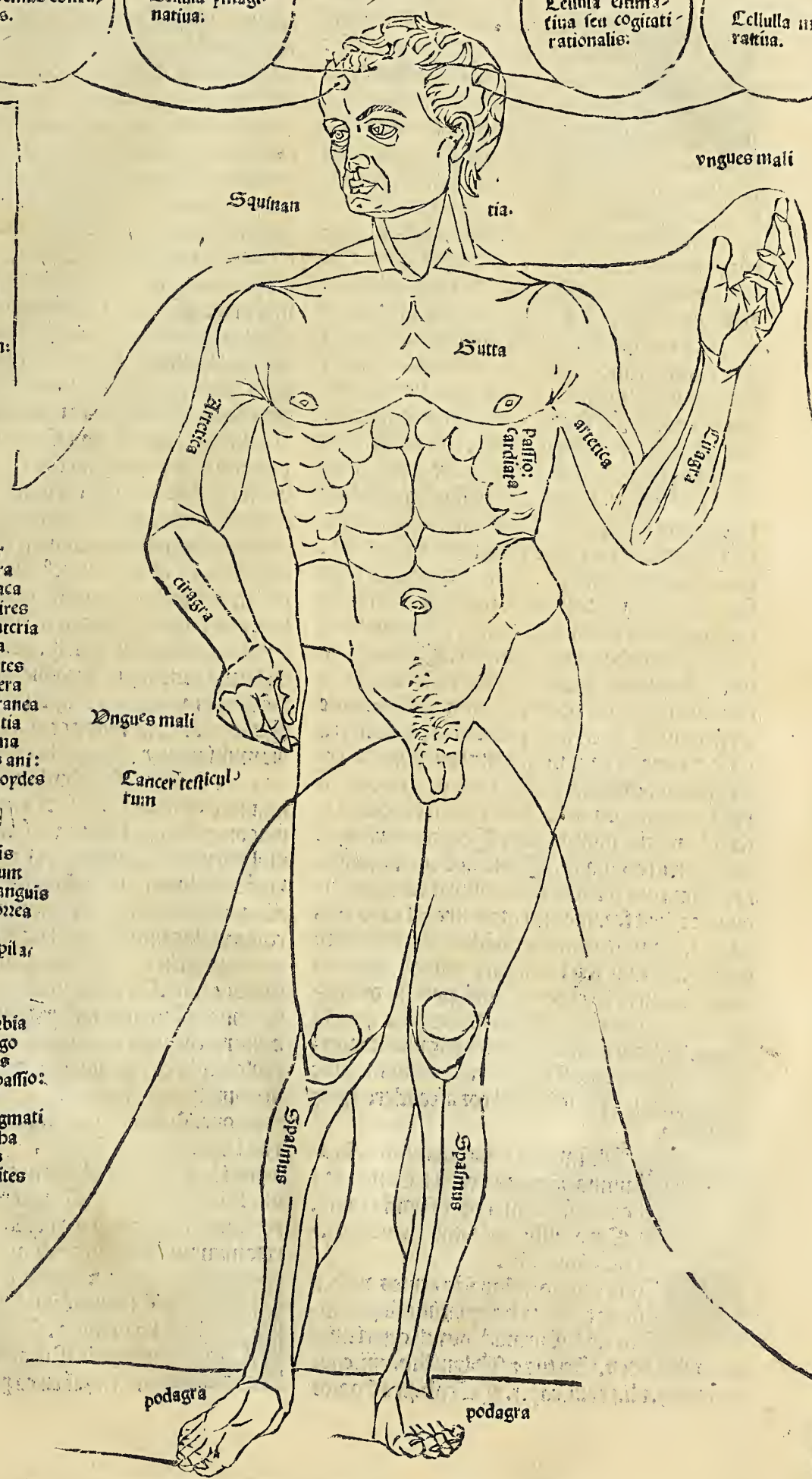

Aliopitia
 Appoplexia
 Asina.
 Arretica:
 Ascites.
 Arteriaca
 Arimeron.
 Antrax.
 Amissio rationis
 Apostema.
 Bolisimus:
 Casus capillorum:
 Cephalca.
 Coriza.
 Catarrus.
 Colica:
 Calculus.

Delle 2 auriga tibi int simplicia membra:
 Os neru? vena caro cartilago quoad corda:

Cancer
 Cira gra
 Cardiaca
 Diamires
 Dissenteria
 Diaria
 Diabetes
 Effimera
 Emigranea
 Epilentia
 Empima
 Exitus ani:
 Emorrhoides
 Febres
 Fistula
 Ficus
 Frenesis
 Fallidium
 Flux? sanguis
 Hemorrea
 Sutta
 Porpilatio

Adroforbia
 Imperigo
 Incubus
 Iliaca passio:
 Ileos
 leucoflegmati
 yposarcha
 Ascites
 timpanites

Lepza
 Nitargia
 Enteria
 Lumbrici.
 Adorpbca.
 Adama.
 Neurechis
 Opilatio
 Neurozum
 Otralmia.
 opillatio sple
 Paralefis.
 Deripleum
 nia.
 Pleurechis
 Patis
 Profluuiuz
 Polipus
 Podagra.
 Ruma.

Scoromia 2
 verrigo.
 Suspor men
 tis
 Sternutatio
 Spasmus
 Squinantia
 Sincopis
 Singultus
 Stranguria
 Satiriasis
 suffocatio ma
 tricis
 Sciatica
 Serpigo
 Scurria
 Tetanus
 Tenasmon
 Tullis
 Venenum
 Viscerana
 Verrigo
 Viceratio lin
 gue.

Espar cor? stoma
 ch? capur 2 sple
 pes man? 2 ren
 matric vesica st
 officinalia mbra.

Quibus ex dentis discentem? duodenis
 Constat homo dentis bis dentib? et duodenis
 Ex trecentis decies sex quinq; q; venis

Alopecia est casus capillorum cum vlcere. Cura: vngule capre vste: et cum pice ligda trite et illinite: allopecia sanant. Auicē. Serap. liz. Alber. lib. xxi. **A**popleria est passio cerebri officialis auferens sensus: et erectio nec toti corpori repete et subito magna voce precede te ppter oppilationem in meatibus et vetriculis cerebri tam principalibus quam non principalibus. Cura: vtaris tiriaca cum vino. Auic. prima qnti. et genitalibus cunctis que sint cocta cum ruta. Asma est difficultas anhelandi sine sonitu. Cura: decoquantur malue in olla: et ex illa lauetur calide infirmus et etiam sumat scutella plena furfuribus illa coquantur cum butyro: et condiantur modicum: et hoc imponat facculo et coquat: et super facculum illum locet infirmus: et refanabit: et deus in balneo esse. et sedere super istas coctas herbas: et istud sepius facere tenet et sanabit: et post hoc vngat dyaltea cum isto butyro hoc facto minuat de pede inferius sub talo. **A**rterica est passio ab articulo dicta: et est spes gutte. Cura: accipe ratarides: et puluere pipis: et spige super cera calida: et sic pone super locum dolentem per vnam noctem: et mane inuenies vnam vesicam: tunc impones cera extrahens aquam et sanabit. **A**scutes est spes ydropisis ex grossa vetositate effecta. Et dicitur ab aseli grece quod est veter latine. Cura: vide de ydropisi. **A**rteriaca passio ex aspitate fit trahece artarie cum voce mansuetata: et rauedine: et ex creatioe cum difficultate. Cura: taplus barbatum cum vino rubeo et forti decoctus et loco frequenter cathaplasmatum multum valet. **A**rimerd est genitalium partium oppilatio. **A**ntrax est quedam pustula pessima que quando fit in hodie coburnit carnem circumquaque: et facit foramen antrum: et putrescit caro vsque ad ossa. Amissio rationis fit quando homo frenesim patitur: quando tunc solet fatuizare veluti fatuus vel amens. Cura. R. crocum et vinam propriam: et de mane bibat et curabit. **A**postema pars de se quid sit Cura. R. bolum armenicum et terram sigillatam: et incide et vtrumque ad calidum vinum pone: et de mane bibe et scito quia non permittit ad cor ascendere ipsius apostema.

Bolismus est immoderatus vel caninus appetitus vel irrationalis: et est passio stomachi ex frigida causa. Cura alibi videatur de passionibus stomachi.

Calus capillorum est quando crines descendunt de capite: et hoc maxime fit post infirmitatem. Cura: adepsus si capiti illinitus multum pdest. Sertus et Pliny lib. viii. capitulo. xxxvi. et li. xxviii. cap. x. **C**ephalea est dolor

totius capitis. Cura: thus myrram piper saluam acetum alleum misce et decoquas: et vngue caput et lingua lintheo. **C**oriza est contractio narum a poro cerebri decurrens ad nares. **C**atarrus est fluxus a capite versus pectus: et causatur multipliciter: aliquid quando ex frigore magno: aliquid quando ex crapula: aliquid quando ex calore superfluo. Si fuerit ex calore superfluo: tunc minuat de vena cephalica: et vngat frons vnguento et oleo rosarum: sicut et caput: oleo baccharum lauri vel cum dyaltea. Si autem ex crapula: tunc sume precauere deus ne nimis comedat aut bibat: sed moderate. **C**olica est passio intestinorum grauis que fit iuxta vmbilicum. **H**aly. Cura: sterco caprinum loco dolenti illinitum curat. Sertus. sterco canis. **C**alculus dicitur esse lapis in vesica vel in renibus generatus. Cura: grana iuniperi mixta cum medone simulque cocussa et expressa per panniculum: et iterum de nouo succus per pannum coletur et detur patienti in balneo sedenti. **V**ir oleum ex ligno eius. **C**ancer est quedam vulneris spes carnes corrodes et quascumque habes venulas circumquaque distentas ad modum crinium cancri. Cura: sterco aserinum fixatum bene cum butyro iterum facit cancrum: et deus prius per pannum colari: et sic illiniri vulnus in circuitu. **C**iragra est paralisis manuum. Cura. R. succum mellis et misce cum farina ordeacea et decoque quasi pulmetum et fac ex eo emplastrum et superpone dolori calide. **C**ardiaca est infirmitas ex qua cor trepidat: et euenit multipliciter. aliquando euenit ex calore magno et ex sanguine superabundanti. Cura: et tunc debet minuire de manu sinistra: et vngue cum vnguento populeon. et oleo violarum: et vtat electuario isto. R. violarum rosarum nonellaz vel titradis Iuli. sicut vtat carnibus nouellorum pullorem et iuuenum et aliarum carnium: post hec facies sibi emplastrum. accipe rosas violas linum recens: hec omnia coque et pone super stomachum et priusquam coquatur debet contundi: et sic decoque. Si vero infirmitas illa euenit ex frigore: tunc assumant diamargariton Nicolauis et hanc medicinam recipiat. **C**inamomum gariophilos cubebe lignum aloes: et os de corde cerui cuiuslibet conuictum: et contunde bene inuicez et appone. R. violarum vinum fertonem anisum vnam libram: quod illud coactus fortiter fortificat omnes artus in hodie. Si autem illa infirmitas fit ex sudore nimio: tunc repurge: vt non sudet magis: aliter corpus corrumperet: vel cardiaca passio est que totum corpus resoluitur in sudorem continuum et dicitur diaforetica. i. apertio pororum. **D**amires est inuolutaria vrine emissio in sonis. **D**issuria est difficultas mingendi. Cura: oleo petroleon corpus vngat circa partes dolentes. **L**ir.

Disenteria est fluxus ventris sanguineus cū
 corrosione ⁊ ulceratione intestinorum. Cura: lac
 asine bibatur stomacho ieiuno. **D**ali. ⁊ **P**lini.
 li. vigesimooctavo. capi. nono. **D**iarrha ē flu-
 xus ventris simplex quādo fluūt humores diuer-
 si de ventre. Cura: stercus canis sola ossa cōme-
 dentis constrūgit ventrem fortiter ⁊ hec magi-
 ster auicēna docet. **D**iabetes est immodera-
 ta renū attractio vel est immoderatus fluxus vi-
 ne hoc ē quādo toties mingitur quoties bibitur.
 Cura: pone agrimoniam ad succus ⁊ excoque eus
 vino antiquo dōcetertia ps ebullierit. ⁊ adhuc
 appōe modicū sal cocti ⁊ bibe illud ⁊ sanaberis.

Fimera ē febris ex distemperan-
 tia spirituum procedēs vltra diē
 tertium sū sui naturam nō se ex-
 tendens. Cura: contra effimerā
 diuersam vene aperiant vt in ta-
 bula de minutōib⁹.

Emigra-
 nea est dolor medie ptis capitis siue interioris.
 siue exterioris. Cura: cōtra emigraneā sciaticā
 colicā ⁊ iliaticā. recipe calcē viniā cininū tartarū
 olibanū baccā lauri sinapi ⁊ mel crudū ⁊ fac cō-
 fectionem emplastri ⁊ superpone dolenti loco.

Epilēsia ē morbus cerebri officialis auferēs
 sensum ⁊ erectiōem toti corpori cum perturbati-
 one motus maxime ppter opilationē in ventricu-
 lis cerebri non pncipalibus. Cura: detur sim⁹
 Liconie in aqua ⁊ melle mirtus ad bibendū in-
 firmo curat: Auctor pādectarus.

Empima ē
 sputum saniosum in cōcauitate pectoris existens
 aut pulmonis vel empima ē passio quādo sanies
 excreatur. inde empima. i. sanies expuentes quia
 empima grece sanies latine dicitur.

Eritus
 ani est quādo quoddā intestinum hōis egreditur
 p anum. dum vadit ad secessū. Cura: recipe alo-
 es epaticū ⁊ liquefac postmodū infrigidato in-
 unge intestinū ⁊ trude viceversa ⁊ si ampli⁹ erie-
 rit iterum inunge quousqz manebit Sera ⁊ auicē-
 cen.

Emozroides sunt quinqz venule existen-
 tes in ano per quas solet fluxus fieri vel emozro-
 is est aptio vene inferioris que eus ano exit. ema-
 chū. n. grece sanguis dicitur latine. inde emoz-
 rois. i. sanguinis fluxus per inferiora talis infir-
 mitas aliquādo generatur ex sanguine supfluo.

Cura: cōtra hāc infirmitatē minuatur sub talo.
 si aut talis passio fuerit recens ⁊ pncipio orta tunc
 recipe oleus oliue serenissimū ⁊ madidetur i eo-
 dem panniculus ⁊ ponatur sup dolorē eundem.

Febris est calor innaturalis mutatus in
 igneum ⁊ ē multiplex vt superius circa
 imaginem videri pōt. Febris cōtinua ē

que fit de flegmate putrefacto. Cura: accipe sol-
 sequiū cū radice sua ⁊ in partes incide minutas
 ⁊ cū aceto bene decoque ⁊ da patiēti de mane et
 de vespere. Febris tertiana est que fit de colera
 putrefacta similiter in corpore. Cura: reci. pim-
 pinellā ⁊ benedictā albā ⁊ has herbas decoque
 pariter cum aceto ad bonā horam diei ⁊ tunc co-
 la per pannū ⁊ da bibere patienti de mane ⁊ ve-
 spere. Cura contra quartanā reci. petrosilium ⁊
 cum radicibus decoque pariter cu aceto ad bo-
 nam horā diei: ⁊ tunc cola per pannum ⁊ in vi-
 trum infunde ⁊ cooperias per noctē mittens sic
 stare ⁊ mane iterū p pannū debet colari ⁊ da pa-
 tienti bibere ieiuno stomacho ⁊ intinge pannus
 in eadez aqua ⁊ caput eius circūliga.

Febris
 effimera patuit de se. Cura: succus cubebe mi-
 rtus eus oleo rosarū ⁊ inunctus pulsibus ⁊ super-
 cor illinitus oēm calorem febriliū mitigat.

Fe-
 bris ethica idem ē q ptisis plātarius habuit que
 dam patientē viribus defectum ⁊ posuit ipsum i
 balneus aqueū in quo fuerunt resoluta cornicis
 oua ⁊ post balneū fortificatus exiuit. Item cib⁹
 optimus ethicis: terantur pupille alarum gallia-
 rum ⁊ trite distemperētur cum lacte ouino ⁊ ad-
 dantur vitellā ouorum ⁊ parū polente frumenti
 ⁊ buliat ad spissitudinem ⁊ adde paz de zucha-
 ro.

Febris acuta idēz est qd febris occulta. fe-
 bris autem continua hoc habet remedium. Ad
 mitigandum feruorez in febre continua. Cura:
 Folia caulis coquantur cum aceto veteri ⁊ terā-
 tur cum oleo rosa. ⁊ emplastretur super stoma-
 chū multū pdest. Et idē pōt fieri eus folijs sali-
 cis: ⁊ folijs albarū vitium rosarū ⁊ similib⁹.

Fi-
 stula dicitur esse quoddam vlcus quod nō plena-
 rie reseruatur ⁊ ante reseruacionem cicatrix illi⁹
 vulneris clauditur ⁊ sicilla sanies que prius de
 vulnere plenarie non exiuit facit sub cute latum
 locum. in superficie vō vulneris valde strictus
 habet foramen. Cura: excoquatur anisum i acē-
 to ⁊ illud bibat patiens ⁊ fistula cessabit in eo.

Item fistula multa foramina habet ⁊ non recta
 sed obliqua q medicina intrare non possit etiaz
 nil melius est q stercus caprinum temperatum
 cum melle ⁊ tepide suppone: quia omnem tu-
 morem soluit: putredinem extrahit. ⁊ iniciatos
 vermes occidit: ⁊ purgat ⁊ sanat fistulam ⁊ can-
 crum: ⁊ dolorem mitigat.

Ficus est quoddaz
 vlcus qd solet crescere in ano vel in virga vel
 in naso vel in oculo. Cura: contra ficum in ocu-
 lo. recipe medullam de ossibus bouinis et vi-
 tellum oui ⁊ oleū: hec omnia in patella coquas
 ⁊ exprime per panniculum ⁊ ynge morbum ⁊ su-

perpone super dolo-
 rem eundem.

Fistula dicitur esse quoddam vlcus quod non plenarie reseruatur ⁊ ante reseruacionem cicatrix illi⁹ vulneris clauditur ⁊ sicilla sanies que prius de vulnere plenarie non exiuit facit sub cute latum locum. in superficie vō vulneris valde strictus habet foramen. Cura: excoquatur anisum i aceto ⁊ illud bibat patiens ⁊ fistula cessabit in eo. Item fistula multa foramina habet ⁊ non recta sed obliqua q medicina intrare non possit etiaz nil melius est q stercus caprinum temperatum cum melle ⁊ tepide suppone: quia omnem tumorem soluit: putredinem extrahit. ⁊ iniciatos vermes occidit: ⁊ purgat ⁊ sanat fistulam ⁊ cancerum: ⁊ dolorem mitigat.

Ficus est quoddaz vlcus qd solet crescere in ano vel in virga vel in naso vel in oculo. Cura: contra ficum in oculo. recipe medullam de ossibus bouinis et vitellum oui ⁊ oleū: hec omnia in patella coquas ⁊ exprime per panniculum ⁊ ynge morbum ⁊ superpone super dolo-
 rem eundem.

per pannum pone et superpone dolozi donec san-
 netur. Alia contra ficum vbiq; ut. Recipe pla-
 taginis manipulos tres et milleidij et mentastri-
 ana manipulos. iij. hec omnia concundantur et
 succus exprimatur. et addantur quattuor grana pi-
 peris triti. et vij. grana maritico letune patiens bi-
 bat hanc potionem nouem diebus et continue re-
 noua medicinam. ¶ Frenelis est apostema na-
 tum in mirung. cerebri de ebullitione sanguinis
 vel calore vel vtriusq; mirunga vo pellicula cir-
 cundans cerebrum et est in aure que si rumpere-
 tur perpetue surdus efficeretur. Cura: Vena in
 medio frontis aperiat. ¶ Faldium est inir-
 mitas repugnans ce mitioni et appetituz destru-
 ens bonus. hec infirmitas sepius generatur ex
 laquoze nimio ipsius stomachi et omnium mem-
 brozum. Aliquando ex nimia sede peruenit et su-
 perflua sumptione potus. et interdum perueit si-
 militer ex frigore magno. Tunc ille sumat zucha-
 rum rosaceum: et etiam iuuat illum qui habet su-
 perfluam: et stomachum confortat vel etiam sibi
 detur diaradon abbatis. Si vo euenit ex frigo-
 re modo: tunc ei detur diacitonniten Bali. Aui-
 cen. aut zinziber conditum: quia illa inducunt ali-
 quo modo calozem et faciunt appetitum bonum.
 ¶ Fluxus sanguinis est multiplex de ore: de au-
 ribus: de naso per anum: et fm illa omnia diuer-
 sas sortitur medicinas. Cura: contra fluxum san-
 guinis per anum. Recipe semen plantaginis et
 concute in liquefactum butyrum tepidum: et sta-
 tim super hoc incute oua et appone modicum de
 croco: et hoc non contrito: et da ei comedere.
 ¶ Contra fluxum sanguinis de naribus. Cura:
 vena cephalica incidatur.

Gmorrea est inuoluntaria sperma-
 tis emissio. ¶ Butta est quedam pas-
 sio in scapula quando homo brachi-
 um leuare non potest: et si leuat tunc
 cum magno dolore. Cura: recipe
 absinthium et coque in melle siue malaxetur. et co-
 rundatur et fiat emplastrum ex illo et dolozi sup-
 ponatur.

Heripilatio est erectio crinū p̄ ti-
 more vel dispositio in qua iuenit
 corp⁹ diuersitate in frigore et pu-
 ctionez in cute et lateribus: et an-
 tececidit eam pigrizia et fractio est
 quasi maneries eius.

Herosorbia dicitur passio melācoli-
 ca in qua hoies abhorret aquā mun-
 dam: et etiam sonū eius. ¶ Impeti-
 go et serpigio sunt ifectiones cutis de
 colera subtili mixta cum humore grosso. ¶ In-

ctibus est fantasia in somno comprimens corp⁹
 et aggrauans motum et loquelam perturbans.

¶ Iliaca est passio intestinorum gracilium cum
 stipatione ventris frequenti vomitu et dolore ve-
 hementi tanq; si intestina terebello perforarent
 Fleos est idem. Et notandum q; interdum ilia-
 ca fit ex siccitate nimia: tunc vena fit rubea et te-
 nuis: et tunc magnum calozem patitur infirmus.
 Ille curatur sic. Angatur oleo violaruz et vngue-
 to populeon: post hoc detur cicrisatra. j. l. illud
 sumatur mane et sero semper iria coclearia cum
 aqua calida: post hoc sumat succum rosaruz et sca-
 monee mittum cum vino calido valet sibi contra
 idem: hoc facto minuat sub talo in pede exteri⁹.

¶ Idrops est error virtutis nutritiue in toto cor-
 pore sequens mutationez virtutis digestiue i epa-
 te. Et sunt eius quattuor species scilicet yposar-
 cha. Ascites: timpanides: et lentoslegma. ¶ In
 timpaniti et asciti solum venter inflatur et pes si-
 cut posteriora macerantur. In alijs autem spe-
 ciebus totuz corpus inflatur. Cura: contra idro-
 pism recipe enulam campanam et contunde et su-
 cum eius exprime per pannum et colligatur in te-
 stam oni et distemperetur cum fauo mellis: et da
 infirmo omni die plenam testā de succo: hoc fac-
 ij. diebus luna decresciente vel deficiente quia et
 homo in ventre decrescit. ¶ Impetigo est sicca
 scabies in cute vel in corpore. Cura: due vene in
 faucibus oris incidantur.

Epra est morbus corumpens for-
 mam et compositionem membrozū
 et finaliter soluens continuum: pro-
 ueniens de materia melancolica sp-
 sa per totum corpus. Cura: recipe
 oleum de ligno fraxini frustratim inciso: et fac ad
 modum aque rosacee et vngatur corpus sepius
 multum prodest. ¶ Litargia est apostema in po-
 steriori parte cerebri subtus carnem: vel litargia
 est apostema fleumaticum cum febre impupi ce-
 rebri natum: et cum mentis obliuione: et litargia
 alia vera: alia non vera. vera litargia est quando
 homo semper dormit. Non vera in e qua homo
 non potest dormire. Cura: capilli proprij vsti co-
 ficiantur cum aceto. et modica pice: et naribus ap-
 ponatur: poteter excitat litargicos. ¶ Lienteria
 est fluxus ventris: in quo comesta et bibita egredi-
 untur in eisdem qualitatibus et quantitibus in
 quibus intromissa sunt propter debilitatez cōte-
 nue stomachi et intestinorum superiorum. Cu-
 ra: Recipe sepum hyrcinum ceruissiam litargiū
 corticez glandiuz: emethicib: sanguine draconis
 cuiuslibet vnum loth. misce adinnicem: et hoc mi-
 xtum trudas super lien: et sparge desuper modi-

enim puluerem concrematus: et sic trudas ad cor-
 pus viceversa et sanabitur eger. Si autem homo
 fuerit inflatus multum: ita quod lien subintrare non
 potest: tunc accipe allei. j. libras et decoque illud in
 medio quartale aque: et tunc super vapores illos
 ponatur eger: ita ut possit humectare corpus eius
 sine posteriora: quod post hoc corpus demollitur: et
 sic lien poterit bene imponi viceversa. Cum vero
 ibit ad sedem tunc intrudat intestinum digito: et
 hoc feco recipe pulveres crematos de cornu cer-
 uini thus et masticem isti pulveres supersemen-
 tur lien et posterioribus et sanabitur. Et isti pulve-
 res etiam reformant matricem mulieris si super-
 scuciantur secretis ipsarum. Deinde accipe thus
 et colofonia. Isti duo sparge super carbones ignis
 locans infirmum super illum fumum quod itret cor-
 pus ipsius et sanabitur lien. **C**umbzici sunt ver-
 mes qui nascuntur in intestinis hominis seu alte-
 rius animalis. Cura: comedere de zeduarum ieiunio
 attamen prius tene ad unam horam in ore. et post
 hoc glutire debes: et tunc incontinenti moriuntur
 omnes. Sequitur aliud remedium contra liente-
 riam passionem quando quis magnas sedes pati-
 tur et homo estimat ut viscera eius erirerit hec infir-
 mitas interdum fit ex comestione nimia et ferculis
 malis: et talis egritudo mortificat hominem sepi-
 us. Et sic interdum detur ei zubarum rosaceum
 diaaradon abbatis vel rosatam nouellam. Et ad-
 huc unguatur oleo rosarum et emplastrum confi-
 ciat ex rosis: et ex pomis queruicinis mastice et mar-
 garitis: hec omnia condiantur et excoquantur in
 aceto: et fiat positio super corpus eius. Si autem illa
 infirmitas ex feruore processerit: tunc sibi unguen-
 tum ex menta: et balneum ipsius aque in qua cocte
 sunt rose vnegrich que cum costo: et scias quod hec
 medela multum prodest.

Morphea est defecatio cutis macu-
 losa: vel morphea dicitur esse casus
 crinium et barbe: et est differentia in-
 ter Alopecia et morpheam: quod alo-
 pectia est casus capillorum et crini-
 um capitis. Cura. Re. oua formicarum et ebulum
 .i. atib contunde: et succum: et acetum bonum: et au-
 rum purissimum pulverizetur: et cum eo verura. .i.
 locus perungatur. Item fel caprinum et sanguis
 vesperilionis perunctum caput aut barbam cu-
 rat. **M**ania est insania vel alienatio mentis. vel
 sic: Mania est corruptio anime sine febre. Cura:
 fercula eius sint leuia sicut caro caprina: et pulli et
 noua oua affature molles et bibat vinum limpha-
 tum: et cum aqua permixtum balneetur et comi-
 sceatur cum mulieribus: quod per hoc ira sedatur
 et vesania mitigatur et inciditur ei vena circa pe-

dicam paruam: quod talis minutio firme bene curat
 vel etiam alia minutio communis. **M**delancolia vero
 a nigro felle est dicta.

Neruorum oppilatio dicitur esse pas-
 sio quando nervi oppilantur. Cura:
 nervi adipe seu pinguedine acci-
 pitris sepius unungi debent. **N**eu-
 ritis dicitur esse dolor lumborum.

Ophthalmia est apostema nascens su-
 per albedinem oculorum. Cura:
 vena in utroque pede supra pedicam
 maiorem incidatur et multum pro-
 dest. **O**ppilatio splenis vel epa-
 tis est quando epar vel splen oppilatur vel obscu-
 ratur et non perficit opera digestionis. Cura: re-
 cipe stercus vacce ficum et succum vrtice tria oua
 olei optimi sulphuris confice hec et fac emplastrum
 et est optimum: spleneticis: epaticis: ydropicis: et
 hoc absconde quia donum dei est pensare volenti.

Ralesis est nervorum mollifica-
 tio cum ablatione sensus et motus.
 Cura: recipe stercoza pullozum.
 ciconie cum adhuc sunt in nido
 contunde et cribra per pannum sub-
 tile: postea recipe arungiam porci et liquefac: et im-
 pone pulcrem et fiat unguentum cum quo unge
 locum dolentem. **P**aralisis viscerum est que
 cansatur in visceribus. Cura: recipe hyrundies
 iuvenes: deinde excoria et viscera eorum bene ma-
 dentur: et imponantur viceversa: et hoc assari de-
 bet: et mundare et comedere per tres dies. Aliud
 recipe ter quantum ad manum potes capere de
 bacchis lauri viridibus et tantum de salvia: et deco-
 quas bene in bona ceruisia triticiali: et bibe ieiun-
 no stomacho. **P**eripleumonia est apostema
 canalium pulmonis vel peripleumonia est colle-
 ctio circa pulmonem: fit autem de humore colle-
 ctio in partibus pulmonis. **P**leuresis est apo-
 stema calidum lacertorum seu panniculorum seu
 velaminum costarum. Et pleuresis a pleura costa
 dicitur: et inde tunc fiunt punctiones laterum. Cura:
 contra laterum punctiones excoquatur mel
 cum lacte caprio et madefac in illo panniculum: et hoc
 superpone lateri languenti et cessabunt punctiones

Pneumonia est humiditatis consumptio quam consumit
 tur corpus et ericcat: et ita quilibet ericcatum potest dici
 pneumonicus: et febris ethica idem est. Cura. Re. rosas
 et polipodium et coque cum vino bene: et bibe sero et
 mane. **P**rofluvium est immoderata menstruorum
 emissio. Cura: stercus gatti cum refina et rosa suppo-
 situm profluvium mulieris reprimit et cessare facit.

Polipus est superflua in naribus caro ex gros-
 sis et viscosis humoribus facta. **P**olipus est infir-
 mitas

mitas per quā homo semp cōtinue comedere ap-
 petit ⁊ tamē saturari aliquo cibo non pōt. Si vō
 saturat statim euomit moze canino: ⁊ post hoc sta-
 tim esurit vt prius ⁊ talis infirmitas iterdū puenit
 ex frigore magno: ⁊ tūc paruz sitit. Si vō puenit
 ex frigore nimio tūc sēp lingua siccat: ⁊ multū bi-
 bere pōt. ¶ **D**odagra est passio pedū cū dolore
 calcanei ⁊ pollicis. Cura: fricet dolor sepe cū te-
 sticulis vulpinis: ⁊ adeps vulpis idē facit ⁊ cum
 pelle eius inuoluatur.

R

uma ē fluxus humoris a capite
 ad ptes subiectas. Cura: isop⁹ tor-
 re factus ⁊ calue capiti appositus
 multum valet. Ad idem due ve-
 ne sub lingua aperiantur.

S

lothomia ⁊ vertigo sūt visiones
 v̄tositates ⁊ sunt pprie passionēs
 sensus cōis. Cura: sume radicem
 ebali: ⁊ pri⁹ desicca: ⁊ inde fac liri-
 uū ⁊ frequēter caput laua. ¶ **S**tu-
 por est diminutio sensus ⁊ mētis.

Cura: vena in occipite tangat. ¶ **S**ternutatio
 ē motus naturalis cerebri fortis ⁊ validus ppter
 expulsionē nociuoz. ¶ **S**pasmus ē egritudo ner-
 uozū cōtrahēs neruū cōtra suā originē. ¶ **S**qui-
 nātia ē apostema gutturis viā anhelitus impedi-
 ens ⁊ cibi. Cura: due vene sub lingua minuant.
 ¶ **S**incopis ē defectus caloris naturalis vel est
 ablatio sensus in toto corpe s̄m maiorē partē: p-
 pter debilitatē cordis. ¶ **S**ingultus ē quasi spas-
 mus stomachi repleti aut inani ab humore ali-
 quo viciati ppter expulsionē nociuoz. Cura: ali-
 quid inopinatum ⁊ anriū inopinate ⁊ subito patie-
 ti nūciandū est ⁊ cessabit. ¶ **S**tranguiria interpre-
 tat̄ guttatim vrine emissio. Cura: tibus cū pule-
 gio coquat in vino ⁊ bibat in balneo. ¶ **S**atiria-
 sis ē cōtinua erectio virge cuz appetitu ad coitū.
 Cura: sup renes v̄tosas pōe ⁊ extrabe sāguinē.
 ¶ **S**uffocatio matricis est ascensus matricis ad
 superiora propter humores corruptos. Cura: tes-
 ticuli vulpis in oleo veteri cocti ⁊ postarum mu-

lieribus impositum curat matricem suffocatam.
 ¶ **S**ciatica est passio scie. i. anche vnde homines
 coguntur claudicare. ¶ **S**erpigo est quedaz spe-
 cies scabiei. ¶ **S**curria est quando vrina ex se in-
 sensibilibiter emittitur.

T

Etanus est maior contractio neruo-
 rum a ceruice vsqz ad dorsum.

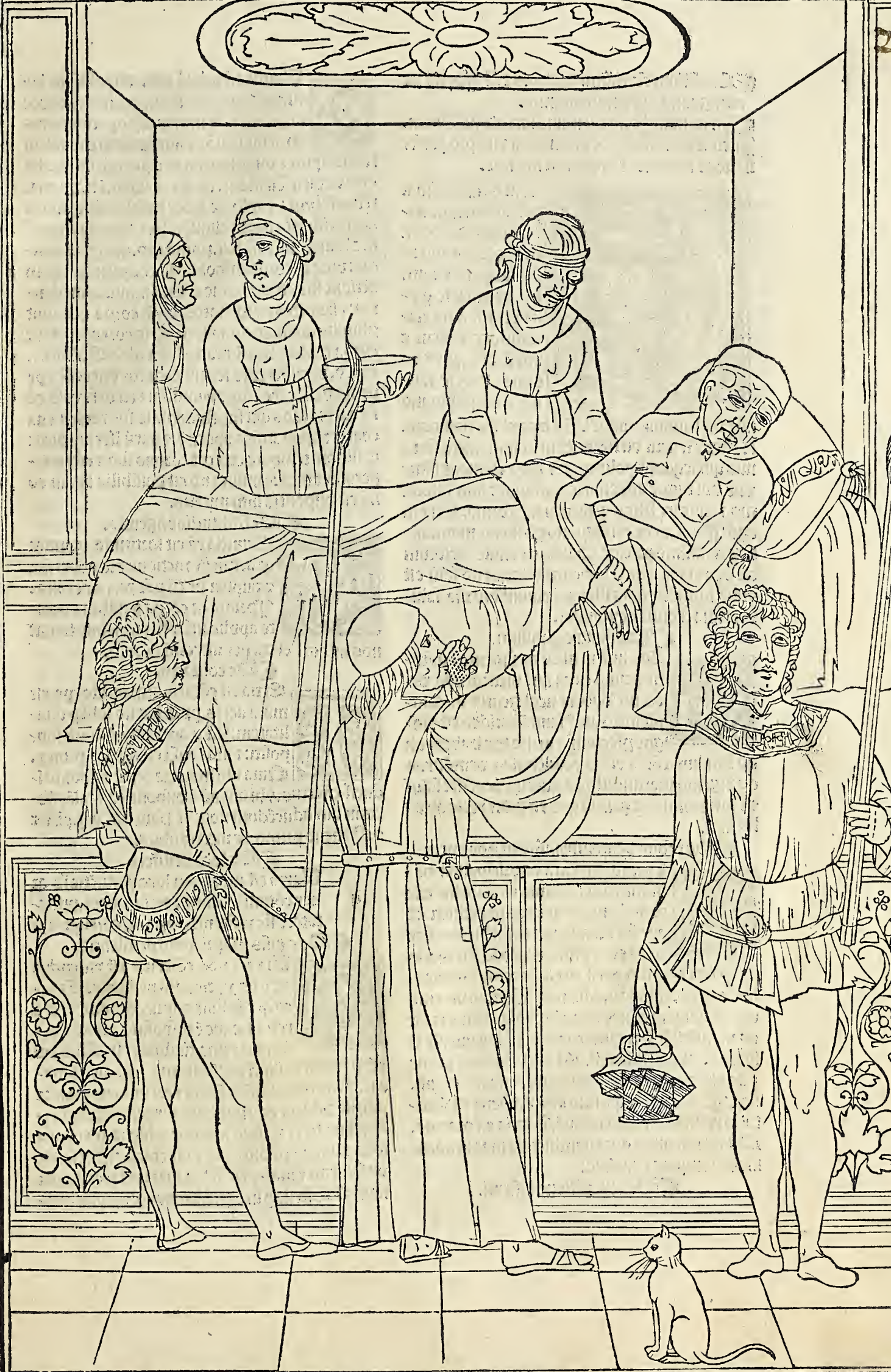
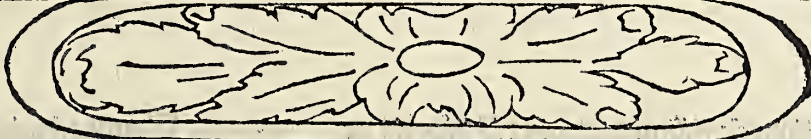
¶ **T**henasimon est appetitus ⁊ vo-
 luntas nimia egerendi cum modi-
 co aut nullo effectu. ¶ **T**ussis ē vio-
 lenta cōmotio spiritalis virtutis ad expellendū
 superfluitatem in spiritalibus. ¶ **T**umor testi-
 culozum est quando testiculi tumescunt. ¶ **T**or-
 tiones ventris causantur ex ventositate.

V

Enuz est materia subtilis aquo-
 sa horribilissime qualitatis a tota
 substantia premēs corpus huma-
 num. ¶ **V**iscerana est infirmitas
 per quā homo cruorem emittit p
 posteriora. ¶ **U**lceratio lingue fit

quando vlcer a seu pustule in lingua generantur
 ¶ **U**ertigo est infirmitas capitis. Cura: omni
 hora dum vadis dormitus recipe tres guttas vri-
 ne ⁊ pone ad nares probatum est: qz multum va-
 let. ¶ **F**etor oris fit multipliciter aliquando eue-
 nit ex putrefactione dentium. Aliquando ex pu-
 trefactione intestiozū: ⁊ alio modo fetidus anhe-
 litus appellatur. Cura si fit ex putrefactioe den-
 tium vel oris: tunc debes lauare os quāto meli⁹
 potes ⁊ cessabit fetor oris. ¶ **P**ost hoc recipe hāc
 medicinam videlicet duos lothones vitrioli al-
 bi: ⁊ mellis quatuoz lothones primitus contūde
 vitriolū bene: post hoc cōmisce cum melle ⁊ yn-
 ge cum eodem gingiuas bene vna cum dentib⁹.
 Si autem fuerit fetor ex stomacho: recipe pillu-
 las aureas vnum quent: ⁊ da patienti: ⁊ similiter
 detur ei esula cum vino calido: ⁊ post hoc dentur
 ei isti pulueres: cinamomum: gariofilus: piper: ci-
 minum: agreste: ⁊ crocum: cuiuslibet vnum loth.
 hec omnia simul contunde: ⁊ da ei manducare ⁊
 sanabitur a fetore.

*Annus fufaculi medicine Johis de Serham Reuisus p Georgiu de monte fecerato
 Arum et medicine doctore. qui Insup apposuit. titulu. auctes et loca plura
 impressu venetijs p Iohes ⁊ Gregoruu fices de forliuua Anno dñi M^o CCC^o LXX°
 nonagesimo primo. mens. Julij. die xxxij. 26*

Consilium clarissimi doctoris dñi Petri de
tausignano pro peste euitanda.
In nomine Iesu xpi mundi creatoris Amen.
Incipit tractatus de obseruanda vita pro prefer
uatione sanitatis tempore pestilentie.

Cum omne animal per instinctum nature conetur defendere corpus suū: et prolongare vitam. Homo maxie q̄p̄ ualet oib⁹ alijs aialibus per rōnem et intellectū quib⁹ doctus est: oīs se fatigare ad prolongationē et p̄seruationē suūp̄i. Ad hoc ut ip̄e possit operari aliquē fructū virtutis. Qui sit nutrimentū sibi et illis qui sequuntur politice. Et ideo clementissime dñe qui digne appellaris piissimus: sum dispositus reducere hūc tractatū in tali forma. Quem ego Petrus de tausignano phisicus mandante serenissimo p̄cipe Galeazzo comite virtutum ad hoc ut fiat conseruatio tue vite que nō solū est utilis tibi: sed etiam illis qui viuunt sub tua saluberrima fronde compilari.

Primum capitulum.

Galenus in libro de ingenio sanitatis primo circa finē dicit: q̄ nos decet nō habere negligentia in complemento ipsius sanitatis: ideo est magne p̄fectionis in isto tpe habere aliqd̄ cōsilium cōtra vires pestilētiales demonstrando ingenū maxime illoꝝ a quibus depēdet salus et utilitas multoꝝ gentiū que virtuose recte ab illis sunt.

De rebus demonstrandis in hoc opere.

Qatuor sunt .n. res p̄cipaliter demonstrāde: et prima est quot sūt cās pestilētiales: et que res sit pestilētia: et que sūt infirmitates pestilētiales. Secūda est regimē p̄uidēdo p̄seruatione q̄ sc̄z regimē reperit circa sex res nō naturales: et circa aliquas medicinas. Tertia ē in remouendo aliquas q̄ōnes que cōiter fiūt. Quarta est ad manifestādū regimē curatiōis illoꝝ qui sūt infirmi morbo pestilēiali. Ad declarationē prime ptis est sciendū q̄ ad pestilentia concurrunt. iij. res. Prima est dispositio infirmi. Secūda est fortitudo rei inducētis infirmitatē. Tertia est contactus. Quarta est mora que est inductiua magni nocimenti tempore pestifero.

De dispositione infirmi.

Qantū ad primā cām dispositiōis infirmi: dico q̄ ipsa est p̄cipalissima cām corruptiōis et infirmitatis: q̄ opationes rerū actuaz nō possūt generare se nisi in rebus aptis et dispositis ad recipiendū ipsaz actionē: ut dicit Aristo. ij. de aia. et Galienus. i. li. de differentijs febrū: capto de febre pestilēiali: q̄ nullū agens iducit effectū aliquē nisi ex dispositiōe passī. et Auicē. iij. cañ. fen. primo cap. quarti tractatus: dicit q̄ corpa disposita ad recipiendū talem actionē sūt vtētes nimio coitu et nimū comedentes: et habētes poros latos: et sicut corpa que sunt p̄similis qualitatis qualitati aeris corrupti ut sūt corpa repleta supfluitatib⁹. Et ideo Galienus. lib. j. cap. v. de differentijs febrū dicit: q̄ ē necesse tpe pestis desiccare corpa humida: et ea desiccata cōseruare: et illos qui supfluitatibus sūt repleti enacuare: et oppilatōes aperire. et parū inferius dicit: q̄ ille qui tempore exercet corpus suū et cibis temperatis vitur: omnino nō est passibilis: q̄ in eo nō est dispositio infirmitatis.

De fortitudine agentis.

Secūda cām est fortitudo agentis: q̄ aer in ista actione dicit operas. et duplici de cām pōt dici operans. Prima q̄ corpa passibilia debite applicant ipsi: et indebite tangit nos intus: et extra per introitū poroꝝ.

De contactu.

Tertia est cōtactus: q̄ in isto tpe est mala aeris p̄prietas nō solū p̄ qualitatem: sed p̄ operationē modi suppositi: et ista causa est fortior prima. Quia vbi materia repit disposita iducit effectus. vbi autē nō ē dispositū ad talē effectum introducēdum non: ut habetur. viij. p̄bi. et a Galieno primo de interioribus.

De loco pestifero.

Multa est morari in loco pestilētiōso q̄ aer cōtinuo dimittit de sua mala p̄prietate: et sic disponit corpa ad corruptōes.

De causis p̄prietatis pestilentie.

Quia aer nos cōseruat est videndū de cāis p̄prietatis pestilētie. Et dico q̄ cām sunt duplices. p̄ia ē vltis et remota: que ē dispositio adueniēs a formis et imaginibus celi. Quo habēt necessario illud cui⁹ aduētus a medico ignorat. Que dispositiōes faciūt corrumpere aquā: et adhuc p̄ducūt corruptiones putrefaciēs in visceribus terre: et istud maxime aduenit p̄ eclipsis solis et lune: et cōiunctione planetarū. P̄desertis de saturno et marte cū stellis fixis: vel p̄ cōadunationē illaz stellaz in signo humano: et p̄prie quā-

do habuit in domo: vel p reuolutionē āni in vndanitijs fm q dicit Petrus de Abano in cōfilio suo differentia nonagesimatertia. Alie sunt cāe pticulares que sūt vapores corrupti pmixti cū aere vsqz ad minimas ptes: leuati a terra putrida: vt ē quādo aperiunt cauerne vel clausure acris: vel qñ aliqre res sūt posite in aqua: vt linū canepa: z similes res: vel vt sūt corpora mortua nō sepulta: vel arbor male pprietatis: vt nux: ficus: z similes res. Possent assignari alie cause quas obmitto breuitatis cā.

Que res sit pestilentia

Pestilentia ē vna mutatio facta in aere: z talis mutatio pōt esse duplex. Primo i qualitate. Secō i substātia. De p̄io quando aer efficit rabiū sine aliqua primaz qualitātū firmiter cādarum. Que hñt intātū ericcare mētes hominū q z generatiōes: z vita corrupunt: vt accidit illis atbenaz. Sicut a Galieno habet primo de differentijs febrū: de hoc tñ hic sermo nō est. Secōda est mutatio in substātia ppter cōmixtiōē vaporū corruptorū ad minimas ptes ipsius aeris: vnde totū aggregatū dicit corruptū ex mala pprietate respectu generatiōis hūane. Et ista mutatio dicit eē in substātia: nō qz solū sit in substātia: sed in qualitate: stat q aliquādo aliqua mutatio sit in qualitate: z sit partem eē in substātia: qz ista mala pprietas sequit odio substātia: accidētis illius aeris: z ista est de qua loquitur. Et vt pōt cōprehēdi p supradictas auctoritates: z modo isto potest diffiniri.

Diffinitio proprie pestilentie.

Pestilentia ē putrefactio que aduenit aeri similis putredini aque q balneat putridū. Certe aer sic in grossas: z corrupit ex puluere isto rū vaporū malorū pmixtorū: sicut corrupit aqua p appositionem lini vel eius simile.

Que sint infirmitates pestilenciales.

Ico ergo q infirmitates pestilenciales sūt duplices. s. pticulares: z cōmunes. Particulares sūt que nō vnomet tpe adueniūt multis. Et tales adueniūt per administrationem sex rerū nō naturalū in qbus hoies idifferēter peccāt: vt adueniūt plus q alteri. Et istud est qñ aduenit carbūculus vel qñ affligūt vnū: et nō multos stātes in bona dispositiōe. Cōis ē duplex. Et ideo vnus est vsus: vel cognoscit in vna regiōe: vel ciuitate: vel appellatur Endemicus quasi veniēs ex latere dextro: z est maxime ppter

aquā illius loci vel vētū vt apparet in aliquib⁹ ciuitatibus vt locus in qbus generatur Botia sub mēto z in alijs locis timefiunt crura. Quā ponit Galienus in. viij. de iterioribus q nūq vidit tā lēfirmitatē sicut cōtinet in libro de aere z aqua. Sed de p̄dictis hic nō loquit. Alia ē infirmitas pestilencialis cōis: z pprie dicit epidimial ab epi qd ē supra: z alia qd ē supra alias. Que sic diffinitur: infirmitas epidimialis ē facta subito z in vno momēto tēporis. Cōis multitudine hoium: qz nī tali epidimia egritudines apparēt diuerse. Naz aliquib⁹ insunt carbūculi cū febre. aliquibus disinferie. aliquibus glādule: vel apostomata. Aliquādo variolē. Aliquādo morbilū: z appellat subita ad differētiā vndimialis que venit paulati. Omnis alie sūt posite pprie ad differētiā febris pestilencialis: z illud sufficiat p primo capitulo presētis tractatus.

Secōm capz in quo cōtinet regimē curatiuz.

Icto de p̄io restat dicere de icōo videlicet de regimine. Et istud debet fieri circa sex res nō naturales: z aliquas medicinales. Regularitē operādo p ingitōe istaz rerum est

sciendū q meo visu hoies deficiūt tribus mōis. Primo modo p viā olfatiōis venenose que aggređit mēbra p̄cipalia: scz cor: cerebrū: z epar. Et isti moriunt cū signo pestilenciali: vs per inflationē: glandulā in emūctorijs illoz mēbroz p̄cipaliū. Et tñ quādo cor offendit signū apparet sub assellis. Et quādo cerebrū post aures. Et qñ epar in inguibus. s. dextro. Et qñ in splene in inguine sinistro. Et adhuc adueniunt carbūculi in alijs ptibus corpis. Et istud cōuenit qñ est maior putrefactio z adustio humorū ad intra corpus quos natura inquatū pōt conat expellere. Idco qñ apparēt carbūculi iurta mēbra p̄cipalia: vt ē in pectore indicāt peius. Quia est signū q tales humores sūt adusti: z putrefacti circa regiones cordis. Secundario ē p viā suffocatiōis natural caloris facte a cā humida z aquosa putrefactibili. Et certe nos videm⁹ z vidimus humiditates coadunari in nostris corpibus: presertiz in capite p quas sūt apostomata in gula: que appellant squinatie: z ex illis moriunt. Aliqñ descēdūt multum catarri qui subito suffocāt hoies. Aliqñ generant multe surditates: z grauedines capitis. Et colligatiōes oculoꝝ: generant et multe pigritie. Adultas paleres: z aposteres: z epilēsic: que in p̄fenti Florētie regnat. Tertia qz vermes generati ex malis humoribus p putredinē illoꝝ veniūt ad ptes supiores corpis: z ibi faciūt lesionē mordendo intantū q corpa sincopizāt: nihilominus recuperat: z si nō subito auxiliant moriunt: ita p

Epidimia

Sub Assellis post aures in inguine

Squinate

Vermes in corpore

dolorē sic p̄ fumos venenosos eleuatos ab illis q̄
corrūpūt z resoluūt spūs: istis talib⁹ mōis z alijs
q̄ reducunt ad istos: est ḡ operādū p̄ actus preui
fimos: qui cōtinētur in sex reb⁹ nō naturalib⁹. que
sūt aer: cibus: potus: somnus: z vigilia: motus: z
quies: inanitio z repletio. Et accidētia aie de qui
bus particulatim est videnduz: z primo de aere.

De signis quando aer est pestilentiatus.

Sunc aer efficit pestilētiā q̄i ver
mes z reptilia apparēt vel variolē q̄
res cōiter p̄cedūt sine morbo pesti
lētiāli. Tūc q̄libz d̄z rectificare aerē
vel ire in loco in quo non appent si
gna ista. Et securius ē ire vbi nō sint: nec in p̄te
rito fuerit. Cā est qz reliquie que remāserūt post
epidimiā habēt corrūpere illos qui se trāsserunt
ad illū locū: sicut fermētū qd̄ circūdat a farina:
habz disponere farinā ad fermētationē: ita z aer
iam pestilētiatus hz disponere corpa: ideo nō est
reuertēdū ad loca in q̄bus fuerunt epidimia. vel
pestilētie. imo est insitēdūz in oibus locis circa
rectificatiōē aeris.

De rectificatione aeris

Circa rectificatiōē aeris. Primo in
quātū possum⁹ ē ericcadus ipse aer i do
mibus que inhabitant: scz cū igne facto
ex lignis quercus: vel fermētōzū bñ sic
corz lauri: myrtili: iuniperis: z alioz odoriferū li
gnozū. Suffumiget camera mane z sero cū ma
lice: ture: z myrra: terbētina: sandaraca: cip̄sio:
squinato sanina: acozo: z similib⁹. Aspergat do
mus z maxime camera cū aceto vini odoriferi: z
aqua rosata. Et cū multis citris suspēsis pro ca
mera: z ferre in manu: z olfacere pomum lauda
ni: cuius hec p̄mixtio. R. laudani. ʒ. j. been albi
z rubei. ro. ru. ana. ʒ. ij. storacis liquide. ʒ. ij. mi
re foliozū mente. Variosolorz: ana. ʒ. j. campho
re. ʒ. j. misceant z incorporent cum aqua rosata:
z succo buglosse z mellisse z fiat pomum.

De regimine cibi z potus.

Ibus d̄z ē talis substātie. P̄ais
rēcens vni⁹ vel duozū dierū z bene
fermētatus: vel de spelta munda a
cortice. Cōfectus cū puluere aniso
rū z sale bene coctus. Potus vinū
albū clarū: z politū ex medio sapore: nec rubeū:
nec fumosū: vt spūs z humores nō calefiant: nec
nimis puū. Sz si possibile est vinū vetus: qz ma
gis depuratū est: magis deficcet z minus recedit
ab aquositate. Et d̄z vinū iaquari cū aqua cocta
z plus in estate q̄ in hyeme ē bibēdū. Et nota q̄
potare aliquantulū vini maluatici anteq̄ homo
domū creat: vel alterius vini potētis est vtile: qz

multi fumi ericcant. Et spūs confortantur z cor
roborant. Et aqua que decoquit debz esse cursi
ua: ex loco petroso: vel bene arenoso: vel ex fonte
claro. Et sapor debet intendere ad dulcedinez.

De regimine saporum.

St sciendū q̄ oēs sapes debēt
ēē ex limonib⁹: vel ex arancijs vel
granatis acetosis p̄mixti cuz istis
aromatibus: quaz hec est descri
ptio. R. cinamoni boni. z electi: ʒi
ziberis gario filoz ana. ʒ. ʒ. Been albi z rubei. ʒ.
ʒ. coralloz albozū z rubeoz ana. ʒ. ʒ. cardamomi
ʒ. ij. croci. ʒ. ʒ. zuchari albi ad pondus oium. Et
fiat puluis subtilissimus cribellatus p̄ siricū. Et
minor q̄titas sumat in hyeme q̄ in estate. Si nō
ē aliqd̄ ipediens: vt est frigiditas stomachi. Cōi
ter ē vti arancijs: granatis: z citris. Et de semie
illoz qui hñt si ngularē pprietatē in isto oimode
recipiant: vel in forma trazece vel in decoctione
carniū: vel aliquo alio modo: nisi pateret lesionē
calculi. Vbi stinue ē necessitas q̄ vie sint late: z
aperte.

De aceto.

Semp̄ ē bonū vti aceto nisi sit ipedi
ens: z cōficere cū eo sapes. P̄re
ter q̄ in strictura pectoris: als frigi
ditate stomachi. Sed acetū d̄z esse
boni vini albi: vt esset maluatici vel
rubole zc.

De quo debz ēē ferculum.

Ferculū d̄z esse ex spelta: mileo: riso
lentib⁹ remota prima aqua: paniciū
panis eliratus: brodiū ciceris rubei
cuz cortice. Radices feniculi: apij:
ferculū cōfectū ex ovo ē bonū. P̄da
ste malū ē. Et oia alia fercula cōia: exceptis istis.
Ferculū spinaci oz petrosiliozū boraginis scolo
pendrie: z habēti a singularē virtutē: scz ruta: ma
rubiū: isopus: z scabiola zc.

De capp aribus z fructibus vtendis.

Apparis cōditi cum aceto maxime
in principio cene. Supponēdo ali
quid ex aromatibus p̄dictis marie i
hyeme. Cepe comedēdo cū aceto i
modica q̄titate est vtile. Mā gene
rat humorē corrodentē venenū: s̄m Auicēnā. ij.
cañ. oia alia agrumina sūt euitāda. Qua cocta i
prunis: vel in aqua remoto albumine sunt valde
vtilia. P̄disces oēs sūt euitādi p̄pter humidita
tē suam: z presertiz illozū qui habēt seuamas ma
gnas. Et ita anguille pōt vti aliq̄bus vicib⁹: par
uis piscibus fluminis vel lacualis vel maris. Sz
est bene squamadus: z eiciēdo interiora: postea
ablucere z fricare cū anisis: z aceto: z assari: z non

De ferculo...

fricari cum oleo: et comedant cum aromatibus supradictis. Et in hyeme in maiori quantitate quam in alijs temporibus. Post comestione piscium vinum potest potes. Et simul cum comestione comedere aliquas nuces: anelanas: vel amigdalas. Lac euitari oportet propter suam citam corruptionem. Sed post assumptionem omnium ciborum et potuum potest sumi aliquantulum casei quod confortat virtutem digestivam. fructus omnes sunt mali: quibus loco fructuum est bonum sumere post cibum coriandros confectos. et est multum utile ut continetur in ij. can. Nota quod in principio prandij est bonum comedere tria folia rutae: duos ficus siccos: et unam nucem insimul: et est medicina specialis contra pestilentiam: et contra quolibet venenum. Intantum quod illi qui timet toxicari deberent valde uti.

De repletione et inbanditionum diversitatibus.

Dico. n. quod quilibet caveat sibi a nimia comestione et potu. Sed deus uti paucis cibo respectu soliti: et sic est potu: quod supfluitates multiplicant propter nimiam comestione et potu. Diversitates inbanditionum sunt male: ideo quilibet habet contentari de una inbanditione. Et si plures preparentur comedat de illa sufficienter que melius potest digeri. Evacuatio est provocanda: et beneficium veteris: si natura per se non operatur. ut cum supposito: cristerijs: vel pillulis: cuius descriptionem inferius dicam. vie vinales teneantur apte cum diureticis: et poru cum fricationibus factis stomacho ieiuno: purgationes cerebri debent procurari per nares: vel per palatum: et est evacuandum corpus ab omni supfluitate quantum possibile est.

De flebotomia.

Si sanguis in corpore fuerit vicissim erit flebotomandus ut declinet ab omni moda coplerione. Et universalliter usus diminiendi istis temporibus est utilis: si semel in mense et parum in vice. Et ubi autem alij humores sint vincetes: scilicet melancolia per viam aduisionis: vel colera admixta sanguini est intendendum circa ipsorum ericationem. id est circa evacuationem: et si est corpus non sanum non esset intendendum cum evacuationibus. Sed abstineat se a rebus supradictis.

De somno et vigilia.

Auendum est a nimia dormitione maxime de die: nec est post cibum immediate: si non est completa vel mediata peria digestio: nec est bonum dormire supinus. Si in primo somno supra latus dextrum: per duas horas: deinde supra a sinistram: postea reuertere supra dextrum.

Ultimo somnus sit eius capite bene elevato: et sit bene coopertus: bonum est vigilare per duas aut tres horas post cibum.

De motu et quiete.

Auendum est quoniam actualis est epidemia a forti exercitio et maxime in aere delecto. Sed si fiat aliquod exercitium fiat in aere non apto stomacho ieiuno. Et antequam veniat actualis epidemia: fatiget corpus suum: quod tunc magis laudatur exercitium quam quies.

De accidentibus anime.

Bira: tristitia: et timor: sollicitudine cogitatione cavendum est: sed et gaudendum est: et delectandum: cum sono: cantu: historijs: et his similibus.

De coitu carnali.

Restinendum est ab actu coitus: et si non in totum pro maiori parte. Et tunc non est bonum uxorem ducere: nec novum matrimonium procurare. Similiter et politice conversationes: et maxime illi qui sunt corrupti: vel magis apti corruptioni.

De medicinis istis temporibus preparandis.

Ex sunt medicinis preparande. Prima est administratio pillularum positarum ab Avicenna. iij. can. cap. de preservatione a pestilentia cuius descriptio hec est. R. aloes epatici. 3. ij. myrre croci ana. 3. j. conficiantur cum succo mente et fiant in forma ciceris. Et assumantur omni die una in mane ante cibum: et habent resolvere et desiccare prohibendo putredinem. Et si ille qui assumit est aptus inflammationi tempore estivo addat. 3. j. terre sigillate et reformentur cum aqua rosata: sed in alijs temporibus fiat ut dictum est.

De tyriaca.

Ecunda est assumptio tyriace bene fermentate ex decem annis in hac regione de qua habet sumi in omni ebdomada. 3. j. in estate cum aqua rosacea. In hyeme cum bono vino odorifero: vel sumat cum succo ro. vel aqua citri: et ante cibum per sex horas stomacho ieiuno: et ab omni repletionem remoto.

De metridato.

Tertia medicina est metridatum: et in quolibet casu plus quam tyriaca et in quolibet septimana sumatur. 3. j. et quocumque horum ieiunare. Et debet sumi stomacho ieiuno: et ab omni repletionem remoto: et sit fermentatum ad minus per unum annum.

De coriandris.

Quarta medicina est assumptio cori-
androrū cōfectorū de mane. Et q-
bus sumat coclear vñū. Deinde lu-
mat tertia pars vnius ciati vini odo-
riferi. Similiter assumptio zuchari
rosati tempore ⁊ hora magni esus.

Contra vermes.

Quinta medicina ē cōtra vermes: ⁊
dico q̄ illi qui sunt dispositi ad ge-
nerationē vermū: sumant oī mane
vñū ciatū vini in quo bulitū sit ab-
sintibiū vsq; ad cōsumationē tertie
partis decoctionis.

Sexta medicina p̄paratoria videlz syrupus
auctorū.

Sexta medicina ⁊ vltima ē syrup⁹
hic descriptus ab auctorib⁹ ⁊ plu-
ribus vicib⁹ suz exptus eo: qz red-
dit corpus mūdū a supstitatib⁹:
⁊ per cōsequēs desiccatur. Confor-
tando cor: cerebrum: ⁊ epas: ⁊ oīa
alia mēbra. Et quātitas que hz sumi in vice ē. ʒ.
j. ʒ. Lii. hec descriptio. R. coriciū. citri: radices
capparis: berberis: sandalozū: vtriusq; spodij:
ana. ʒ. ij. gariofilate: bugulose: mellisse: boragin i-
cicozee: ana. ʒ. j. acetose epatice: marubij: ana. ʒ.
ʒ. lactuce siluestris. ʒ. ij. seminū cōium: violarū
ana. ʒ. j. tinij: epitunij: sene: polipodij: ana. ʒ. j. lu-
ci absintibij: suci sumi terre: suci chebulozū: ana
ʒ. j. diagredij. ʒ. ij. zuchari albi libras duas. Et si
at syrupus ⁊ acetosetur: cum aceto suci ciconio-
rum qd̄ sufficit ⁊ vtere eo ⁊c.

De modo sumendi has sex medicinas.

Modus administratiōis haz sex me-
dicinarū est talis. In prima die su-
matur syrup⁹: in pulsu aue marie. i.
in auroza ⁊ supra dormiat p̄ vnam
vel duas horas. Secūdo die capiat. ʒ. j. tyriace.
Tertia die capiat coclear vnum coriandrorū.
Quarta die decoctionē contra vermes. Quinta
die. ʒ. j. pillularū supradictarū. Sexta die gescat.
Septima die capiat aliqd̄ predictorū. Et non est
malū si oī ebdomada capiat. ʒ. j. illarū pillularū.
Et illa die quo capiuntur pillule non capiat ali-
quod predictorū.

Cap. m. ij. in quo mouentur quedā dubia.

Primum dubiū est. Cū oīa inferio-
ra regant ⁊ gubernent p̄ superio-
ra maxime p̄ solē ⁊ lunā: vt p̄z p̄-
mo metheozorū. Et cum necessa-
rio iste mūdus inferior sit cōtinue
subiectus imp̄ssionibus superioris
mūdi: vt oīs virtus inferioris gubernet p̄ supio-

rem. Qualiter hec cāe superiores possūt eē cāe in-
feriorū carum. Ad qd̄ respondet. Nāres supio-
res semp̄ intendūt cōseruationē inferiorū: vt ha-
bet a philosopho primo metheozorū. Sed p̄ ac-
cidens aliquādo sūt cāe corruptiōis ⁊ mortis: qz
mouent in suis circuitibus per varios ⁊ diuersos
motus ⁊ p̄pter hoc habēt diuersas cōiūctiones
⁊ aspectus. Qua de cā ipsarū influētie sup̄ cau-
sas inferiores faciūt simul alterationē: ⁊ hoc cō-
tingit qz illud qd̄ debet cōseruari ab influentijs
non cōseruat. Sed disponit ad corruptionē ⁊ p̄-
tales influēcias alteratas vt patet.

Qualiter epidimia potest puenire a putre-
factione aeris.

Secundū dubiū est. Cū aer sit simplex
⁊ putredo sit quoddā mixtur⁹: nec aliud
q̄ indebita mixtio humidū cum sicco.
Qualiter epidimia pōt puenire a putre-
factiōe aeris ē: qz aer est plen⁹ ignis vt Arist. qn-
ta pticula probleumati: probleumate. xvij. Cui
respondet q̄ aer simplex nō corrūpit in se. Sed
per admixtionē vaporū terrenorū vel aquosorū
corrūpit. Et qz ignis nō habet cōmixtionē alte-
ri⁹ elemētū nō corrūpit. S; oīa alia sic vt p̄z quar-
to metheozorū. Omne elemētū corrūpit p̄ter
ignis. Ergo cū aer qui nos circūdat non sit pur⁹
neq; simplex vt ait Auic. primo can. fen. ij. caplo-
de aere. Nos dicimus q̄ aer est quasi vna aqua
maris vel lacune q̄ quis nō sit purus neq; simplex
tamē pōt corrūpi. Et de isto nō loquitur philoso-
phus in preallegato probleumate: s; de puro ae-
re in loco proprio.

Quare magis vno tpe catur pestis q̄ alio.

Tertiu dubiū est p̄pter quid ē q̄ epi-
dimia plus aduenit tpe estiuo ⁊ au-
tūnali q̄ alijs t̄pibus. Cū aer tunc
sit calidus ⁊ siccus: ⁊ per cōsequēs
remotus a putrefactiōe. Ad qd̄ sic
respondet: q̄ qnq; sunt cāe p̄pter quas citius ac-
cidit in estate ⁊ autūno. Prima est qz aerē crisse-
te subtiliato a caliditate p̄cedenti ē magis aptus
recipere oīm imp̄ssionē vaporū ⁊ fumozū mixto-
rū ⁊ cōgregationē ipsorū. Quare sequit q̄ citius
⁊ leuius causat putredo. Secda cā est qz caliditas
p̄cedens que propter suā siccitatem prohibebit
putredinem est nimis eleuata ⁊ adducta vsq; ad
finem. Tertia cā est q̄ cum venti multiplicantur
asportant secum malos vapores eleuatos ex ma-
lis locis remanendo in aere cā corruptionis pe-
stilentie. Quarta cā est qz corpo: a pluribus sup-
fluitatib⁹ multiplicant: ⁊ virtutes naturales sunt
debilitate propter diuersitatē tēporū resoluentū
calorē naturalem per motū intrinsecū ⁊ extrinsecū

cus. vt appet in om̄eto primo tertij p̄nosticozū.
Quinta cā est: qz tūc multi fructus sūt qui hēnt
disponere corpora ad putrefactionem propter
nimium vsū eozum.

De aliquibus auibus que tempore pestis nō
habitāt in aere epidimato.

Artū dubiū est ppter quid ē q̄ tēpore
epidimie aliq̄e aues con suete habita-
re mōtes z volare i altū: habitāt plani-
ciem: z volāt iuxta terrā: z sic conuerſo. **De** ha-
bitātibus planiciem: tunc t̄pis. Sifr̄ aliqui serpē-
tes: mures z similia. **R**espōdetur q̄ qñ aer pu-
corrūpit q̄ aqua ppter formā celozū vel imagi-
num que hñt de hoc facere necessario. **A**ductus
quarū ignoratur a medico in quātum medicus:
aues que volendo auferre corruptiōem habi-
tant mōtes z volant in altum z veniūt ad plani-
ciem z volāt ppe terrā. **S**ed qñ in terra genera-
tur corruptio: z putredo prius q̄ i aere: tūc aues
z serpētes asueti habitare illam planiciē fugiūt
putrefactionē z corruptionē terre: z vadunt ad
mōtes z ibi habitant: z volāt in altū q̄tum pñt.
Et aliqñ apparēt aues que recedūt a montibus
z veniunt ad planiciem. **E**t post aliquot t̄ps re-
uertunt ad mōtes z dimittūt planiciē. **C**ā est qz
primo corruptio aduenit mōtibus. **D**einde per
tractū tēporis accidit in visceribus terre: qz aer
est subtilioris substātie z leuioris alterationis q̄
terra. **D**einde per cōtinuationē corruptionis et
alteratiōis: ēt fit in terra. **I**deo epidimia incipit
primo in aere subtiliori z fortiori z citius agredit̄
q̄ in grossiori z debiliori.

Que corpora citius offendunt tpe epidimie.

Artū dubiū est. **Que** corpora citi⁹ offē-
dunt tpe epidimie. **A**n corpora que ha-
bēt poros latos. **A**n que habent strictos
vel frigida: seu calida: sicca: vel humida. **A**d cui-
dentiā quinti: sexti: octani. **E**st sciendū q̄ aliqua
sunt corpa que habēt poros latos naturaliter: vt
sunt calida z humida. **E**t aliqui habēt poros stri-
ctos: vt sunt frigida z sicca. **A**dhuc aliqua sunt q̄
habēt repletionē: z oppilationē que reddunt po-
ros strictos. **E**t aliquanō habēt oppilationē ali-
quā. **E**t circa hec dico q̄ quatuor sūt notanda.

Primū est q̄ corpa que habēt poros strictos
naturaliter que nō sūt oppilata vt sunt melācoli-
ci: vt aliq̄e vtule: minus ledunt tunc t̄pis alijs
corpibus. **Q**uia remissa caliditas cordis z pau-
cis aer per poros attrahit: qz pori sūt stricti z ēt
qz ille paucus aer pauco tpe retinet: qz non sunt
oppilati nec repleti. **E**t iā illi q̄ habēt qualitates
cōditionales phibentes corruptionē: ac putredi-
nē: vt est frigiditas z siccitas. **S**ecūdo dico q̄

corpora que habēt naturaliter poros latos: z effi-
ciunt stricti p oppilationē: vt sūt corpora repleta
q̄nis sint robusta: nihilominus plus offendunt i
aer pestilentiali alijs corpibus. **R**atio ē qz multū
aer ē attractus ad intra sic ppter ispirationē z ex-
pirationē: z sic qz oppilata sūt longo tpe retinen-
tur: z nō sūt depressio illozū ab aere. **E**t adhuc fu-
mi capinosi nō purgant. **E**t qz habēt qualitates
cōditionales cōformes huic corruptiōi: videlicet
caliditate z humiditate: z phibēt debita trāspi-
ratio que ē cā corruptiōis. **T**ertio dico q̄ illi q̄
habēt poros naturaliter strictos z oppilatos mi-
nus offendunt q̄ corpa prius dicta z oibus alijs
ab his magis ledunt. **P**rima pars ē manifesta
p rōnem primi dicti: z p rōnes que dicent i quar-
to dicto. **Q**uarto dico q̄ corpa que habēt po-
ros latos naturaliter z sūt oppilata magis offen-
dunt q̄ corpora dicta in primo dicto. **S**ed min⁹
q̄ corpora dicta in secūdo. z tertio dicto. **I**deo pri-
me partes sūt manifeste p rōnes primi dicti z est
manifesta rō secūdi dicti: s̄ tertia pars sic pbat̄
qz corpora tertij dicti habēt oppilationē p quas
phibēt trāspiratio: ergo fit corruptio pprii cali-
di: z interceptio caliditatis medie ē epidimialis:
z iō leuiter intrarēt epidimias. **Q**uinta rō est
in corpore tertij dicti. **A**er est attractus z retētus
longo tpe z spatio: z virtus que hz cōtra operari
ē debilis: ergo generat̄ putrefactio in talibus cor-
poribus: sufficiat ergo iste rōnes cōtra aliquos.
Quibus de causis ē manifestū q̄ corpa calida
z humida q̄ hñt poros naturaliter latos z oppila-
tos magis offendunt. **P**ostea ista que habēt na-
turaliter strictos: z adhuc oppilatos sunt magis
offēsi. **A**ltimo illa que habēt strictos z nō oppila-
tos sūt offēsi.

Quar aliqua corpa in epidimia moriuntur: z
aliqua non.

Artū dubiū ē ppter qd est q̄ aliqua
corpa in epidimia moriuntur z aliqua
nō. **C**ū cāe sint vles. **E**t quare vn⁹
mori in vna familia: alij vō nō. **E**t
aliqui moriunt in vna domo: z vici-
ni nō. **A**liqui in vna strata: z in alia nō. **R**ēde-
tur q̄ ppter diuersitatē ifirmozū cōplexionū z cō-
positionū natur aliiū z actualiū re p̄taruz in illis. z
ēt ppter diuersitatē caruz agētū que adueniūt p
diuersitates z aspectus. **R**esidū inuenies in rō-
nibus none questionis.

Quare in presenti hoies z nō boues moriuntur.

Primū dubiū ē: quare i presenti
hoies z nō boues moriuntur: z in an-
no p̄terito moriebant boues z nō
hoies. **R**ēdet̄ q̄ istud accidit

prones proprietatis singularis que tunc adheret acri propter quam proprietate generat putredo in corporibus hominum: et non bonum. Et ita anno preterito poterat esse una proprietatis singularis in aere que habebat respectum supra boues et non homines.

Quare iuvenes robusti et fortes moriuntur. anti qui vero non.

Etiam dubium est propter quod robusti ac fortes moriuntur. Antiqui vero non. Est dicendum quod antiqui sunt sine oppilatione siue possunt esse cum suis poris strictis naturaliter et non oppilatis. Iuvenes fortes et robusti habent poros naturaliter latos et oppilatos. Non citius corrumpuntur et moriuntur ex ista pestilentia: quia in iuuenibus plus de humiditate et superfluitate abundat que diminutio calore naturali habet curare oppilationes. Et in pueris abundat humiditas: et regimen forditum que res faciunt oppilationes.

Quare moniales et incarcerati non moriuntur.

Non dubium est propter quod moniales et incarcerati non moriuntur. Et aliqui omnes moriuntur: et aliqui non. Respondet sic quod illi qui habitant aere cooptum: et non fatigant se in aere detecto: nec habitant cum aliquo qui habeat ipsum corrumpere magis conseruant. Sed aliqui vel aliqua ipsarum corrumpant ceteros omnes se corrumpunt quia omnes simul cohabitant: et viuunt et anhelant et vno metum regimine et aere particulari: et pro ratione participationis aspectus vni loci quia monasterium potest esse edificatum sub tali ascensione quod in vno tempore aer illius loci est magis corruptus quam aer alterius loci. Non quoniam vno moritur in vna habitatio: alij debent recedere tanto citius quanto sunt generati ex vno patre. Quia sepe filij sapiunt naturam patris. Non si vno infirmus alij sunt dispositi ad infirmitatem. Nihilominus aliqui contingit quod vno moritur in vna familia: et non omnes propter dispositiones participationum repletarum in illo: et non in alijs: istud sepe aduenit in vna contrata: non in alijs: ista dico de ciuitatibus.

Quare patientes podagras non moriuntur.

Decimum dubium est propter quod patientes podagras non moriuntur istis temporibus. Qui respondet quod in podagrif sunt pauci humores ac oppilationes: ob quam causam humores prauis descendunt ad extrema: et extrinseca et ibi generant podagras. Non sunt dispositi ad se infirmandum.

Quare epidemia venit ut plurimum post guerras.

Undecimum dubium est propter quod epidemia ut plurimum venit post guerras et post famem etc. Respondet quod tempore guerrarum regimen est inordinatum. Ob quam causam generantur prauis humores in corporibus dispositis ad corruptionem. Ac etiam propter superiora que disponunt sepe guerras: et sepe disponunt ad pestilentiam: nec non post caritudines veniunt pestilentie: quia tempore fertilitatis corpora nimis replentur ob quam causam generantur oppilationes. Deinde corruptiones: et hoc sufficiat de tertio capitulo etc.

Capitulum iij. de modo curatiuo

Unc sequitur quartum capitulum. In quo tractatur de actu curatiuo. Cuius intentio est triplex. Prima est circa virtutem. Secunda circa febrem. Tertia est circa apostemata. Primum circa primam intentionem est sciendum quod in febrientibus apparet virtus multum debilitata: et istud accidit quia spiritus maxime resoluitur: ac etiam complexionibus membrorum principalium sunt alterate: et maxime complexio cordis ab humoribus venenosis: qui querunt cor a forma specifica: et alia membra principalia. Non insistendum est in dando cibos copiose: boni et magis nutritiui: qui leniter digerantur: quia leniter possunt digeri: et spiritus multiplicari: ut sunt fastiani: palli: et pedices: et similia. Condiunturque tales cibi cum aceto: agresta: succo malorum ranciorum: limonum: vino mali granati: et similibus que habent prohibere corruptionem infirmi. Capiantur etiam tales cibi ultra appetitum: quia ut plurimum in talibus deficit appetitus. Comedat secundum appetitum: si non deficit appetitus. Et minus quam tempore sanitatis. Est etiam vitendum confectionibus: electuarijs: aquis: et pulueribus: ac etiam alijs cordialibus que ceteris ponuntur ab auctoribus. Ab extrinsecis sunt membra confortanda principalia non dimittendo. scilicet cor: cerebrum: et epa. Etiam alia membra ut stomachus: renes: et maxime confortet membrum in quo est talis humor venenosus: et istud fiat cum medicinis appropriatis membris confortandis. Aer camere sic rectificetur pillis qui stant in camera: sicut pro egro aspergendo cum ramis et frondibus: et rosas madefactis in aceto cum scadalibus cum perfumigis ex myrra: thure siloaloe: storacem: et silibus. Quando linteamina madefacta in aceto cum cortinis: et sepe renouando: et muri camere aspergantur sepe aqua et aceto: et sint super lecto et banchis multi citri etc.

De corporis euacuatione et de clisteri faciendis.

Secunda intentio est maxime in de
 liccando: et euacuando corpus: cum
 fleubotomia: vel solutione vetricis.
 Quia si materia vincens fuerit san-
 guinea incontinenti est incipien-
 dum a fleubotomia. In quo est apo-
 stema. Ad hoc vt humor venenosus non sparga-
 tur per diuersas partes corporis atia consentien-
 te virtute copiosa fiat fleubotomia: et si materia
 vincens sit alia a sanguine: prout colerica vel me-
 lancolica est euacuanda cum solutio appropriato
 illi. Et si illa materia fuerit sanguinea etiam alijs
 humoribus super abundantibus. In primis fiat
 fleubotomia. Consequenter desiccantur humo-
 res eradicatio si fieri potest. Et si alique relique
 remanent sunt digerende cum syrupis appro-
 priatis. Sed primo eradicentur: et ipso interme-
 dio fiat elutere comune: et aliquatulum acutum: et
 multum est vtile vti continuo. s. bis in die. Simi-
 liter syrupus descriptus ante. Et possit in isto ca-
 su dare vna vice. in maiori qritate alijs casibus.

De cura apostematis.

Tertia intentio est circa apostemata
 ad cyurgicos spectat. Et est scien-
 tiam q apostemata que apparēt tē-
 pore pestilentie: que sunt perniciofa
 et mortalia sunt ista. s. antrax carbū-
 culus glādula: vel patraca: ignis persicus: et pu-
 na de quibus dicitur per ordinem. Et primo de
 antraxe que dicitur ab antro q nascitur in locis
 absconsis cordis: vel q per antrum vadit ad cor
 qd est in medio: et sic diffinitur. **A**ntra est apo-
 stema paruum ad modum pustule in principio frau-
 dulentum et venenosum: qd corrumpit particulā
 a qua eleuatur adulterando illam: et partes que
 propinquantur tumescunt ad formam sanguinis
 combusti: qui acquirit eam malitia in prima adu-
 sione: et ex mortali rubedine: et cum vltierius accē-
 ditur: et ardet augmentatur venenum et malitia.
 Et acquiritur vnus color citrinus: etiam si vltē-
 rius accēditur q locus efficiatur siccus: tunc au-
 gmentatur gradus malicie: et intantū q corrup-
 pit subito partes ad quas pertingit. Et facit pū-
 cturam vt ignis: et efficitur nigrum ac obscurus.
 Et si cum eo crierit liquor et erit in superficie mē-
 bri similis illi qui fuit in corpore combusto vt cau-
 terizato ab igne: ob quā cām sequitur q antrax ē
 ex tribus maneriebus: vt p3 cum isto apostema-
 te. Adiungunt seua accidentia: vt est tremor cor-
 dis: sincopis: debilitas pulsus. Et iste accidit q
 vapores mali leuati veniunt ad cor. Inde parus
 differt a carbūculo: qd est de materia sanguinea
 non adustavel denigrata. **P**rimo in illa est ali-

quis liquor: qui per adustionem ex acuitur adhuc
 nō est tate venenositatis vt est Antrax. Et appel-
 latur carbunculus quasi carbone lucente et non
 mortuo. Circa ipsum sunt notade tres res. **P**ri-
 ma est color: locus: et dispositio partis: vnde co-
 lor niger est peior omnibus alijs. Deinde viri-
 dis. Deinde citrinus. Deinde rubeus. Unde
 locus est peior iuxta aliquod membrum principa-
 le: q extremalibus partibus: vnde dispositio p-
 tis est peior illa que est desiccata q humectata.

De cura antracis.

In cura antracis est euacuandus vt
 dictum fuit in interioribus sūm con-
 sensum virtutis: ac etatis. Secūda
 tio est euacuanda materia deflura
 ad illius partem cui appositione vē-
 tose. simul cui scalpellatione: et cum sanguifugis
 et fiat cauterium cum ferro ignito. Et cūctē cau-
 terium cum cera ardenti: q congelatio ecre pro-
 hibet euaporationem malorum vaporum: imo
 sparguntur per membrum. Adhuc potest fieri
 cauterium potentiale ex medicinis cauterizanti-
 bus: vt est vitriolum: viride es. Arsenicus. Calc
 vna: et capitellum factum de calce et sapone: vel
 de aqua forti: et ex similibus rebus. Etiam bonū
 est emplastrum factum de scabiosa: cum ipsa in
 pauco tēpore mortificat. Similiter istud empla-
 strum est bonum. R. vitellus vnius oui: et cum il-
 lo permisce de sale quantum potes: et debes imo
 vari de vna hora in alias. Nihilominus ego lau-
 do plus cauterium acutale: et debent administra-
 ri res que operentur contra venenus. Similiter
 detur hec medicina omni die. R. succi scabiose. ʒ.
 ij. terre sigillate: boli armeni loti añ. ʒ. ʒ. misceā-
 tur et potēt in mane. Similiter coagulus bibi-
 tum expellit venenum a corpore: maxime coagu-
 lum legoris. In vice. ʒ. j. cuius vino odorifero. Si-
 militer succus citri. ʒ. ij. cum vino bono. Simili-
 ter terra sigillata: ambra: coralli: metridatum: et
 tiriaca.

**Cura circa accidentia que veniunt a prauitate
 materie.**

Tertia est notandum circa acciden-
 tia que veniunt a prauitate materie
 et a caliditate ipsius. Et etiam a ca-
 liditate medicinarum quā facit cau-
 terium: vel a cauterio actuali i par-
 te infirma circumstantis vt mortua cuius aliquo fer-
 ro: vlt vt qd catur dolor et ē causa inflamatiois: et
 apostemationis. Ideo debet expectari quousqz
 naturaliter euellatur: et scidat circa partes suas
 non dimittendo aliquid carnis infirme: et corrup-
 tio nō vadat ad partes sanas. Et est bona sca-

rificatio vt mali humores possint exire. etiaz v-
tosa euellit de profundo sanguinem corruptum
z venenosum vt non reuertatur a circumferentia
ad centrum. Fracta cute z extracta materia ve-
nosa in eius euacuatione. Laueat sibi, medi-
cus a malis fumis: z non tangat cum manu: quia
vna materia distillati subtilis est contagiosa inta-
tum q̄ medici postea infirmantur. Immo appo-
natur medicamē qd̄ abstergat z mundificet. Si-
cut medicamen factuz ex farina ordei z melle cuz
pauco salis apponendo soliu. ¶ Ad idē. R. sar-
cacole mellis. añ. partes equales misceantur z
mirabiliter operatur facta mundificatione ad-
ministrēt generatiuum carnis. Et si est concan-
tas capiatur basilicu z teratur z impleatur cōca-
uitas z fiet generatio carnis. ¶ Ad idem. R. ari-
stologie rotunde: centauree minoris: pentafilo:
consolide maioris. ana partes equales: z distille-
tur aqua ad lambicum z reseruetur tempore: z ē
mirabilis in reseruatiōe carnis. ¶ Ad idē em-
plastrum ex coriandris recentibus z vnīs passis
recentibus cum melle est bonū. ¶ Ad idēz radi-
anfodilli cum fece vini. Similiter bertonica cuz
pinguedine emplastrata. Et ista sufficiāt in cura
carbūculi z antracis.

¶ Quare dicitur patrachia glandula siue
buffo z similia.

Secundario est notandum de patra-
chia siue glandula vel buffone. Et
dicitur patrachia: a patrachio ho-
mine qd̄ primo inter xpianos inue-
nit. Et dicitur buffo siue bubo ad si-
militudinem illius animalis. qd̄ hic vocatur qz
tale apostema accidit in locis emūctorijs absco-
ditis: vt illud animal cōtinuo stat. Sed differūt
qz patrachia fit de materia venenosa. Bubo au-
tem non. ideo sic diffinitur. Patrachia est apo-
stema venenosum perdens qd̄ operatur circa pul-
sus cordis cum sincopi z tremore: multiplicatur
tempore pestis in locis predictis: vt in collo. Cā
istius est causa diffinitionis: que etiaz est dicta si-
pra. Et differt a carbūculo: qz materia sua q̄uis
fit ex sanguine non est tātū adusta: vt in carbūcu-
lo: z est signum alterius malitie: qz occidit in tri-
bus vel quatuor diebus: z aliquādo in pauciori-
bus: z aliquando in quinque: z si peruenit vsqz ad
septimum potest sperari. Aliquando generatur
ex materia flegmatica: z aliqñ hūida cū sangui-
ne pmūrta. Similiter ē differentia qz carbūcu-
lus nascitur in extremitatibz: z in alijs partibus
corporis exceptis emūctorijs. Et etiam in princi-
pio non cātur eschera vt a carbūculo.

¶ Modus curationis istorum.

Ircā curam istius apostema-
tis. Sciendum est qd̄ duplex ē
intentio: scz vniuersalis z par-
ticularis. Vniuersalis fit p̄mi-
tentionē. scda ita qd̄ sitale apo-
stema est sub asellis dextre fiat
fleubotomia ex alia pte in bra-
chio: z ex vena cōmuni. Si post aurez fiat fleubo-
tomia ex vena capitis illius lateris in manu. Si
in inguinibus ex safena illius lateris. Cura par-
ticularis est duplex ad hoc vt materia extrahat
sensibiliter cum rebus que habent extrahere z re-
soluere vapores illius: z hoc fit cum appositione
ventosarum z scalpellatione: z sanguisugis: vt cū
cauterio actuali vel potenciali: vel cum omni alia
re cum qua melius fieri potest. Primo si apponi-
tur ventosa cum igne: deinde fiat scarificatio: z
de nouo reponatur ventosa vel sanguisuge bone-
vel habeatur gallus z depiletur circa pudibūda
apponatur loco per horam: z in alia hora appo-
nat alter: z sic fiat per totam diem z venenum ita
atrahitur a corde galli. Ideo gallus subito mo-
ritur. Scda est qd̄ fiant emplastra que habeant at-
trahere z resolvere sensibiliter. Quoruz bec sūt
descriptions. R. medulle fermenti. ʒ. iij. sina-
pis: seminis vrtice: añ. ʒ. ʒ. vitrioli. ʒ. ij. Cantari-
darum numero. x. misceantur z cōponantur cuz
melle dispumato. Ad idēz. R. capitellum factuz
ex calce viua: sapone: z cum salina est bonuz. Ad
idem. R. radi. nasturcij: agrimonie: añ. ʒ. ʒ. hec
buliāt cuz oleo de lilio: z melle: añ. ʒ. iij. Ad idē.
R. cantaridarum numero. x. puluerizentur: z bu-
liāt cū oleo veteri vsqz ad spissitudinē z apponat
loco. Aliud. R. cartomi: nucis: rācide: seminis
caulis: cepe: stercozis columbini: añ. ʒ. ʒ. misceāt
z puluerizentur: z fiat emplastrum: similiter ap-
positio istius capitelli est multum vtilis.

¶ Ad frāgendum z euacuādum apostema.

Inguales medicine que frāgunt
apostema: z euacuāt materiā sensi-
biliter sunt iste. vs. Species gum-
me: vt est galbina: euforbium: ar-
senicum: nasturtiū: vrtica: semē si-
napis: nuces rancide. cantarille: cordumemi: sa-
lisgēme. baurach: piracion: stercus auium calido-
rum: vt est columborum: accipitrum: z falconū.
Componantur omnes iste res cum gūmis z su-
cis vel melle: vel stercore auium: vel capitello: vt
liriuo forti: quo vtuntur tinctores: vel alchimi-
ste. ¶ Alia circa hoc special in materia insensibi-
lit refolnat. R. baurach: salis armoniaci: allei:
piperis nigri: ana partes equales pistentur z mi-
sceantur cum succo scabiose: z fiat emplastrum.

Cluid bonū Linoglossa viridis z siccatā trita inter duos lapides similiter consolidata maior mirabiliter operatur. Et hoc vidi per experientias qz resoluit venenus. Similiter operatur vinceto sicū sine antifozata: qz habet proprietatem singularem.

De pruna z igne persico.

Modo restat istud capitulum videre z est notandum qd dicitur carbo vť pruna: qz in principio sue apparitionis facit vnam aduisionem z escharam: qz corrumpit partes quibz superuenit cum sorditie deambulando z facit mēbrum nigrum: z est de genere carbunculi z nihilomin⁹ differt ab illo: qz pruna generatur ex sāguine subtili: vt sepe apparet tempore pestilentie. Adateria autem carbunculi fit ex sanguine grosso adusto: vt dictum est: adhuc differunt qz pruritus precedit carbunculum. non autē in pruna. Adhuc differunt quia in aduentu carbunculi color semper est niger: z in aduentu aliorum. Aliquando rubeus. Aliquando citrinus. Aliquā viridis. Adhuc est differentia inter carbonem: z ignem persicum: qz ignis persicus est quando colera predominatur melancolie in tali aduisione: z tunc est nigredo circumstans quātitatē z cum tali colore: vel infans laudat tempus capiendi tiriacz: sanis z egris cum stomachus vacu⁹ fuerit z tu bene digeiseris: z aliquando ad fabe egyptiace magnitudinem: aliquando ad modū auelane. Et ad pōdus. 3. 5. vel. 3. j. ad plus. sm qd pl⁹ ad digestionem stomachi tempus habes: z modo cum aqua: modo cum vino: modo cū suco gra-

nati: modo cum vna: modo cum succis: vt dictus est supra: appropriatis qd tibi ex te scire relinquitur. hoc modo medico logico z sapienti. Ita adhuc circa exhibitionem ipsius tiriace. Quaz ego Petrus voco dominam medicinaz. Considerare etiam opz anni tempus: regionem: z etates: vtputa si estas est maxime cum calidior facta fuerit. Nam leditur inde corpus vt circa hoc. Ga. Ippocratem allegat cum dicit. Las ante canem molestas esse farmancias. Et qz vt plurimum febres infert hoc tempus partius vtendum est isto calidissimo tempore tiriaca: similiter ab hominibus magne caliditatis partius est vtenda nisi forsā cogat necessitas. **E**t eadez rōne qz fortior est virtus tiriace robore infantium propterea ipsam Galienus infantibus prohibet exiberi: nisi causa predicta: cum ipse asserat se vidisse mirabiliter mortuum fuisse infantem vnum ex immoderato vsu tiriace: dissoluit enim in totum ambitus eius z ventrem fluere fecit: sic propter irrationabilem assumptionem tiriace perijt infans. Galienus finaliter concludit qui in terra calida conuersabitur: vtputa nigrozūm vel similiū: caue vti farmaca. v3 tiriaca nisi vt dictus est in necessarijs causis z sufficiat tibi ea que inibi est caliditas.

Quocirca a primo ortu Julij: z inquātum durant dies caniculares: scz per totum vigesimūse cundum diem Augusti: z hominib⁹ calidissimis per totum Augustum exiberi inibet tiriacz: nisi vt dictum est si esset necessitas maxima: vtputa pestis: morsus venenosus ferarum: z his similia vel maiora instarent.

Quia dixit Gal. se-
ptimo terrapentice
Methodi. auctori-
tate Platonis op-
in aliqua scia vel ar-
te tradit tribus de
cais. **P**rimo vt
quis satisfaciat ami-
cis. **S**ecdo vt ex-
ercitet qs exercitio
vtilissimo qd est p i-

tellectū. **T**ertio vt remediēt obliuioni: que est
ex senectute. **N**unc ē q̄ his tribus de cais p̄mor-
pposui meis scholaribus in medicina qdā op-
cōponere. **E**t qz cognitio p̄tū subiecti in medici-
na qd est corp- humanū: que loca dispositionum
appellat: ē vna p̄tūz scie medicine: vt dicit Auer-
roys primo sui Colliget. capto de diffinitōe me-
dicine. **N**unc ē q̄ iter cetera nobis cognita cog-
nitiōē corpis humani z p̄tūz ei- q̄ ex anothomia
surgit p̄posui tradere: nō hic obseruās stilū altū
sed fm manualet operationez vobis magis tra-
dam noticiam.

Stuato itaqz corpe vel hoie mor-
tuo p decollationē vel suspēionez
supino. **P**rimo noticiā toti-
debemus hēre. **S**ecdo p̄tūz: nā cum
ois nostra noticiā icipiat a notiori

bus nobis. z que sūt cōfusa sūt notioza: z totū cō-
fusius sit p̄tibus: a cognitione toti-
debemus icipere. **C**irca totū aut qd debemus cognoscere ē in
quo hō dñiam hz ab alijs aialibus. **H**z aut dñiaz
in trib- .s. in figura vel situ p̄tū: z in morib- siue
artib-: z in p̄tibus qbusdā. **I**n figura nāqz hō est
stature recte: z hanc habuit p̄pter quatuor cas.
nā corp- humanū hz iter cetera aialia materias
leuissimā spūosam z aereā. **E**t iō ad supioza ele-
uabile. **S**ecdo iter cetera eiusdē quātītatis calore
hz amplioze cui- est sp ad supioza eleuare. **T**er-
tio formā hz p̄fectissimā que cū angelis z itelligē-
tījs que totū vniuersū regūt cōieat: z iō surū ei-
sensus vniuersi eē debēt. **Q**uarto rōne finis sui
fuit eiusdē stature z figure recte: qz ipse finast or-
dinast ad itelligere ad qd deseruiūt sensus z mari-
me scūs visus: vt appet in p̄mio methaphisice
z iō in ipō debuit visus situari: z cerebrū: z p̄ n̄is
caput situ tali vt possit oia diuersa sensibilia app-
hēdere. **E**t qz ad p̄ta visibilia se extēdit qñ situast
in alto: qd appet qz custodiētes ciuitates vt possēt
a lōge bñ videre statuūt sua spectacula in loco al-
to: vt in turribus z hmōi: vt dicit Gal. nono de

iuuamētis mēbrozū. **E**t p̄pter hoc ipse ibi dicit: z
ēt Auic. iij. cañ. in p̄cipio q̄ necessitas i situādo
caput supius in hoie nō fuit p̄pter cerebrū: nec p̄-
pter aures: nec p̄pter os: nec p̄pter nares: s̄z p̄-
oculos p̄pter cām dictā. **E**t sic ex pte appet oīuz
quatuor caz q̄ hō fuit stature recte: p̄pter qd vo-
cat antropos vel plātenus. i. plāta reuersa: z mi-
crocosmus. i. mūnoz mūdus: qz surūz z deorsūz
hz sicut mūdus z vniuersū. **E**t ē hec p̄tia dñia.
Secda ē ex morib- vel ex arte. **A**dores. n. iter ce-
tera aialia magis hz mansuetos: nā ē aial politi-
cus z ciuile. **A**rte omnia natura caret. non enim
habet artem insitam a natura: vt aranea: apes: z
hmōi: ad hoc vt p̄cipiat oēm artē. si enī hēret ali-
quā isitā a natura: omni alia careret arte: vt dicit
Gal. iij. de iuuamētis. **D**iffert ē ab alijs in p̄ti-
b-: nā nō hz ptes multas: quas hnt alia aialia in-
trifecas: nā nō hz ptes q̄ sūt a natura date vt ar-
ma ad defēdēdū sicut sūt: cornua: rostra: vngues.
lōge: z istis caret: qz hz organū organoz qd ē ma-
nus: qua sibi pōt parare oē gen-
armoz ad defē-
dēdū: vt ēt dicit Gal. j. de iuuamētis: z iō caruit
a natura illis: vt oia possit hēre. **C**aruit ēi p̄tibus
q̄ pilose: pēnose: z squamose sūt p̄pter eādē cām:
z ēt qz nō hz materiā multū supflūā terrestrez: q̄
materia ē illaz p̄tū. **C**aruit ēt cauda p̄pter eādē
cām ēt qz cū sit stature erecte getē opat sedendo:
cauda. n. sessionē p̄hibz. hec sufficiat de anotho-
mia totius.

De p̄tib- nāqz hz sint duplices. s. sim-
plices z cōposite: de simplicib- non
ponā distictā anothomiā: qz eorum
anothomia nō appet in corpe deci-
so s̄z magis in liqfacto in gurgitib-
aquaz. **S**ed ponēdo anothomiā mēbroz organo-
nicoz de cōsistib- loquar fm q̄ simile aliqd in ali-
quo mēbro organico dñatur vt de carne in ano-
thomia core: z de ossib- in anothomia dozi z pe-
dū z de neruis in anothomia cerebri z nuche.
De mēbris aut officialib- sciēdū q̄ in q̄p̄tib-
ipoz q̄tū ad anothomiā factā in mortuis ser sūt
vidēda: vt dicit cōmētator Alexandrīn- cōmēto li-
bri sectaz. s. que ipoz sit positio: que sit coz sub-
stātia: z p̄ n̄is cōclusio q̄ sit eozū quātitas: nūer-
figura: z cōtinuitas eozū. **S**z quātū ad anotho-
miā ipozū factā in viuīs sūt cōsiderāda duo que
ēt in mortuis vel mortuozū anothomia p̄nt quo-
dāmō appere. primū ē que sint iuuamēta ipsius z
opatiōes. scōz ē que sint egritudines q̄ in ipō pos-
sūt cōtigere: z si curā aliquā appropziatā hēant q̄
sit illa ostēdat. **D**iuisio aut z nūcrus p̄tū cor-
pis ē: qz pres quedā sūt que extrema vel extremi-
tates dicunt. **Q**uedā vō irisece z p̄fūde: z illa-

rū quedā sūt q̄ ordinant̄ imediate ad cōseruatiō-
nem sp̄ei: quedā imediate ad cōseruatiōē idiui-
dūi. Prima sūt mēbra genitalia. Sc̄da sūt que i
vētribus cōtinent̄. Tres aut̄ sūt vētres in corpe
nostro. s. supior q̄ continet mēbra aiata vt caput.
Inferior q̄ cōtinet mēbra naturalia. Medius q̄
cōtinet mēbra spūalia. Primo tñ icipiā ab ano
thomia vētris sferioris: qz illa mēbra fetida sūt.
Et iō vt ista primitus abijciant̄ ab eis icipiēdū ē.
Secūdarīo qz oīs nostra cognitio z speculatio q̄
ex manuali cōsistit opatiōe a notioribus nobis in
cipit: talia aut̄ cū sint posteriora sūt nobis notio-
ra. **C**Prīmū aut̄ qd̄ ē videre ex hoc vētre ē s̄ba
z cōplexio eius: qz positio eius ē satis nota: qz fuit
posit̄ isfra alios vētres pp̄ iperfectionē eorū m ē
brozū: q̄ cōtinent̄: qz mēbrū quāto min⁹ p̄cipat
de nobilitate z p̄fectiōe: tāto magis locū ifimum
obtinēt in genere membrorū: sicut ē in mūdo in
genere entīū. Itē qz cōtinet mēbra deputata ad
expurgādū z ad cōtinēdum feces z supfluitates
graues q̄. s. p̄tendūt deorsū: z spālīter q̄ sūt acce-
pte: p̄ sursum. Et itaqz s̄ba eius carnosā: vt ite-
stina z pelliculosa: z carnosā tñ magis: z ex hoc
appet q̄ ē cōplexiōis calide z hūide. Et cā qua-
re fuit hmōi venter carnosus: z pelliculosus. z nō
ossuosus ē: qz hmōi vēter hz cōtinere mēbra que
p̄pter assūptionē cibi vt stomach⁹: z p̄pter reple-
tionē z retentionē fecū: vel ex fecib⁹ in cōcanū: vt
ex aquositate vel ex vētositate: vt ydropifis: vel p̄-
pter ipregnationē vt matrī d̄z aliqñ tumescere.
Si aut̄ vēter cēt ossuosus nō posset itumescere.
CScdm̄ q̄ opz̄ videre est nūerus p̄tū q̄titas z
figura. p̄tes. n. sunt duplices. s. intrinsece z extri-
sece. Quedā sūt directe. quedā collaterales extri-
sece. directe sūt q̄ dñr̄ correspōdere ori stomachi
z ē ps̄ in qua sentit̄ os siue cartilago epiglotalis:
que alio noīe noiatur pomū granatū: de qua suo
loco appetit: postea ē pars stomachalis que ē su-
pra vmbilicū vel distans ab vmbilico p̄ quatuor
digitos. **T**ertio est ps̄ vmbilicalis: z est vbi est
vmbilicus: cū quo ē allegatio fetus in matrice cū
venis matrīcis. Et p̄pterea in it̄ifecis appet ve-
na quedā que cōtinuat̄ cū ipso z p̄trāsīt p̄ z̄rbum
epatis in chiliz. s. venā istā tñ p̄riuatā ē sanguine:
qz frustra ē post partū a pp̄ria opatiōe: z p̄pte-
rea cōtinue euanescit: z iō minor appet in senib⁹
q̄ in iuuenibus: sicut ēt euanescit artaria que cuz
dicta vena descēdit ad vmbilicū fetus. Et qñ est
in vmbilico descēdit isferius: z peruenit ad artari-
am adorti iurta spōdiles renū z yliorū: vt isfra di-
cēt̄: z qñ excarnas mirach p̄pe vmbilicū hāc cō-
sidera artariā que ē ad modū nervi vel chorde.
Quarto est ps̄ que vocat̄ sumē isfra vmbilicūz
per quatuor digitos z ē pars in qua qdā vene ter-

minant̄ ad cutiz p̄ quas pueri existētes in matrice
emittūt aquositates. Et iō vt dicit̄ Auicē. tales
vene z talis pars notior ē i nō natis q̄ i perfectis
p̄z quarta tertij caplo de cāis. Ego hoc mō mul-
totiēs mōstrauit̄: qz i perfectis frustra ab hac ope-
ratiōe. **Q**uinto ē pars que vocat̄ pecten in quā
existūt mēbra genitalia. **P**artes vō laterales
sūt duo: ypocūdria: z ylia. Et ē ypocūdrium de-
xtrū z sinistrū: dextrū vbi locatū ē epar: z ypocū-
driū sinistrum vbi locatum est splen. z ylium de-
xtrum z sinistrum simuliter.

Hic visis ptes magis intrinse-
cas discernas: ipaz̄ enim quedā
sūt cōtinētes. quedā vō cōtente.
Cōtinētes cōi noīe vocātur mi-
rach. Mirach aut̄ componit̄ ex
quibz̄ p̄tib⁹. s. cuti: pinguedine:
pāniculo carnosō: musculis z chordis eorū: z si-
phac. Cū rasorio igit̄ incide p̄trahendo a scuto
oris stomachi directe vsqz ad ossa pectinis leu-
ter incidēdo cuti: postea iurta vmbilicū s̄m lati-
tudinē incidas p̄trahēdo a dextris ad sinistras
vsqz ad dorsū. Postea excoria z hēbis p̄rio cu-
tim: post aut̄ appetit statim pinguedo maior tñ i
porco q̄ in hoīe. postea locat̄ ē panniculus car-
nosus qui non est nervosus vt alij. neqz ē carno-
sus: vt musculus: s̄z ē p̄mixt⁹ ex carne: z pāniculo
p̄ eū sūt chorde z musculi. **M**usculi sūt octo
vt dicit̄ Gal. sexto de iuuamētis mēbroz: capitu-
lo penultimo: nā duo sūt longitudinales: quoz
fila p̄tendunt s̄m lōgum a clipeo oris stomachi
vsqz ad ossa pectinis. iō vocati sūt lōgitudinales. z
isti nō hnt̄ magnas chordas nisi ligamētales: p̄
istos sūt duo trāsuersales supiores: vn⁹ a dextris
alter a sinistris: z ambo oriūtur a supiorib⁹ iurta
costas: z desinūt i chordas circa ossa pectinis: sic
qz dextera chorda tēdit inferi⁹ ad sinistrū: z fini-
strā ad dextrū. z p̄ oppositū sūt p̄cedētes inferio-
res ad supiora: quoz ort⁹ est ab ossib⁹ pectinis: z
anche z desinūt in chordas: cū ad locū vbi finiūt̄
tur coste dirigūt̄: ita qz chorde eoz cruciāt̄ adin-
uicem ad modū isti⁹ **+** figure. **A**ltimo post
istos sūt latitudinales: quoz fila p̄tendūt s̄m la-
tū vn⁹ dexter: z alter sinister. z ort⁹ z apparentia
eoz ē magis iurta dorsum versus sursum: z isti cuz
lōgitudinalib⁹ veniūt̄ interfecātes se adinuicem
ad angulos rectos. z hic ē nūer⁹: quātitas: posi-
tio: suba: figura: colligātia: z cōtinuitas. **I**u-
uamētū eoz ē duplex. s. cōe z pp̄rium. **C**ōe ē du-
plex. s. principale z secūdarīū. **P**rinipale ē: vt
cōstitūtes subam ipius mirach mēbra intrinse-
ca tueātur a nocūntis extrinsecis: z calitas eoz
reuerberet̄ ad intra. **S**ecūdarīū iuuamētū ē: vt

adiunēt ad expulsiōē eorū quē a pectore expellū
tur: z vt ad expulsiōē fetū: z fecū cū mirach etiā
adiunēt: vt dicit Gal. in eodē sexto. Inuamētum
spāle ē: qz musculi lōgitudinales sūt facti ad at-
trahēdū principālī. Scōdo ad expellēdū. Et qz
hec opatio in intestinis marie regrit. iō isti mu-
sculi fuerūt magni. expulsiōē aut opant per cō-
tractiōem villosū suoz: qb cōtractis expimunt
mēbra que cōtinēt z p cōsequēs expellūt qz in eis
cōtinēt. Itē hoc faciunt grā dyasfragmatis cum
quo cōtinuāt qz descēdens a pte posteriori deor-
sum cā fit: quare intestina z mēbra que cōtinēt
sunt quasi inter duas manū. z iō qñ isti musculi cō-
trahūt cōprimūt dyasfragma: sic qz illa mēbra
expimūt qd i eis ē. sicut aliqua res cōtenta inter
duas manū expellit p cōpressiōē manū adinui-
cem. qd lati⁹ infra declarabit i anothomia dy-
asfragmatis. Musculi vō latitudinales sunt facti
ad expellēdū z pp hoc marie immediat⁹ appro-
ximant intestinis: z expulsiōē faciūt p cōpressiō-
nem ptis a qua dō fieri expulsiō. Et expulsiō de-
bet fieri a superiorib⁹ ad inferiora. ¶ Hinc est qz
isti musculi magis fuerūt positi superi⁹ qz inferi⁹.
Transuersales vō facti sunt ad retinēdū. Re-
tentio aut fit per villos trāsuer sales: vt apparet
tertio de virtutib⁹ naturalib⁹. qua retentiōe op-
portebat facere. ne supfluitates reascenderent
superi⁹ ad locū supiorē: vñ venit. z ne cito descē-
derēt: s; cōtinerēt vt totū inuamētū erurgeretur.
iō nō fuerūt tm̄ duo trāsuer sales superiores sed
z inferiores. S; qz magis requirit retētiōe ne re-
grediātur supius qz qz descēdāt inferius. z iō ma-
iores fuerunt transuersales superiores qz inferio-
res. Et etiam ad hoc facit dyasfragma: vt postea
dicetur. ¶ Elevationis autem z abscessus musculis
istis apparet siphac melius est: tamē vt in vna p-
te reseruetur isti musculi propter illud qd postea
oportet videre. ¶ Istud siphac ē pāniculus sub-
tilissimus: z valde durus: z iste fuit factus vt pbi-
beretur ne musculi cōprimerēt mēbra natura-
lia cum ea continerent: z propter hoc fuit neruo-
sus z durus: vt possit dilatari z constringi quan-
do illa dilatantur z fuit subtilis ne ea aggravaret
z fuit durus ne faciliter rumperetur: nam ex eius
fractura accidit passio que dicitur ruptura seu cre-
patura. Intumescit enim hoc mirach cum rum-
pitur hoc siphac. Sunt etiam eius alia duo inua-
menta que Auicē. ponit libro de animalibus ca-
pitulo de anothomia stomachi. s. vt per contra-
ctionem eius versus dorsum cum quo alligatur
expellat illud. qd in stomacho: z intestinis: z in ma-
trice continetur: z hoc facit simul cū dyasfragma-
te cum quo continuatur: vt postea patebit. Aliud

27
28

inuentum est vt alliget intestina dorso: z vt ab
ipso vntuersaliter oriatur panniculi omnium mem-
brorum aliorum in eo contentorum. Alia vtilitas
fm Galie. quinto de inuamentis membrorum ē
qz prohibet intestina a ruptura quando inflatur
a ventositate. Et ex his apparet que sit substan-
tia ipsius mirach z complexio eius: apparet que
sit eius positio: quantitas partium: z numerus: ap-
paret que sint inuamenta ipsius. Restat autē vide-
re de passionibus eius: potest autē venter pati om-
ne genus egritudinis. s. malā complexionez: ma-
lam compositionem: z solutionem: z continuitatis.
de cura male complexionis nihil dicam: qz non
habet proprium in sua curatione qd ex anotho-
mia dependeat. mala autē compositio que est tu-
mor preter naturam in ipso est duplex: quedam
est apostema: z quedam non. Prima non habet
aliquod proprium nisi qz in eruptione eius si rū-
pat ad intra z extra hec est peior qz si rumpat ad
vnum latus tm̄: z causa patet: qz natura non ha-
bet supra qd se fundet in consolidando vulnus.
¶ Mala autem complexio que non est apostema ē
inflatio ipsius ventris: que accidit in ydropisi as-
clite vel timpanite. Nam in asclite aquositas cō-
tinetur in concavitate ventris inter intestina z si-
phac: sicut in timpanite ventositas continetur: z
facit intumescere mirach. ¶ In curatione eius
debes sic procedere cum his que ponunt aucto-
res. ¶ Modus autem qui maxime depēdet ex ano-
thomia est extractio aquositate per incisionem.
¶ Modus autem est vt partem siphac quā modo
incidisti reducas super intestina: ita qz stet sicut i
vivo: z postea ydropico situato supino debes cu-
tem trahere superi⁹: z postea rasorium habere z
perforare vsqz ad siphac: ita qz incidatur etiā si-
phac: z tunc statim debes habere canulam z po-
nere in foramine z extrahere de aquositate quā-
tus sustinet patiens: semper tamen sis memor qz
melius ē infra sustinere qz exquisitissime euacua-
re: z specialiter in ydropisi ppter debilitates vir-
tutis: postea dimitte cutim qz redibit ad locū su-
um z reoperiet vulnus: z ex aqua amplius nō
eribit. ¶ Spam vō quando vis extrahere plus re-
trahere cutim sicut primo. ¶ Istud tamen volumus
non facies nisi a lateribus: non in medio: qz vul-
nus factū in medio non ita cito consolidat ppter
siphac eē grossius z solidi⁹ ibi qz in laterib⁹. Se-
cūdo ppter chordas vuln⁹ ē patū ducere spasmū
¶ Tertio qz aqua meli⁹ egredit qz grauis ē tēdere
deorsū. Si vō venter patiat solutionē stinuitatis:
tūc illa solutio ē penetrās i pfūdū: aut nō. Si at
nō tē cura difficil. Si sic tūc p vuln⁹ aut egrediet
aliquid dō stētis aut nō. Si sic: aut illud qd egrediet

ē zirbus aut aliqd interior. Si zirbus tūc d3 sui cū syrīco vel ligare iuxta cut in quantū possibile ē. z postea abscindi: qz totū de ipso quantū continet aer corrūpitur. z si intrōmittatur corrūpitur: z putrefacit alias ptes. z iō d3 abscindi: z post illud d3 intrōmitti. z filiū dimitti extra: z dimittere labiū aptum: qz natura consolidabit zirbum z expellet illud: qd ē cū filo alligatū: z hoc facto de bes cōsolidare vuln^o. Si vō illud qd egressū ē: ē itestīnū tūc aut itestīnū ē vulneratū: aut nō. si nō ē vulneratū: z neqz substātia alia ē ei inoluta q̄ citi^o pōt d3 intrōmitti. Si vō aliqua suba vt puluis ē ānera vel ēt sanguis d3 lauari cū aqua calida z intrōmitti. Si vō ppter morā vctositas sit iclusa i eo: z ex hoc itumescat z nō possit intrōmitti: tūc ea taplasma resolutiū vel spōgia madefacta in decoctiōe resolutiua desup poni d3: z detumescet: z sic intrōmittat. Si aut nō possit detumesceri neqz intrōmitti: tūc dilate^r vuln^o mirach donec itestīnū intrōmittat. Cū aut itestīnū fuerit icisū: tunc si ip̄s fuerit ex grossis itestīnis debēt labia ei^o sui cū syrīco sic labia aliorū mēbroz. Si vō sit ex itestīnis gracilib^o: tūc nō sustinet suturā nisi sit p̄funda valde: z talis ip̄ediet opationē eius. Et ppter hoc melius ē vt dimittat^r z teneant cōiūcta labia vulneris cū capitib^o formicarū magnarū. debēt enī labia itestīni iūgi: z debes h̄re formicas magnas z facere q̄ mordeāt labia cōiūcta vulneris z abscidere caput statim: z sic facere donec labia sunt iuncta: z tūc intrōmitte itestīnū vt pri^o: hoc facto ad curādū vētris solutionē redi. Et istud vulnus curari d3 cū reditiōe labiozū in vnū: z reducta p̄tinent in vnū sutura facta cū syrīco hoc mō. Nā in pria sutura recipe totū mirach ex vna pte. ex opposita vō pte d3 dimitti siphach: z reliqua de mirach in pte in qua dimissū fuit siphach debz assui: z ex alia parte siphach d3 dimitti: z sic p̄r ad hoc vt labiū siphach iūgat^r z reducat labio mēbri carniformis: vt fiat certior z firmior cōsolidatio vulneris: z eodē mō vuln^o hoc si p seipsū nil sit egressū: z hoc de anothomia mirach qd est mēbram continens sufficiat &c.

Estat videre de anothomia cōtētoz: hec mēbra sūt nūero. x. Pri^o mū qd occurrit ē zirb^o. Scdm itestīna. Tertiū stomach^o. Quartū splen. Quintū epar. Sertū mīnterū. Septimū renes. Octauū vesica. Nonū testiculi: z vasa spmatica z matrix in muliere. Decimū ē virga cū collo vesice. De zirbo at pri^o mō qd opz videre ē locus eius: loc^o. n. ei^o in hoīe est qz coopit stomachū ab anteriori pte: z oīa itestīna: z lz in alijs nō coopiat oīa itestīna: hoc fuit

qz hō iter cetera aīalia eiusdē quātītatis ē debilio^r ris digestiue virtutis: z ēt qz intestina nociuis exteriorib^o sūt magis disposita ppter cutē ei^o subtiliōzē eē z minus pilosaz. Et hoc ēt pōt patere sūm q̄ sit eius iuuamētū. Iuuamētū. n. eius ē p̄cipaliter cōfortare virtutē digestiua stomachi: z interiorz reuerberādo calorē naturalē ad stomachū. Et ppterea dixit Gal. qnto de ingenio sanitatis q̄ qdā miles in bello fuit vulneratus cui epīplex i. zirbus fuit abscisus. tñ ex vulnere sanatus ē: ex quotū postea nō potuit digerere. Et ex his consequēter p̄z tertiū ingrendū de ipso. s. de suba ei^o. substātia eius nō fuit simplex: s3 cōposita z fabri^r cata ex substātijs que h̄nt calefacere: z ppterea fuit cōpositus ex triplici suba sicut dicit Gal. x. de iuuamētis mēbroz. s. ex pāniculis subtilibus duob^o: ex adipe seposa. Et arterijs z venis. Et ex pāniculis. Primo vt ibi pāniculi cōtinerent alia: z ēt qz iste zirbus debebat eē extēnsibilis leuis z densus vt caliditatē reuerberat: z ad hoc aut magis pōt suba pānicularis z aliqua alia. Scdo in ipso fuit adeps qz calefacit cū sit valde p̄p̄inqua caliditati vel in potētia ad calidū. Tertio arterie z vene que multū calefaciūt. Et hoc patent reliqua duo. s. qz sit nūerus partiū ei^o: z q̄ sit colligātia eius: nā h3 colligātia ad mēbra ad que terminat vt ad stōachū vel ad splenē: z ad itestīna: z spāliter colon ppter cāz que dicit^r: h3 ēt colligātia ad mēbra a quib^o ori^r. Oritur nāqz a pāniculo carnoso iter dyasfragma: z cā quare ide ori^r tur ē: qz ad pāniculū illū terminat due extremitates pāniculi siphac: que debēt iūestire zirbū: z sic qz ibi ē vena magna z ēt ē arteria a quib^o iuxta stomachū oriunt^r vene pne: z arterie cōterentes zirbū. Tertio ibi ē mīnterū seposum: a quo oritur adeps seposa replēs vacuitates illius cōtexture que aut ipsius egritudo ē declarāda p anothomiā p̄z ex his que dicta sunt supra.

Lenato aut zirbo quātū ad ptes: que coopit itestīna z nō plus: ne moueas alia mēbra a suo loco statim tibi apparēt itestīna. Circa q̄ primo notabis positionē z nūerū ferūt. n. plura inoluta z reuoluta: z nō fuerunt vnū itestīnū rectū: ppter duo. Primo q̄ daco in quibusdā brutis tñ sit vnū intestinum rectum vel recte pcedēs. In hoīe aut z in alijs aīalibus pfectis fuerūt reuoluta: vt dū cibus cōtineretur in stomacho z in itestīnis: qz si nō cōtinerēt opozteret q̄ aīal eēt in cōtinua assumptiōe cibi z in cōtinua assellatiōe. Et cōtinuatio illa ip̄ediret occupationē in alijs pfectionibus opationib^o. Scda cā fuit qz si itestīnū fuisset totū vnū rectū nō que

libet pars cibi fuisset cōtacta a superficie intestini :
 z iō nō ericasset totū intestinū totā humiditatez
 cōtētā i cibo. vt igiñ nihil remaneat de cibo inta
 ctū ab intestinis: z vt tota hūiditas ericcareť or
 dinant natura ipa eē inuoluta. ex hoc stati appet
 q̄ sūt plura nūero. qz sex tria subtilia: z tria gros
 sa. Incipiam⁹ ergo ab vltio qd̄ vocat̄ rectuz vel
 lōgū: cui⁹ extremitas eē officiu qd̄ vocat̄ an⁹. Sz
 vt anothomia alioz nō destruat ligare opz inte
 stinū istud circa mediū ei⁹ i duab⁹ partib⁹ z in me
 dio ligature incidere: z inferiorē ptē dimittere z
 cū superiorē ascendere scarnādo. Et nota circa istū
 intestinū multitudinē venaz miserai carz q̄ veni
 unt ad sugēdū si aliqd̄ e de hūiditate in chilo vel
 de supfluitate remāsit. z istud intestinū iuxta vlia
 finit: vbi incipit intestinū colō. Et dī colō: qz plu
 ra cola hz vť cavernositates vť cellulas vť came
 ras in qb⁹ ster⁹ figurā accipit: z in ipō retinet pp
 has cellulas. Circa qd̄ intestinū debes cōsidera
 re locū: qz multū circa sinistz renē inuoluit hec e
 cā quare ei⁹ dolor ex pte loci nō distinguit a do
 lore renali. Postea vō ascēdēs z cooperiēs sple
 nē incipit circa exteriora declinare vsus ptem de
 rtraz z cooperit stōachū: z pp coopturā quā fac
 supra stomachū accidit: q̄ qñ supfluitates descē
 dunt ex hoc intestino q̄ stomach⁹ ei cōpatit̄ z do
 lo: z rugit⁹ tūc tps appet circa stomachū: z tūc
 statim hō appetit assellare: z assellat. Qd̄ nō cō
 tingeret si i stomacho eēnt hūiditates q̄ facerēt
 hūc rugitū z dolorē z ex hoc pz q̄ accidit his q̄
 purgātur q̄ sincopis eis accidit qñ appetūt assel
 lare. Vel hūiores in intestino hoc cōtinent q̄ de
 bēt euacuari: qz tūc illi hūiores in intestino illo eri
 stētes alterāt stomachū: z os ei⁹: z ex alteratione
 ozis stomachi seq̄ sincopis. Sz dubitat aliquis
 rōnabiliter de loco hui⁹ intestini cū sit de grossis
 deberet eē inferi⁹: z nō supra alia cui⁹ opposituz
 appet. Dicēdū q̄ istud intestinū fuit locatū supe
 rius iuxta stomachū pp tria. Primum q̄ istud
 ignobilius e oib⁹ gracilib⁹. z iō sub mirach iter
 oia gracilia debuit eē positum exteri⁹. Scdm q̄
 istud intestinū stinet feces: z aliqñ indurāt: z de
 se priuata sūt oi hūiditate z caliditate naturali:
 vt a mēbris vicinis adiuuaret: ordinauit natura
 vt imediate locaret̄ supra stōachū: vt coopietur
 a girbo: a quo z stomach⁹ coopit̄: qz z zirb⁹ ipm
 humectat z calefacit: z ppterea apparet q̄ nō est
 aliud intētū cū quo alligat⁹ sit zirb⁹ sicut cū colō.
 Tertia cā hui⁹ locatiōis e: qz istud intestinū pro
 prie e factū ad p̄tinēdū z expellēdū feces: sz ma
 gis ad expellēdū. z iō inter alia istestina ad ipsuz
 pprie debuit peruenire colera q̄ hz expulsua sti

mulare mō p hoc q̄ sic locatū e colera: ad ipius
 subam peruēit pter illā q̄ ad p̄cavitatē intestino
 rū peruēnit. Nā supra ipm in pte dextra exiit
 pēnula epatis i qua exiit chistis fellis cū quo al
 ligat⁹: z hoc apparet ad sensū. Et ppterea tale i
 testinū in tali loco apparet citrinū: z amarū in gu
 stu z nigz. Et nota circa hoc mirabilē opatiōez
 nature. Ad illud qd̄ obijcit soluit q̄ intestia nō in
 dicāt supiora rōne loci: sz rōne colligatiē quā hz
 cū stomacho vť fūdo stomachi: mō istestina gra
 cilia rōne colligatiē ad fūdū stōachi sūt supiora
 alijs: z ex loco isti⁹ superioris intestini apparet cā
 quare i dolore colico auget̄ dolor tpe assūptiōis
 cibi: qz tūc istud intestinū cōprimit̄ a cibo: sz tpe
 fanis nō. Sz intēdit̄ dolor renalis z hoc e vnuz
 ex signis distinctiōis iter vnuz dolorē z aliū: z ex
 loco z colligatiā dicti intestini apparet nobis duo:
 vnū vtile in cognitiōe. aliud i operatiōe z cogni
 tiōe: qz qñ fit colica passio incipit i parte sinistra:
 z in illa magis molestat: tūc qz intestinū illud fri
 gidius e illic cū nō tangit̄ a chisti fellis. Scdo qz
 in maiori q̄titate e locatū circa renē sinistz: z est
 strictius: tamen illa colica que sit in parte sinistra
 non tam diu molestat: tum quia fit a causis facili
 oribus: tum quia est causa eius in loco viciniōzi
 ad expulsionem. Et nota hoc quia per experien
 tiā vidi multotiens. Quātuz ad opus vō cōfert.
 Primo quia in colica ea que administrantur
 ad extra debent magis applicari z appozimari
 circa ypocondrium dextrum q̄ sinistrum sz vtro
 biqz conferat. Secundo quia quando fit clistere
 melius est vt corpus declinet versus dextrum: vt
 intestinum colon non comprimatur ab alijs: po
 stea iniecto clisteri quando voluntas est vt egre
 diatur clisteri vertat se statim super latus sini
 strum: z postea paulatue super dextrum sicut in
 erpulsione que debet fieri per positionem admi
 nistratā per superiorē partem: e contra quādo
 incipit mouere: hoc est de loco z colligantia ei⁹.
 Substantiam vō eius consideres grossam z so
 litam ppter ventositatem generataz in eo: mul
 to tempore continet que in eo fortissimuz inter
 dum generat dolozes que cum fiat in substantia
 grossa z solida apparet ac si intestinum cerebel
 lo perforetur. Et e in hoc sitatur dolor hui⁹ do
 lozi renali. Quarto considerare debes figuram
 eius z formam que apparet ex dictis. cellulosuz
 enim est intestinum z in cellulis istis quia via et
 trāsitus multis obliquat̄ supfluitatibus: z fit cau
 sa moze superfluitatū que in eo figuraz recipiunt
 ad modū illaz cellulaz: z iō ster⁹ figurā hz quā
 feis: figura maxime appet i stercoze desiccato: et

retecto. et in febribus et in alijs egritudinibus in quibus eijciuntur squibale: et humores flegmatici retinentur: et sunt materia coarbitini. nam in coarbitante cellulaz: et humor flegmaticus melancolicus: qui est sufficiens materia generationis vermium si iter vna cellula et alia continet paucos humores qui non sunt sufficiens ad generationem panniculū continuatē vnu vni generat in vna cellula cum alio in alia cellula generato. **O**patio iuuamētū et egritudo ipsi ex predictis patet. **H**oc autem intestinum est continuatū parte superiori cum monoculo siue ceco quod dicitur monoculus non quod nisi vnu habeat orificium: pro quod attrahit ad ipsius et per ipsum expellit: quod hoc est impossibile: sed habet duo orificia: vnu per quod attrahit: alter per quod expellit. **I**stud autem per quod expellit non est sicut in alijs opposite locatū contra primum: sed ambo locata sunt iuxta se inuicē: et infra hec orificia pedit lacuna huiusmodi in intestini ad modum sacci: et ideo alio nomine vocatur saccus: et sic appetit eius figura: et colligatio: et locus est: quod locatū est in latere dextro supra et iuxta terminum auche siue scie: et infra renem dextrum. **S**uba eius est eadem cum suba colon: egritudine est patitur siles. **I**uuamētū est vt ps succi que venit ad ipsum in eo retineat: et reuoluat et vt reuerberet vel descensum prohibeat sitū ipsi succi ab intestinis superius: et ista in testina superiora sunt gracilia et sunt tria. **N**am huiusmodi intestino continuat intestinum yleon quod circa ylia locatidē habet et sitū et reuolutidē: et in isto fit ylica passio in qua est dolor vehemens circa ylia: et sic appetit locus: colligatio: passio: et dolor. **S**uba eius est subtilior: et ideo gracile vocatur sicut per primam causam vocatur yleon. **E**ius iuuamētū est: quod factū est vt contineat succū. vt quod vtile est possit exsurgari: ideo multū inuolutū est: et ad ipsum pueniūt plures vene miserrate que ad aliqd aliud intestinum: et ab eis et a misenterio debes ipsum exarnare. et quā ad partē eius superiorē iuxta stomachū puenisti: tūc inuenies quod circa partē sinistra ad spōdiles declinet et valde est in carnatū cum misenterio: et ideo cum cautela incide ne frangas aliqd: et post incisionē inuenies ieiunium intestinum quod taliter vocatur: quod vt plurimū inuenit vacuū in bono dispositis. **E**t cā sue vacuitatis est duplex. scilicet rectitudo eius. nam est rectū sicut intestinum vltimum. **S**cōda cā est multitudo colere pure que puenit ad intestinum hic: vt christi fellis per canalē qui continuatur cum intestino duodeno cum quo istud immediate continuatur. **E**t dicitur istud primum intestinum et vocatur duodenū: quod eius longitudo vt in pluribus est duodecim digitorū ad quod intestinum canalē quod a christi fellis peruenit. et ideo caue quā exarnas ne istud canalē incidas: sed incide intestinum duodenū bonū inferius et liga: et tūc incipiendo sicut incipiūt auctores habes sex testina. **P**rimū est duodenum.

Scōz ieiunium. **T**ertium yleon: et ista sunt gracilia: et superiora. **Q**uartum monoculū seu cecus. **Q**uintum colon. **S**extum rectū. **H**ec. n. oia intestina vi debis esse inuoluta continuata alligata dorsum: sicut alligata sunt oia viscera pro quoddam membrū quod vocatur euchar: vel misenterium a miseraicis que in ipso sunt dispse. **E**t vulgares Bononienses vocant ipsum interiglio. i. interiora tenens.

De misenterio vel alio nomine eucharo.

Stud membrū sicut auctores subam habet compositā ex venis cordis pancreaticis ligamentis: vt predicta membrū possit ligare ex seba seposa et pingui: vt dura membrū quales sunt spōdiles cum mollibus: qualia sunt intestina et alia viscera sine medio non coniungant: vt molle a duro non patiat: reliquas aut vacuitates que sunt in hoc replēt sube glādose: que multe sunt in hoc membrū: et hoc est vnu iuuamētū carniū glādosaz: que in hoc. **A**liud iuuamētū est vt sustentat venas miseraicas que in hoc sunt dispse sicut non est longinquū quod iste carnes sint facte ad generadū humiditatem qua intestina et fer inter dū humecter est: vt lubricet cito ab intestinis: et ideo videmus quod sterē liquidū emittit dato quod cibaria sumant dura. **M**aria tū ps glādose carnis est in parte superiori grossa in qua frequēter cogregat per propinquitatē ad splenē melancolia ex qua cā melācolia mirabilia. **H**oc facto eleua misenterium vel dimitte donec feceris anothomiā venarū que pueniūt ad stomachū et ad splenē: ad quā vidēda et aliorū membrū infla stomachū cum canula per portanarium et liga fortiter: et absconde intestina. **E**t fac ante incisionē infra locū ad quē peruenit canalē a christi fellis ad intestina.

De stomacho.

Isto de intestinis pcedas et videas tertium membrū: puta stomachū: de quo debes videre illa sex: que de alijs. **P**rimo locū pnotabis eius: et circa locū nota primovbi eius. **S**ecundo situzvbi eius est: quod cum sit cella cibi stomachus: vt dicit Gal. quinto de iuuamētis stomachi: et capto scōdo. et ibi habetur totū quod dicitur de stomacho. **E**t dēm est de intestinis: et habet ab Aliebate tertio sue theorice dispōnis regat. capto. rr. **E**st ergo locus eius in medio superioris et inferioris: dextri et sinistri: anterioris et posterioris. **S**ed tu hic dubitabis quare stomachus non fuit positus iuxta os. **D**ico quod cā fuit duplex. **U**na est quod iuxta os oberēt cē membrū abelit per attractioez aeris. **S**cōda quod membrū secū receptia debēt esse stinuata cum stomacho. talia aut infra dyasfragmate debēt esse cōtēta et ideo vides quod stomachus superius habet cor: mediāte dyasfragmate. inferius misenterium et itestia. a dextris habet

epar quo apprehēditur quinque suis pēnulis: sicut manus que apprehēdit et capit quinque digitis: et a sinistris hinc splenē: quo calefit: rōne arteriarum ei⁹. a pte anteriori hēt zirbū. a posteriori musculos. **S**i: et venā magnā: et arteriā: que trāsit supra dorsum: vt postea videbis. et iō loc⁹ eius ē in medio: quia est sicut cella cibi cōis oibus. **S**itus sūt ei⁹: qz lz sit locatū supra dorsum: pars tñ ei⁹ superior declinat versus sinistrū. inferior vō ad dextrū. **E**t cā isti⁹ situationis fuit ppter eas que dicētur: nā epar debuit eē in latere dextro eleuatū: et cū sit magnū totā concavitatē dextre partis superiorē occupavit. splen at nō: et iō i dextro nō potuit ps superior collocari: s; i sinistro. **P**ars ergo inferior debuit ad partē dextrā declinare: quia in parte sinistra inferiori iuxta renes ē intestinū colō grossum multū inuolutū iustis inuolutionibus: et sibi occupat magnū locū. **S**ed in pte inferiori dextra sunt intestina gracilia et subtilia que parū et modicū occupāt locū: et iō stomach⁹ q̄tum ad partē inferiorē d; declinare ad partē dextrā: vt repleat cōcavitatem ibi exeuntē: et cedit locū colō: et ex hoc appet primū: quis. s. loc⁹ sit ei⁹. s. stomachi. **S**ed tu dices quare stomach⁹ nō fuit locat⁹ directe supra spōdiles dorsū. **D**ico q̄ cā hui⁹ potuit eē triplex. **A**na que dicta est: vt cederet epati i pte dextra: et replet vacuitatē in pte sinistra. **A**lia cā fuit: qz si stomach⁹ eēt directe locat⁹ supra dorsum tūc orificia duo. s. inferius et supius eēt directa. **E**t iō in hoie cum sit stature recte stomach⁹ nō bñ cōtineret cibū. sed descēderet ab eo statim: vt ergo hoc nō contigat sic fuit situat⁹. **T**ertia cā huius fuit q̄ quantum ad os eius supius et partē superiorē debet recipere melācolia a splene que ē in pte sinistra: et quātuz ad ptem inferiorē d; recipere coleram ab epate qd ē in pte dextra. **E**t ex hoc appet. s. quis sit locus ei⁹. s. stomachi s; colligatiā: colligantia cōsequēter appebit meli⁹: qz colligatiā h; cū splene: cū epate et cū corde: et cū cerebro: et illud cōsequēter declarabit: qz appebit q̄ cū splene h; colligantiā ppter venas que apportāt melācoliam ad os stomachi: et ppter venas que veniūt ad latus sinistrum stomachi ad nutriēdū: sicut cū epate h; colligatiā rōne venarū reliquarū cū cerebro pp nerū q̄ venit ad os stomachi: et expādit maxime circa pte superiorē stomachi. **C**ū corde vō h; colligatiā rōne arterie magne que sub ipō ē. **E**x his pōt appere tertiū. s. cui⁹ figure sit: qz est figure rotūde: qz talis figura magis ē a nocumētis remota. **I**te qz oium aliarū ē capa cissima. stomach⁹ aut multa d; cōtinere: s; nō ē pfecte figure rotūde. sed arcualis magis: pp cām dictam:

10 29 30
qz ps superior ei⁹ est declinans ad sinistrū. inferior vō ad dextrum ad modum cucurbitae retortae: vel sarracenicæ: v; oia que dicentur de stōacho meli⁹ apparebūt p anothomiā mēbroz sequentium. **P**z ē quartū. s. que sit quātitas stomachi qz magn⁹ valde est cum interdū ipm opz recipere: et cōtinere magnā quātitatē cibi: v; qd nō ē semper in magnitudine sui vltima: sed equatur magnitudinē cōtenti. qz extensibilis et corrigibilis. **Q**uinto aut videas ptes et numez ptiū ei⁹: ptes at eius sunt duplices. s. vniuersales et integrales. **Q**uedā vō q̄titatiue et determinate. prime sunt due tunice ei⁹. **P**rima intrinseca ē neruosa. **S**ecūda et extrinseca ē carnosā. v; ē q̄ prima ē spissior scda: qz illa primo d; cōtagere cibum. et ideo vt nō ledef ab eo debuit esse spissa. **I**te pp aliud qz stomachus ppter illā tunicā est extensibilis: quia requiritur interdum propter multā quātitatē cibi. sed exterior: s; requirit ppter digestionē fuit subtilior: qz digestio stomachi inuatur a mēbris vicinis circūstātib⁹: s; extensio et cōtinentia cibi nō. **E**t iste tunice nō solū diuersificatur i suba: quātitate: et loco. s; situatione villorū: quia i prima cū in ipa sit appetit⁹: et appetit⁹ immediate ordinē ad attrahendū villi fuerunt situati ad attrahendū: tales at sūt longitudinales. et ideo i ea sunt villi longitudinales: et qz attraxioni statim cōiungitur retentio: qz oē qd attrahit: attrahit vt retineat: qz attrahit vt in ea mēbrū voluptuetur. **H**inc ē q̄ in hac et tunica fuerūt positi villi trāuersales qui deseruiūt retentiōi: v; ē q̄ illi sunt locati in pte nō interiori illi⁹ tunice s; exteriori. **I**n scda vō cū ipa ordinē ad digestiōez et digestiōi seruiat: qz ei cōsequit⁹: et ex cōsequēti expulsiōi substātie fuerūt positi villi latitudinales. et ex hoc appet quare intrinseca tunica fuit neruosa: et carnosā: nō fuit intrinseca pp villos lōgitudinales qui debēt eē in tunica intrinseca q̄ ē: vel d; eē principiū appetit⁹. **I**te alia cā ē qz intrinseca ordiata ē ad sentiendū: extrinseca ad digerendū et ad alterādū. **N**ūc at sensatio melior sit q̄ sensibili immediate occurrit sensus v; mēbrū sentiens: alteratio vō pōt fieri p mediū et digestio: et hoc ē qd exp̄sse ponit **A**lic. caplo de mēbris. pzo can. fen pza. **E**t natura qd ē intrinsecā tunicā. s. stomachi fec neruosā. extrinsecā vō carnosā: potest nāqz digerētis opatio ad id qd digestū ē i potētia sine occurssu puenire: sentiēs vō id qd sentit nō pōt sentire nisi obuiādo ei sensus. s. tactus. **A**lie vō sūt ptes ei⁹ q̄titatiue et determinate: vt ps superior et orificiū ei⁹ inferi⁹ qd dī portanariū. ps ei⁹ superior h; nāqz angustior pte interiori: qz inferiori d; fieri digō et cib⁹ d; pteiri. in superiori nō.

Orificia tñ hāz p̄tium conueniūt z differūt. Cō
 ueniunt: qz ambo posita sunt a laterib⁹: z nō sunt
 posita uel facta in vltima eminētia p̄tis inferio-
 ris z superioris: ied ps inferior descendit magis
 q̄ portanariuz uel pillereon: vt cib⁹ non descē-
 dat: sed cōtineat in ea vt in bursa quadā sicut su-
 perior supeminet ori stomachi: vt qñ stomacho
 repleto hō inclinaret: nō reascēdat cibus ad me-
 ri z os: z specialiter qñ multū repletur stomach⁹
Et hoc pōt videre: quare ex supflua quātitate ci-
 bi dyasfragma cōprimatur z cib⁹ nō egreditur.
Itē cōueniunt qz ambo orificia sūt in stomacho
 in loco in quo cōtinuat uel alligatur dorso. nam
 os stomachi ē recte in principio sue alligationis
 dorso alligatū: z p̄pterea alligatū ē os stomachi
 ad spōdilem: vbi finitur z terminat dyasfragma:
 z ista ē tertia decia eo qz i duodecīa ē costa vltia
 mendosa ad quā determinat dyasfragma. **E**t ex
 hoc appet tibi: q̄ qñ vis exteri⁹ alterare cōforta-
 re uel aliter op̄ari circa os stomachi q̄ optimuz
 ē i dorso circa. xij. z. xiiij. spōdile hoc facere: z spe-
 cialiter qñ predicta impugnātur ab epate z sple-
 ne. dūmodo arteria adorti nō impediāt q̄ i dor-
 so ē. **S**equētib⁹ aut spōdilib⁹: que vocātur spon-
 diles renū alligat stomach⁹ vsqz ad portanari-
 um: tūc vō alia ps inferior a spōdilib⁹ obliquat
 versus sinistrā: z iō conueniunt illa duo orificia.
Differunt ēt qz super⁹ orificiū qd vocat os sto-
 machi ē magis latū q̄ inferius portanarium. **E**t
 hoc fuit: qz per os stomachi aliqui cibus grosse
 sube z dure debet descendere z indigestus. **E**t
 iō os stomachi debuit eē latū. **S**ed p̄ orificiū in-
 ferius tñ res subtiliata z digesta dz egredi: z iō
 non fuit ita latū z hoc de p̄tibus eius. **E**t qui-
 bus apparet fertū: qz dz inquiri de stomacho. s. q̄
 sit eius suba: qz appet qz cū neruosa tunica sit ma-
 ior in eo q̄ sube neruose sit a dñio. **E**t hoc appa-
 ret que sit cōplexio eius: qz frigida z sicca. **A**ppa-
 ret que opatio uel iuuamētū: qz duplex: vnu ad
 appetendū cibū p̄ toto per tunicā intrinsecam:
 alterū ad preparandū cibū ad nutrimentū totius
 z hoc per tunicā extrinsecā carnosam z membra
 coadiuantia. **E**t ex his potes videre qz pōt pa-
 ti egritudines oīum genēz qbus p̄nt cōpati alia
 mēbra oīa principalia: vt epar. cor. cerebrum: z
 ex cōsequēti totū corp⁹. **C**uratio tamē eoz pprie
 ex anothomia non dependet multum q̄ aliozū.
Et hec de stomacho.

Splenis anothomia p̄fecte vide-
 re nō pōt nisi abscidas costas ali-
 quas mendosas ex latere sinistro:
 quas nō perfecte elcues: sed vt suf-
 ficat operi tuo quib⁹ absctis locus

splenis tibi apparet: qz parieti sinistro stomachi
 adheret quātū ad cōcauū ei⁹. quātū vō ad cōne-
 rum alligat dorso z siphac p̄nicul⁹ subtilissimis
 ortis a siphac. **A**pparet. scdo qz loc⁹ ei⁹ nō est ita
 in alto sicut loc⁹ epatis: figura ei⁹ ē quadrāgula-
 ris: qz in hoie est quasi ad modū quadrāguli pp
 figurā stomachi: cui⁹ cōcauitatē circūstantem in
 parte sinistra hz splen replere. **T**ertio vide quā-
 titatē ei⁹: qz in hoie satis p̄portionabilis ē in quā-
 titate respēu alioz mēbroz. **C**olligantia vō eius
 ē: qz colligantiā hz ad cor epar miferentiū: zirbū
 z stomachū. **C**olligantiā vō hz ad oīa ista mēbra
 p̄ter cor: p̄ venā que uenit a porta epatis ad sple-
 nem que colligantiā appet. nā si excarnādo p̄ce-
 das videbis qz a pena cōcaua epatis peruenit ve-
 na magna ad splenē a qua descēdit vn⁹ ramus in
 medio trāsitus eius iferi⁹ ad miferentiū ad ipm
 nutriendū: z portat sanguinē aquosiores z humi-
 diorez: postea qñ ista vena app̄oximat spleni: ite-
 rum vnus ramus ramificatur ab ea: qui vadit ad
 nutriendū partē sinistrā inferiorē stomachi. po-
 stea vō peruenit ad splenē z cōcauitatē eius. **E**t
 ramificat in concavitatē ipius in duos ramos. s.
 inferiorē z superiorē: descendit inferior inferius
 ad nutriendū zirbū: quātum ad partē sinistrā:
 s. superior trāsitens per cōcauitatem splenis ra-
 mificatur in duos: quoz vn⁹ peruenit ad partēz
 superiorē sinistrā stomachi ad nutriendū superio-
 ra. alter vō circa orificiū peruenit stomachi: ad
 portādum melācolia: que mulgēdo p̄fluit ad os
 stomachi: vt icitet appetitū. **Q**uod vō remanet
 magis in splene ipz nutrit. **E**t ex hoc apparet ti-
 bi cū qbus mēbris alligantiā hz splen mediante
 vena. colligantiā aut hz cum corde per arterias
 que ad ipm ueniūt ab arteria adorti que in dor-
 so ē infra dyasfragma: a qbus arterijs stomach⁹
 multū calefit in latere sinistro: uel a splene rōne
 istaz arteriarum: z hec fuit vna eā quare arterie
 multe: z magne ueniunt ad splenē sicut alia cau-
 sa fuit. vt caloze arteriaz sanguis grossus qui est
 nutritur splenē subtiliet z digerāt: qz splen hēt
 subam raram in quā dz recipere humorē grossū
 melācolicum. **E**t ex his apparet tibi quintū qd
 debes videre de splene. s. que sit eius substātia:
 que ē rara z spongiosa p̄pter qd apparet fertum
 sez cui⁹ cōplexionis sit: qz in compatione ad cu-
 tum calide z humide: licz cēntialiter sit frigide z
 sicce: p̄pter nutrimentum. iuuamentū pz. **E**t ex
 his tibi appet qz cū recipiat humorē melācolicū
 z cōtineat grossū z ineptiz euacuatōi qd frequē-
 ter replet oppilat z apostemat: z resoluētia for-
 tia tūc multū resoluūt suam ei⁹ si sint fortiozaz
 dato qz rōne humorē cōpetāt. **E**t hec de splene.

De epate.

Epar manifeste vides eē locatū in dextro latere amplectēs stoma chū supius eleuatū valde: z non decipiat te q̄ i aiali mortuo mul tū locat̄ sub costis: qz nō ē sic: cuz sit sub dyasfragmate z dyasfra-

gma extremis costaz cōiungit̄: sed hoc euenit qz mēbra spūalia multū enauerūt: z iō vacuitatem eoz replet epar: cōprimēdo dyasfragma: z iō de bes trahere iserius z aial siue corp⁹ cleuare. Et cōsidera scōdo q̄titatē eius maximā in hoie: cū sit aial calidū z humidū. Tertio respicias ptes ei⁹ quaz quedā sūt itrinse itegrales: quedā vō extrin sece magis: itrisece itegrales sūt qnqz pēnnle ei⁹ lz in hoie nō sp̄ sint abinuicē separte: z qlibet illaz pēnularz ē cōposita ex renis diuisis z disp̄sis p̄ eas in modum retis cui⁹ retis vacuitates replete sūt carne: que ē pprie s̄ba epatis: que ē sanguis coa gulatus: z in his venis cōtinet̄ chilus: q̄ diuisus ē ad mīma s̄m mīma alterat̄ z cōtāgit̄ ab epate: z iō fit vt quasi totū epar cōtāgat̄ totū chilū: z hoc ordinauit natura vt melior fieret z pfectior puer sio chili in sanguinē: qz alteratio q̄ fit s̄m minima melior siue pfectior ē. Sed tu dices quare natu ra nō sic ordinauit in stomacho: sed in stomacho posuit p̄cauitatē vnā. Dico q̄ hoc fecit qz in sto macho nō d̄z fieri pfecta digestio: sicut in epate. Itē qz in stomacho assumunt̄ cibaria grosse sub stātie que nō possent p̄ strictissimas vias penetra re: sed ad epar s̄ba tm̄ ligda dicūt puenire z pene trare. Et ista decoctio: z si fiat in toto epate ma gis tamen fit in pte supiori. Et p̄pterea pars illa solidior est z magis compacta. **P**artes eius extrinsece sunt partes eius quibus mediantibus habet euz alijs colligātiā: nam cum corde hz colligantiā p̄ venā chilis que orit̄ a gibbosa pte epatis: z per artarias: vt videbis in anothomia cordis z vene chilis: hz colligantiāz ad dyasfra gma cui suspendit̄: z ad spōdiles siue dorsum cui alligat̄ p̄ pāniculū eius: **P**āniculus aut̄ eius est duplex. i. coopiens circūuoluens. z suspendens. **P**rimus ē s̄bam suā velās. Scōs ē suspēdēs ip sūz ad dyasfragma supi⁹. **E**x primo patit̄ dolorē ertēsiuū. **E**x quo patit̄ q̄nqz dolorē ertēsiuū: p̄ se cūdū patit̄ dolorē aggrauatiuū a mā aggrauāte **Q**uedā vō sūt ptes que sūt orze ab eo: z iste sunt duplices vene z canalis chistis fellis: de canali hoc postea videbit̄. **V**ene aut̄ sūt duplices: scilz chilis que orit̄ a gibbositate epatis: z cōcaua siue porta que orit̄ a concano epatis. **D**e anothomia chilis postea videbit̄. **P**orte aut̄ sūt qnqz ra mi intrātes epar sicut sūt qnqz pēnule iam dicte

epatis. **E**gredietes vō extra epar sunt octo: due pue: in qbus nō labores ad discernēdū: qz suffi cit tibi si sequētes discernes. **S**ex aut̄ aliarum. **P**ria vadit ad dextrū stomachi ad itēdēdū tu nicā exteriorz ei⁹: z spāliter p̄tē iseriorz. **S**cōda vō vadit ad splenē cui⁹ anothomiā iā vidisti in ano thomia splenis: z illa ē satis magna z bñ discer nibilis. **T**ertia tēdit ad latus sinistrū z vadit ad i testinū rectū ad ersugādū būiditatē a cibo si qd remāsit iuniatia. **Q**uartay vadit ad supiorē p̄tē de rtrā stoāchi ad nutriēdū ip̄s i opposito ei⁹: q̄ vēie bat a splene ad latus sinistrū. **Q**uita ps diuidit̄: qz vna vadit ad dextrā ptem zirbi ad nutriēdum zirbū: in opposito illi⁹ q̄ veniebat a splene: q̄ ve niebat ad nutriēdū sinistrum zirbi. **A**lia vō pars vadit ad colō ad saggēdū qcqd ē in ip̄o. z ad nu triendū ip̄m: z p̄pterea in pte dextra marie cōti nuat̄ zirbus cū colon. **S**exta vō ps vadit ad ieu nū: z reliquū ei⁹ vadit p̄ intestina gracilia: scilz ylion vsqz ad cecū: z in isto sūt plures vene mise raice q̄ in aliquo alio: z p̄pterea iste ramus crit tibi manifestus valde: z hoc de tertio vidēdo cir ca epar. **Q**uartū qd̄ debes videre ē forma ei⁹ z figura: nā figura ē lunaris: qz cōcauitatē hz z gib bositatē: p̄pter qd̄ apostema factū in gibbo eius d̄z eē figure lunaris. **Q**uito appet̄ s̄ba ei⁹: qz ad ditio in eo ē caro ppria q̄ ē sicut sanguis coagula tus: z iō ē eius cōplecio calida z humida

De splene.

Suamētū z opatio ei⁹ pz: qz eius opatio est chilū sanguificare. **E**t qz ydrops ē ppriū nocumētū san guificationis manifestum ē: quia ydrops est p̄propria passio epatis. **Q**ūo aut̄ aquositas vel vctositas huius pueniat ad totū: vt in yposarcha satis pz qz p̄ venas. **Q**ūo aut̄ pueniat ad cōcauitatē ven tris vt in asclite z t̄mpauntē declaratū est supra i anothomia ventris z mirae.

De kist fellis.

Istis fellis locus ē qz in cōcauo epatis i p̄nicula media ei⁹: z cā hui⁹ fuit: qz cole rā quā cōtinet̄ d̄z trāsmittere ad̄ itestina p̄pter cām dictā supius: nūc aut̄ agili⁹ coleram hāc trāsmittit̄ ad̄ itestina: q̄ si eēt locata in gibbo epatis. **I**tē nisi sic eēt: tūc nō cōtāgeret̄ itestinum colon p̄pter iunamētū dictūz. **S**ed tu dices quō verificat̄ dictū **S**al. q̄nto de iunamētis mēbroz cap̄lo. iij. q̄ purgatiuū colore ē in loco medio ve narz q̄ portāt sanguinē ab epate z venaz iseriorz q̄ attrahūt z educūt chilū ad epar. **D**icēdū q̄ il lūd hz veritatē de loco colli kistis fellis: qz inuitū colli ē in medio epatis: vt pz ad sensum: z debuit

ibi eēt inītiū sui ortus cū in medio epatis cōpleat digestio humor. ergo tibi dō sāguis depurari a supfluitatib⁹ oīb⁹: z i collū chisti fellis ibi debuit eē vel hēre ortū: s; bursa siue vesica chistis sit locata: vt dcm ē. Scōs qd̄ debes videre ē colligātia ei⁹. Colligātia at̄ ei⁹ appet̄ ex p̄tib⁹ suis quas discernes eleuādo chistim fellis a pte inferiori: z tūc manifeste vides q̄ hz duplicē ptem. s. vesicam p̄tinētē z collū suū deferens z deportans: et istud collū vsq; ad distantiā quandā ē vnū: z postea biforcatur: z vn⁹ ram⁹ ei⁹ penetrat in epar i mediū sui vel meli⁹ orit̄ a medio loco epatis: ad attrahendū colerā ab epate. alter ram⁹ magn⁹ descendit ad intestinū duodenū: vt vidisti supius: z iste bifurcatur: qz ab ip̄o ram⁹ puus ramificat: qui vadit ad fundū stomachi ad cōfortādū digestinam: z iste fuit puus vt expulsiua supflue nō irritaret vel stimulet: z istud ē verum: vt in pluribus. Aliquis vō iste ram⁹ ē maior eo qui vadit ad intestina p̄dicta. Et ex his ad sensus poteris videre solutionē cuiusdam questionis que cōsuevit fieri tertio de virtutib⁹ nālibus qd̄ Gal. dicit q̄ per idē collū chistis fellis attrahit colerā z expellit: qz videt̄ q̄ tūc expellat ad locū: z ad membrū a quo attrahit. Dicēdū q̄ istud ē idē collum vsq; ad quandā distantiā: postea vō bifurcatur. Et ex hoc appet̄ tibi que sit colligātia chistis fellis: qz colligātiā hz cū epate: intestinis: z stomacho. Itē hz colligātiā rōne neruoz venaz z arteriaz cū alijs eo qz ad ip̄m p̄ter predictū canale perueniunt vene z arterie: quas potes videre ad sensum ad ip̄m nutriendū: qz ex eo nō nutrit̄ q̄ peruenit ad cōcavitatem ei⁹ s̄m Gal. eodem tertio sicut ad ip̄m perueniunt nerui: qbus mediātib⁹ hz sensum. Ex his apparet tertiu. s. quis sit numer⁹ p̄tiū ei⁹: z quartū. s. que sit ei⁹ quantitas: z quintū. s. que sit figura ei⁹: qz figure oblonge cū rotunditate: suba eius ē pellicularis. Inuamenta ei⁹ patent ex dictis: qz fact⁹ ē ad attrahendum colerā rubeā: z superflūā ab epate ad expellendum eā ad intestina: vt dcm est. Et ex his potes videre que sint infirmitates que ab ip̄o possunt cōtingere: z sūt valde nocētes: qz oppilationes. Illa at̄ oppilatio pōt eē duplex. s. qz vel est oppilatio scā in collo ei⁹ cōmuni: v̄l in aliquo ramo ei⁹: si sit facta oppilatio in collo ei⁹ cōi: tūc cū colera nō expurget̄: ab epate permiscet̄ cū sāguine per totū corp⁹: z si ip̄a sit colera subtilis z corp⁹ sit aptū ad febrē ip̄a ē cā febris putride colerice. si vō sit grossa: tunc est cā yctericie: z tunc egestiones poterūt eē colorate: tñ magis v̄l min⁹ s̄m q̄ plus attrahitur de colera ad intestina. Interdum tñ ē q̄ oppilatio illa sit tñ in canali: qui

peruenit ad intestina: z tūc colera attrahitur ad chistim fellis z nō pōt expelli ad intestina: qz clausus ē canalus: z tunc putrefiet z causabit febrē tertianā: vel cōtinuā: z egestiones nō erūt tincte sed v̄rina sic. Quāq; vō erit oppilatio in canali q̄ puenit ad epar: z tūc egestio nō erit ticta: nec ad chistim attrahet̄ colera. Et iō in eo nō continebitur: z per cōsequēs nō putrefiet in loco p̄cipuo z iō colerā generat: z ictericiā: vel febrē cōtinuam. Et nota bñ has oppilationes: qz multuz valet ad carā: z multotiens cōtingūt. Et ex his hēs perfecte anothomiam epatis. Et his expeditis potes eleuare splenē z abscondere epar. sed nō in totum. Sed circa zirbū ei⁹ vbi est origo vene chilis dimitte partē quandā: vt aliā videas q̄ reseruauim⁹ ad posteriora de epate z vena illa stomachū at̄ dimitte: s; eleua misenterii: qz ei⁹ anothomiā vidisti in anothomia intestinozum.

De vena chilis de renibus.

Uibus oibus eleuatis tibi apparebit vena magna: que ē ramus chilis descendēs. z arteria magna que ē ram⁹ ad ortū descendēs: z qñ illa vena chilis ē indirectio renuz ab ip̄a ramificatur due vene: que vocatur emulgētes: quaz vna vadit ad renū dextruz: altera ad sinistruz. Quisicia tamen illarum nō sunt indirecto: sed vnū ē alt⁹ z superi⁹ alio: z hoc ne vn⁹ ren impediret aliū in attrahendo. Superi⁹ at̄ vt in plurib⁹ ē officinū vene qd̄ venit ad renē dextrū. Inferius vō eius que venit ad renē sinistrum. licz sit aliqñ econuerso: z cā illius fuit: qz vt in pluribus ren dexter dō eē magis ad superiora eleuatus sinistro. z hoc quia calidi⁹ ē eleuare: ipse aut̄ calidior est sinistro. Item qz monoculum intestinū ē locatū in dextra parte sub rene. Itē epar erat eleuatum superi⁹. splen vō in latere sinistro magis descendebat. S; si alicui esset magnū epar: monoculū eēt paruum. colon vō i parte sinistra eēt eleuatus: z pars siue ren sinister esset calidior dextro: z esset contrario mō: hoc tñ raro est: quolibet hāz emulgētū vadit ad renis cōcavitatem: z iō debes vnā earuz excarnare: z melius ē vt excarnes leuiter illam: que venit ad renē dextrū: p̄pter cām que dicit̄: z in ea ponas tentā: z videbis q̄ ad cōcavitatē z cauernositatē renis venit cui⁹ iā appet̄ tibi locus. qz locus eius ē quasi iuxta epar. Sed tu dices quare nō fuit iferius iuxta vesicā: dico q̄ cā fuit vt bñ attraheret aquositatē ab epate: qñ. n. mēbrū attrahēs ē p̄pe illud a quo dō attrahere attractio ē melior. Colligātia ēt ei⁹ cū epate appet̄: qz magnā venā recipit ab epate mediāte vena chilis: vt p̄ venā illam aquositatē v̄rinalē que āmodo ē supflua corpoz

postq̄ sanguis egressus est epar attrahat z expel-
 lat: sed cū hac aquositate z attrahit sāguis: qz fm
Sal. de iuuamētis caplo. iij. de virtutib⁹ natura
 lib⁹ ad mēbra ad que attrahit supfluitas aliqua
 p canalē latū attrahit simul cū supfluitate iuua-
 ua. s. sanguis: z hec ē cā quare ad splenē z ad re-
 nē simul cū supfluo pprio vnicuiqz attrahit san-
 guis. s. ad vtrāqz vesicā. s. fellis z vrine pura. sup-
 fluitas attrahit sine sāguine. Et ex hoc appet ti-
 bi q̄ si vrina ad renes puenerit cū sāguine mīta
 z venit ad vesicā depurata z sepata a sāguine: oꝝ
 ergo q̄ in renibus depurat z colet. Colat autē: qz
 ad cōcavitatē puenit renū quāvidere debes sci-
 dēdo renē in pte gibbosa eius nō cōcaua: z p lon-
 gum p̄trahere vsqz quo cōcavitatē videas: statiz
 tūc appet quidā pāniculus: sine pānus rarus: et
 ista est vena emulgēs rarefacta ad modū collato-
 rij: z p has porositates pōt vrina trāsire: sāguis
 autē nō. Et iō colat vrina z distillat iſerius in re-
 ne ad orificiū cui cōtinuat poꝝ viritides: qui de-
 scēdit iſerius vsqz ad vesicā z vrina descēdit per
 ipsuz ad vesicā. Et ex hoc appet tibi q̄ hz colli-
 gātiā cū vesica: sicut hz colligātiā ppter arteriaz
 que venit ad ipsū pueniūt cū corde z cerebro rō-
 ne neruoz qui pueniūt a nacha ad terendū pāni-
 culū eius quo mediātē sentit: z sāguis remanet in
 rene: z attrahit in sba eius: z nutrit renem. Et ex
 hoc appet tertiu. s. qz sit numer⁹ ei⁹ ptiū. Quia
 primo n̄er⁹ discretus ē sub duob⁹: dextro z sini-
 stro. Et cā qdē fuit q̄ si nocumētū accideret vni
 opatio p̄ficiat per alterū. Scōda cā fuit vt totā su-
 pfluitatē aquosā: que multa ē plus q̄ aliqua alia
 scōde digestiōis bene z cōplete. possēt attrahere.
 Et ex hoc appet q̄ nō fuit tm̄ vn⁹ ren. sicut vn⁹
 splen: z vna chistis fellis. Sed tu dices quare nō
 fuit vnus z magnus potens attrahere totam
 aquositatē: ad hoc r̄ndet. **S.** caplo p̄allegato: qz
 si eēt tm̄ vn⁹ magn⁹: tūc corpus humanū rectum
 nō eēt equū in lateribus. sed iequalis qd ē verēdū
 z enorme. nūerus autē ptiū pz: qz hz sbam ppri-
 am cōcavitatē pāniculū z collatoriu. Quarto no-
 tes q̄ritatē z figurā. nā figure ē oblonge: vt in ip̄o
 distincta eēt duo orificia p̄dicta. Appet ē qnto
 que sit sba eius: qz carnosa z solita multum: vt ab
 aquositate mordicativa nō lederet vel dissoluat
 appet iuuamēta renū. Et ex his notes hic q̄ in
 renib⁹ ex quolibet genere egritudinis accidit dif-
 ficilis egritudo. Primo ex morbo cōplexionali
 vt ex supflua caliditate dyabetes que fm **Sal.** se-
 rto de steriozib⁹ assimilaf liēterie stomachi: qz to-
 ta aquositas subito attrahit z expellit sine digesti-
 one a renibus. Datif ē morbu cōpositionalem
 ppriū z spāliter in nūero vt lapidē arenā z pilos.

Lapis vō arena z pili vt plurimū generantur ex
 eadē materia: z in eodē loco. nā materia hoz sūt
 humores grossi: qui densant z inspissant a calidi-
 tate renū. Et iterdū est q̄ paz inspissant: z tūc fi-
 unt pili qui generātur subtiles z lōgi: qz materia
 illa p pozū aliqū strictū repellit paulatiz: z cōti-
 nuata a poris cutis expellit paulatim: z continue
 mā pili z capilli: z qñ illa mā plus adurit genera-
 tur arena que cōgregata generat lapidē. Et ille
 lapis ē rubeus qz ren ē rubeus. Et iste lapis si sit
 ita magnus: q̄ nō possit egredi pozū viritidē: vel
 nō frāgit difficilime z quasi ē impossibil cure: qz nō
 nisi p incisionem a qua penitus caueas. Si vō sit
 puus z frāgibilis difficulter curat: z expellet euz
 fortissimis dolorib⁹ cū trāseat p mēbra valde sē-
 sibilis: z ingrediat p cauernositates vesice: q̄ sūt
 ita stricte. Sed fortitudine virtutis aperiūtur et
 dilatātur: z nō ē longinquū q̄ aliqui scindantur.
 Datitūtur ēt renes solutionē cōtinuitatis quātū
 ad venā eoz ex qua accidit fluxus sāguinis cum
 vrina. Et nota q̄ hec solutio hui⁹ vene que ē cā
 hui⁹ fluxus sāguinis pprie d̄z itelligi q̄ sit facta
 z fiat in pte illa in qua vena sit subtilior: z rarioz:
 z hec ps ē ps pāniculi collatorij: vt appuit tibi
 ad sc̄fū: z iō qñ illa soluit cū deberet p̄hibere sā-
 guinē descēdere: nō p̄hibet. Et iō sāguis egredi-
 tur cū vrina. Et sit mict⁹ sāguis verū ē q̄ dicunt
 aliq alij q̄ istud accidit ex vena soluta supra re-
 nes. z dicūt q̄ cā est: qz vena debilitat in cōtinen-
 do. Sed tene primū dictū: qz rōnabili⁹ magis est
 z sensui magis pz z concordat. Datif ē quarto
 egritudinē cōpositā vt apostema: z tūc ē dolor iſi-
 rus ppter sbam suā solidā aggrauatū. Ac si la-
 pis eēt infirus in loco: z in dolore hoc multū cōi-
 cat cū colica. Sed differētia disticta ipsoꝝ dicta
 ē supra. **¶** Dis cōpletis nō elcues renes: s̄z quā-
 do veneris ad vasa spmatica vt videas ortū eo-
 rū: z iō dato q̄ vesica sit octauū mēbrū cōtinuati-
 one. tamē p̄termittas anothomiā vasoꝝ spma-
 ticorum z testiculorum.

**De vasis spmatis z eozū differentia z cō-
 uenientia zc.**

Debes ergo scire q̄ mēbra gene-
 ratiōis in viris z in mulierib⁹ in
 aliquo differūt: z in aliquo cōue-
 niunt. Cōueniunt primo in vasis
 spmaticis quātū ad ortuz eoz: qz
 vt dicit Auic. scōdo cañ. sen. xx. z. xxj. de anotho-
 mia matricis: vasa spmatica i viris z i mulieri-
 b⁹ oriunt iuxta renes ita. s. q̄ vasa q̄ sūt i pte fini-
 stra ortū habēt a vena emulgēte sinistra z dextera
 ortū habēt supra renes. s. rene a vena chilli: z ar-
 terie ab arteria adorti. Et qz hec vene ortū hāt

a corde & ab epate vt infra videbis pōt cognosce
re quomodo vasa spmatica iunt decisa a corde :
qz nō imediate sed mediate. Et hoc in viris & in
mulieribus potes videre: h̄ aut cōueniāt magis
in loco originis. in locis tñ ad que terminātur in
viris & in mulierib⁹ multū differūt: qz in mulieri
bus terminātur ad matricē in loco exteriori vbi
sunt testiculi: & imo pprie loquēdo extra matricē
reoluūtur & cōterunt. Et cōcavitates cōtexture
carnib⁹ minutis glādosis replent: & ppter ea nō
sūt vere testiculi: sicut in viris: imo sūt sicut testi
culi leporis: facti ppter predictā vtilitatez vt ge
nerent humiditatē quādā salinalē que sit cā dele
ctationis in mulieribus: postea vasa hec s̄bani pe
netrāt matricis & ad cōcavitatē ipsius ptingunt.
Et sunt ora ipsi⁹ & vocant cotilidones: qz eis me
diātibus alligat fetus matricis que sit fluxus mē
struoz. Et quedā pueniunt ad os matricis ner
uosuz ad portādū humiditatē salinalē iā dictam
& ab his venis ramificātur & oriunt̄ due vene: a
quolibet latere vna: q̄ in mirach penetrāt & ascē
dunt: & quāto plus ascēdūt minus occultant̄: & ex
tra iurta cutē magis apporūmāt: donec pueniāt
ad māmillas. Et iō in mulieribus qñ facis ano
thomiā mirach vsqz ad has venas cōserua & cō
sidera hūc locū: & hoc in muliere: quoniā in por
cha vel in alio aiali hūte māmillas in mirach
iste vene oriunt̄ in matrice: & māifestāt̄ i mirach.
Et post has venas ascēdit a pfundo pectoris iu
rta vel indirecto pomi granati vna vena que ve
nit ad māmillas ad decoquēdū sāguinē: qui de
bet pueri in lac: & nō videt̄ nisi vna: & in porcis p̄
gnātibus valde appet. Et tūc appebit̄ tibi colli
gātia matricis: & māmillaz per venas illas. Et
quare appositio vētose in māmillis restringit flu
rum mēstruoz. Et vt cōtinuet̄ hic sermo si facis
anothomiā in muliere post vasa spmatica debes
videre anothomiā matricis ei⁹: sicut in alijs mē
bris videas. Primo locū & colligātia. Secō fi
gurā. Tertio quātitatē. Quarto s̄bam. Quinto
numez partū eius. Sexto iuuamēta & nocumēta
eius. Locū ei⁹ videbis: qz est situata in cōcavita
te albatim: & est circūdata cōcavitas illa spōdili
bus allanis: & caude a pte posteriori: & a pte ante
riori: pars que dicit̄ pecten sine femur: qz ipsa i
mediate ē locata iter itestinum rectuz qd̄ est sicut
calcitra eius a pte posteriori: & vesicā ex pte ante
riori: & spāliter quātum ad collū eius: qz eius col
lo supueniet̄ collū vesicē: licz cōcavitas eius alti
or sit cōcavitate vesicē. inter dextrū aut̄ & sinistrū
est in medio posita directe. ¶ Secō videas colli
gātia eius: qz magna ē: qz colligātia h̄z quasi cum
oibus mēbris superioribus: qz cuz corde & epate

mediātibus venis & arterijs: cū cerebro rōne ner
uorum multorum: & per consequens cum stoma
cho rōne vtrozūqz: cū mēbris q̄ in medio sunt vt
cū dyasfragmate renib⁹ & mirach: qz mediātib⁹
bis cū predictis alligat: & spāliter cū māmillis:
vt dixi. h̄ et cū eis sit colligātia mediātibus alijs
venis: que oriunt̄ a vena ciliū ascēdente que oriū
tur sub furcula. vt infra dicetur. Et et colligātia
eius cū mēbris inferioribus vt vesica p̄ collū ei⁹
& itestino colon. Colligata aut̄ est anchis & iūcti
ris ambabus scie que sunt ligamēta grossa: & for
tia alligātia matricē ad anchas: que iurta matri
cem sunt lata: & grossa & iurta anchas subtilia p̄
cedētia sicut cornua a capite aialis. Et iō vocata
sunt cornua matricis. Figura eius est quadrāgu
laris cū quadā rotūditate h̄is collū longum ise
rius: & cā huius figure fuit erigētia loci: & vtilitas
sive necessitas ppter quā fuit creata: que postea
dicent̄: qz ppter talem figurā h̄z distinctionē cel
lular. vij. que dicent̄ inferius. Tertio videas de
quātitate eius: quātitas eius pprie mediocris est
s̄m quātitatē vesicē: variatur tñ rōne aliarū: qz
maiorat̄ & minorat̄ rōne coitus: & impgnatiōis:
qz mulier que fecūdauit h̄z matricē maiorē q̄ ste
rilis. Secō rōne coitus qz mulier vtēs coitu: ma
iorem h̄z matricem virgine: vel cōtinētis vt acci
dit̄ i viris mēbro pudēdo: eo qz operatio magnifi
cat mēbrū: s̄m Gal. sexto de iterioribus. Tertio
rōne etatis: qz iuuenis maiorē h̄z matricē q̄ h̄at
puella & senilis. Quarto rōne cōplexiōis & humi
ditatis toti⁹ ista potes colligere ex fen. scōi. c. pal
legato. Et propter istas quatuor cās muller quā
anothomizati āno p̄terito. s. āno r̄pi. AD. ccc. xv.
de mēse Ianuarij maiorē in duplo habuit matri
cem q̄ illa quā anothomizati āno eodē de mēse
ADartij. Potuit et̄ cē vna cā quā ponit Auic. s.
qz prima erat tūc mēstruata & in pte mēstruatiōis
et̄ impignat̄ & ingrassat̄ matricē: diuersificat̄ et̄ ma
trix rōne gnatiōis: qz matricē aialiū plurimū gnā
tiū maior est q̄ matricē vnus generatiū. Et pro
pterea centies erat maior matricē porche quā ano
thomizati āno dñi. AD. ccc. vj. q̄ vnq̄ videri in
femina humana: potuit tñ esse alia cā: qz erat pre
gnās & h̄at in vtero. xij. porcellos: & in ea mon
strauit anothomiā fetus siue pregnantis quā tibi
narrabo. Quarto videas eius s̄bam. Substātia
ei⁹ est nervosa & pelliculosa: vt possit dilatari ad
fctū cōtinendū: & iō est frigide & sicce cōplexiōis:
& et̄ s̄ba eius spissa multū que subtiliat̄ in dilata
tione necessaria. Quinto videre debes nūerum
ptiuz eius: ipsa. n. h̄z ptes exteriores & iteriores.
Exteriores sūt latera eius in quib⁹ sūt alligati te
sticuli: & vasa semaria iā dicta. & cornua eius: et

collū cuius extremitas ē vulva: z circa collū nota q̄ ipsum est longum in quantitate palmi: vt virga: latū z dilatabile: z iō pelliculosum z rugosum rugas hñs ad modū sanguisugarū: vt titilatio ei ex virga in coitu stingat: z in extremitate vulue sunt due pellicule se eleuātes z deprimētes orificium dictū: vt prohibeāt ingressus aeris z rerum extrinsecarū in collū matricis vel vesice: sicut pellicula p̄puccij tuet veretrū: z iō vocat eā Aliebas loco p̄allegato p̄epucia matricis. Partes intrinsecas videre potes eas scidēdo per mediū: z tūc videbis os eius: z cōcauitatē eius. Et os est neruosum multū factū ad modū oris catuli nup nati: vel vt p̄prius loquar ad modū oris tince antique: z in superficie eius est velatū velamine subtili in virginib⁹: z in violatis rūpitur: z iō sanguinatur. Cōcauitas vō eius h̄z septē cellulas: tres in pte dextra: z tres in pte sinistra: z vnā in sūmitate siue in medio eius: z iste cellule nō sunt nisi quedā cōcauitates in matrice existētes in qb⁹ potest sperma coagulari cū mēstruo: z cōtineri z aligari orificijs venarū. Ex his oibus appent iuuamēta matricis: qz p̄ncipalr est facta p̄pter cōceptionē z ex cōsequēti vt totū corpus supfluo sanguine idigesto mūdificet: vel purget. Et hoc in hōie: qz alia aialia fluxū mēstruorū nō patiunt: qz tales supfluitates consumunt in eis: in pellis: pilis: vngues: rostra z pēnas: z hmōi: hō aut caruit his. Et ex his p̄z q̄ multis passionibus ē submissa: z multa mēbra per cōpassionē ei cōpatiuntur: que sūt passiōes ei p̄prie. accidētia z cās z curas longinquū esset narrare: z extra p̄p̄riā intentionem: sed quere in locis p̄allegatis appropriatis: vt in tertio cañ. xxj. fen. a Serapione: Rasi: z Joāne nostro passiōes que eidē cōpassiōes existunt sūt tot quot sūt mēbra: quib⁹ ē colligata: siue localiter alligata: que sint illa iā dictū est z vidisti. Unū tñ ex anotomia potes p̄pendere qd̄ ponit Gal. sermo de interioribus. s. q̄ suffocatio matricis nō fit qz matricē corp̄aliter moueat vsqz ad collū gulā z pulmonem: qz hoc est ipossibile: sed hoc cōtingit siue accidit qz ipsa nō potēs expellere vapores per ptem inferiorē: p̄pter aliquā cās mouet z cōstringitur in pte inferiori: vt expellat ad supiora. Et si isti vapores per colligatiā iam dictā perueniāt ad stomachū per cōpassionē z arteriā adorti faciūt singultū z eruptionē frequenter: z tūc mulieres dicūt q̄ habēt matricē in stomacho. Si vō hij vapores perueniūt ad pulmonē z impediāt operationē eius dyasfragmatis. s. anhelitū dicūt mulieres q̄ habēt matricē in gula: qz gula sine trachea arteria est ordinata ad anhelitū imediate. Si vō illi vapores perueniāt

ad cor qd̄ raro cōtingit suffocationē patiunt cum sincopi: z tūc dicūt mulieres q̄ matricē earū puenit ad cor. Verū est q̄ hec suffocatio fit per compassionē ad dyasfragma: p̄pter alligatiā quā h̄z ipsa matricē cū dyasfragmate: z cū lūbis. Nō enī ipsa puenit ad ipsa mēbra sed vapor: quō aut potest fit z p̄ quas vias puenire potuisti videre: q̄ sit cura z cū qbus q̄ras ab auctoribus: qz anothomia i his p̄ncipaliter dat noticiā locorū. Et iā narraui anotomiā vasorū spmaticorū mulieris: z visa est cōtinentia ipsorū in viris z mulieribus q̄tū ad originē. Sed differentia est qz cū in viris testiculi sint ad extra sicut sunt in quolibz aiali: qd̄ d̄z ē morosū in coitu: sicut sūt oia quadrupedia p̄ter eritiū vasa spmatica itra mirach nō terminatur: sed egrediunt mirach z testiculis copulatur vt duob⁹ suspēsoijs: qz mēbra nobilia vt sint tuta a nocumētis extrinsecis debēt eē velata p̄aniculis. Ista vasa nō cōtenta in siphac cōtenta z velata sūt p̄aniculis vel p̄aniculo orto a siphac q̄ noiatur didimus cui⁹ orificiū ē in fine illoz clausum s̄m naturā existens. In p̄cessu eius s̄m q̄titate vasorū dilatatur existit: in fine eius dilatatur ad q̄titem testiculorū. Et in parte illa vocatur bursa testiculorū siue creū: z sic appet cui⁹ figure sit iste didimus z cui⁹ q̄titem sit. Et q̄titas numerus ptium eius: s̄ba: positio: siue colligantia: appet ēt iuuamētum eius: qz factū est ad cōtinentiā z custodiendū testiculos: z vasa spmatica puenientia ad eos. Egritudo igit sp̄alis eius cuius cognitio z cura declaratur ex anothomia ē dilatatio orificij eius p̄ter naturā que cā est vt illa que cōtinent intra siphac descendat in oreum: z talis descēsus dicit̄ hernia: z qz illud qd̄ descēdere potest est vētositas: vel aquositas: vel itestiniū: hernia triplex est: vētosa z aquosa: z itestinalis. Carnosa aut nō catur ex descēsu alicuius. Curantur autē he passionēs p̄ emplastra cōstrictiua z ligatiōes s̄m q̄ ponūt auctores. Sed illa q̄ est itestinalis qñ p̄cessit cyrugia p̄prie curat: z modū videas: qz supinat hō z itestina reitromittūt: siue ad p̄p̄riū locū reducātur. Postea testiculus ducitur supius donec sit in altiori loco in quo possit esse: z illū locū signa: qz tūc directe est supra osse femoris: qz in loco illo d̄z fieri incisio vel pforatio z nō supra locū illū. Quia tūc pforaretur mirach. z aliqd̄ intestinoz. Nō ēt d̄z fieri infra locū illū: qz remaneret post cōsolidationē illa eminentia magna p̄ter naturā. In signato loco d̄z fieri pforatio: z ista fit a quibusdā cum rasorio z citi⁹ expediūt z vadut circūcirca excarnādo d̄ndimum z ēt testiculum ab oreo. Postea ligant in parte superiori z abscindunt d̄ndimum z vasa spma-

tica cum testiculo: et consolidant postea. Et ista cura cito fit. Et quidam sunt qui solum excarnant dindimum et non testiculum: et sunt et ligant in parte superiori: et ponunt medicamina fortiter contractiva et sic dimittunt. Et fit ista perforatio cum caustico rumpente: et adurente cutim in loco illo: postea ponunt arsenicum quod corrodit et causticat et contractit: adurendo et continue partes dindimi corruptas extrahunt: postea vero consolidant.

De diuersis vasis spermatis etc.

Expedito dindimo debes videre quod ponunt auctores. scilicet quod vasa spermatica sunt duplicia. scilicet preparantia et deferentia. Preparantia sunt que descendunt a locis predictis. scilicet testiculis: et circa partem superiorem testiculorum inoluuntur et saccum quasi ibi faciunt. Non enim substantiam testiculorum ingrediuntur. et ista vasa sunt venosa et nervosa. alia vero sunt que itis continuantur nervosa magis: et quanto plus ascendunt a testiculis magis sunt nervosa et ascendunt usque ad locum ossis femoris: ubi incipit dindimum egredi. Et tunc profundantur interius iuxta loca vesice vel colli eius: et tandem procedunt ad virgarem et ad meatum virge perueniunt in loco qui est in foramine ossis femoris: et tunc per meatus qui sunt ibi duo sicut vasa spermatica sunt duo emittunt spermata quod apportatur a testiculis: quod ab eis generatum fuit in alijs vasis: et illud sperma emittunt in canale virge: et postea virga extra emittit. Verum est quod illa foramina non poteris videre nisi quando anothomizas virgam. Et ex his tibi de testiculis hominis et vasis spermaticis apparet figura et substantia: quia testiculi sunt glandosi: et apparet numerus: quantitas: positio: colligantia: et inuamentum eorum. Et ex his apparet egritudo: quia quando inciduntur vel apostemantur vel oppilantur vasa: vel alia de causa materia spermatis non peruenit: quod cessat coitus: sicut interdum propter oppositas causas fit emissio spermatis involuntaria: et maxime contingit propter spasmus vel propter mollificationem predictorum vasorum.

De vesica et que circa eam dicuntur.

Is completis eleua renes: et vade excarnando unum porum vritidem vel abos: et videbis quod terminant ad vesicam iuxta medium eius: et non est perforans vesicam directe vno foramine magno: sed foraminibus ma-

gis paruis et obliquis: a lateribus predictis inter tunicam et tunicam vel iter tunicam et cooptorium. Et hoc fuit factum ut quando vesica repleta vrina non redat vrina ad renes: imo quanto plus impletur tanto plus foramina illa claudunt: quia pars vnius tunice ad parietem alterius siue cooptorii applicatur. Sci de ergo vesica et videbis magnam eius concavitatem que nervosa est: et videbis eius collum carnosum et musculosum: ut temporibus determinatis quando oportet: et homo vult expellat vrinam: et quando est necessarium retineat: retineat eam. Et quia musculosum est eius collum si incidatur vesica in collo eius consolidari potest: si vero in fundo: non. Collum autem eius foratum est foramine pro quo per quod emittit vrinam ad canalem virge: et extra egreditur. Nam illud collum statim continuatum est cum pro parte virge ut potes videre: et sic ipsius vesice appet locus: quantitas siue colligantia: numerus: substantia: et inuamentum. Egritudines potest pati omnium generum vel modorum: vnam tamen patitur que dicitur lithiasis: nam in concavitate eius potest generari lapis ex humoribus mucilaginosus congregatis in ea et condensatis a caliditate superflua. Et hic lapis curatur cum dissoluentibus ipsum vel per incisionem. Nam hic lapis situato homine debite non possit se mouere sedendo: dum cum digito posito manum et cum manu alia posita super femur conducitur ad cololum vesice et conductus ibi retineri: et postea debet fieri incisio in collo: et cum trabectorio violenter extrahi: et hec si lapis est magnus. si vero paruum quod possit per canale virge extrahi dum per compressionem factam cum digitis ex collo vesice conducitur usque ad virgam: et si non egreditur cum trabectorio proinde educi.

De virge continuatione: et que circa eam narrantur.

Multimo vero est virga continuata cum collo vesice carnosum continuatum multis ligamentis et chordis: que oriuntur ab osse pectinis: cum nervis ortis a nucha: et ideo valde sensibilis et extensibilis est: continuata est etiam cum maximis venis et arterijs ortis a vena descendente: et arteriam in loco ubi bifurcatur ad duas anchas: quia ad linguam et etiam virgam veniunt maiores vene et arterie quam ad aliud membrum eiusdem quantitatis. Et ideo in locis piton involute sunt iste vene et arterie: et sunt magne: et ibi est locus siue principium virge: et propter hoc hec vene sunt sicut radices virge: et propter istas virga est tota cavernosa: et sue cavernositates replentur ventositate generata in predictis arterijs: et quando ventositate replentur erigitur virga. Et ut melius anothomiam eius videas: debes separare ossa femoris: et eleuare virgam cum vesica:

z in intestino recto vel sine illis: z diuidere vgas per longitudinem: vsqz ad eius canalem: z tunc in principio eius apparebūt duo foramina predicta: apparebūt etiam cauernositates eius. Et ex his vides quātitatem eius: quia quantitas siue longitudo eius est vnus palmi: sicut longitudo colli matricis apparet etiam substantia eius: qz nervosa est: preter extremitatem eius que vocatur prepucium. Appet etiam numerus partium eius: apparet positio z colligantia: figura vō oblonga: quia virga est in homine absoluta z nō applicata ventri: sicut in quadrupedibus: z cā fuit: qz homines in coeundo: non coniunguntur fm dorsales: sed amplexando: z si cum virga eleuasti intestinum vel extremitatem intestini recti: cuius anothomiam diximus supra: tunc cognosce i illo intestino siue extremitate eius: que dicit anus musculos mouentes siue aperientes z stringentes. Et considera quinqz venas emoroydales que in extremitate eius sunt magis profunde: sicut in quibusdam periodis determinantur aperiantur: z sunt fluxus emoroydarum. Et in his completa est anothomia membrorum naturalū que in primo ventre continentur.

De excoriatione medij ventris: z q̄ circa hūc dicuntur hic.

His expeditis incipe excoriare vētrem medium: vsqz ad p̄ncipiūz colli: quia vsqz ad p̄ncipium capitis sunt membra spiritualia. Et nota q̄ sicut prius: ita iste habet duplices partes: scz partes continentis z membra contenta: membra continentia sunt membra pectoris: z membra pectoris sunt duplices partes: scilicet intrinsece z extrinsece. Exteriores q̄dam sunt directe: z quedaz laterales. directe sūt siue vocantur partes furcule: z iste sūt due furcule. s. superior z inferior: laterales vō partes vocātur latera pectoris dextrum: scilicet z sinistrum. Intrinsece autem partes sunt quinqz: scz cutis: pinguedo: que note sunt māmille: musculi: ossa: z cartilagines.

De māmillis z earum figuris zc.

Māmillaꝝ p̄mo videas figurā: qz figuram habent cucurbitē z rotundam: quia debent esse capaces sanguinis qui debet cōverti in lac. Itē qz vt ibi ponit Gal. sunt scuta cordis. z ideo debuit habere figuram tutam a nocu-

mentis. talis autem est rotunda. Habuerūt autē vt papillas fetus nuper natus posse sugere lac. Et his secūdo videas substantiā: qz ipse carnes habet glandosas: quia sanguis supfluus bsi decoctus in eis debet conuerti in lac. z ista conuersio est per infrigidationem eius: z ideo carnem habuerunt glandosam. Tertio videas quantitatē: tamē p̄mo scias q̄ in muliere sunt maiores q̄ in viro: quia in muliere sunt facte ppter duo. vnum est vt generent lac. in viro autez nō. z ideo in muliere fuerunt magne. Item in muliere sunt facte magne vt caliditatem quā recipiūt a corde ad cor reducāt reuerberādo. z hoc ē magis necessarium in mulieribus: quia minus habent de caliditate circa cor q̄ viri. Quarto nota numerum: quia due fuerunt in homine sicut in omni animali qd generat vnum vel duo. In animalibus autē poligenes siue plura generantibus plures sunt māmille. Quinto vide locum z colligantiam: p̄mo locū: nā in homine sunt situate in pectore: z in alijs animalib⁹ nō sunt situate in pectore. z cā quare in alijs animalibus nō sunt situate in pectore est vna quā dat Gal. caplo preallegato: qz māmille sunt facte ppter generationem lactis. Lac autē generatur ex supfluitate sanguinis bene digesti. multa tamē quātitas talis superflui in alijs animalibus transit in cornib⁹ seu in generationem cornuum z dentū z hmoi. Aliā causam dat Aristoteles in libro de partibus animalium: quia alia animalia habent coleas .i. tibias anteriores quasi adinuicē complicatas. z ideo pectus habent strictum. propter qd māmille eorum in pectore eorum non potuerunt locari: z iō habuerunt iurta anchas posteriores. Si sint animalia generantia vnum tm̄: vel dispersas per ventrem: si generant: plura: vt in porcha z in cane. homo autem cum habeat pectus latum habuit māmillas locatas in pectore: quia cum hoc habuit iuuamenta. nam lac debet in eis generari ex sanguine subtiliato: z bene digesto. melior autem digestio fit circa pectus in māmillis propter calorem existentem in eis fortiozem: q̄ in oibus alijs ptibus z propter eandēz cām natura ordinauit venas: que veniunt ad matricem. vt ibidem dixit Gal. procedere tortuose ad hoc vt sanguis continue subtilietur: z bene digerat. Scdm iuuamētū fuit: quia sūt sicut scutū cordis z in homine cor debet bene tueri: qz est sine pelle. Tertium iuuamentum est: quia caliditatem siue calorem recipiunt a membris spiritualib⁹: et receptū reuerberāt ad ipm: sicut vestimētū: vt et ibi ponit Gal. Et ex his apparet colligantia earz: qz ipse colligate sunt cum corde z epate per venā.

ascendētē a qua iuxta fūrculā ramificātur ramī
qui descendūt supra dorsū: et inter costas tendūt
ad māmillas. Colligātur et cū matrice median
tib⁹ venis que ascēdunt a matrice ad māmillas
de qb⁹ dcm est supra. Et iuuamentis autem po
tes videre nocumenta.

De quadā dria musculoz et eoz meatib⁹ zc.

Dist māmillas sūt musculi: mus
culos autē oēs pectoris in anoto
mia ista discernere non potes: lz
tñ nō discernātur: qz sunt: tñ de
bes scire q̄ istoz musculoz qdaz
sunt tñ dilatantes: et quidaz di
latantes et constringētes. Dilatātes tñ sūt duo
musculi dyaphragmatis: qui sūt in inferiorib⁹ pecto
ris: sūt et duo musculi qui sūt in collo. s. dyagra
gma dilatāt in parte inferiori: vbi est spaciositas
magna. sed illi q sūt in collo dilatant cōcauitatē
superiorē que ē parua. Sūt et musculi qui sūt in
dorso vbi ē origo costaz: et incipiunt iuxta origi
nem prime coste. Sūt et multi alij musculi parui.
Musculi vō qui sūt dilatātes et constringentes
sūt musculi q iter costas sūt locati: qz iter quasi
bet duas costas sūt duo musculi: quoz vnus hēt
villos longitudinales: et ali⁹ transversales. Post
musculos sūt ossa. Ossa autē pectoris fuerūt plu
ra: et nō vnū cōtinuū: vt possit dilatari et constringi.
nā dz eē in continuo motu. Sed ad motū lo
calem et volūtariū requirūtur musculi mouētes
et regrūtur ossa que sūt sustentaculū motionum:
Et hec ē cā quare iste vēter nō fuit tātū musculo
sus vt prim⁹: nec tātū ossuosus vt vltimus. Ista
ergo ossa fuerūt duplicia. s. coste et ossa thoracis.
Coste sūt duodeci. Septē vere: et quinqz mēdole.
Vere sūt que cū ossib⁹ thoracis sūt cōtinuate ad
cooperiendū et cōplendum pectus. Et cā quare
vna costa nō attingit alterā in extremitatibus: et
illa que dcā ē: vt pect⁹ possit melius dilatari et
cōstringi: ossa tñ thoracis sūt septē cōtinuata se
ptem costis veris. Inter tñ ista ossa et costas sūt
cartilaginee cōtinuātes vnuz cū alio. Et ex his
āt cartilaginib⁹ cum ossibus suis cōponit vnum
membum qd vocatur furcula pectoris: quia ad
modū furcule ē bifurcata et figurata: et in extreni
tate eius directa ē quedā scutalis cartilago voca
ta pomū granatū. facta ad custodiēdū os stoma
chi. a laterib⁹ autē in costis mēdolis sunt carti
lagines: vt mollis cū duro melior fiat coniūctio
vez ē q̄ oia ista melius apparebūt si incidat pe
ct⁹: vbi sūt teneritates costaz: et a latere dextro et
sinistro: et tūc apparebūt tibi oia que sūt interi⁹.

De panniculis pectoris.

Membra autē contenta in pectore sunt
pāniculi: cor et pulmo: et orta ab eis. pā
niculi autē sunt tres. s. mediastinus q di
uidit concavitatem pectoris per medi
um ab anteriori ad posteri⁹: ppter ea diuidit pul
monē p mediū. Et iste pāniculus nō ē neruosus
nec cōtinu⁹ et ve vn⁹ vt alij. Et iste ē fact⁹ pp iuua
mētū cōe. s. vt si nocita fuerit ps dextra vel sini
stra pulmonis nō cōicet nocumētū alteri parti:
fact⁹ ē et vt suspēdat pulmonē ad pectus. Itē ē
fact⁹ vt si pp cām aliquā fiat empima: hoc est q̄
aggreget sanies in pectore: vt illa sanies nō re
gurgitet ad aliā pte: postea ē pleura. Pleura at
ē pāniculus suba dur⁹ et neruosus: in q̄titate ma
gn⁹: coopiens oēs costas interi⁹. et iō colligātiāz
bz cū oibus mēbris cōtētis in cōcauitate pecto
ris. Iuuamēta sūt coopire mēbra p̄dicta: et vt
ab ipō pāniculi p̄dictoz mēbroz ortū habeāt: vt
ponit Auic. Fen prima. primi canonis caplo de
mēbris. Passiones oium modoz et genēz pōt
pati: maxime tñ patitur passionem apostemosaz
que vocatur pleuresis: verum est q̄ pleuresis est
duplex. s. vera. et non vera. Non vera ē illa que
fit in musculis qui sunt intra costas cuius acimē
ē v̄sus cutim extrinsecam. Vera fit in hoc pāni
culo: et ex substantia eius potes videre q̄ illud a
postema: vt plurimum est colericū ppter qd ipz
consequitur febris acuta: febris rōne loci conse
quitur: quia p̄p̄iquis et vicinuis cor̄di fit febris
illa acuta ratione humoris calidi. Vide etiā q̄
ad tale apostema ppter sensibilitatem pannicu
li consequitur dolor pungitiuus et lateris: qz hu
ic pāniculo attrahūtur magis latera q̄ pars an
terior: sed ps anterior magis appropriatur pan
niculo mediastino: et ppter ea dolor consequens
per ipleumoniam est anterior: iste lateralis. fit et
quia comprimit pulmonē: et impedit dilationem
eius malicia anhelitus: tussis sequitur tunc: qz
eminentia apostematis stimulat et aliqua virulē
tia et erugo que emanat ab hoc apostemate per
porositates panniculi: et hec est causa quare in
pleuresi fit screatus in principio rubeus: postea
albus: aut saniosus s̄m q̄ materia maturatur.
Et ideo apparēs in principio subrubeus incho
antem abbreuiat: vt ponit Ypo. primo anfori
smoz: paroxisimos et cōsistentias. et cā est: quia
tunc significatur q̄ materia est subtilis: pannicu
lus est ratus: et q̄ virtus est fortis. quomodo autē
ista materia virulenta et saniosa per pulmonem
expellatur et screat⁹ in anothomia pulmonis de
clarabitur. Tertius panniculus est dyaphragma

quā potest etiam dici musculis: eius situs in corpore ē in fine pectoris: et costarū altius existens in parte anteriori q̄ posteriori. Nā q̄tū ad partē ei⁹ carnosam ē cōtinuatū cum cartilaginibus costarū mēdosarū. Et in parte posteriori cuz spōdili duodecima ex spondilib⁹ renū: et ei⁹ virtus fuit ex situ ei⁹. Primo vt divideret spūalia a naturalib⁹: ne a cibo hora digestōis et a fece vapores eleuati peruenirēt ad mēbra spūalia: qz impedirēt mentē et rōnem. Et ex hoc satis apparet: qz qñ egritudine patit: vt apostema: ledit mens: iō alio noie vocatū est cufrenū: qz frenū ē mentis: si cut vocatur ē dyazonona ab Aristotele: qz zona zingens per mediū: nō q̄ directe latitudinaliter cingat. sed oblique: vt dēm ē: et cā siue utilitas huius obligtatis fuit illud qd̄ dictum fuit caplo de anotomia mirach: qz ex hoc cū mirach cōprimūtur hora cōpulsionis superfluitates in intestinis ac si eēt inter affides torcularis cuiusdā. Quātū vō ad partē mediā eius: que ē neruosa et pāniculosa colligatū ē cū pulmone: vt ipm moueat motu anhelit⁹ mediātib⁹ neruis: q ad ipm veniant a cerebro et nucha. Et ex hoc apparet quare diuersificatū ē dyafragma ab alijs musculis: quia alij musculi in loco vbi offib⁹ applicāt sunt chordosi: et i alijs carnosī. diafragma vō ē cōtrario. cā ē: qz diafragma pncipalr hz mouē pulmōnē et nō costas: nūc at ois musculus q̄tū ad chordā ei⁹ dz eē cōtinuatū cū mēbro quo dz mouere: et cū alio q̄tū ad partē ei⁹ carnosā. Et ex his apparet q̄ sit figura ei⁹: qz rotūda oblōga. appet etiaz que sit sba ei⁹: qz musculosa et chordosa: appet et q̄titas ei⁹. ¶ Iuuamētā sūt tria q̄ declarata patent ex dictis. Primo ē vt sit principiū mot⁹ anhelitus. Scdm̄ ē vt diuidat inter mēbra spūalia et naturalia. Tertiu ē vt iuuet intestina et mirach ad expellēdū: que in intestinis sūt cōtenta. Et ex scdo iuuamēto appet q̄ ad apostema eius seqtur alienatio mētis: sicut ad frenesim. Signa distinctiua pquire a Gal. quinto de interiorib⁹. caplo de passionibus dyafragmatis.

De corde et operatione eius.

Menatis panniculis appebit tibi pulmo in cui⁹ medio existit cor: velatū pēnulis pulmonis: vt ab ipo aere attracto refrigeretur calor et spūs qui in eo gñatur: et temperet enius cordis primo appet situs et loc⁹: qz ē i medio anterioris et posterioris dextrī et sinistri q̄tū ad cuspidē ei⁹ declinans vsus sinistrus. q̄tū vō ad radicē ei⁹ vsus dextrū: vt possit bñ insufflare caloz et spūm vsus dextrā partem: que calidior eē debuit sinistra. Est et in medio su-

perioris et inferioris amotis extremis: et sic fuit locatum: quia sicut princeps et prima radix oīum mēbroz. Que sit colligātia ei⁹: p̄ter appebit sic appebit q̄titas ei⁹: qz nō numis magnū neqz paruum: ma⁹ tñ ē in hoīe q̄ in aliquo alio aiālī eiusdem q̄tittatis: qz plus hz de calore in q̄to: sic figura tibi appebit: qz ē figure pinealis vt pyramidalis: qz hmōi figure dz eē oē qd̄ ē excedētis caliditatis: qz ppria figura primi calidi ē figura pyramidalis. Est et alia rō: distinctio vētriculoz ei⁹ et ortoz ab ipo. Quarto debes videre numeruz ptiū ei⁹: et ex hoc tibi appebit q̄ sit suba ei⁹: et cōpletio et iuuamētū. Numer⁹ vō ptiū ei⁹ ē: qz partū ei⁹ qdā sūt extra subam ei⁹. Quedā vō sūt de suba ei⁹. Extra subam ei⁹ sūt casula cordis: et orta ab eo: que postea appebūt. Casula ei⁹ neruea siue pellicularis ē dilatata multū: facta ad tuēdū cor a nociuis: et ne ptāgat ab alijs mēbris in hora sue expāditiōis. Et cā q̄re nō ē p̄tina cū corde fuit ne cor i sui motu ipediret pp aggregatiōez. fuit et alia cā vt p̄tineret qdā aquositatē: qua humectaret cor: et rozaret ne pp supfluūz p̄tinuum ei⁹ motū ericcaret: et iō semp in hac casula reperit aquositas: et iō si exsiccat hcc casula vlpriuat tali aquositate ad mariscū deuenit: sic si sit supflua i iectigātia et tremorē et tardiacā passionem cadit cor: vt ponit Gal. qnto de inferiorib⁹ caplo secūdo. ptes at cēntiales cordis: qdā sūt extrinsece: qdā intrinsece. Extrinsece sūt pinguedo additamēta cordis: siue anricule cordis: et orta ab eo pinguedo statiz appet i superficie exteriori cordis pp finē potius q̄ existat ex pte agētis: qz piguedo generat a frigido aut calido diminuto. cor aut calidissimū: hz gñata ē pp finē: vt cor ppter vehementē et cōtinuū motū non ericceat. Additamenta cordis sūt qdā ptes pelliculares: apte ad dilatādū et cōstringēdū: genite ad hoc: vt qñ in corpe nō generat multū de sanguine vel de spū in vētriculo sinistro dilatetur: vt cōtineat sanguinem multuz vt spūm multum qui interdum generatur. Sed tu obijcies sicut obijcit Galie. loco pre allegato. Quare natura non fecit cor ita magnum q̄ possit continere oninem multitudinem sanguis et spūs: sed fecit illa additamēta: dico q̄ causa fuit: quia si cor fuisset valde magnum esset causa debilitatis virtutum propter dispersionez spiritus. Et propterea animalia que habent cor da magna sunt timida: vt lepus et ceruus. Secunda causa fuit: quia cum non semper generet in nobis multa quātitas spūs et etiam sanguinis cum cor fuisset magnū: vt plurimū cōcantis cordis extitisset vacua: sed quia iste auricule pnt facilius contrahi qñ nō sunt replete: ibi nō erit va-

euitas. *Itē euitat pōderositas. Que aut sit orta a corde subsequēter apparebit. partes aut intrinsece cordis sunt ventriculi cordis: dexter. s. z sinister z medi⁹. Scinde igit cor primo in pte dextra z incipe a cuspidē ei⁹: sic qz aliū parietē non tangas: s; a latere vētriculi medi⁹ diuidas: z tūc occurret tibi statim vētriculus dexter: z videbis i eo duo orificia: quoz vn⁹ ē vltus epar: z ē orificiū p qd̄ ingredit vena chilis: z ē orificiū maximū: qz p hoc orificiū cor trahit sanguinē ab epate: z ipm̄ expellit ad oia alia mēbra: z qz p istud orificiūm hz plus trahere q̄ expellere: ordinavit natura vt clauderet hora constrictionis: qm̄ d; expellere: z apire qm̄ cor dilatatur z attrahit tria hostiola: q̄ apiunt ab extra ad intra: z qz p idem orificiū fit et̄ expulsiō sanguinis pfecte decocti: z lz nō tot⁹ expellatur: qz aliqua portio ei⁹ expellit ad pulmonē: alia ps ei⁹ transit in spiritū: ordinavit natura ne illa hostiola eēt multū depressa: z vt pfecta clausione nō claudat. *Nota tñ duos: Primo qz sensus tibi declarat qz vena chilis hz originē suā a corde: qz cū suba cordis est cōtinua: z ipm̄ nō ptransit: z ē maxima iurta cor sicut stirps arboris. Et scdo aduerte qz ab ista vca ante q̄ concavitātē cordis ingrediatur orif vena q̄ circūcirca radicem cordis circulatur z ab ea oriuntur rami disp̄si per subam cordis: z ex hac vena nutrit cor. i. ex sanguine hui⁹ vene: postea vō versus pulmonē ē aliud orificiū vene arterialis que portat sanguinē ad pulmonē a corde: qz cū pulmo deseruiat cor: di s; modū dcm̄: vt ei recōpenset: cor ei transmittit sanguinē p hanc venam: que vocatur vena arterialis: quia portat sanguinē arterialis: qz hz duas tunicas: z habuit duas tunicas primo. qz vadit ad mēbz qd̄ existit i cōtinuo motu: z secūdo qz portat sanguines valde subtilē z colericū: vt igit nō euaporet: z vt nō scindat hec vena: ipa hz duas tunicas. quare ē deā vena arterialis: z in orificio isto vl̄ ist⁹ vene sūt tria hostialia q̄ apiunt ab intra ad extra: z claudūz ab extra ad intra pfecta clausione: qz p hoc orificiū cor tñ d; expellere a se hora p̄strictionis: z nō d; retrahere aliqd̄ hora dilatatiōis. *Hoc viso scinde ventriculū sinistrū: ita qz in medio remāeat pies i quo ē vētriculus medi⁹: z tūc statiz tibi appēbit cōcavitās vētriculi sinistri cuius pies ē dēfior z spissior p̄cte vētriculi dextri. Et hoc fec̄ natura pp̄ tria. *Primo qz hic vētriculus d; cōtinere spiritū. dexter vō sanguinem: sanguis at̄ grauior ē spū pp̄ qd̄ rōe cōtentozum plus aggrauaret pars dextra q̄ sinistra. z id̄ cor nō fuisset equalis stature: vt illa eēt equalis pōderis fecit parietē sinistrū grossiorē vt recōpensaret****

sua grauitate grauitati sāguis. Alia cā ē qz d; cōtinere spm̄: qz facile ē resolubit. *Ut igit nō resolubat pies fuit spissus: tertia cā ē: qz hic vētriculus generare d; spūm ex sanguie. spūs at̄ gñat ex sanguine a forti caliditate subaliātē: z euaporante. fortior at̄ ē calitas: qm̄ ē i mā: z subo denfiori quare pies hui⁹ vētriculi fuit spissus z dēfus. In cōcavitāte at̄ ei⁹ circa radicē sūt duo orificia: vnūz ē orificiū arterie adorti q̄ d̄ adorti: qz imediate a corde orta: vel qz ē pncipiū originis oium arteriarū q̄ sūt in corpore: z p istā trāsmittit cor spūm supra sanguinē in ipō gñatur ad oia mēbra qm̄ constringit: z p̄pterea ordinavit in p̄ncipio ist⁹ orificij tria hostiola dēsa valde que pfecta clausiōe claudunt ab extra ad intus: z apiuntur ab intus ad extra: z orificiū hoc ē valde p̄fundū. *Aliud ē orificiū arterie venalis q̄ dicit̄ arteria: qz vaporē portat. d̄ venalis qz tñ hz vnā tunicā: qz natura nō fuit multū sollicita de custodia ei⁹ qz p ipaz trāsit qd̄ ē vapor capinosus vel aer q̄ attrahit cor a pulmone: z qz per istā venā cor attrahit z expellit natura i orificio: hic posuit tñ duo hostiola: que perfecta clausione nō claudūtur. *Et sūt hostiola ista multū eleuata: vt apodient parieti cordis qm̄ expellit z trāsmittit spūm ne per ipm̄ spūs expellat. *Et ista sūt mirabilia opera nature sic mirabile ē op⁹ vētriculi medi⁹. *Nā iste ventriculus nō ē vna cōcavitās: s; ē plures cōcavitates paruate magis in parte dextra q̄ in sinistra ad hoc vt sanguis qz vadit ad vētriculū sinistrū a dextroz cū debeat fieri spūs cōtinue subtilis: qz subtilizatio ei⁹ ē p̄paratio ad generatiōes spūs: z natura trāsmittēdo aliqd̄ per mēbra vl̄ viā aliquā nūq̄ trāsmittit illud ociose: s; p̄parando illud ad formā quā d; suscipere: vt frequēter ponit. *Sa. in libro de iuuamētis: vt in qnto de venis miseracis. *Et hoc de partib⁹ subalib⁹ cordis. *Alie sūt partes: que sunt orze: z illa sunt quattuor. s. vena chilis: vena arterialis: arteria adorti: z arteria venalis. *Et duovadunt ad pulmonem: cui⁹ anothomiam statiz videas.*********

C De pulmonis substantia z numero partium eius: z ex quot vasis componitur.

E dictis aliquat⁹ apparere pōt sba pulmonis z numer⁹ ptiū ei⁹: nā ipē cōpositus ē ex triplici vase: ex carne molli: z pāniculis: z vase triplici. s. ex vena arteriali: que orif̄ ex dextro vētriculo cordis: que portat sāguinē nutriturum pulmonē. *Scdo et arteria vēali q̄ orif̄ ex sinistro vētriculo portās vapores capinosos ad pulmonē: z apportās aerē ad cor a pulmōe. *Tertio est trachea arteria: que ad pulmonem portat aeres**

z ab ipso ad extra ducit: z hec vasa cōueniūt oia i hoc q̄ primo qñ ad pulmonē euenerit in duos ramos diuidunt. An^o vadit ad ptē dextrā eius: alter ad sinistra. Et qlibet eoz iterū diuidit in duos ramos magnos: quoz vn^o vadit ad ptem superiorē pulmonis: z alter ad ptes inferiores: postea oēs vadūt se diuidēdo vsqz ad ramos capillares z minimos z adinuicē cōtinuant z interunt sicut rete: z cōponūt sicut rete sbam pulmonis: z sicut vene epatis sbam eius: z scias q̄ rami trachee arterie sūt iuxta ramos vene arteriales: vt cibent ab ea z iuxta ramos arterie venalis vt aetrem trāsmittāt ad arteriā venalē: vt cū portet ad cor: z a corde ducat ad arteriā tracheā. Iste tñ vie vel rami q̄ sunt iter has sunt ita stricti vt sint inuij sanguinis: z puij aerij intrāti z ereūt: z iō si dilatant supflue pōt fieri exitus sanguinis sine ruptura a pulmone. Cōcavitātē z vacuitates hui^o retis replet caro mollis ipsi^o pulmonis: z hec est ps scda eius. Tertia vō ps eius ē pāniculus eius rarus: ad quē terminant orificia hoz vasoz: vtz est q̄ orificia vasozum trachee arterie sūt maiora orificijs alioz vasoz: z aptiora. P^o qz orta sūt ex stipite maiori z latiori. Scdo qz sūt cartilaginosa z nō pelliculosa: z iō cū sint duriora magis possūt stare apta. Et ex his nota vltterius viā per quā a pectore ad pulmonē z tracheā arteriā expellit sercatus vel sanies siue sanguis emanās a pectore: vt in plenresi vel a cōcavitātē eius: vt in emothoica passiōe z empimate: qz qñ materia in his locis ē congregata ipsa diuidit ad minima: z ex fortitudine pectoris expellitur ad pulmonem qñ pulmo dilatat orificia trachee arterie magis aperiant: z p̄ illa exsugat materiā predictā: z nō p̄ alia orificia alioz vasoz: qz nō sic sūt lata: neqz dilatant ora anhelitūs: z tūc ex vasis illis: ille humor vel liquor expellit ad vias latiores. Et ex illis ad miores donec ad originē pueniat cānc pulmonis: z tūc cū tussī extra expellit: z tussis ēt adiunat ad penetrādū hūc catarrū in canales iam dictos. Et ex his appet q̄ expurgat hec materia: z dato q̄ nō pueniat ad cor: sed si expurgaret per alia duo vasa bene de necessitate pueniet ad cor. Hec oia hñt a Gal. qnto de iteriozib^o capto. iij. sic igit p̄z nher^o p̄tiū itegrātius pulmonē. Partes eius quātitate sūt qnqz. s. due in pte sinistra z tres in dextra: quaz tertia dicit pomū granatū sine culcitra: qz supra ipsā sedet vena ebilis: z arteria idirecto cordis in loco vbi vena ascēdit ad cor: z ex hoc potes videre quātitatē pulmonis: qz si sit puus nō inflatus: si tamen inflādo ipsum inflaueris videbis ipsum magnificari: maior tamē est quantitas eius in dextra q̄ sinistra: qz in sin-

stra est cor locatum: ibi occupās locum. Figura eius patet: qz ad figurā elibani figuratus ē: in parte posteriori longiorē habēs magnitudinē q̄ anteriori ei^o. colligātia p̄z ex predictis. Et iuuamentum: z egritudines eius satis sunt notē: nisi q̄ debes excorticare ramos trachee arterie: z videre ānulos rotūdōs: quos expuit pipleumonicus vel ptificus: qz illi sūt rotūdi: sed habēs vlcus in cāna pulmonis (de cuius anothomia statiz psequēdum) nō expuit ānulos: sed cortices: z si ānulos expueret non tamen rotundos cuius causam dicemus.

De anothomia trachee arterie zc.

Expedita anothomia pulmonis: oz videre anothomiā trachee arterie que ē via ad pulmonē. sed vt ei^o anothomiā videas pfecte oz pmittere anothomiā quozūdā que cū ea colligātiā habēt. P̄z igit vt excarnes colluz siue gulā z videbis musculos lōgitudinales supra quos notabis venas quidē ex vtroqz latere vnā qd̄ fuit iuuamētū hoz dixi iam in anothomia pectoris. Illis elenatis iuenias duas amigdalas ex vtroqz latere vnā que sunt carnes glādose facte ad formā z figurā duaz amigdalaz: quaz iuuamentū fuit: vt humiditatē quā generāt z cōgregāt humectet trachea ne ericeēt ppter motū. Scdm iuuamentū fuit vt repletēt z equarēt loca gule: qz gula propter epiglōtū in pte superiori est valde tumida: z in parte inferiori ppter stricturā trachee ē valde gracilis. Amigdale igit ille posite sunt ifra epiglōtum vt adequet. Tertiū iuuamētum est vt sint scutum venarū z arteriarū appoplecticarū: que portant sanguinem ad caput z arterie portant spiritum: qui postea in rete qd̄ conterunt conflato sub cerebro fit animalis: z iste vene vocantur appopletice: qz ex plenitudine earum frequenter fit appoplexia. Vocatur etiā vena somni: qz ex naturali oppilatione facta in rete iam dicto causatur sōnus. vocantur etiā profunde: qz sunt locate in profundo iuxta siue supra musculos spondilium colli. Et vt eius originem videas scinde furculam: z accipe truncum arterie adorti ascendētē z vene ascendētis. Et videbis q̄ anteq̄ egredia tur furculam ramificat. P̄zimo in duos ramos quozum vnus vadit ad partem sinistram: z alter ad dextram: z anteq̄ ad subassellam perueniant alter istoruz vel ab alterutro descendit vena per spōdiles dozi ad nutriēdū octo costas: z partes superiores pectoris: postea penetrat per assellam quilibet predictozum: z vadit ad domesticuz brachium: z in cubito apparet. j. curuatura cubiti et dicitur basilica: z est inferior. Et ex his potes

videre quō basilica h̄z cōtinuitatē cū vena que nu-
 trit partes pectoris supiores. Et iā apparet que ē
 cā quare in pleuresi in qua doloꝝ ascēdit superi⁹
 vsq; ad furculā cōpetit fleubothomia basilice: vt
 ponit Ipo. sc̄do regiminis acut oz. ⁊ Bar. ibidē.
 Postea vō egreditur furculā: ⁊ ramificat i ramos
 quoz duo obliquatur: ⁊ vn⁹ eoz vādīt ad bra-
 chiū dextrū: ⁊ alter ad sinistrū ⁊ vadit ad siluestre
 partē brachij: ⁊ apparet i curuatura brachij: ⁊ d̄
 cephalica: ⁊ h̄z euacuare a capite: qz p̄tinata ē cū
 venis duab⁹ directe p̄cedētibus sup⁹ ad caput.
 Et iste dicuntur vene p̄dicte appoplectice: ⁊ sicut
 dicit de venis: ita eodē modo procedunt arterie
 Postea iuxta istas arterias ⁊ venas appoplicas
 inuenies neruos duos magnos descēdentes a ce-
 rebro a sexto pari neruozum: vnus a latere sini-
 stro ⁊ altera dextro: ⁊ ex vtroq; formatur ⁊ rami-
 ficatur nerui reuersiui: qui sunt nerui vocis: quos
 videbis suo loco: residuum autē dextri cū ysofa-
 go p̄ maiori pte coniungit: ⁊ in os stomachi rami-
 ficatur: ⁊ tendit vsq; ad fūdum: lz aliqua pars ei⁹
 in furculā cū venis ⁊ arterijs cassule coniūgat: lz
 sinister p̄o maiori pte cū mēbris spūalibus com-
 plicat. Et q̄tū ad aliqd eius cū naturalib⁹ cōiū-
 git: his mēbris ex carnatis eleua s̄nt tracheā ar-
 teriā ⁊ ysofagū: sed hoc nō poteris nisi alia mē-
 bra scz oris eleues. Incide ergo ⁊ eleua mādibu-
 las inferiores a superioribus: ⁊ hec faciendo no-
 tes anothomiā oris.

De anothomia oris ⁊ m̄tis circūstātijs circa h̄

Nam ipsius oris p̄mo occurrūt la-
 bia inferius ⁊ superius: ⁊ h̄mōi labia
 sūt cōposita ex neruis: carne: ⁊ cute:
 mira cōmixtiōe: ita qz cutis a carne
 neq; caro a neruis pōt separi: neq;

pāniculus ab eis dē. Et hoc fuit qz labia debebāt
 moueri versus oēm differētiā positiōis. s. sursum
 ⁊ deorsus: ante ⁊ retro: a dextris ⁊ a sinistris. At
 igit̄ oportuit qz haberēt diuersos ⁊ plures muscu-
 los qd est impossibile p̄pter grauedinē: vel igitur
 oportuit qz carnē ⁊ neruos s̄m oēm diuisionē ha-
 berēt p̄mixtos: coopunt et̄ labia pāniculo qz oris
 a tunica intriseca meri cōtinuata: cū tunica intri-
 seca stomachi: sicut ⁊ oia mēbra oris. At sit sen-
 sus eius: cuius est stomach⁹: ⁊ p̄pter hoc d̄uenit qz
 in oivomitu futuro tremūt labiā inferi⁹. Post la-
 bia sūt dētes nūero. xxxij. duo duales inferiores:
 duo icisui: duo camini: quatuor marillares: ⁊ sex
 molares: ⁊ totidē supiores. Et dētes p̄cipaliter
 sūt facti p̄pter cōtritionē ⁊ digestionē sicut cibi.
 Sc̄da rō p̄pter vocē ⁊ distinctionē loquele: sicut
 ⁊ labia: ⁊ iō carētes dētib⁹ vel labijs nō bene lo-
 quunt: post dētes ē lingua cui⁹ anothomiā refer-

ua. Post vide pallatū habēs cōcauitatē in cacu-
 mie supiori: vt fiat itonatio vocis: ⁊ reuolutio agi-
 lis ipsius cibi qm̄ dentib⁹ cōterit. In fine pallati
 videbis vucā pendētē ad modūz grani vuc: ⁊ iō
 vocata ē vucā in s̄ba existēs rara: spōgiōsa: qz p̄-
 cipaliter ē facta vt supfluitatē descēdētē a capi-
 te hōra reumatismi recipiat: ne ad mēbra inferio-
 ra descēdat ⁊ p̄pterea frequēter apostemat. Et
 et̄ formata vt vocē modulet in frāgendo aerē: qz
 materia vocis. Sed inuamētū ei⁹ ē vt ipsuz aerē
 qui ad pulmonē vadit ⁊ attrahit p̄ nares ⁊ os re-
 percutiendo aliquādiū in ore retineat ⁊ ne frigi-
 dus sed alteratus perueniat ad pulmonem. Et
 p̄pterea cōtingit qz habentes abscisā vuulā mul-
 tū sūt catarrofi: ⁊ iō p̄hibet̄ ab auctorib⁹ ne inci-
 dat. Sed si sit putrida aut apostemata d̄z aduri.
 Et et̄ alia cā: qz p̄pter sitū ⁊ s̄bam eius qm̄ incidi-
 tur raro cōsolidat: sed sanies ibi aggregat̄ putri-
 da: ⁊ sēper sentit̄ fetoz oris: ⁊ iō melius ē vt caute
 rizec̄ ferro ignito. Adod⁹ at̄ ē vt hēat̄ canilla fer-
 rea vel ligna linita luto sapie: siue creta: vt ponit
 Auicē. quarta. fen. p̄mi can. caplo de cura per
 cauteriū ⁊ aperto ore ⁊ iterposito iter marillas li-
 gno rotūdo in vna extremitate cauille imponat̄
 vuula postea ferrū ignitū per cōcauitatē cauille i-
 tronmittat: ⁊ attigat̄ vuula ⁊ cauterizetur. Post
 vuulā vō sūt fauces: ⁊ sūt loca āpla glādosa: apta
 suscipere superfluitates. Et iō frequēter aposte-
 matur: ⁊ apostema eoz lz extra nō emineat: emi-
 net tñ itus. Et iō si os aperiat̄ ⁊ in p̄fūdo aspiciat̄
 appet tumor: ⁊ iō sit ibi ignātia i sc̄da spē ⁊ vocat̄
 vulgares gotumi: ⁊ in fine siue terminio existit p̄in-
 cipiū cāne: ⁊ meri: ⁊ ibi videbis mēbrū vnū carti-
 laginosū cū magna sapiētia a natura fabricatum:
 qd vocat̄ coopertoriū: qz hōra trāsglutionis cibi
 claudit foramē epiglotti: ad hoc vt aliqd cibi vel
 potus nō descēdat ad pulmonē: qz possit eē cā suf-
 focatiōis. Et iō euenit qz si aliqs ridēdo trāsglu-
 tiat: qz tūc vadit aliqd ad pulmonē: qz hōra ri-
 sus stat epiglottis aperta: qz tūc videt̄ suffocari.

De meri cum trachea

Meris expeditis eleua vt agilius et
 lenius videas anothomiā resi-
 duoz meri cū trachea: ⁊ his ele-
 natis nota p̄mo s̄bam eoz: nā
 s̄ba meri ē pellicularis ⁊ mollis:
 s̄ba trachee ē pellicularis ⁊ car-

tilaginosa ⁊ cā fuit qz meri ē via cibi: qz iter dū di-
 glutit̄ in magna q̄titate p̄pter qd opz via eius in-
 ter dū dilatari: sed trachea ē via aeris penetrātis
 ad pulmonē: qz cū leuis sit ⁊ nō solidus: per viam
 penetrat qz stat aperta. Nā at̄ pellicularis p̄pter
 molliciez nō stat apta: sed paries vn⁹ cadit supra

altes. nō fuit hec cāna offiuosa: qz d3 eē flexibilis pp formatiōem vocis. Itē ipediret transitū cibi multi: z solidi p meri. Et pp hāc cām nō fuit tota cartilago vna. s3 fuerūt plures cartilagines: cōtinuate p pelliculas sif. z isti sūt circuli qdā nō tñ cōpleti s3 in figura. **L.** residuum. at cartaliginis cōtinuata suba pellicularis in directo meri z hoc nec suba dura cartilaginosa cōpumat meri z ipediat trāitū cibi. Et iō scire debes qz a parte anteriori cāna ē cartilaginosa: qz versus ptem illā nō cōtāgit meri. Itē tuc tūc magis a nociuis: s3 versus ptē posteriorē ē pellicularis: z hoc vsqz ad epiglōtiz: que tota ē cartilaginosa pp cāz que dicet. Et sic appet suba cāne. S3 suba meri ē cōposita ex duplici pāniculo: siue tunica intrinseca: que villos lōgitudinales ad attrahendū h3 z extrinseca que villos h3 latitudinales aptos ad expellēdū illud qd attrahit ab intrinseca. verum ē qz p̄ma principalior ē scōa. Et ex his p3 iunamentū hoz z nūerus ptū eius. pp ptes trachee: que ptē quādā principalē hnt: que d̄r epiglōtis cui⁹ anotiomiā postea ponā. Tertio videas d̄raz ex pte q̄titatis: nā meri ē longi⁹ z mai⁹ canna: qz tēdit vsqz ad dyafragma: z infra ipm cōtinuatur cū ore stomachi. s3 cāna pulmonis nō descendit nisi vsqz ad furculā. Et cā p3: qz pulmo statim ē sub furcula. s3 os stomachi ē imediate sub dyafragmate. differūt quarto ī situ siue loco: nā meri ē positū magis in pfundo: versus spōdiles colli z dorfi. s3 trachea arteria magis ē posita anteriori. z cā fuit triplex. vna fuit qz cum trachea sit magis dura cartilaginosa z meri piculosum pōt magis tueri cāna ab itrisecis alterātib⁹ q̄ meri qz magis fuit posita exterius. Scōa cā fuit qz p trachēā attrahit aer: cui⁹ cōtinu⁹ d3 eē ingressus: z iō ipse debuit hēre sitū directū ad qd: z sic h3 qz ponit anteri⁹ sic os. Tertia cā fuit qz si meri fuisset positū anteri⁹ vsus gulā vl' opportuisset qz post finē trachee meri obliquasset vsus dorfi vl' qz a fine cāne vsqz ad principiū oris stomachi fuisset vacuitas: s3 vtrūqz est incōueniēs. nā scōz ē ipossibile: primū at pareret nocumētū z ipedimētū in actu trāsglutiēdi. **M**is visis eleua meri incipiēdo a pte inferiori cū sollicitudine ne tan gas aliquē neruū reuerfuū: vez ē qz faciliter sepatur a trachea vsqz ad epiglōtū: ibi vō difficulter. **M**opterea qz tunica meri disp̄sa ē ī epiglōto. z iō ab eo nō facile sepaf: z hoc fecit nā sagaciter ad hoc: vt in hora trāsglutiōis cū meri eleuatur ad os: ad attrahēdū cibū epiglōtis ēt eleuetur ne sui duricie z soliditate ipediat trāsitum cibi. Et ista cōtinuatio nō fuit necessaria in tota trach ca. qz ipa fm totū p̄ter epiglōtū nō ē carti-

laginosa: z ex hac anothomia māifestatur Infa. **S**al. in libro de motibus ligdis qz epiglōtus hora trāsglutiōis nō mouet surfū. qz ab aliquo moueat: neqz ex se. s3 qz trahit ab ysophago pp cōtinuatiōez dictā. Et hic sufficiat de anothomia ysophagi meri z cāe pulmonis.

De pulmonis extremitate grossa z solida que nominatur epiglōtis zc.

Mouato meri videbis extremitatem pulmonis grossaz z solidam que noiatur epiglōtis. Et hic epiglōtis est cōpositus ex quadruplici suba. s. pelliculari: qz vclaf pp cāz dictā z ex musculis: z neruis: z cartilagimb⁹.

Musculi vt dicit **S**a. octauo de iunamētis sunt. xx. inter cartilagines eius: z octo inter epiglōtim z mēbra circumiacētia: nō tñ pfecte oēs p̄nt discerni. **N**eros at inuenies ascēdentes: ab vnoquoqz latere trachee arterie vnū: z isti sunt nerui orti cū neruis suprapōsitis descēdentib⁹ supradictis: z oriūtur ab eis iurta cor: z superi⁹ reuertūt. Et iō isti vocati sunt nerui reuerfui: siue nerui vocis: qz pprie sūt principū mot⁹ vocis. Et cā quare hij nerui reuerfui fuerūt z nō directe ad epiglōtim veniūt a cerebro: fuit quadruplex: vt ibidem ponit **S**al. in libro de motib⁹ ligdis. **U**na cā ē: qz isti nerui sunt principū magni motus z fortis z spissi: pp quod debuerunt eē fortes. quare sicci: qz nerui motiui quāto sicciores tāto fortiores. **N**ūc at sunt sicci oēs quāto a cerebro magis remotiores. qz iurta cerebz z originem coz nerui sūt valde molles. **M**opter qd vt essent remoti a cerebro natura trāsmittit eos vsqz ad cor. **M**ostea r̄flexit supi⁹ z reflexit iurta loca calida vt cor. z ad arteriam adorti vt fierēt sicciores. Scōa cā fuit qz cū vor sit mot⁹ qdā volūtari⁹: vī facta a motu voluntario: ei⁹ principū d3 eē cerebz. Et qz cerebz nō pōt multū moueri: talr ordiāuit natura istos neruos: vt cerebro modice moto mouerēt epiglōtis s3 imperiū volūtatis ipi⁹. mō hoc fit p hoc qz nerui illi sūt situati ad modum freni z habenaz. Et iō ibi dicit **S**al. qz cerebz vtiť his neruis ad mouēdū epiglōtim: sic miles vtiť freno z habenis. Tertia cā ē ista: qz h3 vor depēdat a cerebro tāqz a principio volūtarij motus dependet ēt a corde tāqz ab eo ī quo format cōcept⁹: z iō cuz sit opatio cōis cerebz z cordis: nerui q sunt in strictura vocis debēt cōicare cordi z cerebro: z iō cū ortuz habeāt a cerebro trāsitum debuerunt hēre iurta cor. **Q**uarta cā fuit: qz nerui ad musculos debēt puenire iurta principū eoz: z nō finē. **M**incipiū at musculoz epiglōtis est vsus partē inferiorem

quare nerui ad eos venientes ab inferiori pte ad eos debet puenire: quare fuerunt reuerfui z isti nerui lz manifeste appareant tm̄ duo. tm̄ multiplicant̄ postea. sm̄ multiplicatiōem musculozuz. Et ex his pōt videre quō ex incisione neruoz reuerfuzorum pōt accidere lesio z amissio vocis. Item qz qñ inciduntur nerui descēdētes sit amittitur vox z alie opatiōes. z imo cū ictu. quādo incidūt soli reuerfui amittitur tm̄ vox: z alie opatiōes nō impedūt. Post neruoz anothomiā eleua neruos z musculos z cōspice tres cartilages. Prima anterior maior ē oib⁹ clipealis appellata siue scutalis: ad similitudinē scuti siue clipei. Itē posita ad exteri⁹ ad defendēdū vt clipe⁹. Scōda vō ē ad cōplendū totū qd̄ deficit ex prima. z hoc vocat̄ nomē nō hñs. z cā quare fuit scā epiglōtis cōplete cartilaginosa ē vt sit magis sonora vt ad ip̄am fiat melior refractio: z nō impediat cum hoc transglutiōem: qz eleuat̄ hōra transglutiendi ad supiora cū meri pp̄ cām supra dictā. Tertia est que existit i medio z vocatur cimbalaris. In medio at̄ ei⁹ ē lingua fistule dca fistula: ad similitudinē fistule artificialis. Et ista sic noiata ē ad similitudinē istī⁹ fistule naturalis. z est cōuenienti⁹ dcm̄.

De lingua z narratis circa eam hic zc.

Expeditis his: que circa pulmonē z canā ei⁹ z epiglōtim tūc remanet lingua que fabricata ē in ossē facto ad figurā lre laude. Habuiderit in suo fūdāmēto os: vt ab eo sustentē z ēt qz diuersis z varijs motib⁹ dz moueri: vt ei inuitat: z eidē affigatur: qz ois motus localis dz ēē ad aliqd̄ fixū. Et hec ē cā quare os istud fuit si gure laude: qz si fuisset totū vnū oblongū: aut pcessisset recte deorsū: z tūc penetrasset epiglōtim vel meri: vt stetit a latere vno: z tūc lingua nō existeret directa sed ad idē lat⁹ plicata. Postea scinde linguā per mediū z videbis magnas z plures arterias ad cāuenientes vt facilr moueatur z magnificē. videbis ēt duo pia neruoz motiuorum qz magis pfūdātur in pfūdo radice lingue: z sensitiuoz qui in supficie z pāniculo ei⁹ expādūtur ad dādū sensū gust⁹ z tactus. z sic iā puenisti ad anothomiā vni⁹ nerui motui orti a cerebro ad dādū motū. z vni⁹ sēsitui ad dādū sensum.

De capite continente membra animata.

Is expeditis assūme caput qd̄ ē venter posterior vl̄ postrem⁹ cōtinēs membra alata z spālīter cerebz qd̄ ē in immobile: z iō caruit musculis. sit⁹ ei⁹ ē ps supior corpis. Cā at̄ ei⁹ sit⁹ ē supra dca. Et ex his apparct primū. s. suba ei⁹: qz de se ossuosū ē potius qz musculosū. Appet scōdo sit⁹ z loc⁹ ei⁹ z ex supi

orib⁹ z sequētib⁹ appebit colligātia ei⁹. Appet tertio q̄titas ei⁹: qz hic venter in hoie est magne q̄tatis respectu alioz maioris q̄ in alio animalī eiusdem quātitatis cū hoie. qz hz cōtinere cerebzū qd̄ mains in hoie q̄ in aliquo animalī eiusdem quātitatis. Et dz hēre ventriculos maiores etiā magis distinctos. Figura at̄ capitis z forma apparet: qz ē figure spīce leuiter pēē ex vtraqz pte: ita qz sm̄ anteriora z posteriora tuberositates quasdā: sm̄ dextruz vō z sinistz hēat planiciem. Cā at̄ quare fuit figure rotūde: s. leuiter cōpzel se ex vtraqz pte ē: qz talis ē oium aliaz capacissima: z qz ip̄a nō pōt tāgi nisi in pūcto. z p cōsequē a reb⁹ exteriorib⁹ tuta. His duob⁹ indiguit caput: qz dz ēē capacissimū pp̄ cerebz. z qz valde dispositū extrisec⁹ alterātib⁹ dz ēē tutum ab eis. quare figure fuit spīce: nō tm̄ fuit pfecte figure rotunde. sed dep̄sse ex vtraqz pte pp̄ ventriculozū cerebzū distinctionē. z pp̄ ortū sensuū p̄ticulariū a pte anteriori. quare fuit figure p̄dicate. Et ex his appet qntū qd̄ cōsueuit ingri in anothomia cuiusqz mēbz. s. iuuamētum ei⁹: qd̄ ē cōē z gnāle qd̄ ē cōtinere mēbra aiata z spālīter cerebz z ortā ab eo. Segtur sexto z vltimo videre num: ruz p̄tium ei⁹: ptes at̄ capitis sm̄ Quic. in tertia fen. prima caplo p̄tio sunt. r. s. capilli cutis: caro: panniculus exterior: craneū: pāniculi intriseci duo: cerebz: duo panniculi inferiores: rete mirabile: os basilare: z adde. xj. vt orta. Capilli in capite fuerūt gnati z ex necessitate materie z ex necessitate finis. Ex necitate materie qz cū caput sit caminū totius corpis recipit fumosas superfluitates a toto corpore que materia piloz: z iō per cutim eis egrediūt z formāf pili magni qui dicunt̄ capilli. Necitas finis fuit: qz cū caput sit expositum rebus crteriorib⁹ alterātib⁹ hūit capillos: vt per eos tueretur a nociuis extrisecis alterantibus. Cutis capitis grossa ē: qz capilli debēt esse firmati z infri in ea qz debent hēre radices magnas z grossas: z iō cutis grossa fuit z ēt qz est velamē z scutū ossis z cerebz. cū super craneū non sit musculus. Caro at̄ apparet i frōte tēporibus z circa mādibulas. Eleuata cuti cranei apparebit tibi pānicul⁹ exterior fact⁹ pp̄ tria iuuamēta: vnū vt craneū acuti z cutis a craneo siue medio nō tāgit. Scōdz vt craneū p hūc pāniculū sētiat. Tertiu vt p hūc panniculū dura m̄ suspendat̄ a craneo. qz hic pāniculus gnatur ex neruis z ligamentis ortis a dura m̄e penetrantibus p cōmissuras z poros cerebz extra craneum ex qb⁹ conteritur pāniculus hic exterior.

De craneo quid sit zc.

Craneū ē os magnū circūdās cerebriū exteri⁹. in cōcauitate existit cerebry locatū. z iō magnū ē hoc os i hoie sicut z cerebry. ei⁹ sit⁹ ē: qz velatū ē p⁹ b⁹ predictis ppter necessitatē dcām. z velat ēt cerebry p⁹ necessitatē eādē. Istud craneū nō fuit vnū z cōtinuū: s³ ptes habuit. z hoc ppter multa. Primo vt si fieret nocumētuz in vna parte alteri nō cōicaret vel toti. Scōo vt fumositates possent p iuncturas extra craneū expelli. Tertio vt v⁹tus medicaminū tpe necessitatis possit ad subaz cerebri penetrare. Iste partes cōtinuate sūt iūcturis: que vocāt adoze. s. seratiles. nō. n. fuerūt nodatiles: qz nō debent moueri illa ossa: s³ fuerūt seratiles vt firmiorem facerent colligatiā. z iō dētales sūt. z fuerūt duplices. s. vere z mēdose: mēdose sūt due. s. in vtroqz tēpore vna: z dicūtur mēdose: qz nō penetrant interi⁹: s³ tm̄ aperiūt exteri⁹. vere vō sunt tres sicut tres sūt vētriculi. s. coronalis facta ad modū corone. sagittalis p⁹ p⁹ fm longitudinē ad modū sagitte vel linee. z tertio adoze. lauda que cōtinuat craneū posteri⁹. qd ē figure laude. z fuit figure isti⁹ os posteri⁹. qz cerebry posteri⁹ ē figure pyramidalis. q̄ sit cā isti⁹ apparebit in anothomia substantie cerebri posterioris. Et ex his appet q̄ in gnē quinqz sunt ossa capitis. s. os frōtis: duo parietes cranei: os lauda: z basillare qd statim videbis. Et ex his p³ q̄ sit iunamētū cranei z partiū ei⁹. z egritudines ei⁹ sūt oium geney. P⁹dot. n. pati malā cōplexionē: apostema z solutiōem cōtinuitatis: in qua nota q̄ ipa ē periculosa qz discoopertū ē aeri z appropinquat exteri⁹ alteratib⁹ z maxime si fiat in loco iuncturarum z spāliter in loco qd d⁹ bregma z ē pars mollior z gracilior que sit in craneo z tardi⁹ indurat in pueris: z hoc ē quia ibi sit cōiunctio siue vnio duarum coniunctorum.

De dura matre z pia.

Eredito craneo videbis duos panniculos sub eo. s. durā matrē: z piā matrē factos vt velēt cerebry: z vt cerebry nō cōtāgatur a craneo qd ē valde durz. z iō iuxta craneum immediate existit dura mater que solida z dura ē iuxta cerebry ē pia m⁹: q̄ mollis z humida ē vt nō ledat cerebry. Et qz in ipa cōtinēt siue conterte sūt venę: qb⁹ mediātib⁹ nutrit cerebry: z ex hoc apparet quare duo fuerūt panniculi. qz hoc fuit: vt ne dur⁹ cōtāgeret cerebry. z vt mollis nō cōtāgeret craneū. Est et alia cā. s. vt si nocumētū nō cōtingeret vni: adhuc nō cōicaret cerebry z dura m⁹ magis ē alligata craneo vt suspēdit ei. z iō p ipm siue suas p⁹ficaces trāsmittit neruulos z ligamē-

ta. hz et dura m⁹ cōtinuitatē cū cerebro. vñ penetrat per ipm diuidēs ipm per mediū in dextruz z sinistz vsqz ad ventriculū anteriorē. z diuidit et ipm in anteri⁹ z posteri⁹. Et iō diuidit anterior cerebry a posteriori: z fuit hoc necessariū: qz vnū ē diuerse cōplexiōis ab alio: z sic diuidit dura m⁹ ita et z pia m⁹: imo magis: qz cū pia m⁹ sit sustentaculū venaz nutritiū cerebry diuisa ē per cauerositates cerebri z nutrimentū tribuat cerebro: sicut penetrat vsqz ad ventriculos cerebri: et circūcirca velati sunt: vt panniculo subtilissimo vsqz ad finē medij. nam vētriculus posterior pāniculo non indiguit ppter siccitatem eius respectu anterioris.

De cerebro in hoie. quare maius in quātitate q̄ in aliquo alio aiali eiusdem quātitatis zc.

Panniculis eleuatis appebit cerebry in hoie maius in quātitate q̄ in aliquo alio aiali eiusdem quātitatis: qz cor hz calidius eiusdem. z indiget p⁹ opationem intellectus plurib⁹ spiritib⁹ aialib⁹. Et hoc cerebry duas partes hz anteriorē z posteriorem: pars anterior diuisa ē fm dextz z sinistru: z hec diuisio appet in suba maxime cerebri: z ex consequēti in vētr: icalis: ei⁹ suba medullaris frigida z humida diuersa ab alijs medullis: quare non ē cōtenta: vt craneū nutriat: s³ poti⁹ craneū nutritur: vt cōtineat cerebry: z ei⁹ iunamētū est vt spm vitalē siue cōplexionalē cōtempet vt fiat animal. Postea vō vade scindendo leuiter p medium donec puenias ad ventriculū anteriorē magnū. Et anteq̄ p⁹udes vsqz ad lacunam: nota vētriculū cē diuisū in dextrū z sinistz vt dixi: et parietes hincinde sūt descēdētes vsqz ad basim. z diuides dextz a sinistro: z tūc statim videbis amplitudinē vnus cuiusqz vētriculoz. i. anteriori pte ei⁹. s. i āgulo anteriori locata ē fātasia q̄ retētiua ē spēz: d sensibilib⁹ p⁹cularib⁹ receptaz. In āgulo posteriori ē imaginatia q̄ apphēsiua ē harū spēz i fātasia retēta. z eas apphēdit cōponēdo: z diuidēdo: discernēdo hoc eē hoc. In medio vō h⁹ ē sēsus cōis q̄ apphēdēs spēs delatas a sensib⁹ p⁹cularib⁹. z iō sensitua hic terminat ad illū locū: vt riuus ad fōtē vt videbis. Et hec oia sūt hz sniaz Auic. de v⁹tutib⁹ aialinz: z hz sniaz Arist. z Gal. ibi tm̄ sit sensus cōis: q̄ diuersimode pōt dici z fātasia: z imagiatio vt als declarau. Et ex his pūt patere iunamēta h⁹ vētrici. qz iunamēta sūt: vt imaginatio fātasie deseruiat z sēsi cōi: et vt oib⁹ sensituiis siue orgāis sensus spm tribuat aialē vt sētiāt. Et ex his appent nocumēta que in hoc vētriculo z cerebro āteriori cōtingūt: qz i eo pūt oēs egritudines fieri. Solo cōtinuitatis magi

la cōplexio: q̄ si sint i pāniculo dolorē cānt: z si to-
tū circūdāt pāniculū vocat ouuz siue dolor oual:
si mediā pte emigranea. **¶** Dōt ēt pati egritudinē
q̄ ē apotema: z n̄ sit i pāniculis calidū vocat fir-
sen. qd̄ frequēter cōtingit si sit frigidū vocat litar-
gia. Si vō sit i suba cerebri pessimū ē mortiferū:
pōt ēt pati egritudinē cōpositiōalē: q̄ si ē opilans
nō ex toto aut ē s̄ba vaporosa. z sic ē v̄tigo z scho-
tomia: aut humoralis: z sic ē stupor paralisis: z
hmōi. Si sit opilatio ex toto aut oppilat vētricu-
los z subam simulāt vētriculos tm̄: si vētriculos
z subam. sic ē appoplexia. si vētriculos tm̄ sic est
epilēsia. **¶** Hec ē q̄ hec oppilatio ē oppilans alios
vētriculos: s̄z nō tātū quātū āteriozē. **¶** Delāco-
lia ē de gñe cōplexionis male. añq̄ autē pcedas
ad mediū vētriculū cōsidera intermedia inter
hūc z mediū. z sūt tria. s̄. anche. q̄ sūt sic basis h̄
anterioris vētriculi dextri z sinistri. z sūt de suba
cerebri ad formā z figurā anchaz z a latere vni
uscuiusqz iter vētriculos iā dictos ē suba vna ru-
bea sāguinea. scā ad modū vermīs oblongi siue
subterranei: ligata ligamētis z neruul alterutriqz
q̄ ad sui elōgationē cōstringit: z claudit anchas:
z viā siue trāsītū ab anteriori ad mediū. z con-
tra. **¶** Et qñ hō vult cessare a cogitatioē z sui cōsi-
deratioē eleuat parietes: z dilatāt anchas vt pos-
sit spūs trāsire de vno vētriculo ad alios. z ppte-
rea vocat v̄nais: tm̄ qz assitatur v̄mi subāranco in
substantia z figura. z ēt i motu s̄ctiuo: z extēsiuo.
¶ Post hoc descēde inferi? paulatiue. z p̄tio ti-
bi occurrēt lacūa que ē qdā cōcauitas rotunda.
z oblonga: in cui? medio ē foramē tēdēs inferi?
ad palatū dyagonaliter. z ei occurrēt viā directa
que a medio vētriculo descēdūt directe ad colla-
toziū: z hec lacuna h̄z circūquaqz eminētias ro-
tundas magnas: factas ad sustētādū venas vel
arterias ad ascēdendū a reti mirabili ad vētricu-
los dictos: z iō in basi ei? apparēt glādule q̄ sunt
iuxta rete mirabile emīnētes: z p̄ istā lacunā ven-
triculi anteriores z cerebz quātū ad medium ei?
expurgāt suas supfluitates. sed cerebz quātū ad
ptes anteriores magis expurgat suas supfluita-
tes per collatozia nariū. **¶** His expeditis statiz si-
bi apparet vētriculus medi? q̄ ē sicut quedā viā
z trāsīt? ab anteriori ad posterozē. z in isto loca-
ta ē virt? cogitativa: z merito qz hec virt? opera-
tur cōponēdo fātafiata z memorata vt ex sensa-
tis eliciat nō sensata. **¶** Itē qz ipsa ē virt? regitiua
toti? aialis. regimē āt toti? aialis cōsistit in com-
prehensione p̄ntium: memoria p̄teritorum: z p-
nosticatione futuroz. **¶** Et iō debuit esse in medio
haz vtutū apphēsuiuz z rememoratuiuz. sicut ēt
in medio hoz vētriculoz vt sit vtus ei? i directo

ad cor: eo q̄ vtus ei? ē vt? imediate deseruiēs i-
tellectū: quare debuit ēē i medio vētriclo: p? istū
pcedēdo tibi appebit vētricul? posterior q̄ ē in ce-
rebro posteriori situat? z locat?: z hoc cerebz est
velatū z distinctū a p̄tio duob? pāniculis iaz di-
ctis. qz hoc ē molle. s̄. anteri? z posteri? durum.
¶ Istud cerebz posteri? ē locatū: qz ē p̄ncipiū nu-
che. z qz ē p̄ncipiū plurimū neruoz motiuozū.
¶ Ador? āt sit p̄ neruos motiuos q̄ q̄to duriores
tāto fortiores sūt. **¶** Istud cerebz ē figure pirami-
dalis: qz vētriculus locat? i eo: ē ēt figure pirami-
dalis: z cā quare illi? figure ē vētriculus posteri-
or: ē: qz p̄ pte inferiorē ei? q̄ ē basis eius dz recipe
z iō dz hēre latitudinē. p̄ partē supiozē dz cōtine-
re: z iō acūmē z stricturā dz hēre in cacumine: qz
spēs meli? reseruāt in stricto loco q̄ in amplo: z
iō fuit talis figure. **¶** Et ex his p̄z q̄ opatio siue iu-
uamentū istū? cerebz posterioris: qz vnū ē vt sit
p̄ncipiū motiuoz z nuche. **¶** Aliud ē vt sit instm̄
vtutis memoratiue. **¶** Et ex hoc p̄z qz passio pp̄ria
huic ē qñ lesa ē memoria sicut qñ lesa ē cogitati-
ua. **¶** Egritudo pp̄ria ē ventriculo medio: z qñ le-
sa ē imaginatiua passio ē in vētriculo anteriori: si-
cut qñ passio ē cōicās toti cerebro oēs lese sūt vir-
tutes: z opatiōes haz virtutū oium. **¶** S̄z tu dicēs
q̄ ē cā q̄ vētriculus medi? nō hūit cerebrū medi-
um distinctū sicut alij vētriculi. dicēdū qz cā fuit:
qz iste vētriculus ē sicut viā z trāsīt? istoz alioz
duoz: z iō nō dz ēē distinct? ab eis s̄m cerebz:
z hoc de anothomia cerebz zc.

¶ De eleuatiōe cerebz quid inde apparebit.

¶ His expeditis opz eleuare cerebz leui-
ter: ita vt nō rūpāt aliquis neru? z inci-
pe eleuare a pte anteriori: z tūc statim
tibi apparebūt due caruūcule filēs ca-
pitibus mammillaz: z in suba appent filēs sube-
cerebri: z ideo a medullare suba sūt ortē: velate
subtilissimo panniculo: qui dicitur pia mater: et
ideo fragiles sunt satis: quia non debebant i ho-
mine extra penetrare: z hoc: quia cerebz ex odo-
ribns confortatur z fortificatur: quia cerebrum ē
complexionis frigide z humide excedēter odor
autem cum sit fumalis euaporatio: vel non sit si-
ne fumali euaporatione habet ericcare z calefa-
cere quare remittere habet lapsum cerebz: z iō
ipsum habet iurare: quare non ordinauit vt nō
elongaretur a cerebro: sed intra cranium rema-
nerent: in cōcauitate emūctoziij siue collatoziij na-
riū z p̄ porositates ossis nariū recipiūt vapores:
z odores rep̄sētant vsqz ad vētriculū āteriozē ce-
rebri: pcedē postea z videbis neruos duos maio-
res: q̄ sūt i corpe n̄fo vocatos opticos: quoz ori-
go ē a s̄ba cerebz: z si bñ pcedebas: videbis qz cō

tinuate sūt cerebri sbe in vētriculis āterioribus: z extra pāniculū piā matrē cerebri āteq̄ crancum egrediant cōiūgnū: qz adinnicē applicant: vñ qz cruciant erītes pforati i loco cruciatiōis z vniōnis ipoz: vt eis fiat vn^o loc^o cōis: vt spēs vni^o rei recepta a duob^o oculis z delata p duos nervos ad vnitatē redeat: vt vna res non videātur due: s; vna sic d;: z post cruciatiōē eoz egrediūt crancū: z qlibet eoz ad ppiū venit oculū: cui^o anothomia: postea declarabit. Post illos eleua tm̄ cerebri s; medietatē eius z videbis scōz par neruoz s;btiliū z duroz: q vadūt ad oculos ad mouēdū ipos motu volūtario. Postea ē tūū par neruoz cui^o vna ps vadūt ad mēbra faciei ad dādū z sēsū z motū volūtariū: z alia ps ei^o admiscet q̄rto parī: z istud q̄rtū par sūt cū eo qd ei admiscet ex itio pari descēdit īferi^o ad loca dyasfragmatis: et dat sēsū mēbris īferiorib^o z viscerib^o. Et isti veniūt ad stōachū: z ex eis oriunt reuerfui: quoz iuuamēta sūt dca supra: z isti primi nerui sūt vocis. Postea sūt nerui q̄nti paris q vadūt ad os petrosū: qd ē i radice auris: z ei^o foramē p pāniculū cōtertū ex filis hoz neruoz: z sic sūt īstrz auditus. Postea sūt nerui viginti paris s;btiles q vadūt ad palatū ad dādū sēsū palato. Ultio ē septimū par neruoz q vadūt ad ligūā ad dādū sēsū gustus et motū ligue. Et ex his pcedēdo eleua totū cerebri z tūc appebūt duo pāniculi īferiores crītes supra os basilare qd ē basis z sūdamētū cerebri: z toti^o capitis: z tūc eleua hos pāniculos duos ab offe: z i medio basilaris idirecto collatorij iuenies rete mirabile: cōtertū textura fortissima: z miraculose duplicata vel multiplicata ex arterijs s;btilissimis: adinnicē p̄tertis q sūt rami arteriaz apopleticaz: ascēdētū: z i isto reti siue in venis isti^o retis cōtict spūs vital^o ascēdēs a corde ad cerebri: ad hoc vt fiat aialis: z qz spūs hic melius alterat diuisus ad mima: z tūc marie diuidit ad mima: qñ ē cōtēt^o i arterijs puilissimis z s;btilissimis: iō istud rete fuit cōtertū ex venulis siue arterijs mimis z subtilissimis: vt spūs i eis cōtēt^o a cerebro facili^o alteret: z tēpaturus ad formā aialis spūs cōuertet: lz formā pfectiorē acgrat in vētriculis cerebri: sic sāguis i vētricul^o cordis: z hec ē vna ex cāis quare rete mirabile fuit p̄flatū sub cerebro vt ponit Gal. r. de iuuamētis: z i libro de vtilitate pulsus. Est et alia cā: qz mēbrū hoc ē dignuz multa custodia: quare ipm natura locauit in loco tutissimo z forte et hoc fecit natura: vt ex vaporibus ciboz z potuū cōdēsatis a cōplexione cerebri z cadentib^o deorsū: vt aliqua oppilatio ad tēpus fieret in hoc reti mirabili ex qua oppilatione causat^o sonus: z istud rete sustētat due carnes glādose fa

ete principaliter ad ipsū sustētādum duas venas ascendentes ad cerebrum z duas arterias ascendentes ad ventriculos cerebri.

De oris quod durius est ceteris basilatione.

Post hec oia videbis os basilare qd durius est ceteris: qz debet esse basis z sūdamētum z sustentaculū omniū alioruz qd aut debet alia sustentare debet esse durū. Durum fuit et vt a superfluitatib^o quibus submittitur non putrefiat: sed putrefactioni resistant. Istud os diuisum est in ossa patrosa narium: z oculoꝝ z ossa duo lateralia: que vocantur ossa paris: z sic sunt quinqz: z hoc melius discernes si decoques tm̄: tamen est qd ossa narium sunt multum cauernosa porosa. vt superfluitates possunt descendere z vapor subiectus odori ascendere ad cerebri: postea scinde alterutraqz ossa oculoꝝ: z videbis locū oculi z colligatiā ei^o cuz neruo optico: z colligantiā eius cū neruis motus oculi. apparet et locus eius: qz nō ē positus multū in pfundo: qz d; recipere spēs in medio existētes: nō eminent et multū extra faciē: ne ab exteriorib^o ledat cū eos hēat valde molles z passibiles z iō ad eius siue eoz tutelā in hoie natura ordinavit supcilia vt a reb^o descēdētib^o custodiāt. z palpebras: vt a reb^o iterius occurrētib^o et custodian^o tur. ordinavit et tuberositatē marillaz: vt custodian^o a reb^o ab inferiorib^o ascēdētibus z a latere obuiātib^o: sicut ab alio latere obuiāt nares.

De oculorum tunicis zc.

In oculo aut sunt. vij. tunice: z tres humores. tunicas videbis diuidendo oculum in duas partes: plane z leuiter: scz in anteriorē z posteriorē. Et in anteriori sūt quatuor tunice: quaz tres continuant z correspondent tribus tunicis intrinsecis: qz vni illaz. s. cornee nō continuat aliqua in pfundo siue iteri^o. sicut igit prima ē cornea: que dicit^o cornea: qz assumulat cornu in sba z colore que trāsparens ē: z fuit trāsparens q̄tum ad colorē vt nullius esset coloris: ne impediret receptionē ois coloris: fuit et substātie solide: qz reb^o exteriorib^o ē ppingissima. Scda ē cōiūctiua qz p̄ter corneam exterius est coniungens z velans z cooperiens totum oculum: z huic in parte posteriori siue interiori est sclerotica continuata cū ea z interius circūdans totum oculū: postea subiūctiua in pte anteriori ē vnea dicta sic: qz simulat medio folliculo graui vne nigre i cui^o medio versus corneā ē foramē qd dī pupilla: scā vt spēs visibilis possit puenire vsqz ad cristallinā: z nō īpediatur ppter obscuritatē vucc: z cā quare nō fuit totus discooptus hac tūica vnea ē triplex: vna ē qz

ab ea suo colore viridi z pūiceo siue azuro pfortat spm̄ visuū cū sint mediū inter extremos colores. Sedā cā ē: qz nimis si ipsa nō eēt spūs visu? a lūie exteriori resolveret. Et iō vt stare vnit? i vno loco idirecto cristallio fuit hec tūica hñs vnū foramē qd̄ foramē pupilla vocatur: z iō cōtingit q̄ si hoc foramē dilatat a natura: vel alr q̄ ipedit visus: z magis ipedit q̄ si pstrigat a natura. Tertia cā ē: qz ois spēs rei q̄ videt puenit ad oculū i figura piramidale: cui? basis ē res visa: z ei? con? est oculus siue ei? āgulus ē in cristallia: quare opz q̄ hoc foramē sit strictū. d̄r vnea: qz hec tunica p̄tiet hñozē vucū gn̄atū ad humectādū oculū: ad hoc vt sit mediū itrisecū receptiū sp̄ez: z qz tale mediū nō pōt eē nisi aeris vel aque a dñio z aer non pōt ibi cōseruari: iō nō fuit ibi aer: s; aqua. Itē qz illuc currit spūs visibilis aeris a dñio: z hic hñoz cōtinet in vnea vt p̄hibeat cristallinā appropinquare aeri exteriori: z vt corneam faciat distare a cristallia: ēt vt foramē pupille stet dilatātū: z p̄pterea egredit foramē vuce z itumescit corneaz. Et iō cōtingit q̄ in appropinquatib? mortū cū ericetur hic hñoz q̄ cornea cadit z applanā. Et tūc a vulgarib? d̄r q̄ appet tela añ oculos: z ē signū ifallibile mortis. Cōtingit ēt p̄pter ei? ericcationē cōstrictio pupille: z iā potuisti videre noticiā passionū que occulte sūt: que sūt i oculo rōne hui? vuce nisi q̄ restat aliud dicere de catarata. Catarata āt fit qñ vapor gn̄atur aut descēdit a cerebro aut ascēdit a stomacho z puenit idirecto pupille ad hñozē hñc erictēs iter cristallinā z pupillā ipedit receptionē sp̄ez. Et qz hic vapor i principio ē mobilis spēs representat cū motu. Itē cū de se sit colorat? monet cristallinā s̄m suū colorē: z cū spēs cōsueuerit eē rei extrisece q̄ mouet visuū iudicat vt? visua res exterius eē motas: z iō iudicat muscas aut cimices vel formicas sup pitē ābulare. Postea vō hic vapor i aquā cōuertit: q̄ cōdēsat z i cataratā trāsīt cōfirmatā: q̄ si totā pupillā cooperiat p̄hibz oīno visu. si āt nō oppilat ex toto aut eristit a latere foramis aut in medio. Si a latere diminutā videt z iudicat rē. Si vō i medio sit iudicat rē ēt pfortatā: qz p̄tē quā videre nō pōt iudicat eē foramē. Et ex his nota modū curatōis cataracte p̄firmate: q̄ sit p̄ manualē opationez: qñ sit: qz ista cataracta penit? extrahat: qz añq̄ possit attrahi egrediet tot? hñoz albigine? s; hoc fit: qz acuz sponūt pforādo corneā lōge a pupilla: z p̄fūdat oblique cornea: donec sit idirecto pupille: postea ducūt acū ad locū cataracte vel aque cōdēsatē: et tūc ipaz ipellūt isra ad locū ismū: z tūc cū suffocatiōe: z alijs reb? p̄hibēt ipsa reascēdere: z iō talē actū nō vocāt cataracte curatū: s; vocāt abattere. i. deprimere cataractā: z sic appet tibi quar

ta tūica: que d̄r vnea cū ista in pte posteriori seu interiori oculi ē tūica q̄nta que d̄r secūdina: vel qz scōa ē a scīrotica: vel qz secūdine assilata. Post istas ē tunica aranea circūdās cristallinā versus pte āteriorē: cū in pte posteriori cōtinuatur tunica retina: z in medio istorum continetur humor vitre? z i medio ei? ē hñoz cristallin? rotūdus siue figure sperice cū quadā planicie i pte ānriori: z hic hñoz ē magis versus partē ānriorē q̄ hñoz vitre? i quo locat: z iō hic hñoz fact? ē ad cristallinā locādū: z ad ipsam nutriendū. Et ex his cōpleta est anothomia oculi.

De loco aurium in capite rē.

Is expeditis videbis aurē positā a latere capitis: qz son? percipit z a dextris z a sinistris: z añ z retro: z sursum z deorsū. Et iō instrū illi? potuit locari i dextra z sinistra. nō autē i parte ānriori: qz ibi erāt instrū alioz sēsū. Auris āt fuit figure rotūde i hoīe vel circularis: vt eēt p̄mū capacissima: z cartilaginosa. Cartilaginosa āt fuit: vt eēt ab alteratib? extrisece? tuta. Et vt eēt sonora cui? foramē ē lōgū terminatū ad os petrosū i cui? p̄cavitāte ē spūs p̄latat? q̄ ē iplātat?: q̄ ē istis audit?: z ei? foramē vel cauernositates coopit p̄anicui? s; btilis p̄tēt? et villis neruoz audit?iā supradictoz. vt hic ē. Ossa āt alia q̄ sūt isra basilare: n̄ bñ ad sēsū appet nisi ossa illa decoq̄nt: s; p̄p̄t p̄m̄ dimittere p̄sueūt: vey ē q̄ de mādibulaz ossib? potes videre p̄cipiū z finē. Incipiūt. n. a cōmissura siue adorea q̄ ē iter craneū z basilare i loco q̄ ē i fine supciliū z frōtis: z p̄cedit vsus p̄tē posteriorē iuxta os petrosū z auriculā terminat: aut ad dētes: quoz anothomia supra dixi.

De diuisione totius corporis rē.

Apite expedito diuide s̄m lōgitudinē totū corp? i duas ptes: incipiēs a collo vsqz ad caudā vt tibi p̄rio occurrit collū s̄m p̄p̄t pulmonē z tracheā arteriā i aialib? respiratib?: i quo sūt septē spōdiles: z he spōdiles sūt graciles: z subtiliores alijs: qz ab alijs dñit sustētari z portari: delatū āt d̄z eē leui? deferēte: s; n. sint subtiliores alijs foramē hñt mai?: qz nucha ē grossior i collo q̄ i aliq̄ pte spōdiliū: qz ibi ē p̄cipiū ei?: z qz sūt graciles he spōdiles fuerūt durē z firmi cōtinuate vt nō accidat dislocatio z lesio ab obuiatib? extrisece?. Post istos sūt spōdiles costarū q̄ sūt. xij. sic sūt coste. xij. septē vere z. v. mēdose. Postea sūt spōdiles renū q̄ sūt v. z sūt valde grosse z magne cū sint sic s̄damētū z sustētantū oīnz aliaz z basis: postea s̄t spōdiles aliqñ q̄ s̄t i plicatura: q̄ ē a dorso ad caudā: z s̄t tres maiores p̄dictis: qz d̄z p̄tuari cū ossib? siue s̄ndūli

bas caude que sūt pue: ultimo sūt spōdiles caude verū ē qd̄ hic debes notare d̄rias haz spōdiliū: q̄ sūt in foraminib⁹ eoz p̄ q̄ trāseūt pua neruoꝝ ⁊ diuersitates ēt eoz in alijs siue additamētis siue sīmenis vt noiat Auic. Sz he diuersitates magis sūt note in corpe decocto vel perfecte criccato: ⁊ iō nō cures: sed forte als faciā anothomia in tali: ⁊ scribā q̄ ad sensū videbo: vt p̄posui a p̄cipio: in quolibet tñ spōdiliē nucha que ē medulla sitis s̄be cerebri: nisi qz viscosior ē ⁊ solidior facta vt ab ipsa tribuat̄ sensus ⁊ motus toti corpi a capite inferi⁹: ⁊ qz orta ē a cerebro diuisio s̄m de p̄trū ⁊ sinistrū: hinc ē q̄ in sup̄ficie eius appet̄ filū diuidēs eā per mediū: scz dextrū ⁊ sinistrū tñ non penetrat hec diuisio vel sepatio s̄m p̄fundum: qz nucha ē orta a pte posteriori cerebri: que nō ē dep̄ssa s̄m p̄fundū: ⁊ ex hac diuisione sine sepatiōe nuche tibi pōt appere eā quare oppilatio pōt cōtingere in media pte nuche: ⁊ nō erit in alia pte: ⁊ ideo palisis pōt in vna parte vt dextra vel sinistra cōtingere ⁊ nō in alia. A nucha aut̄ in qualibet spōdili oritur vnū par neruoꝝ qui vadunt ad dandū sensus ⁊ motū mēbris determinatis. Que aut̄ sūt membra ad que pueniūt nerui illi nō pōt bene in tali anothomia videri: sed oporteret animal liquefieri in aqua pluuiali: ⁊ hoc non spectat ad p̄sens: ⁊ si vis hec mēbra cognoscere lege in prima sen. primi cas. sūma sc̄da caplo de anothomia neruoꝝ ortoꝝ a nucha: ⁊ qz spōdiles sūt. xxx. paria: neruoꝝ sunt. xxx. paria: ⁊ qz a cauda oritur vnū erunt. xxxj. paria.

De excortiatione brachiorum ⁊ pedum ꝛc.

His expeditis excortica brachiū ⁊ pedē: ⁊ incipe a brachio ⁊ excortica leuiter: vt videas venas sup̄radictas: que veniūt ad curuaturā brachij: ⁊ tunc videbis venā sup̄radictā: que penetrat per subassella ad brachiū: ⁊ p̄cedit p̄ domesticā partē brachij: ⁊ in parte inferiori cubiti apparet: ⁊ vocatur basilica. Et in superiori parte cubiti est cephalica: que euacuat a capite: et ad brachium venit sup̄a furcula morte a vena ascendente ad caput: vt sup̄a dixi. Et in medio istarum est vnus ramus continuatus in curuatura brachij cū ambabus: ⁊ hec vocat̄ media: qz media ē: vt alio noie vocatur cōis: quelibet tñ haz duarū p̄cedit vltērius vsqz ad manū ⁊ in siluestri pte manus appent: ⁊ illa que ē iter auriculae ē ⁊ ānularē dicit̄ sylen ⁊ r̄ndet basilice. Que vō ē inter pollicē ⁊ indicē dicit̄ saluatella ⁊ fleubotomat̄ loco cephalice. Que vō est in medio dicit̄ funis brachij ⁊ retinet locum cōis siue basilice post venas musculos multos notabis ⁊ chordas multas ma-

gnas ⁊ grossas quarū anothomiā p̄fectam in tali corpore nō labores inenire: sed in corpore criccato ad solē per triēniū vt als mōstrauī ⁊ numez eoz p̄fecte declarauī ⁊ anothomiā taliū: ⁊ musculozū brachij ⁊ man⁹ ⁊ pedū scripsi in lectura quā feci sup̄ primo sc̄do ⁊ tertio ⁊ quarto de iuuamētis. Elena igit̄ carnositatē totā vsqz ad ossa: ⁊ primo inuenies os qd̄ vocat̄ adiutoriū: verū est tñ q̄ sup̄a dorsum siue pectus a latere posteriori ē spatula habēs figurā s̄sem ad modū spatule lignee: qd̄ os latū ē inferius: vt pect⁹ ⁊ costas nō ipe diat: strictū vō est sup̄ius vt adiutorio cōfirmet̄: ⁊ ideo in eius extremo sup̄iori hz aliquā cōcauitatē sup̄ficiale ad modū cōcauitatis rotūde: in qua vt reuoluat̄ adiutoriū situata est extremitas rotunda adiutorij. cui⁹ caput primū ē rotūdū locatū i p̄sside ossis spatule: postea in medio obliquat̄ versus domesticā pte vt plicatio ⁊ amplexio rerū sit possibilior. Extremū aut̄ hz quasi duas eminentias: qz duob⁹ focilib⁹ d̄z cōiungi: ⁊ in medio p̄tiū eminetiā habentiū hz magis sup̄a quādā cōcauitatem in quā ingreditur extremitas focalis inferioris: que facta est ad modum instrumenti hauriēdi aquā: vt firmior sit coniunctio ⁊ colligātia: ⁊ iō dislocatio raro ⁊ difficulter fit in hac iūctura. Et quando fit raro est q̄ bene possit restaurari: ⁊ focile inferius est longius sup̄iori: qz cōuenienti⁹ ē q̄ illud qd̄ sustentat alterum sit longius: ⁊ maius: eo q̄ sustentatur: ambo tñ cōueniunt: qz sunt grossiora in extremis q̄ in medio: qz ab extremis debent oriri ligamenta: ⁊ iuncture: ⁊ in medio debent situari muscoli: ⁊ focile superius non p̄cedit directe: sicut inferius: vt sit cā complicatiōis manus ⁊ brachij: post ista duo focilia ē raseta: cuius ossa fuerunt purificata: vt possit manus in planta eius plicari ⁊ cōtrahi ad cōtinendū res fluidas ⁊ currētes: ⁊ fuerunt ossa eius octo in duabus aciebus: in qualibet acie quatuor. postea sunt ossa pectinis denoiata sic a forma ⁊ figura pectinis: ⁊ sic sunt quatuor: que cōrespōdent quatuor digitis: nam pollicis non respondet aliquod os pectinis qz pollex non est in eadez acie cū alijs digitis: postea sunt digiti gnqz in quozū quocunqz videbis carnem in pte domestica vt possit complicari ad capiendum: ⁊ ex duricie ossium eozum nō ledant̄ p̄pter fricationem. A lateribus ēt eozum ē multa caro vt iter ipsos cōp̄licatos non accidat vacuitas aliqua. Et parte vō siluestri non est tanta multitudo carnis: qz digiti non cōiunguntur versus partem siluestrem. Post carnē vō sūt chordae quarū vnaqueqz p̄pria ad p̄pria venit iūcturā ⁊ illa q̄ ad sup̄iorē venit iūcturā ingreditur per mediū inferioris chordae: qz eq̄tare eam nō pōt:

vt sit tuta a nociuis: et ppter hoc supior magis est pfundior iferiori: qz lōgius hz pcedere. Itē non eqtat eā ne tumor et iepitudo fiat i digitis: nō aut pcedit in aliquo laterū: qz ossi pprio dz cōiungi i medio directe: nō a latere.

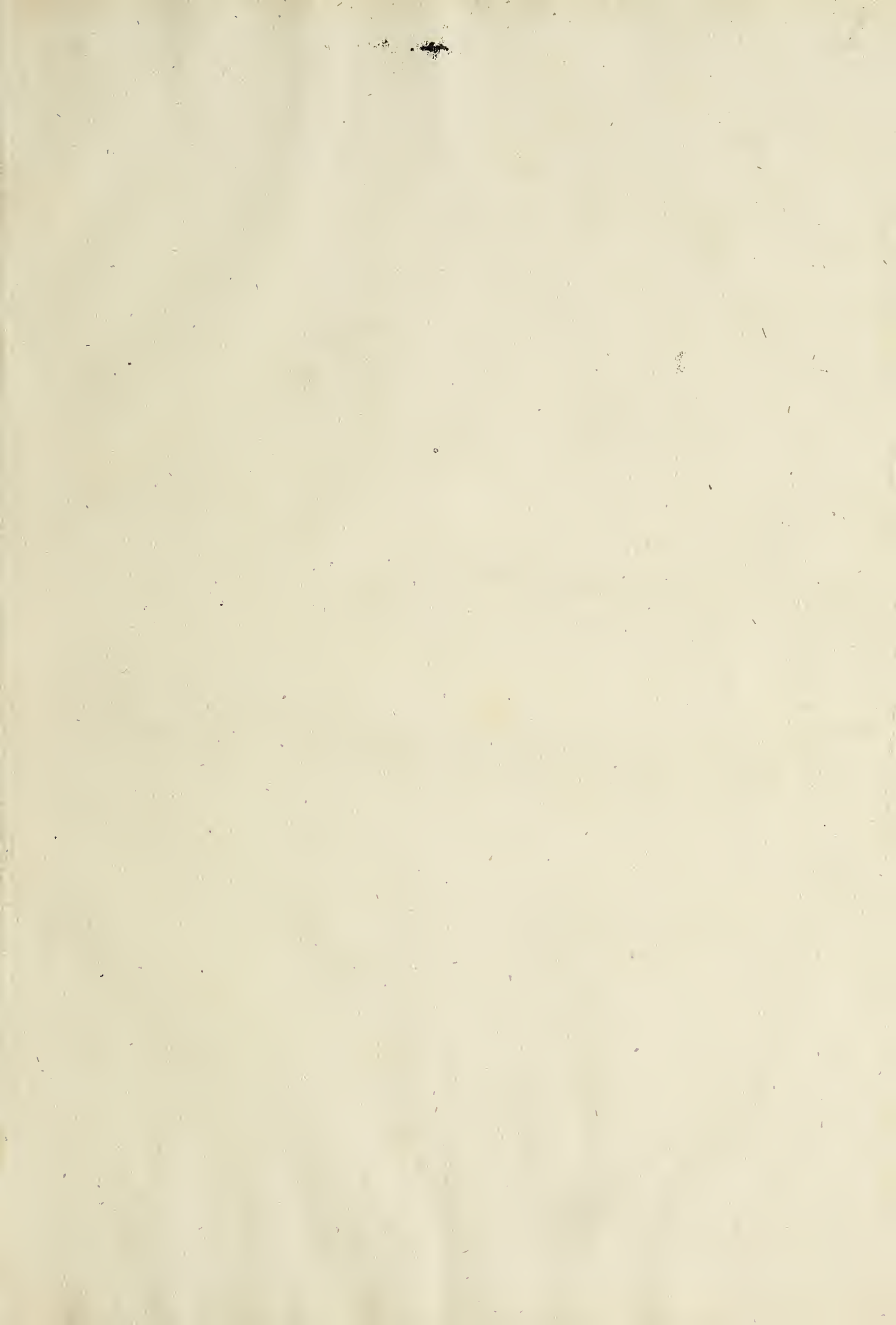
De esse ossium et quibus in locis diriguntur etc.

Vltimo aut deueniemus ad ossa q̄ sūt fūdāmēta toti? et supportātia oia: et sūt ossa iferiora: an tñ q̄ ad ossa peruenia minus excozia cutē subtilissime vt iuenias venas duas descēdētes: que ramificate sunt a trūco vene chilīs descēdētes: que qñ erit in fine spōdiliū renū mūdificat in duos ramos: quoz vnus trāsibit ad tibiā dextrā: et alter ad sinistrāz qd̄ pōt. videre ad sensum: et eodē mō ramificatur arteria descēdēs: postea qlibz illoz tūicoz ramificat in duos magnos ramos: quoz vn? directe descēdit p domesticā ptē tibie vsqz ad digitos pedis: et hec vocat saphena: q̄ ppter directionē suā sicubotomata euacuat a mēozis naturalibus et genitalib?: vt a matrice remb? testiculis: et hmōi et appet supra genu et ifra supra cauculā: et ifra in calcaneo: et appet in pectine pedis: alius ramus obliquat et igredit iuxta iuncturā scie: et iō vocat sciatica: et ppter obliquationēz quā hz circa has iūcturas fleubotomata magis euacuat i passōibus iuncturaz: et appet in oibus predictis locis. In pte tñ siluestri: postea elena musculos et chor das: et vide ossa. Et primū ē os femozis supra qd̄ fabricati sūt spōdiles dorū: et p pns totū corpus. In pte iferiori hz pisidē quādā: in cuius cōcauitate locata ē extremitas rotūda cāne core q̄ vertebrū vocat: et in medio āboz in pte iteriori ē qd̄ dā ligamētū qd̄ alio noie pōt vocari vertebrū: et qñ hoc vel primū resilit foras: tūc necesse ē hoiez claudicare: qz crus hoc elongat et firmari nō pōt nec totū pōt bñ supportari: necesse ē vt crus tabescat: qz vene que pertrāsēūt iferi? p oppsionē: et obliquationē quodāmō oppilātur: licz nō pfecte et iūctura hec istoꝝ ossium vocat scia: vnde dolor eius vocat sciaticus: postea videbis os qd̄ noiat cāna core qd̄ ē mai? oib? ossib?: que sint in corpe: qz dz cē sustētamētū totius corpis: qd̄ cōcauitatez habuit magnā: vt esset leue: et vt multū medullaz retineret: et qz melius sustētare pōt qñ nō stat ppē diculariter: sed qñ sm extrema plicatū est versus domesticā: et in medio plicatū ē et cōnerū: hinc est qd̄ nō ē rectū oino: sed sm modū dictū post ipsuz in iūctura genu sunt duo focilia tibie versus tñ ptem anteriorē in iūctura illa ē os qd̄ vocat patella factū ad modū patelle vt iūctura sit fortior facta ex ligamētis ac si p nodū fuisset ligata: et focile maius est in domestico et grossius: qz illud hz

magis onus corpis sustētare: minus aut et subtilius est in pte siluestri nō pueniens ad iuncturas: qz factū ē tñ vt sit appodiamētū maioris. Post ista duo focilia ē os cui ista cōtinuātur p iūcturaz cayb siue caucule noiate ab ossē illo quod cayb noiat: et est os calcanei fabricatū de pssuz et grossū quadrāgulatū: vt possit bene figi et figere totū: et ppter fixationē bonā et vt quādo figit cutim ad terram nō atterat. natura cutim grossā callosā multa sub ipso posuit. Postea ē nauiculare qd̄ est factū ad modū nauicule quadrāgulare oblōgum. Postea ē raseta pedis qd̄ cōpositū est ex tribus ossib?: nō ex octo sicut raseta man?: qz pes nō dz ita pluribus motibus moueri ad aliqd̄ retinēduz vt manus: sed ppter fixationē habuit tñ tria. Postea ē pectē qd̄ cōpositū ē ex quinqz: qz pollex positus est in eadē parte cū alijs: post hec sunt ossa digitorū quatuordecim: qz qlibet eoz digitorū hz tria ossa: et pollex hz duo: et tūc erūt ossa pedis. xxviii. Quot aut et q̄ sūt musculi et chorde magis pōt videri i hoie ericcato q̄ recēter suspenso: sicut als declarauit ad sensū: qñ legi libz de iuuamētis mēbroz tñ: tñ scias qz chorde extēdētes digitos pedis oriunt a musculis q̄ sūt in tibia in pte siluestri sed contrahētes digitos oriūtur a musculis: qui sunt in plāta pedis: nam pars inferior pedis fuit carnosa multū ppter ea vt pes magis figeret et cutis ab ossibus ad terrā nō alteret: et iō in plāta pedis rōnabiliter musculi cōtrahentes digitos fuerūt locati: sed extēdentes digitos nō potuerunt locari in parte superiori: qz ps supior dz cē ex car nata ne aggrauet pedem.

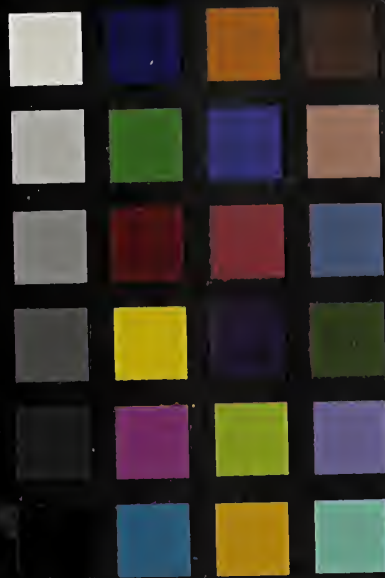
Finis.

Hec Anothomia fuit emendata ab erimio artium: et medicine doctore. d. magistro Petro Andrea Morziano de Imola in almo studio Bononie cyrurgiam legente coadiuantibus magistro Joanne Jacobo cararia de bureto. Et magistro antonio Frascaria Januēsi cyrurgie studētibus. Impressuz Acnetius per Joannez et Gregoriz de Gregoriz fratres. Anno dñi. M. cccc. xcv. die. xv. octobris.

APRIL 2013

24ColorCard Camera-Cray.com

RIGHT

14 15 16 1